[redacted]

המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום הרשב"ק, פ' חוקת ד' תמוז מ"ז (3 ביולי 87)
דף היומי: בבלי — בבא בתרא מ"ח; ירושלמי — נזיר ל'

שנה ל"ח גליון 10830
1.10 ש"ח כ' מע"מ

השנה כשאתה יוצא לנופש ומשלם במיטב כספך, זכור ...
אפשר גם... אחרת!!
שרישראל
מציעים לך נופש לכל הדים תצאותך על הכשר — מושבעות ברכות זכיות בזהה בחולים
ירושלים — "דור־נוף" 02-243021; 228633
מרכז מכירה בני ברק — "אינטרנשיונל" 03-706117 798828

ראש הממשלה לוחץ למציאת פשרה במחלוקת על ה"לביא"

נועד אתמול עם שר החוץ, פרס, וגורמים נוספים הקשורים למטוס

כאת כופר "המודיע" ראש הממשלה, יצחק שמיר, סבור, כי יש למצוא פתרון של פשרה במחלוקת סביב הכשר אי הפסקת ייצור מטוס ה"לביא". אתמול נועד שמיר עם שר החוץ, שמעון פרס, בני ההדן אפשרות פתרון והבאת הנושא להצבעה בישיבת הממשלה.

אתמול נועד ראש הממשלה לשורה של פגישות עם גורמים נוספים הקשורים בנושא, במטרה להביא לפתרון של פשרה. טרם נמסר, מהי הפשרה אליה חותר מר שמיר.

וושינגטון, — "הגיע רגע האמת ועלינו להחליט", אמר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין, בפגישה שנערכה מטעם המכון למדיניות במזרח התיכון.

שר הבטחון, שנפגש עם סגן הנשיא ג'ורג' בוש, שר החוץ ג'ורג' שולץ ושר ההגנה קאספר וויינברגר וכן עם אנשי בית הנבחרים והסנאט, ציין, כי "מצא הבנה" מצד הממשל וחברי הקונגרס. דינכוחות לסייע לנו במסגרת אי־אלה הגבלות".

לדבריו, על ישראל להחליט באיזו מבין שלוש האלטרנטיבות לבחור:

— להמשיך בפיתוח הלביא, מה שידרוש השקעה נוספת של בין 4 עד 6 מיליארד דולר.

— לנטוש את תוכנית פיתוח ה"לביא" ולרכוש מטוסים מארה"ב במשך 20 עד 25 השנים הקרובות.

— האלטרנטיבה השלישית היא, שיתוף פעולה עם ארה"ב בייצור מטוס היהודי האמריקאי "אף־16־סי". או לצייד את גוף המטוס הזה, מתוצרת ארה"ב, בפריטים מתוצרת הטכנולוגיה הישראלית.

דוד רוטנר חליסה — בני ברק
דבורה ברקוביץ בני ברק
מאורשים
בס"ד, ה' בתמוז תשמ"ז

ראובן סגל בית וגן — ירושלים
שרה ברלין בני ברק
מאורשים
בס"ד, ה' תמוז תשמ"ז

מרדכי יצחק זילברשטיין חיפה
דבורה מרקסון בני ברק
מאורשים
בס"ד, אור ליום ו' ד' תמוז תשמ"ז

פרס מציע ועידה בינ"ל לעניני כלכלה

במקביל לועידה לפתרון מדיני במזה"ת

— מאת סופרנו המדיני —

שר החוץ, שמעון פרס, שסקר את תוצאות ביקורו האחרון בארבע מדינות באירופה, הסביר כי במגעיו עם ראשי המדינות השונות העלה את הצעתו, לכנס גם בד בבד עם הועידה הבין לאומית, לפתרון מדיני בבעיות המזרח, ועידה בין לאומית לעניני כלכלה, שתעסוק בחיזוק מצבן הכלכלי של מדינות האזור.

בשיחותיו עם ראשי מדינות בריטניה, צרפת, גרמניה ושויץ, עמד פרס על סכנת הקיצוניות המוסלמית בעולם הערבי והחומייניזם שהמסיתים המוסלמים מפיצים אותו, תוך ניצול מצוקות כלכליות היה זה הגורם לעלייתו של חומייני באיראן, ואף השיעים בלבנון מהוים ראש חץ של הקיצוניות המוסלמית בלבנון: אם מדינות העולם רוצות לצמצם סכנה זו, אין דרך אלא לחזק את מעמדם הכלכלי במדינות אלו, ודבר זה צריך להיעשות בד בבד עם שיתופן בתהליך המדיני, אמר.

● וושינגטון, — מימדי האבטלה בקרב האוחזים בארה"ב הצטמצמו בחודש יוני עד 6.1 אחוז לעומת 6.3 אחוז במאי.

התפוצץ המו"מ בין האוצר וההסתדרות

המו"מ בין האוצר וההסתדרות על הסכמי השכר במגזר הציבורי התפוצץ, בלי שנקבע מועד לישיבה נוספת, לאחר שהאוצר חזר על עמדתו הידועה בדבר אי תשלום שום תוספות שכר גלובליות והתנגדות נחרצת לקיצור שבוע העבודה. בנושא אחד בלבד חלה התקדמות, בעיית הפיצוי לגמלאים מהתקציביים, בנושא זה הוחלט למנות ועדה בת 3־4 חברים, אשר תגיש הצעות לפתרון בתוך פרק זמן מסויים.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד אמר, כי טענות האוצר על תוספות שניתנו לכאורה לעובדי המדינה, הם "חוצפה חלול באינטליגנציה שלנו".

הברפלד הזהיר כי בנושא קיצור שבוע העבודה, אם לא יחול שינוי בלתי צפוי בעמדת האוצר, תנקוט ההסתדרות בהליך זה באופן חד צדדי במהלך 1987/8 בעתוי שיראה לה.

הברפלד הזהיר עוד, כי לנוכח עמדת האוצר מתכנס מטה המאבק של האיגודים המקצועיים ביום א' והוא יחליט על נקיטת צעדים ארגוניים כפי שמתחייב מתקופת הצינון לאחר שהוכרז סכסוך עבודה, דהיינו ב־12 ליולי.

הדלקת הנרות

	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
ערש"ש	7.11	7.29	7.25	7.26
מוצ"ש	8.32	8.35	8.36	8.24

מוצ"ש לשיטת ר"ת 9.03

"סופר ספר" בהנהלת: שמואל בלוטניק
"היכל הספר" בהנהלת: א.ב. רובינשטיין

העיטור הגבוה ביותר של ירדן הוענק לואלדהיים

רבת עמון, — העיטור הגבוה ביותר של ירדן הוענק אמש לנשיא אוסטריה, קורט ואלדהיים. המלך חוסיין העניק למי שהיה המזכיר הכללי של האו"ם, את עיטור חוסיין בן עלי. הענקת העיטור נעשתה בסעודה חגיגית לכבוד נשיא אוסטריה, כה שיבח חוסיין, את "אהבת המולדת, היושר והתבונה" של אורחו. (ע"ר)

מכונית תופת התפוצצה ליד מטה הצבא הסורי בביירות

ביירות, — מכונית תופת ניפצה אתמול את החלונות של המטה הצבאי הסורי במערב ביירות המוסלמית, בהתקפה שלישית מסוגה על הכוחות הסוריים בבירה מאז פברואר. לא היו נפגעים.

המכונית הממולכדת חנתה במגרש מוקף חומה במרחק של כ־50 מטר מהמטה הצבאי, ומעריכים כי היו בה 12 ק"ג טי.אן.טי. (ע"ר ע"צ)

נעצרו צעירים שחיללו בית קברות יהודי בגרמניה

ויטליך, מערב גרמניה — שלושה עבריינים צעירים, בני 20 ו־21 שנה, נעצרו לאחר שחיללו את בית העלמין היהודי בעיירה ויטליך במערבה של מערב־גרמניה. הם פגעו ביותר ממאה מצבות לפני ... מסרה המשטרה.

הצעירים, תושבי האזור, שרהודו לא מכבר מן הכלא.

בויטליך, בעלת 16,500 תושבים, היתה לפני מלחמת העולם השניה הקהילה היהודית הגדולה ביותר בדרום־מערב גרמניה. (ע"צ)

התחזק הדולר

לונדון, — הדולר התחזק אתמול במידת־מה באירופה. שער הדולר עלה בכשליש פניג והוא נסחר עם סיום העסקים לפי שער של 1.8315 מארקים מערב־גרמניים. במקביל נסחר הדולר לפי שער של 147.28 ינים יפאניים, לעומת 146.80 ינים אתמול. (ע"ר)

תחזית מזג האויר

תחזית מזג האויר להיום, ירידה קלה בטמפרטורות. תשקיף לשבת ירידה קלה נוספת בטמפרטורות.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 16 עד 26 צפת 17 עד 28 חיפה 20 עד 30 טבריה 21 עד 36 תל אביב 20 עד 29 באר שבע 16 עד 33. (עתי"ם)

זעזוע ושאט נפש מסילוף דברי מרן הגרא"מ שך שליט"א

זעזוע ושאט נפש שוררים בעולם הישיבות לנוכח ציטוט זדוני של דברי מרן הגאון רבי אלעזר מנחם שך שליט"א, ראש ישיבת פוניבז' בספרו "אבי עזרי" על הרמב"ם בגירסה זדונית היפה לבן גם בזמן הזה, ופירסומם בכלי התקשורת, כתוך הכפשה הלבנ ע"פ דברי תורה.

הציטוט מדברי מרן ראש הישיבה שליט"א, בנוי על פילפול בדברי הרמב"ם, בכלי התקשורת בארץ ובעולם, כאשר ברור לכל מי שהריח ריח תורה, כי דברי ראש הישיבה הם הם דברי "המנחת־חינוך" שנדפסו לפני למעלה ממאה שנה, נועד להכפיש שמם של גדולי ישראל — כך אמר אמש לסופרנו אחד מגדולי תלמידיו ומקורביו.

תלמידי מרן שליט"א הוסיפו, כי ההקשר בציטוט הדברים מנותק מעיקרו, שכן ידועה דעתו של מרן ראש הישיבה בקשר להתגרות באומות בזמן הזה, שכל פעולה שנעשית הן ע"י יהודי באופן פרטי ובוודאי ע"י הציבור, צריך להיתחשב בסכנות ואין להעלות על הדעת להוציא דברים מהקשרם ומפלפולם שכאילו נועדו להלכה ולמעשה.

הדברים אשר צוטטו בכלי התקשורת בעת ובעונה אחת בארץ ובניו יורק — אמרו מקורבי מרן שליט"א — הובאו לידיעת הכתבים, שאינם חשודים ביחס אוהד לדברי תורה, על ידי בעלי כוונה מרושעת הזדונית ועל ידי כך סילפו דברי תורה ופלפולי דאורייתא והכפישו דברי גדולי תורה בישראל.

גדולי הפוסקים יצאו בקריאה למען אוצר בי"ד לכרמי יין

בהמשך לפעילות הנמשכת להרחבת מסגרת שומרי השמיטה בארה"ק, יצאו גדולי הפוסקים בקריאת עידוד לישוב מאוצר בי"ד של כרמי יין.

אוצר בי"ד של כרמי יין הינו מסכת של מסירות נפש, כאשר ישובים שומרי שביעית, אשר להם כרמי יין, קיבלו על עצמם לנהוג בכרמי היין על פי הוראת הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א ובית דינו. הגר"נ קרליץ הורה לישובים לבצע זמירה מוחלטת בשנה השישית (בניגוד לעבר, כאשר חלק מהזמירה בוצעה בשמיטה בשינויים הלכתיים).

מחלקת המטעים של הסוכנות היהודית והמדריכים חקלאים רבים, הזהירו את הישובים מפני ביצוע זמירה מוקדמת — בטענה של "הריסת ענף גפן היין" במשקים, בגלל זמירה מוקדמת, כחצי שנה לפני הזמן המתאים.

ובכל זאת התחזקו החקלאים ונהגו על פי כל הוראות הבי"ד במסירות נפש. למרות כל האזהרות הצליחו הכרמים בס"ד למעלה מן המצופה. להפתעת כל המומחים, ובעוד שבועיים אי"ה יוחל

(המשך בעמוד אחרון)

קריאת גדולי הפוסקים שליט"א בדבר אוצר בי"ד לכרמי יין

הרב ש. י. נסים קרליץ
רמת אהרן, רח' ר' מאיר 6, בני ברק

בס"ד, יום כ"ח סיון השמ"ז

לאחינו יושבי ארץ הקודש העמוסים במצווה של שנת השמיטה.

הנני בזה לפרסם מעשיהם של גיבורי כח אחינו שבשדות, אנשי כרם היין, אשר קבלו, וקימו, ונמנעו ממלאכות בעבודת הכרם, ונהגו בכל השנה לעשות הכל רק על פי הוראה.

והקדימו את הזמירה לפני שביעית, על אף הסיכונים שבדבר, לפי דברי המומחים.

אך מאחר שבמלאכת זמירה אין היתר של הפסד לא סמכו על היתרים שונים, ובטחו בזכות המצוה.

ואכן, שומר מצוה לא ידע דבר רע. חכינו לפירות שביעית כשרים ומופקרים כדין.

ועכשיו שמגיע זמן עבים, שלוחי בי"ד שוכרים פועלים ובוצרים אותן ודורכין אותן.

ולפי המשוער יחולק בחודש אב מיץ ענבים ויין קודש בקדושת שביעית, כאשר יגבה הוצאות שהושקעו בכרמים, והוצאות היקב, ההוצאות האריזה והחלוקה.

ביהד ביקר ביקב ועיד נעשים כל הסידורים הנחוצים ליצור היין. (כולל מלוי ואריזה) בתכלית הכשרות והזהירות מכל חשש איסור.

ועתה בידי כ"א לזכות ולקחת ברכה לתוך ביתו — ליטול יין קודש בקדושת שביעית בלא שום חשש נעבד ושמור, הנעשה בהשגחה מהודרת על יצור היין.

ש.י. נסים קרליץ

שמירת שביעית בהידור בענף גפן היין, היתה מאז ומתמיד כרוכה במסירות נפש מיוחדת, להמנע מכל זמירה, ולחלק יין קודש בקדושת שביעית בלא איסור סחורה, ועוד נסיונות רבים.

והנה זכינו כי קמו כמה וכמה ישובים חקלאים אשר קיבלו עליהם שמירת שביעית בהידור, חמרו כרמיהם בשנה השישית והם נוהגים בכרמיהם על פי הוראות הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א גאב"ד רמת־אהרן ובית דינו.

ועתה בוצרים שליחי הבי"ד את הכרמים, ועושים מיץ ענבים (יין) הקודש — בקדושת שביעית על מנת לחלקו במסגרת אוצר בי"ד, כל סידורי הכשרות נעשו בתכלית ההידור על דעת הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, ובאשר ידוע כמה מסרו עצמם גדולי הדורות זיע"א לחזק שמירת השביעית בהידור וכמה השתדל הרידב"ז זצוק"ל שיהיו מחזירים שמיטה לארץ הקודש על ידי חלוקת יין קודש בקדושת שביעית משרות ... לארץ שבת לה' — "אשר לא זכינו לזה מיום חורבן בית מקדשנו" (כלשונו בהקדמת בית הרידב"ז) באנו בשורות אלה לקרוא לאחב"י לחזק ידי בית הדין וליטול מיץ ענבים ויין שיוצר בהשגחת בית הדין. ויוכל בי"ד לעמוד בכל ההתחייבויות לשלוחי הבי"ד ותתבצר חומת השמיטה בארץ הקודש.

הבו"ה למען שמירת השמיטה ושומרי השמיטה.

יוסף שלו' אלישיב   שלמה זלמן אויערבאך   שמואל הלוי ואזנר

מלון מוטל צפת 4 כוכבים
הר כנען – צפת
גלאט כשר בהשגחת הרב ביסטריצקי שליט"א
מודיעה על "ירחי כלה"
בתאריכים: י"ב–כ"ב תמוז (מ־9–19.7.87)
10 ימים של לימוד שיעורים, שיחות, הרצאות, טיולים ורחצה
★ חדרים עם אמבטיות, מזגנים, טלפון, רדיו
★ תפריט מעולה בהשגחת הרב ביסטריצקי
(הבשר בהכשר הרב לנדא שליט"א)
מחיר 650 ש"ח ליחיד
לכל התקופה ב־3 תשלומים
(מתקבלים אישורים מהאוצר בתוספת תשלום)
פרוספקט ותוכניה ישלחו לכל דורש
טל' 06-930914 ,03-798070

מפעלי נופש
ישיבת חדרה
שע"י מוסדות איתרי חדרה
בקרית הישיבה המטופחת בחדרה
תמצאו מקום נופש אידיאלי
לכל המשפחה
★ הדריכ' מרווחים
★ מדשאות וגינות נוי — מקומות משחק לילדים
★ תנאי הבראה מעולים
★ מטבח משובח — כשר למהדרין מן המהדרין
שמירת שמיטה כהלכתה
★ תוכניות לשעות הפנאי — הרצאות, שעורים ועוד
★ הסעות לים — יום יום
מיום רביעי י' באב (5.8.87)
עד יום שלישי ז' אלול (1.9.87)
להזמנות טל. 02-714680 ,02-713389
בין השעות 8.30—15.30
בשעות הערב טל. 02-538491

אפיקי מים
הפארק היחידי לציבור החרדי
בואו כולכם להנות
כדאי לכם!!!
ראה עמ' ט'

ב"ה

שישו ושמחו בשמחת תורה!!!

בשבח והודיה להשי"ת שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
הננו מתכבדים להזמין את ידידינו וכל מוקירי תורה להשתתף

בשמחת הכנסת ספר תורה

לביהמ"ד הגדול אהבת ישראל וויז'ניץ בני ברק

שנכתב לעילוי נשמת בננו הרה"ח המופלג בתורה"ש

מוה"ר יוסף יוזפא צבי ז"ל

שתתקיים אי"ה בשעטומ"צ ביום ראשון פרשת בלק ח' בתמוז

בהשתתפות

מרן כ"ק אדמו"ר שליט"א

כתיבת האותיות בביתי רח' בית הלל 6 בני ברק משעה 6 אחה"צ
התהלוכה לכבודה של תורה לביהמ"ד וויז'ניץ
תצא בשעה 8 בערב
אחרי הכנסת ספר תורה סעודת מצוה
ביקרא דאורייתא, **שלום זליג שטיינמעץ ורעיתו**

מוסדות "חסד לאברהם" בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א
רח' שפת אמת 3 בני ברק טל. 709344

בעזהי"ת

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

ביום שלישי, י' תמוז תשמ"ז (7.7.87)

לסדר "מה טובו אוהלך יעקב משכנותיך ישראל" בשעה 5.00 אחה"צ

יתקיים אי"ה מעמד

הנחת אבן הפינה

למרכז מוסדות "חסד לאברהם" בארה"ק ברח' עזרא 5־7 בני ברק

בהשתתפות —

כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א

אדמו"רים, רבנים, אישי ציבור ואורחים מחו"ל
★ מקהלת תלמידי חסד לאברהם תנעים את החגיגה

הציבור מוזמן להשתתף

תחבורה —

ירושלים	02-272222	צפת	069-89437
	02-273734	רחובות	08-453694
חיפה	04-661253	נתניה	053-344078
	04-662388		

ברוך דיין האמת

בכאב רב הננו להודיע על פטירת ראש משפחתנו

הרב **אהרון גרינבאום**

מנהל הג'וינט לעניני ישיבות בארץ

ביום ה' פרשת חקת ה' תמוז תשמ"ז (2.7.87)
לסדר "דא גזירת אורייתא"

ההלוויה תצא מבית הכנסת "ישורון" היום, יום שישי, ד' תמוז תשמ"ז (3.7.87) בשעה 11.00 בבקר, לדרכה אל הר־המנוחות ירושלים

המשפחה המתאבלת

השבעה: רח' אבן עזרא 14 ירושלים

ועד הישיבות בארץ ישראל

מיצר על פטירתו
של איש האשכולות
ורב פעלים לתורה

הרב ד"ר אהרן גרינבוים ז"ל

לשעבר מנהל הג'וינט בישראל
ושולח תנחומים למשפחתו הכבודה

סמינר בית יעקב בני ברק

רחוב הרב הירש 27
ת.ד. 1105 טל. 783211, 706138

תלמידות עולות ט' שנרשמו:

א. לא סיימו הרישום במשרד הסמינר
ב. לא המציאו אישור לימודי חוץ
(בנות מחוץ לבני ברק)
ג. שנדרשו להמציא תעודת סוף שנת הלימודים
ד. או שאר בירורים בקשר לרישום ושיבוץ

חייבות לסדר את הרישום בימים:
שני ט' בתמוז בשעות 11 — 9 לפנה"צ
חמישי י"ב בתמוז 11 — 9 לפנה"צ
שני ט"ז בתמוז 11 — 9 לפנה"צ
חמישי י"ט בתמוז 11 — 9 לפנה"צ

כל פניה או בירור שלא בתאריכים אלו — או לאחריהם לא תענה! הרישום יבוטל סופית!

ההנהלה

לתלמוד תורה חסידי בבני ברק
דרושים מלמדים
לגילאי 3-4, 5-6
תנאים טובים למתאימים
להתקשר בשעות הערב
03-709189

דרושים בעלי תפילה
לימים הנוראים לשחרית ומוסף
עבור
בית כנסת חסידי גדול
בירושלים
נא לכתוב כל הפרטים ת.ד. 16122

שרות מהיר
טיב מעולה
זיפות וסיוד גגות
קבוצת שמעון
מתבצעים עבודות זיפות עם פיברגלס
★ יוטה ★ רשת ★ סיוד
ובידוד נגד חום
אחריות עד 10 שנים★הנחות לועדי בתים
טלפון 03-382576

גמ"ח בית יוסף ארי'ה ומינקה פלדמן

הקמת מצבה

של ראש משפחתנו האי גברא יקירא בר אוריין ובר אבהן אשר רדף צדקה וחסד ורב פעלים לתורה ולחסידות

הרה"ח הנגיד

ר' **אפרים פישל פלדמן** ז"ל

בן הרה"ח ר' יוסף אריה ז"ל

ביום א' ח' בתמוז תשמ"ז בשעה 5.30 אחה"צ
בבית העלמין זכרון מאיר בני ברק

מתאספים ליד השער

בית המדרש "אגודת רעים" בני־ברק רח' ר' עקיבא 72
מיסודו של הרה"ג ר' אברהם לבקוביץ זצ"ל
בהנהגתו הרוחנית של מורנו ורבנו הרה"ג ר' שמחה קסלר שליט"א

בס"ד

אזכרה ומספד מר

במלאת שלושים לפטירת חברנו היקר, ממיסדי בית מדרשנו, המיוחד שבחבורה, מרביץ תורה ברבים, בנש"ק, מו"נ למרן החזו"ס והכת"ס זי"ע

הר"ר **יצחק צבי** בהר"ר משה **פריי** ז"ל

יתקיימו אזכרה ומספד לזכרו בבית מדרשנו "אגודת רעים" רח' ר' עקיבא 72 ב"ב
ביום שני אור ל' תמוז תשמ"ז
תפילת מעריב וסיום משניות ע"י בן המנוח בשעה 8.30
דברי הספד ע"י הרבנים הגאונים:

הרה"ג **ר' משה יהודא לייב לנדא** שליט"א
רב אב"ד דבני־ברק

הרה"ג **ר' שמחה הכהן קפלן** שליט"א
רב ראשי ואב"ד לצפת והגליל העליון

הרה"ג **ר' י. שלמה אונגר** שליט"א
רב דקהל יראים חוג חת"ס בני־ברק

הרה"ג **ר' שמחה קסלר שליט"א** רב בית מדרשינו

העליה לקברו והקמת המצבה תתקיים ביום שלישי י' תמוז בשעה 5.30 בהר הזיתים
אוטובוס יועמד לרשות המשתתפים בשעה 4.00 ע"י גן ורשה ובירושלים בשעה 5.00 מול מוניות אייזנבך

המשפחה   בית המדרש "אגודת רעים" ב"ב

هكذا من الأعلى

הד היום

היציבות בפני זעזועים

מ/ה. הישג היציבות במשק, הוא מקור גאוותה של ממשלת האחדות הלאומית. שיעור האינפלציה שהגיע עד לרמה הנמוכה ביותר, יש בו כדי הוכחה משכנעת שאכן אנו נמצאים על הדרך הנכונה לקראת שחרור המשק מתנאי אינפלציה, שבימים ההם, ולא רחוקים, נראתה כמטרה שאינה בר כיבוש, כאשר מדי חודש נכנסנו לסחרור מחדש במעגל קסמים. שר האוצר רוצה לשמור בכל מחיר על הישג זה, משום כך הדחה ביד תקיפה את הדרישות להעלאת שכר שהגישו עובדי הציבור, אף שהם נתמכים בנחישות רבה על ידי נציגי ההסתדרות.

בשבוע הבא עומדת לפרוץ שביתה במיגזר הציבורי. לאחר שיסתיימו 14 יום של אתרעה על סכסוך עבודה, כפי שמחייב החוק. אולם מזכירי האיגודים המקצועיים אינם ממתינים למועד המתקרב. בימים אלה חידשו עיצומים בדרך של כינוס אספות בשעות העבודה.

שר האוצר המגן על עמדתו וסירובו להיענות לדרישות, מצביע על עליה ניכרת של רמת השכר בשנה האחרונה, הוא מוכן גם לציין בהקלות גם כפיצוי לעובדים. אבל מתנגד לכל העלאה בשכר, כיון שפריצה כזאת במסגרת עלולה להציף את המשק לכל אורך הדרך, לחבל ביציבות ולהחזיר אותנו למעגל הקסמים של אינפלציה. מזכיר ההסתדרות שנפגש עם שר האוצר, לא גילה עדיין נכונות להגיע להבנה עם שר האוצר. אולי נהיה חושדים בכשרים, אם נקבל את הדעה, כי מזכיר ההסתדרות אינו פועל הפעם לטובת העובדים שהיציבות היא חשובה יותר בעיניהם מאשר העלאה מדומה של שכר. התפיסה שמשודרים בציבור העובדים נועדה יותר לשרת אינטרסים מפלגתיים. מפלגת העבודה יש לה ענין בתפיסה, היא מעדיפה לבוא אל הבוחר כלוחמת בעד הטבת תנאי שכרו, יותר משהיא מעוניינת להופיע תחת הדגל של ועידה בינלאומית.

אמנם יש ממש בטענה שהעלו העובדים, שאמנם למראית עין נכבשה האינפלציה, אולם לא נכבשה ההתיקרות הזוחלת. מאכילים את הציבור התיקרות בכפיות קטנות וממתיקים את הגלולה המרה בתוספות מתוקות. לא צריך להיות מצוי בנבכי השוק כדי להבחין בהתיקרות המתמדת, התיקרות שמדלדלת את אונקו של השכר, אולם זו לראשונה, שקמו מערערים על אמיתות המדד, כיון שהוא נתון כחומר ביד היוצר. בשעה שמיקרים מצרכים חיוניים, משתדלים להוזיל מצרכים אחרים שמשקלם דומה במדד, ועל ידי כך משיגים את המטרה; אין אינפלציה, המדד אינו מחייב תשלום תוספת היוקר. אבל ההתיקרות הזוחלת מכריעה את כף המאזניים.

הזעזועים ניכרים גם בשוק ההון, בבורסה היו השבוע נפילות, שמועות על פיחות אפשרי בחודשים הבאים השפיעו במדה רבה על השוק. אנשים שהתחילו לתת אימונם בשקל הישראלי החדש, החלו לחשוב פעמיים, אם אימון זה מוצדק בתנאים המתחלפים.

על היציבות במשק מאיימות גם תביעות רבות מצד "אגד" וההתיישבות החקלאית המצפים שהאוצר יקיים את המלצות ועדת רביד. בינתיים קמו עוררין על המלצות אלה, לא רק בועדת הכספים. יש מושבים הטוענים, כי הגרעון של הישובים לא נוצר בגלל הריבית הגבוהה, כפי שטוענים פעילי המושבים, כי אם בגלל התבכות בבורסה ובהרפתקאות עיסקיות שאינן לפי מידתם של המושבים. הממשלה העניקה סיוע לסולל בונה, לקופת חולים, ואחריהם באו שורה של גורמים נצפים, שגם הם פשטו יד. קופת המדינה איננה קופה ללא תחתית, וככל שיגדל שיעור ההוצאה זה יחייב צעדים ממשלתיים להגדיל את ההכנסה ולעכב כל ריפורמה בשיעורי המס.

גם מי שאינו מומחה במהלכי המשק מרגיש את הזעזועים, זעזועים העלולים לחדש את המהלך אחורנית, האם שר האוצר יוכל להתמודד עם האיגודים המקצועיים שמודרכים לא מעט משיקולים פוליטיים, הכב' גם למחוק את הישגי השנתיים של תקופת שמעון פרס, ובכך להוכיח כי הליכוד לא יצלח לעצור את האינפלציה.

גורבצ'וב: אין בכוונתנו לפגוע באינטרסים האמריקניים במזה"ת

מוסקבה — מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב אמר, כי למוסקבה אין כוונה לפגוע באינטרסים של ארה"ב במזה"ת, אך הוא הזהיר את מדינות המערב לא לחתור ליעדים בלתי מציאותיים באיזור.

"אנו מבינים כי לארה"ב ולמדינות מערביות אחרות אינטרסים באיזור זה", אמר לנשיא ארה"ב לשעבר ג'ימי קארטר שבא לביקור פרטי במוסקבה.

"לבריה"מ אין כוונה לפגוע בהם. על כל פנים, זה בלתי מציאותי, אך על המדינות המערביות לא לחתור ליעדים בלתי מציאותיים כדי ליישב את המשבר", מסר, לפי ציטוט של סוכנות טא"ס.

הוא חזר על רצונה של בריה"מ לכנס ועידת שלום בינלאומית על המזה"ת, בהשתתפות כל הצדדים לסכסוך כולל הפלשתינים.

גורבצ'וב גם חזר והביע את מורת רוחה של מוסקבה לגבי "עסקות נפרדות" בין צדדים אינדיבידואליים בסכסוך. בריה"מ רואה באור זה את הסכמי קמפ דייויד בין ישראל למצרים, שהושגו בסיועו של קארטר כאשר כיהן כנשיא.

אולם המנהיג הסובייטי, שנפגש לראשונה עם קארטר אמר כי מצא היבטים חיוביים רבים בקו המחשבה הנוכחי של קארטר על המזה"ת, ורצוי היה שממשל רייגן ישקול אותם.

הוא גם אמר לקארטר כי למרות שאנשים מסויימים בבריה"מ משנים באיטיות את מנטליותם, הרי מסעו למען התחדשות סוציאלית וכלכלית מתחיל להשפיע והחלטתו נחושה לדאוג להגשמתו. (רדיט"ר עתי"ם)

הוצאת ספרים אמריקנית הזמינה מהדורה שלמה של כרכי "אטלס עץ חיים"

הוצאת ספרים אמריקנית גדולה, פנתה בימים אלה אל הרב רפאל הלפרין, מחבר "אטלס עץ חיים", וביקשה להזמין מהדורה שלמה של הכרכים החדשים ואלה שיצאו לאור עד כה.

הפניה נעשתה בעקבות רכישת "אטלס עץ חיים" על ידי הנהלת ספרית הקונגרס האמריקני ומספר ספריות גדולות אחרות.

בינתיים נמשך מבצע הפצת הכרכים החדשים של "אטלס עץ חיים" בהנחה מיוחדת של 30 אחוזים לקוראי "המודיע". כן ניתן לרכוש גם את הכרכים הקודמים במחיר הנחה מיוחד. 16 הכרכים כוללים את התקופה מבריאת העולם ועד דימינו.

הרב הלפרין מסר, כי היענות הציבור התורני למבצע ההפצה המיוחד היתה רבה והביאה בעקבותיה גל של פניות לרכישת "אטלס עץ חיים" מכל חוגי הציבור החרדי. בשבוע הספר העברי היה ביקוש ער במיוחד לכרכים החדשים וכן לכרכים שהיו חסרים לקונים.

כידוע, המליצו על "אטלס עץ חיים" עשרות גדולי תורה, אדמורי"ם, רבנים, ראשי ישיבות ודיינים, וכן חוקרים ואנשי מדע העוסקים בתחום זה בארץ ובחו"ל.

כ"ק אדמו"ר מפיטסבורג שליט"א - חזר ארצה

כ"ק אדמו"ר מפיטסבורג שליט"א, חזר אתמול ארצה לאחר ביקור שערך בקרב חסידיו באירופה — ונתקבל בהתלהבות רבה בנמל התעופה ע"י צבור חסידי פיטסבורג שליווהו לביתו באשדוד.

ביקורו של כ"ק האדמו"ר שליט"א בציריך ובאנטוורפן היה עידוד וחיזוק לחסידיו. אשר קיבלוהו בקבלת פנים המונית בה נטלו חלק רבים מבני הצבור החרדי. שבאו להתברך ולהתחזק במחיצתו.

ירדן מעוניינת ברכש תותח הנ"מ היווני "ארטימיס"

ניקוסיה, — ירדן מעוניינת לרכוש את תותח הנ"מ "ארטימיס". מתוצרת יוון. תותח זה משובץ במערך הנ"מ של מדינות נאט"ו — ראש ממשלת ירדן גילה עניין בתותח במהלך ביקורו האחרון — כך מוסר העתון "פלסטין אל־תורה". (ע"ס)

רכוש גנוב במאות אלפי דולרים נתגלה בירושלים

רכוש גנוב בשווי של מאות אלפי דולרים נתגלה בירושלים.

במשטרת ישראל הוקם צוות חקירה מיוחד בראשותו של פקד סלמון עמיר מלשכת החקירות, לטיפול בנושאי גניבות מרכב. במהלך חודש וחצי של חקירת צוות החקירה, נפתחו כ־200 תיקים נגד חשודים והוגשו כבר 64 כתבי אישום. 70 אחוז מהרכוש הגנוב נתגלה על ידי המשטרה, נמסר ממשטרת מרחב ירושלים לכתב עתי"ם.

השבוע היתה התפתחות בחקירה, לאחר שמשטרת רמאללה עצרה סוחר ערבי עם רכוש גנוב.

במקביל נעצר חשוד בן 30 מירושלים אשר הודה לטענת המשטרה — בביצוע גניבות ממאות כלי רכב באיזור ירושלים. מחקירת המשטרה עולה שהחשוד מירושלים מכר את הרכוש הגנוב לערבי שנתפס ברמאללה.

אנשי הצוות בירושלים, בתיאום עם ראש משרד החקירות ברמאללה גילו בבית החשוד הערבי, מיצבור ענק של רכוש גנוב. שנאמד בעשרות אלפי דולרים.

צוות החקירה עוסק כעת בזיהוי הרכוש הגנוב ובהחזרתו לבעליו. (עתי"ם)

אגוה"ר במברק לנשיא הרצוג:

עוון חמור ואיסור גמור להסגיר את נקאש לצרפת

ניו־יורק, יום ה' — אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה, פנתה אתמול במברק לנשיא המדינה, מר חיים הרצוג, ובו בקשה נרגשת להימנע מהסגרתו של וליאם נקאש לצרפת.

במברק אגוה"ר נאמר, כי עוון חמור ואיסור גמור עפ"י ההלכה הוא להסגירו לצרפת, הנשיא הרצוג מתבקש להפעיל את כל השפעתו כדי להציל נפש אחת מישראל, שהיא כדברי חז"ל, כהצלת עולם מלא.

הסגרתו של יהודי ומסירתו לידי סכנת־חיים המרחפת עליו, נאמר בסיום המברק, עלול ח"ו לעורר קטרוג על ארץ־ישראל.

להימנע ממסע ההסתה נגד הותיקן

אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה יצאה בימים אלה בהודעה בו היא קוראת לכל הארגונים היהודיים למתן את התקפותיהם ולהימנע מדברי ההסתה נגד האפיפיור והותיקן. בהודעה נאמר, בין היתר, כי אל לנו לשכוח שעדינו נמצאים בגלות, והמשך ההתקפות החריפות נגד הותיקן עלול ח"ו ללבות שנאת ישראל ואנטישמיות גלויה.

בישיבת הנהלת אגוה"ר, יצאה הידיד הגר"ש אלברג שליט"א בחריפות רבה נגד המשך מסע ההתקפות נגד הותיקן, דבר המנוגד להשקפת היהדות להימנע מהתגרות בגויים. אמנם הציונות מנסה להשלות את העם היהודי שכבר תמה הגלות, אבל עודנו בתוכה ובגלות יש שונאי ישראל העלולים לנצל את ההתקפות הללו כדי־לשמן את גלגלי ההסתה ושנאת יהודים.

הרה"ח ר' יעקב ואלאך ז"ל

קה"ק רב בבורו פארק ברוקלין ביום רביעי ובירושלים ביום אתמול, ליווה למנוחות את הרה"ח ר' אהרן יעקב מרדכי ואלאך ז"ל, הה מבני־עליה שמסר נפשו לתורה ויהדות כל ימיו אשר נסתלק לבית עולמו ביום רביעי האחרון בביתו בארה"ב.

איש־סגולה, תלמיד־חכם, חסיד ועובד השם היה ר' יעקב ז"ל מנעוריו. בשנת תרפ"ה נולד בבילגוריי שבפולין לאביו הרה"ח רבי שמחה בונים ז"ל מחשובי חסידי ראדזין — וכבר בשחר נעוריו נתגלו בו כשרונותיו המבורכים וחשקו העז להתעלות בתורה. בהיותו בן עשר שנים, היה מחובשי ספסלי בית המדרש דישיבת נובהרדוק שבאוסטרובצא, שם עוצבה אישיותו בכור היתוך משולב שחיבר לאחד את משנת החיים הנובהרדוקאית עם העמל החסידי ליראת השם ועבודתו.

שילוב מיוחד במינו זה, נתגלה במלוא משמעותו ועומקו לעת אימיה של מלחמת העולם השניה, אז גלה לסיביר ובמסירות נפש בדידה ומיוחדת עמל לקיום ביתו מחד, והמשך התעלותו בעבודת הבורא, מצוותיו ולימוד התורה"ק — מאידך. לשם דבר היו מדותיו התרומיות, אצילותו וטוב־לבו שבאו לידי ביטוי בכל צעד ושעל להשתאותו של כל רואה.

לאחר המלחמה הגיע בנדודיו לברלין שם המשיך במשנת תלמודו בעיון ובהעמקה, מתוך דחק וקשיים, אך בשמחה פנימית ודבקות בבורא עולם. כעבור תקופה עבר לצרפת, שם השמיע "חבורותיו" תמידין כסדרן בישיבת "אור ישראל" דנובהרדוק שקמה במקום.

בצרפת הניח את היסודות האיתנים לבית המפואר שהקים בכרם בית ישראל, אותו העמיד עם זוגתו תבלחט"א, בת הרה"ח רבי ראובן בירמן ז"ל. לאחר תקופה מסויימת בה גרו בדירה הסמוכה לישיבה, העתיקו ביתם מצרפת לארה"ב, שם עמל קשה לפרנסתו, אך מסר נפשו לתמך ביתו אחריו ולנטוע בלבותיהם של ילדיו את החשק ליגיעה בתורה והתעלות בה ובנתיבותיה.

ואכן, בית לתפארה העמיד רבי יעקב ז"ל אחריו. בניו, מחשובי אברכי ובחורי חסידי גור ותתרץ רבנן. ביום רביעי האחרון, בפתאומיות, נדם לבו והשיב נשמתו לבוראו. ארונו הובא אתמול לארץ ישראל כצוואתו והובא למנוחות במרומי הר־הזיתים בירושלים.

בהלווייתו שיצאה מביהמ"ד דגור בירושלים הספידו הג"ר יעקב גלינסקי שליט"א, מבני אותה חבורה דנובהרדוק בצרפת, שעמד על סגולותיו ומסירות נפשו עד כלות. יהי זכרו ברוך.

נברשות לבתי כנסת
אצל הורוביץ
יצור עצמי
אמינות ואחריות
ר' עקיבא 122 ר' עקיבא 158

שרשרת המודיע לימין קרן השביעית

כ"ק האדמו"ר מראדזין בני ברק תורם תרומה מכובדת למען "קרן השביעית" וקורא לכל אנ"ש בארץ ובחו"ל להיותם לימין שומרי השביעית בארה"ק.

הר"ר אברהם הלפרין מניו יורק נענה לקריאות גדולי ומאורי הדור שליט"א ותורם סך — $20,000 ל"קרן השביעית" ומזמין בזה את הר"ר אביעזר הלפסון סביון, הרב אברהם יוסף שפירא תל־אביב. האחים הר"ר שמואל יהודא והר"ר מאיר קאהן בני ברק, הר"ר אשר שיינקופ תל־אביב, הר"ר אהרן לובינסקי רמת גן, הר"ר יצחק קסירר אנטוורפן, הר"ר ישראל הלפרין ב"ב. הר"ר דוד משה הלפרין לתורה, הר"ר מרדכי הגר — לעשות כמוהו ולהיות שותפים נאמנים עם השובתים בחריש ובקציר בשנת השביעית.

הר"ר גבריאל מורגנשטרן מתל אביב נענה לקריאתו של הר"ר העשיל רייזמן ותורם תרומה חשובה ומכובדת למען "קרן השביעית" וקורא להר"ר יחיאל שיינר, הר"ר אברהם רוזנטל, הר"ר נפתלי הלפרט, הר"ר אברהם גוטנהייט בזל, הר"ר מאיר לאופר, הר"ר נפתלי שיף, הר"ר לייבל בורנשטיין — ציריך, הר"ר יעקב שוורץ, להיותם ולתרום בעין נדיבה.

הר"ר אברהם רייסנר נענה לקריאתו של הר"ר טוביה שכטר ותורם סך 1,800 שקל ל"קרן השביעית" ומזמין בזה את הר"ר חיים שוב תל אביב, הר"ר יצחק בוקצין, בני ברק, הר"ר י. מטלס, הר"ר מנדל קפלן, הר"ר יצחק שיינפלד, להשתתף בסיוע של ממש במהפך הגדול המתחולל בשמירת מצות השביעית בארה"ק.

הר"ר משה חיים שיינפלד נענה לקריאתו של הר"ר העשיל רייזמן ותורם סך 2,000 שקל למען "קרן השביעית" וקורא לידידיו הר"ר מאיר שכטר תל־אביב. הר"ר שמחה בונם קליין ירושלים, עו"ד ד"ר יעקב רינגוד בני ברק, עו"ד בן ציון לנגנטל בני ברק, עו"ד יחזקאל קרסין רחובות, מר אברהם פלוק תל־אביב. א.מ. גרוחובסקי בני ברק, א.ג. ברמן רמת גן, שמואל פוטרמילך בני ברק, האחים ברדיקס בני ברק, לעשות כמוהו ולהיות לאחיעזר ואחיסמך למקדשי שם שמים בשדה ובכרם.

הר"ר יחזקאל פרנקל, מ"מ יו"ר המועצה הדתית רמת גן תורם סך 1,800 שקל ל"קרן השביעית" ומזמין בזה את הר' שלמה שרון, הר"ר רפאל גוילי יו"ר המועצה הדתית, הר"ר חיים ליקר, הר"ר יוסף קרמר, הר"ר יחזקאל כהן, הר"ר דוד קלינר, הר"ר פנחס רינדרבאום, הר"ר לייבל ליפסקר, להשתתף בשותפות של אמת עם "גיבורי כח עושי דברו".

המועצה הדתית ירושלים תורמת סך $1,000 למען "קרן השביעית" וקוראת להנהלות המועצה הדתית תל־אביב, המועצה הדתית חיפה, המועצה הדתית נתניה, המועצה הדתית בת־ים, להושיט יד רחבה בעין נדיבה ל־2,000 החקלאים השומרים במסירות נפש עילאית נוטשים את מלאכתם כדבר ה'.

הרב בנימין שצ'רנסקי תל אביב נענה לקריאתו של הרב יהודא מאיר אברמוביץ ותורם סך $500 ל"קרן השביעית" ומזמין את הר"ר אשר שיינקופ תל־אביב, הר"ר יוסף רייס בני ברק, הר"ר בנם לוין ירושלים, הר"ר נחמיה ציטרון בני ברק, הר"ר ירחמיאל ביואר בני ברק, הר"ר עקיבא רייס חיפה לעשות כמוהו ולהיענות לקריאות גדולי הדור למען "קרן השביעית".

הר"ר יהושע הלר מבני ברק, נענה לקריאתו של הר"ר טוביה שכטר ותורם סך $500 למען "קרן השביעית" וקורא בזה להר"ר אריה פריי, הר"ר צבי גוטמן, הר"ר שלמה וגשל הר"ר יעקב שלזינגר, הרב דוב רוזנשטיין, הר"ר יצחק אליעזר פרוינדליך, לבוא לעזרת "גיבורי הכח" שנטשו את שדותיהם בשנת השביעית ושומרים את מצות השביעית לכל דיקדוקיה והידוריה.

עזור לשובתים בשביעית

קרן השביעית ת.ד. 5480 ירושלים.
חשבוננו בבנק פאג"י, ירושלים (085) מס' 105־332267.
התרומות פטורות ממס, אישור מס' 4511345.

ג'וינט ישיבות
מבכים מרה
אהרן גרינבאום
יהושע אברמוביץ — מנהל
וצוות העובדים

מרכז החנוך העצמאי בארץ ישראל
הודעה
בתמוז
לא תתקיים קבלת קהל במשרדנו הראשי
ובכל המחלקות

הורוביץ
שם שמזכיר לכם אור

מיטת תינוק
179 ש"ח

בלי מתחרים
יובל 40 שנה
299.99
חליפה ארוכה 2 מכנסיים
פיקוח על שעטנז
חייטות הלבשה לגבר
ב"ב רח' ר' עקיבא 66

מעון הורים · בתי מחסה לקשישים
מיסודו של כולל שומרי החומות בירושלים
מעגלי הרי"ם לוין 25, ירושלים 91053 · ת"ד 5449 · טל 02־827806־6־7
מזל טוב חמה ולבבית
להאי גברא רבא ויקירא, איש אשכולות עתיר הסגולות חמדת הזמן, המתמסר בלו"נ בניהולו הרוחני של מוסדנו. שלשלת היוחסין פאר מקדושים
כש"ת הרב הגאון רבי שלו' משולם וויינברגר שליט"א
אב"ד טשאבא, רב בית מדרשנו
חבר הנהלת כולל שומרי החומות
ולמשפחתו הרוממה הי"ו
לשמחת אירוסי בתם המצוינת תחי' עב"ג המופלג שליט"א
בן כ"ק הרה"צ מלעלוב שליט"א בני ברק
בורא עולם בקנין ישלים זה הבנין לתפארת המשפחות המיוחסות
ולשמחת עולם על ראשם
הנהלת המעון ודיירי — מתפללי בית המדרש ושומעי לקחו

ברגשי שמחה הננו להביע בזה ברכת מזל טוב לבבית
קדם מורנו ורבנו מרן ראש הישיבה
הגאון האדיר
רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק שליט"א
לרגל נישואי בנו המצוין בחיר ישיבתנו
הרב יצחק זאב הלוי שליט"א
עב"ג תחי'
בת הגאון ר' ברוך דוב פוברסקי שליט"א
ראש ישיבה בישיבת פוניבז'
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין לתפארת בית הלוי
תלמידיו בארץ ובחו"ל

בית המדרש "נחלת־יהושע"
ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר הקודש מבאלא זצללה"ה
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ם שליט"א מביב
רח' נחום 11 ירושלים
ברגשי גיל ובהדרת קודש הננו מקדמים את פני
כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר שליט"א
להופעתו בעיה"ק ירושלים על שב"ק זו פרשת חוקת
יהי בואו להרמת קרן התורה והחסידות
התפילות ועריכת השולחנות בבית מדרשנו הנ"ל
עריכת השולחן בליל שב"ק בשעה 10.45

ועד הגניזה — בית וגן
ירושלים
בקרוב תתבצע הזמנה נוספת של מתקני גניזה
(במחיר הקרן)
המעוניינים יפנו לועד לטל. 02־419450, 5740983
מתקבלות הזמנות מכל רחבי הארץ

בס"ד
"יתום ואלמנה יעודד"
הן ידענו היטב את צרת נפשם של המשפחה החשובה והמיוחסת אשר אביהם הדגול ועטרת ראשם נקטף מאתם בחטף והוא בדמי ימיו בשיא פריחתו והתעלותו בתורה ויראה ובכל מידה נכונה, והותיר את אשתו אלמנה רצוצה ויתומים רבים בעה"י ללא משען ומשענה, והמצב קשה מנשוא, כי הניערים עד נפש ממש, ועלינו מוטל להעמיד להם מעמד פרנסה מכובד לפי מידתה של משפחה זו אשר היא חשובה ומכובדת בישראל, ועתה הכביד עולה עם הגיע אחד הצאצאים לקשרי שידוכים במזל־טוב ועומד לבנות בית בישראל — ולרש אין כל...
הן על־כל אלה תערב נא עתירתנו לפני אחב"י יהודים רחמנים בני רחמנים עורו נא התעוררו נא לתמוך ולהחזיק בידי המשפחה העלובה שכל הבנים יגדלו בס"ד לאילנות נאים ומפוארים בישראל, ואשרי מי שיזכה ליטול חלק וחבל בזה. ובשכר זאת יתברכו מאבי היתומים ברוב טובה וברכה ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו ונראה אך טוב וחסד כל הימים.
הכב"ח לכבוד מצוה רבה זו של החזקת יתומים והכנסת כלה, וע"ז באעה"ח
חיים פנחס שיינברג — בנימין יהושע זילבר — מאיר בראנדסדורפער
ג"א מצטרף לדברי הבקשה הנ"ל וכל המוסיף יוסיפו לו מהשמים רב טובה וברכה מערי"ע וע"ז באנו על החתום
יצחק יעקב ווייס רב ואב"ד פעה"ק ת"ו
ג"א מבקש להיענות לקריאה הנ"ל ולחוס ולרחם על המשפחה הנ"ל בעין יפה וברוח נדיבה
שלמה זלמן אויערבך
הנני משתתף להדברים האמורים לעיל
יוסף שלום אלישיב
נא לציין עבור יתום ואלמנה יעודד
הכתובת למשלוח תרומות: בירושלים
הרה"ג ר' משה יוסף מילצקי רח' צפניה 21 ירושלים
הרה"ג ר' נתן קופשיץ רח' אלפנדרי 11 ירושלים
הרה"ג ר' משה בהגרי"ש אלישיב רח' ישעיהו 19 ירושלים
הרה"ג ר' נחום כהן רח' נחום 10 ירושלים
הרה"ג ר' משה חיים גורא נוף רמות 73
הרה"ג ר' יצחק בהגר"ש שבדרון רח' ישעיהו 19 ירושלים
הרה"ג ר' אורי לופוליאנסקי סנהדריה מורחבת 108 ירושלים
או חשבון בנק ברקליס דיסקונט מס' 673102 סניף רח' שבטי ישראל 35 י־ם
או לת"ד 1641 ירושלים
נא לציין עבור יתום ואלמנה יעודד
הכתובות בבני ברק
הרה"ג ר' פנחס שוויבר רח' אור החיים 37 בני ברק
הרה"ג ר' משה מרדכי שולזינגר רח' השל"ה 18 בני ברק
הרה"ג ר' יצחק שיינלזון בנין כולל חזון איש סמטת האר"י 3 בני ברק
הרה"ג ר' מנדל שפרן רח' רבינא 3 בני ברק
לציין עבור יתום ואלמנה יעודד

בס"ד
"שישו ושמחו בשמחת תורה"
ברגשי גיל ושמחה הננו להודיע לכל תלמידי ומוקירי
מו"ר
הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל
ראש ישיבת מיר
שמעמד תחילת כתיבת ספר תורה
לע"נ ולזכרו של מרן זצ"ל
יתקיים אי"ה ביום שני ט' תמוז ה' תשמ"ז בבית הכנסת "שערי תבונה" רח' שירת הים רמות א' ירושלים (מול רמות פולין) בשעה 8 בערב
דברי ברכה ופתיחה ישאו:
רבה של ירושלים הגאון ר' יצחק קוליץ שליט"א
רבה של רמות הרה"ג ר' שלמה ניימן שליט"א
דברי התעוררות ומילי דהספדא:
הגאון ר' שמואל יעקב בורנשטיין שליט"א
מראשי ישיבת חברון גאולה
הרב אשר ויספיש שליט"א
חבר ועד בית הכנסת
דברי חיזוק ונעילה:
הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א
ראש ישיבת מיר
ועד תלמידי מרן זצ"ל — ביה"כ שערי תבונה
נ.ב. ... רמות פולין, וכן תצא התהלוכה מביתו של מרן זצ"ל בישיבת ...

עלה את ירושלים על ראש שמחתי
בעזהשי"ת
בסימן טוב — ובמזל טוב
בשבח והודיה להשי"ת נתכבד להזמין את
כב' וב"ב להשתתף בשמחת כלולות בנינו היקרים
החתן ישראל אליהו נ"י — עב"ג — הכלה נעמי יוכבד תחי'
החופה תתקיים בס"ד בשעטו"מ ביום ראשון פ' בלק
ה' בתמוז תשמ"ז (5 ביולי 1987) בשעה 6.00 (לפני השקיעה)
באולמי "קשת" גבעת שאול מרכז ספיר ג' ירושלים
ואי"ה בשמחתכם ישמח לבנו גם אנו
הורי החתן: זאב ויכלדר, בן הרה"ח אברהם דב ז"ל, ורעיתו, בני ברק
הורי הכלה: אריה וינברג, בן אדמו"ר האי"ה זצ"ל מסלאנים, ורעיתו, ירושלים
הזמנות רבות לא הגיעו ליעדן
נבקש את ידידינו לראות בזאת הזמנה אישית

ביהכ"נ הגדול "עין יעקב"
גבעתיים
דרוש מנהל משק
בתנאים טובים
לפנות מר חיים אקרמן
טלפונים: 03־312822, 03־285412
מר אשר מילשטיין
03־317275, 03־317837

מלון דן לוגאנו
גן העדן השוויצרי
SWITZERLAND
Hotel Dan Lugano
Via Domenico Fontana 1
Tel. 091-54 10 61 / 62 / 63
Telex 79694
המקום האידיאלי לנפש שלווה
ולעריכת כינוסים עולמיים.
מלון ברמה ★★★ שירות מעולה ★ חדרים מפוארים + מרפסת אמבטיה שירותים צמודים וטלפון בכל חדר ★ נוף קסום מרהיב עין תפריט ברמה גבוהה אוירה אירופאית ביתית ★ רכבות כבלים על פני הרים ★ טיולים מאורגנים לכל הסביבה + איטליה מילאנו, פלורנס, ונציה, לאגו מאג'ורה ★ בית כנסת ומקווה ★ אגם שחיה ושייט

כשר למהדרין גלאט
בהשגחת הבד"ץ דק"ק לוגאנו יצ"ו
בהנהלת משפ' גפן

"יד־דוד"
צרכניית "יד דוד"
ים סוף 101. טל. 826263, 826233־4
הודעה חשובה למוסדות ולישיבות
פירות וירקות בהשגחת הבד"ץ של העדה החרדית לעניני שמיטה, תרומות ומעשרות
פירות וירקות סוג ב' במחיר מציאה
אספקה יום יום

הודעה חשובה
בשבוע הבא בעזהי"ת עומד להפתח
כולל לבעלי בתים בני תורה
בבית מדרש בשכונת אנסדורף ירושלים ת"ו
בשעות לפנה"צ 10.00 — 12.30
עם מגיד שעור בסדור חברותות
המעונין יתקשר לטלפון 02־811473
בין השעות 12 — 10 לפנה"צ, 10 — 9 בערב
או יפנה להר"ר אברהם מיכאל גרינהוס הי"ו
רח' סורוצקין 51 ירושלים.
בברכת התורה המארגנים

בקרוב יפתח בצפון
מעון־פנימיה
לילדים פגועי מוחין
המעון מיועד לאוכלוסיה החרדית
ויהיה בפיקוח משרד העבודה והרווחה
בדבר פרטים נא לפנות לטלפונים:
04־245247, 04־447221, 04־333003

משה עקיבא דרוק

איש את רעהו חיים בלעו

לעתים קרובות אנו מאזינים בתמיה גדולה נוכח הקריאות הכמעט קבועות שבהן מנפנפים בכל הזדמנות; שמדינת ישראל היא מדינת חוק ולא מדינת הלכה. יש קבוצות קטנים להבים שנחלצים בכל הזדמנות להפגין ולתת תוכן למושג של "שלטון החוק". אולם למעשה אין לעג גדול מזה, כאשר אנו בוחנים את המציאות של שלטון החוק והשימוש שנעשה בו, לעתים בצורה אלגרית ומעוררת סלידה, והפעם לא נעסוק רק בצד הדתי של השימוש בסיסמא זו, אלא בצד האנושי. ביחוד השימוש שנעשה במושגים אלה כדי לפגוע בכבוד האדם, בזכויות הפרט, ערכים שהם חשובים מאוד בכל חברה מתוקנת לא פחות משחשוב עקרון של שלטון החוק.

המערכת המשפטית זו שהפקידה להלחם עם גל העבריינות המציף כל חלקה טובה, נשחקת. המשטרה שצריכה להלחם עם הגל העכור חייבת לקבוע לעצמה סדר עדיפויות ולהעמיד בראשה את הדאגה לבטחון הפנים, לתת לאזרח ההרגשה הטובה שיש מי ששומר על הכלל ומטיל מוראה של מלכות, כי אלמלא היא איש את רעהו חיים בלעו. אין לנו שום כוונה לזלזל בהישגים של המשטרה, אולם קשה להתעלם מן המציאות, כוח האדם המאומן שעומד לשרותה מוגבל מאוד, אם מבחינה הקציבית ואם בגלל כובד התפקידים המוטלים על כתפיהם של השוטרים, שעמם הם צריכים להתמודד יומם ולילה, משימות שלא תמיד מעניקים את הסיפוק האישי, שלא לדבר על תנאי השכר הירודים ותנאי העבודה הקשים, שאין בהם למשוך את כוח האדם הכשרוני והרצוי מן הבחינה המקצועית והאנושית.

במצב דברים זה, לא ייפלא אם פה ושם מתגלים גם בתוך המערכת של המשטרה, תופעה מכוערות שיש בהן לא רק פגיעה בטוהר המידות, גם תופעות שהם עומדות בסתירה למושגים של שלטון החוק. נורמות חברתיות פסולות שדבקו במיגזרים שונים של החברה, ובין אלה יצר הפרסומת, לא דלגו על אלה המצוידים, אמנם, לשמור על החוק, אבל גם חייבים לשמור על כבוד האדם. הרדיפה אחרי הישגים מרשימים עלולה להעביר אנשים טובים וישרים על דעתם, במיוחד כאשר מזדמן להם נתח שיש בו כדי להעניק הילה על ראשם, ויש הרגשה או יותר מהרגשה, שסדר העדיפויות של המשטרה משתבש לעתים קרובות בקביעה זו של סדר העדיפויות.

לפני המשטרה ומערכת המשפט צריך לעמוד עקרון השוויון, לפניהם אין הבדל מי הנחקר ומי העומד לדין, הכל שווים לפני המשפט. בין אם הוא שר בעצמו ובין אם הוא רק בנו או מקורבו, צריך להיות דין אחד לכולם. המשטרה חייבת לחקור כל תלונה לגופה, אבל בעת ובעונה אחת היא חייבת לבדוק יפה, אם אין זו עלילה שיש לה מניעים אישיים או פוליטיים המסתתרים מאחורי יוזמה זו או אחרת.

המשטרה יכולה להצביע בגאווה על כמה וכמה הצלחות שנפלו בחלקה, כאשר לא נרתעה מלחקור פרשיות של שחיתות מעורבת בפלילים, ביניהם של אנשים בצמרת הכלכלית של המדינה, שנחקרו והועמדו לדין ונמצאו אשמים ואף ריצו את עונשם. נסיון עשיר זה יש בו כדי להצדיק חקירה פלילית בנושאים שבאים לפניה מבלי להתחשב עם מעמדו או "יחוסו" של האיש. אולם יחד עם זה היא חייבת לשמור על כבוד האדם. שכל עוד לא הוכחה אשמתו, הוא בבחינת זכאי.

אדם כזה, ולא חשוב מה הוא מעמדו, ראוי להזדמנות כזאת, לא מפני שיש לו יחוס, לא מפני שהוא בעל מעמד בעמו. גם אדם מן השורה ללא כל ייחוס אישי זכאי לאותו יחס, אלא שדוקא בעלי היחוס האישי עוברים תהליך קשה ומיגע השובר את האדם, כאשר לפני הכל, הוא כבר נענש עגישה שאין לה תקנה, גם אם הוא יצא זכאי. המשטרה יכולה לטעון, ובמידה של צדק, כי בחברה היש־ראלית אי אפשר לשמור על סודות, גם שלחן הממשלה עצמו אינו מחוסן מפני הדלפות, לא רק בעניינים מדיניים כי אם גם בנסיונות להכפיש את שמו של אדם זה או אחר.

לאחרונה יצא מי שהיה שר התקשורת בישראל, אחרי שהתפטר לערער על כמה מוסכמות שהשתרשו בחברה, מוסכמות שהוא ותחביר טיפחו אותם. הוא קרא לזה משפטיזציה של המדינה, שממדינה דימוקרטית השומרת על זכויות הפרט הפכנו למדינת משפט. הפכנו למדינת משפט שנטל מן הממשלה הדימוקרטית את סמכויות ההכרעה שלה. שופטים רואים את עצמם עומדים מעל למערכת מדינית.

ולא תמיד, אם נאמר זאת בהזדהות רבה, הכר־עותיהם נופלות על יסוד שיקולים חוקיים טהורים, ללא נגיעות אישיות, הנובעות מהשקפת עולמם. אמנם אין קשר ישיר בין העיסוק המופרז בבעיות מדיניות חברתיות לבין הפיגור הגדול ועינוי הדין שנגרם לנאשמים כאשר המערכת אינה מספיקה להכריע בשאלות שיש בהן פיקוח נפש כלפי אנשים שנדונו לפני שהועמדו למשפט, לא רק חירותם נשלל מהם, כי אם גם כבודם.

התקשורת ההמונית, סיגלה לעצמה נורמה פסולה בכל הנוגע לכבודו של האדם. לא נחזור על כל מה שנאמר בגנותם של אלה המנותקים את הקו, רבים מהם מודים, שהשאיפה של העתונאים היא תחרות לקראת הרמה הנמוכה ביותר, ולא רק מפני יצר ההתחרות על ציבור הקוראים. ציבור זה בולע בשקיקה רבה את כל הרכילויות. אלה הם דברים העוברים לסחור בחברה המתירנית, חברה שהיא רומסת את כבוד האדם. אך כאמור, לא זה הענין שיש לענות בו בשלב זה. אבל, יש לנו הרושם שיותר משהעגל רוצה לינוק רוצה הפרה להניק, כלל זה חל גם על אמצעי התקשורת וגם על המשטרה, אם מבקשים לשמור על עקרון של שלטון החוק, המוסר את כח השפיטה בידי בית המשפט, אין מקום לענישה ללא דין, חולה רעה זו מתפשטת בחברה כנגע ממאיר.

* * *

נדמה לנו, כי זו הפעם הראשונה שהמשטרה נאשמת בשיקולים פוליטיים. כאשר הדליפה דבר חקירה שנערכה על ידי המשטרה נגד בנו של שר השיכון הבינוי. הזיכוי המוחלט שנתנה לו המשטרה לפני שהועמד לדין, הוא עלבון למשטרה. הטענה של שר המשטרה שכל מקור התלונה הוא "טעות מחשב", קשה לעכל אותה. על המשטרה היה לבדוק בדיקה יסודית את התלונה לפני שנתנה פרסום לחשדות, שהמכו תוך זמן קצר לחרשות שתפסו את הכותרות. אם המשטרה מחפשת לעצמה תעסוקה, די לה לעיין בדו"ח מבקר המדינה על רשויות ממשלתיות, שבהם מקבלים אנשים משכורות שמנות ללא כל תמורה. היא יכולה לחקור עובדי מדינה בכירים ובעלי השפעה, שמקבלים הוצאות פיקטיביות ללא הגבלה.

כבר שנים שמדברים על אבטלה סמויה שקיימת ברשות השידור. והן אמנם תפקיד של הוועד המנהל לעקוד תופעות של שחיתות זו. אולם נראה שלא רק הוועד המנהל חושש מפני היד התקיפה של אותה מערכת, גם המשטרה לא מכניסה את ראשה למיטה חולה זו, ומסתבר שגם היועץ המשפטי שמתערב בחיפזון בענינים שהם שנויים במחלוקת, כמו נושא הסמכות של דיינים להשמיע דעותיהם בעניני הלכה, לא מחפש להתערב במה שנעשה ברשות ממלכתית זו.

הקורא את דו"ח חשבון מבקר המדינה האחרון, אינו יכול להשתחרר מן ההרגשה, כי אנו יושבים בתוך מרמה. גם אם אין למשטרה ולא ליועץ המשפטי פנאי מספיק לטפל בכל אותם גילויים שעליהם מצביע המבקר, בלשון מלוטשת ועדינה על תופעות שיש בה משום פגיעה בטוהר המידות, ומה שמסתתר מאחורי הגדרה זו, שהיא מסוכנת מאוד עלינו לפתוח מעט את הרמיזה.

המשטרה לא נרתעה מלעצור ראש רשות מקו־מית ובנו של סגן ראש הממשלה, לכאורה זה מוסיף לה כבוד, אולם העובדה מעוררת חשד, מה קורה לאלפים אזרחים אחרים שמכניסים אותם למעצר על לא דבר, ואין להם מי שיריב את ריבם. לאחרונה קבלנו חומר על פרשה של קצין משטרה חוקר באגף החקירות, שהוכנס למעצר שוא במשך יותר משבועיים ימים, לאחר שאנשי המכס העלילו עליו, כי הוא משתף פעולה עם מבריחים. ואילו האמת היא, שהוא אסף, שלא במסגרת תפקידו חומר מחשיד רב על אותם אנשים שבאו לעצור אותו ולקחת ממנו את כל החומר שאסף במשך זמן רב, מחוץ לתפקידו, מפני שמרוב התמימות ביקש להכריז מלחמה על מעשי שחיתות במנגנון המדינה. האיש שרדף אחרי הצדק והיושר שילם מחיר יקר, וכל תלונותיו וזעקותיו נפלו על אזנים אטומות של השלטונות.

יש פרשיות לרוב שבהן נאלצה המשטרה לבטל כתבי אישום נגד אישי הציבור, לא מפני שהיתה תחת לחץ, אלא מפני שלא מצאה די חומר להגיש כתב אישום, אלה האנשים טוענים, כי עדיין לא התאוששו מן ההלם ומן הכאב שליווה אותם וממשיך ללוות אותם עד היום הזה. ומה רבים הם האזרחים מן השורה שכבודם מושפל ונרמס, מבלי שתהיה להם הזכות לטהר את שמם. מבקר המדינה מצביע גם על תופעה זו של ריבוי מעצרים ללא כל סיבה.

* * *

השבוע היתה לנו הזדמנות לעקוב אחרי צד אחד של פגיעה בכבודו של אזרח, שהתערב כאן משקולים פסולים אחרים. רב בישראל באחת המושבות בגליל התחתון, הושמץ על ידי ראש רשות מקומית בשל חשבונות אישיים הקשורים בפעילותו הדתית. דין וחשבון סותר הודלף בכוונה אל כלי התקשורת כדי להכין את הרקע לסי־לוקו של האיש. וייאמר לשבחו של שר הדתות, כי החקירה המהירה שיחררה אותו מכל חשד. אולם עצם ההדלפה שנעשתה מטעמים השמו־רים רק אצל המדליף ולנו אין אלא לחשוד במגמות המסתתרות, היא פגעה בכבודו והיא מסוג הפגיעות שעלולה לרדוף אותו עד אחרית ימיו במקום הזה ואולי אף להפריע לו להבחר במקום אחר.

מקרה אחר, שאירע בירושלים, בערב שבת האחרון, כאשר ניידות משטרה נחפזו לעצור תוך מהלומות קצין בכיר ברבנות הצבאית, אמנם, הפעם לא נטפלו כלי התקשורת למציאה זו, מפני שעוד לפני שהגיעה לידם הכבר, כי אנשי המשטרה התנכלו לאיש אך ורק בשל חזותו הדתית. ספק אם בכל מקרה אחר, היתה המשטרה מגלה זריזות כזאת לתפוס "עבריין" מסוג זה. הפרשה נסתיימה אמנם בעריכת "סולחה". אך הנזק שנגרם לאיש, הוא מסוג הנזקים שקשה לתקן אותם. אילולא שיקולים פסולים, היו בודאי מסתפקים בהזמנה לחקירה אחרי שבת, מבלי שירוקו את האיש לכלא כמה דקות לפני כניסת השבת.

הדברים לא נאמרו כדי לפגוע בכבודה ובמעמדה של המשטרה, אלא כדי להצביע על תהליך של שחיקה עצמית, של פגיעה בכבוד האדם, שהיא תוצאה של אוירה רעה של איש את רעהו חיים בלעו. של סדר עדיפויות לקוי היורד לחיינו.

פרשה אחרת לגמרי זורקת צל כבד על החברה, רבים מבין אישי המדינה מצאו לנכון, לפרסם דברי הספד על מותו של עורך הדין שמואל תמיר. מי שהיה גם שר המשפטים, אישיותו בולטת בחיים הפוליטיים. הדוברים הפליגו בשבחו. הם שכחו לו את כל חטאיו הפוליטיים.

מי שזוכר מעט מן פרשת חייו הפוליטיים המקצועיים של שמואל תמיר יודע, כי בחייו לא זכה לשמוע דברי שבח רבים כאלה. להיפך הוא היה אחד האנשים המושמצים ביותר. גם זו תופעה של איש את רעהו חיים בלעו, ורק כאשר האדם מונח מת, הולך בדרכו האחרונה, נזכרים יריבים מכל עבר לפאר את אישיותו ואת כשרונו המיוחד, וזהי דוגמא בלבד.

שלושת המקרים האחרונים שאירעו השבוע, אף הם מצביעים על שחיקה משמעותית ביחס אל כבוד האדם וזכויות הפרט, ערכים שהם חשובים יותר וצריכים לעמוד בראש סדר העדיפויות של שלטון החוק.

נושא אחר, שהאיר מבקר המדינה, יש בו כדי לעורר חלחלה, המדובר בשאלת התרופפות המ־שמעת בצבא, התרופפות שיש לה הרבה סיבות ובין אלה, מסע ההכפשה שמנהלים חוגים קולניים העושים ללעג כל ערך מוסרי. מבקר המדינה מצביע גם על שורה ארוכה של ליקויים שגילה במשרד הבריאות, משרד העוסק בדיני נפשות.

בבדיקה התברר, כי תיקי קובלנה שהוגשו נגד רופאים נסגרו מבלי שדנו בהם. הוראות מנכ"ל כיבוי הכנת הצוותים הדרושים, כדי להפעיל עונשים נגד בעלי מקצועות רפואיים שנמצאו אשמים, לא מולאו ואפילו צו של שר הבריאות לא מולא. קיים חוסר אחידות בתחום הענישה המשמעותית נגד בעלי מקצועות רפואיים שהורשעו בפלילים. מי שקורא את מסקנות המבקר נתקף בחרדה. ההזנחה במשרד הבריאות, אף היא תוצאה של סדר עדיפו־יות משובש שהעמידו שרי הבריאות, אלה העדיפו לעסוק בפוליטיקה גבוהה ולא בפכים קטנים שאין בהן להוסיף פרסומת.

מי שיש לו סבלנות לקרוא את כל הדו"ח, וספק אם אפילו חברי ממשלה וחברי כנסת עושים זאת בעיון, אינו יכול להשתחרר מן ההרגשה, שהארץ מלאה חמס ואיש אוכל את בשר רעהו, ללא נקיפת מצפון.

* * *

שרי הממשלה חייבים תודה למבקר המדינה על שצירף לדו"ח שלו את הדו"ח החמור בענין הליכים והשיקולים שקדמו להחלטה על יי־צור מסוס הלביא, נושא שמעסיק את אנשי הציבור, יותר מכל אותם גילויים, שנראים בעי־ניהם כפכים קטנים, אבל נוגעים באמות המיטין של חברה שפורקה מעל עצמה כל עול של אחרי־ות. אחרת היו בודאי מקדישים יותר תשומת לב, לגילויים על מידת הבזבזנות באוצר המים, ועל ההפשטות נגד הסמים. נגע שפוגע באמות השיזרין של החברה ומערער את חוסנה.

הסמים מעסיקים את המשטרה, ולעולם אין היא מגיעה אל המטרה היא אינה מצליחה לעקור את הנגע, מפני שהוא נגע חברתי שאין לה עליו שליטה. נגע זה פגע במערכת החינוך, אולם משרד החינוך שהתחיל להתמודד עם נגע זה, מחטיא את המטרה, השורש של נגע זה נעוץ באוירה המתיר־נית, אוירה המשרה רוח נכאים. נגע זה יש לו השלכות על בטחון הפנים והחוץ כאחד. אם רוצים באמת לתקן את ערכי החברה צריך להתחיל מן השורש. לטהר את האוירה, לקבוע תחומים ולהחזיר עטרה לישנה את היחס המזולזל כלפי ערכי היהדות המקודשים, כי מה יעשה הבן ולא יחטא, אם עקרו מעשרת הדיברות את היסודות, את הערכים האמיתיים, מדוע זה לא יעברו על כל הדיברות שקבלנו בעת שהיינו לעם במעמד הר סיני.

חז"ל הפליגו בחומרת העבירות שבין אדם לחברו, עליהם אמרו, שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו. החברה החילונית נוהגת תמיד להתימר כאילו היא מקפידה לקיים מצוות שבין אדם לחברו, יותר מאשר על מצוות שבין אדם למקום, ולא אחת היא מוקיעה את שומרי התורה, כאילו אינם עומדים בקריטריון זה. האשמה, שאין לה יסוד. התנהגות החברה בדברים שבין אדם לחברו, מעורערת אחרי המהה זו, ועל כך צריך לזעוק חמס שלא נגיע למצב של איש את רעהו חיים בלעו, מכיון שנעקרה לגמרי מוראה של מלכות.

י. שפיגל

מי בראש

בית־משפט העליון נתן השבוע פעמיים ביטוי לגישה החילונית המתנשאת של עליונות חוקי־הכנסת על חוקי־התורה. בעצם העובדה אין אמנם כל חידוש, אבל היה חידוש בדיבור הישיר והבוטה על כך, כשבשני המקרים היתה השופטת מרים בן־פורת, שהיא משנה לנשיא ביהמ"ש העליון, ה"צינור" להעברת ה"מסר" הזה.

המקרה האחד היה בח"כ מאיר כהנא, שכהצ־הירו אימונים כחבר־כנסת הוסיף לכך את הפסוק מתהלים "יאאשמרך תורתך תמיד לעולם ועד". מסיבות שונות התעורר לכך היועץ המשפטי למ־משלה באיחור של מספר שנים וקבע, כי חברותו בכנסת של כהנא אינה תופסת אלא אם כן יחזור ויצהיר אימונים בלי להוסיף דבר להצהרתו. כהנא אכן עלה לדוכן הכנסת אך חזר על המעשה ושוב נפסלה הצהרתו ועל כך הלך וערער בפני הבג"צ.

השופטת בן־פורת לא הסתפקה בדחיית עתירתו ובהצדקת שלילת זכויותיו כח"כ בנימוק הפורמאלי, כי אין להוסיף בהצהרה על הנוסח שקבעה הכנסת. אלא הוסיפה לכך את הסברה כדלהלן: "הוספת הפסוק מתהילים, מתוך כוונה נסתרת להעמיד את דין־תורה מעל לחוקי המדינה, מעשה פסול הוא... כשם ששופט או דיין חייב לפעול לפי חוקי המדינה החלים על הענין הנדון, גם אם הם שונים מדין תורה, כן חייב חבר כנסת להכיר בעליונותם של חוקי הכנסת, לא רק כשהם עולים בקנה אחד עם דין תורה, אלא גם כאשר קיימת סתירה בין השניים".

גב' בן־פורת אף ידעה לקבוע, כי לא די שישנה סתירה מהותית בחובתו של חבר־כנסת, אם הוא אינו מכיר בעליונות חוקי־הכנסת על חוקי־התורה. אלא שאם הוא דוגל בכך הרי יש בזה כדי לגרוע מנאמנותו הבלתי־מסוייגת למדינת ישראל. הה־התעלמות מכך היא "בגדר זריית חול בעיני בית־המשפט והכנסת גם יחד".

אפשר, כמובן, לטעון כי ח"כ כהנא, מרוב להיטותו למהלכים הפגנתיים וראוותניים, הוא האשם בגרימת מצב זה שבו ביהמ"ש העליון ינסח בצורה כה בוטה ואולי ללא־תקדים את מידת התנשאות המדינה על תורת ישראל, מה גם שלאחר כל אלה הוא הלך ונכנע ללא־תנאי בהשמעת הצהרת־אימונים מחודשת, ללא כל תוספת־לוואי. אבל כל זה אינו יכול להפחית מאומה מן החומרה שבדברים הללו.

* * *

לו גם רצינו לבודד את מקרהו של כהנא, הדבר נעשה בלתי־אפשרי, וזאת מחמת המקרה השני של השבוע. גם הוא, כאמור, אצל אותה שופטת. היא ישבה לדין בבג"צ בעתירה של ח"כ יאיר צבאן נגד שר הדתות, הלמאי לא העמיד לדין משמעתי את הדיינים שחתמו, כזכור, על העצומה כאשר טענתו היא שהשר המר לא נזף מספיק בדיינים וגם ההתנצלות שהביעו אין בה כדי לבטל את הצורך בהעמדתם לדין.

הדיון בעתירה הזו אמנם לא הסתיים, אבל השופטת בן־פורת כבר הספיקה להביע את דעתה הנחרצת בדיון: "נזיפתו של שר הדתות בדיינים נעשתה בכפפות של משי ולו הייתי במקומו של שר הדתות הייתי עושה זאת בדרך אחרת".

כדאי שנחזור לרגע לאותה עצומה של הדיינים ולתוכנה, מפני שמבחינת הנושא גופו, עמדתה של השופטת חמורה כאן עוד יותר מן העמדה העקרו־נית שהשמיעה בעתירת כהנא. המדובר היא בהוראה של בג"צ להנפיק תעודת זהות לגיורת הר־פורמית מארה"ב, סוזאן מילר, ולרשום אותה בה כיהודיה וקריאת הדיינים שלא לכבד את דרישת בג"ץ. השאלה כאן כבר אינה סתירה בין דין־תורה לחוק של כנסת, כשבמקרה זה צריך, לדברי השופטת, להעדיף את החוק של הכנסת על דין־התורה, אלא כאן מקרה של דיינים, שבנוסף לכך הם בעלי־סמכות מטעם המדינה לדון בענינים הנוגעים לשיפוטם, והנושא הוא הלכתי טהור, גיור, וגם כאן, גם במקרה זה, אומרת השופטת שהדיינים חייבים להכיר בעליונות המשפט עליהם, ואם התבטאו נגד זה, לא די בכך שהתנצלו ולא מספיקה הנזיפה שנזף בהם השר. כי הרי "נעשתה בכפפות של משי", והיא היתה עושה זאת אחרת.

המשמעות היא ברורה ביותר: כולם במדינה ומטעמה עליונים הם על התורה ודיניה, אם זו הכנסת, אם זה בית־המשפט ואם זה השר, בהיותו ממונה על השיפוט הרבני, וזאת אף בנושא דתי־הלכתי טהור, כמו ענין של גיור, שכל הסמכות לדון בו נתונה בלעדית לשיפוט הרבני ואין למשפט החילוני שום סמכות לקבוע ולהחליט בו. העובדה שדיינים "העיזו" לחלוק על התערבות ביהמ"ש בענין לא לו, היא שמביאה שופטת במדינת ישראל לנזוף בשר הדתות, לא, חלילה, על תמיכה בדיינים, לא, חלילה, על מתן עידוד להם, אלא משום שלא נזף בהם מספיק ולא הוריד אותם לגמרי על־הברכיים כדי לקוד ולהשתחוות אפיים בפני "עלי־ונות החוק ועליונות המשפט" על התורה.

ומה שההתבטאויות השבוע של ביהמ"ש העליון מביאות את השאלה העקרונית והיסודית של התורה והמדינה לשיא חדש, העלול להגיע לממדים בלתי־נסבלים לחלוטין. אין אמנם חידוש בכך, כי המדינה קיימת על בסיס של מרידה גלויה בריבונות־התורה בחיי עם ישראל, אבל ספק אם אי־פעם הושמעו דבורים כה רמים וכה מתנשאים שמשמעותם היא בגדר הכרזת מלחמה של המדינה על תורת ישראל ודיניה, מתוך נסיון גם לכפות עמדה וגישה זו לא רק על אלה שמעוניינים בה, אלא גם על אלה שמתקוממים נגדה, גם על אלה שההתנגדות לכך היא עיקר ויסוד בכל אמונתם ובכל נאמנותם ליסודות היהדות ובסיסה התורני.

השופטת בדבריה אמנם שילבה משפט "מתחשב" ש"חלילה לי להקל ראש באדם המעמיד את התורה בראש מעייניו", אך מיד לאחר־מכן היא מוסיפה וקובעת את החובה "להכיר בעליונות חוקי הכנסת, לא רק כשהם עולים בקנה אחד עם דין תורה, אלא גם כאשר קיימת סתירה בין השנים", ואם לא ברור היה מזה למה בדיוק הכוונה, הרי בהערתה לשר הדתות שלא נזף מספיק בדיינים, שעצומתם היתה קריאת־תגר נגד תכתיב זה, התבהר גם מה שלכאורה לא היה ברור.

ואסור שנטמון ראשנו בחול ונתעלם מן המ־שמעות. כי הגע בנפשך: אם לא רק חבר־כנסת מחוייב בפעולה לפי חוק הכנסת, אפילו הוא סותר דין־תורה, אלא גם דיינים חייבים בכך, הרי כוונת הדבר לגבי כל אזרח במדינה, והנה לך מלחמה יותר חמורה בתורה מאשר דיבורים כאלה, שאינם מאמר בעלמא. אינה נאום בכנסת, אלא נכללים בהחלטה משפטית של ביהמ"ש העליון, שלפי חוקי המדינה אין אחריהם ערעור! עוד איננו יודעים עתה, בשעת כתיבת שורות אלה, מה יעלה בסופו של הדיון בעתירת ח"כ צבאן נגד שר הדתות בענין עצומת הדיינים. אבל די במה שכבר נאמר, בשלב הראשון של הדיון, כדי לעורר את כל השאלה הזו במלוא חומרתה, וגם שר הדתות ומפלגתו לא יוכלו להימלט ממנו, גם אם יוסיף עוד שפע של מלל לזה שכבר השמיע עד כה.

* * *

אפשר, כמובן, להתווכח ולחלוק על דברי השופטת, כי מה שאמורה וכה שהשמיעה משקף דיעה או דיעות של אנשים, אבל איננו מעוגן לא בחוק ולא בחוקה ולא בשום ספר־עקרונות. כי מי קובע במדינה או מי בכלל הסמיך בית־משפט ושופטת לקבוע מי וכה עליון על מה? ולמה זה ח"כ במדינה יהודית, שמוסיף פסוק מתהלים על הצהרת־אימונים, גורע בכך מנאמנותו הבלתי־מסויגת למדינה? באיזו חוקה נקבע שהמאמין בתורה ורואה בה הדבר הנעלה מעל לכל דבר אחר, כופר בכך במדינה ונעשה לה בלתי־נאמן?

ועוד אפשר לשאול ולתמוה על האבסורד הזה, כי תובעים מבן־אדם, חבר־כנסת, כי ישליך הצדה תורה שלימה שהוא מאמין שניתנה משמים מפי בורא עולם והבוחר בעמו ישראל באהבה ויסודו אותם בחוקים מעשי־ידיו, שהרי הכנסת היא ריבו־נית, היא המחוקקת את החוקים. ואין הדברים נעשים מאליהם, אלא בידי חבריה, שהח"כ הנדרש לעשות כדלעיל הוא אחד מהם; והוא נדרש לבוז לאמונתו ולכבד את היצירה העצמית שלו, כאשר במקרה הטוב ביותר יהיה זה חוק טוב, אבל גם זה עלול להיות חוק מטופש, חוק דראקוני, חוק שאנשים אינם עומדים בו. בכל מקרה, כך גורס ההגיון המשפטי שעליו שמענו השבוע. אפילו אם זה חוק שאינו אלא הבל ושטויות, הוא "עליון" והוא "עדיף" על דין־תורה.

אלא שדוקא ההזוי־המיזה אלה, המעמידים את הקביעה על גבול האבסורד המוחלט, הם שמחמירים עוד יותר את משמעות הדברים ואת המסקנה המשתמעת מהם, כי לפנינו, פשוטה כמשמעה, הכרזת מלחמה על תורת ישראל ודיניה, וזאת בלא כל מחלצות או, יותר נכון, בלי "כפפות של משי". כפי שקראה השופטת בן־פורת דוקא לשר הדתות להסירן מעל ידיו ב"טיפול" שעליו, גם זה לפי החזיות המשפט, להעניק לדייני ישראל, והכל בשל סירובם להיכנע לבית־המשפט ולקבל עליהם את מרותו גם בענין של גיור, שמהותו ההלכתית אינה יכולה להיות נתונה לשום ויכוח.

* * *

המצב לא היה בדיוק כך בעבר, כל עוד מנעו בדרכים כאלה או אחרות התנגשויות בין רשויות הדת והחילוניות, או כל עוד שהתעשעו באשליה שניתן לפסוח עליהן, וזאת בעיקר הודות לעובדה שעניני האישות נתונים לסמכות הבלעדית של השיפוט הרבני, אלא שאשליה זו פקעה עתה לחלוטין.

אמנם, ניתן שוב לחזור ולטעון נגד דברי השופטת בן־פורת, שהם עומדים בסתירה קשה לנאמר במ־גילת העצמאות של המדינה, כי המדינה תעניק חופש־דת לכל אזרחיה, וכאשר באה שופטת ואומרת שחוק־המדינה עליון על חוק־התורה, הרי יש בכך משום שלילה חמורה וקשה של חופש זה, אלא שספק גדול אם ניתן להיתלות ב"אילן" זה, כי קודם־כל, מגילה כזו אינה מחייבת בגדר של חוקה, ובנוסף לכך — כי שיטול על עצמו את הסמכות המוחלטת לפרש אותה ואת משמעויותיה, יהיה זה ביהמ"ש העליון, במיוחד כשזה עלול להגביל את סמכותו שלו.

ואל יהיו הדברים קלים בעינינו, כי מזה שנים אנו הלא עוקבים ורואים כיצד מתגלם במשפט החילוני, ובמיוחד בערכאתו העליונה, כל המאבק העיקש והנמרץ של החברה החילונית להגשים את האידיאולוגיה הציונית על היות המדינה אנטי־תיזה לריבונות התורה, וכמעט ברור מראש, כי גם אם יעורער ויכוח עקרוני זה, של כפיתיות שאין דוגמתה באחד היסודות העקרוניים ביותר של האמונה היהודית, הרי אותם שופטים שעמדתם כבר ידועה היטב בנושא העקרוני הזה, לא יפסלו את עצמם מלדון ומלהכריע בו. גם אם בולט כל כך האינטרס העצמי של ההעדפה שלו על העדפת כל סמכות אחרת, מה גם שהוא חודר כל כך תודעה ודיעה כי זו ההתמודדות העקרונית שבין החילוניות וריבונות התורה בעם ישראל.

וכפי שאמרנו, בפירוש המרחיק לכת הזה כפי שהשמיעוהו השבוע פעמיים בביהמ"ש העליון, ישנה החמרה ניכרת במצב. מנהיגה הבלתי־נשכח של אגודת ישראל, הרב יצחק מאיר לוין ז"ל, השמיע בכנסת עשרות פעמים בנאומיו את ההצהרה העקרונית: אנחנו כאזרחים נאמנים ונהיה נאמנים לחוקי המדינה, אבל בכל מקרה שבו תיווצר סתירה בין חוק־המדינה לבין חוקי־התורה — ברור לכל אחד מה עדיף בעינינו, ואנחנו נלך בחוקי־התורה. והנה השבוע נשמעה בבירור הק־ביעה השלילית של ביהמ"ש העליון, ולא חשוב בכלל אם נאמרו הדברים בהקשר לח"כ מאיר כהנא, במיוחד שלאחר־מכן חזרו הדברים בעניינם של הדיינים, וגם בלי שהתקבלה עוד ההחלטה הסופית, עומד מה שנאמר בפני עצמו בכל מלוא החומרה שבו.

במצב זה שבו ביהמ"ש העליון לקח על עצמו את היומרה במאבק זה של "מי בראש", לומר "אני בראש". מעל לחוקי־התורה, נפתח שלב חדש וחמור במערכה הכבדה הנטושה כל השנים בין המדינה לבין התורה, וספק בעינינו אם אפילו מפלגה כמפד"ל, חרף היותה נשלטת כל כך בידי המיעוט הזעיר מן "הקיבוץ הדתי", שמזמן הוא תומך בעמדת ביהמ"ש העליון — תוכל להתחמק מדיון יסודי ועקרוני בכל הנושא הזה, מה גם ששר הדתות עלול להיות זה שידרש להגשים במעשיו כשר את דרישת ביהמ"ש העליון, להוכיח לכולם כי חוק המדינה עליון על חוק התורה. וזהי אחת השאלות העקרוניות הקשות ביותר שבפניהן עמדה מעולם מפלגה דתית וכל ציבור היהודים שומרי ונאמני התורה בארץ־ישראל.

נתן גילרנטר

אנו עמלים והם עמלים

כשמסיימים מסכת אומרים את תפילת ההודאה: "מודים אנחנו לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכי־מים - אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים - אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים - אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת".

מדוע אומרים את דברי ההודאה האלה רק עם סיום המסכת? כנראה, מפני שרק לאחר גמר הלימוד, לאחר העמל והיגיעה בתורה, רק אז אפשר לתפוס באיזו מידה רצים יושבי הקרנות לבאר שחת, ולאיזה תהום עלולים להידרדר אלה שאינם משכימים לדברי תורה אלא לדברים בטלים, וכמה אנו צריכים לשמוח שאנו מיושבי בית המד־רש.

*

כשישבתי ביום ראשון השבוע בבנייני האומה בטקס בחירת חתן ההלכה העולמי, כאשר גדולי ומאורי התורה והחסידות מפארים את הבימה, ואלפי יהודים המשכימים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ממלאים את האולם, והסתכלתי בעשרים וחמשה חתני ההלכה, נערי החמד, שבאו למבחן הסופי מרחבי הארץ ומתפוצות הגולה, באיזו עדינות ועינות־חן הם תפסו את מקומותיהם ובאיזו שלוה חודרה ומאור פנים השיבו לשאלות הבוחנים, מסובי כוחות החינוך וההוראה, וראיתי בעליל, שלא הצפייה לפרס מרגש אותם, וגם לא הכבוד והתהלה, אלא עצם ההתעסקות בתורה, עצם ההתעסקות בהלכה, ממלא אותם סיפוק ושמחה — התנגן בלבי כמו מאליו שיר ההלל וההודאה של מודים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. ראיתי ממש כיצד הם רצים לחיי העולם הבא! שם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.

אולם באותה שעה עצמה ישבו אלפי צופים במגרש הכדורסל, ורבבות רבות של מבלי עולם היו צמודים למקלטי הרדיו והטלויזיה ועקבו בקרחתנות אחרי הכדור הקטנטן המקפץ בידי האלילים הנערצים. וכשחזרתי מהמבחן בקעו מדירות רבות הצריחות והצהלות של הצופים, שלא היו שונים במאומה מצריחות הקופים בגן החיות, ובחדשות הבוקר נתנו בדיוק תיאור מלא ומרגש על בחירת "חתן הכלבים העולמי" בעיר העברית תל אביב — ואז ידעתי מי הם אלה הרצים לבאר שחת.

*

פעם נקראו מבלי־העולם "יושבי קרנות". הם ישבו בפינות הרחוב, בקרן זוית. אמנם הם השכימו לדברים בטלים ורצו לבאר שחת — אבל עדיין לא איבדו את צלם האלקים. גם אלה שיצאו לקצץ בנטיעות ולחבל בכרם בית ישראל — שמרו פחות או יותר על מסגרת יהודית ואנושית כלשהי. רגש הבושה עוד לא נעלם לגמרי. הם עשו את מעשיהם במחשך ולא בפומבי — "יושבי קרנות"...

כיום יש לנו ענין עם "בריות מתקדמות" ששיברו את כל המסגרות ופרצו את כל הגדרים והסייגים. התפרקו מכל הערכים היהודיים והאנושיים, ושקעו ביון מצולה של מתירנות ותועבה ואיבדו את כל שארית הבושה.

כיום הם יושבים ב"מידרחוב" (אמצע הרחוב!) במרכז ירושלים וב"מידרחובי" בחיפה, הכבכרות, המר־כזים ברחוב דיזינגוף והסביבה בת"א. את חיי הבט־לה וההפקר שלהם הם מנהלים בריש גלי וב"ראש כל חוצות. שם הם יושבים, "לבושים" כמו אנשי הג'ונגל ומבלים את זמנם בזוללה וסביאה, כפי שמתאר זאת אסי דיין, בנו של משה דיין, בכתבה ב"מעריב" תחת הכותרת "שמחת בית הבליינה". הוא כותב בין השאר: "פעם דובר צדק, חסד, רחמים, שכל. ועכשיו... איש אינו יודע מה הוא בעצם עושה עלי אדמות... פיסגת התרבות היא האכילה. "יוצאים לאכול" זוהי הסיסמה והיא בצורך עם ישראל: קיבה, מעיים ופה, שמצליח לאכול ולדבר בעת ובעונה אחת. האכילה הישראלית נראית כמו התקף אפילפטי, ריצת אמוק אל הפיתה, עבודת סייתות על החומוס, תוך צפיה קולנית למנה העיקרית המגיעה בצורת סטייק פלוס עצם... האם מדובר בסעודה אחרונה?"

*

זוהי הנורמה כיום. ולא רק שאין הם מתביישים בכך, אלא הפכו זאת לדגל ולסמל של קידמה ותרבות. כלי התקשורת והעתונות מעודדים את ההתפרקות מכל סייגי המוסר ומכל גדרי הצניעות. ממלאים מאות עמודים בהללוך תזוהמה על "חיי הזוהר" של כוכבי הבידור ואלילי הספורט.

ומה שכואב יותר מכל, זה שהם הפכו למטיפי מוסר ולמוכיחים בשער! הם מלמדים אותנו בינה ודעת! אנחנו חיים בחשכת ימי הביניים, אין לנו אהבת ישראל, אינו חסים על ממון הצבור, רבנינו ודיינינו נוהגים באכזריות ובטומיניזם ואינם רוקדים לפי החליל של החברה המתירנית. הם קובעים שאנחנו סחטנים וגורמים להם "מתנק", ולכן מפ־סיקים הקצבות למוסדות חינוך חרדיים, מונעים דריסת רגל של מורצים דתיים בבתי ספר ובמחנות הצבא, ויוצאים למלחמת חרמה נגד ה"התפשטות החרדית". הם כמובן בסדר. כלילי השלמות. אנחנו צריכים ללמוד מהם...

*

על הפסוק "כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים" (דברים ל"ב ל"א) מפרש רש"י: "ואויבינו פלילים - שונאינו שופטים אותנו". ובתרגום ירושלמי נאמר: "לפי שחטאנו והכעסנו לפני המקום הפכו אויבנו לצרים ולדיינים עלינו" (תרגום מארמית).

ואכן כך קורה אצלנו. עוזבי התורה ופורקי העול שמו את עצמם לשרים ולשופטים עלינו. הם נותנים את הטון בכלי התקשורת ובעתונות. הם מעצבים את דעת הקהל, משליטים את דעתם על נציגי הצבור וכופים את השקפותיהם על בתי המשפט. עיני הכלל נתתכים על פיהם. "ואויבנו פלילים" — הם דנים אותנו ואנו נאלצים להצטדק בפניהם.

זה מזכיר לי את המשל הידוע על הזמיר והעורב. העורב לא סבל את שירת הזמיר. הוא אהב להשמיע ברמה את קולו הוא, החורק והצורם, ולא נתן לזמיר לפצות את פיו. הלך הזמיר אצל השועל, שהיה אז היועץ המשפטי ביער, והתלונן בפניו על העורב. הוציא השועל חוות דעת משפטית שלפיה יתייצבו הזמיר והעורב בפני החזיר שכיהן אז בתפקיד המומחה למוסיקה. כל אחד ישמיע את שירתו באזני החזיר והוא יקבע מי שר יותר יפה. הסכים העורב להצעה, אך בתנאי שאם החזיר יחליט שהוא שר יותר יפה, יהיה רשאי לנקר עין אחת של הזמיר, וכן להיפך.

החזיר קבע כמובן שהעורב שר יותר יפה, והוא ניקר לזמיר את העין. התישב לו הזמיר על ענף העץ ובכה בכי תרישי ללא הפוגות.

"למה אתה ממרר בבכי?" שאל השועל "הרי גם אתה הסכמת לתנאי, ועליך לקבל את הדין"...

"איני בוכה על העין" השיב הזמיר "אני בוכה על זה שהחזיר הוא המומחה לעניני שירה, והוא הקובע מי שר יפה * * *"...

*

במאמרי מיום ב' סיון "על כלבים ומשוררים", שרטטתי כמה קווים לדמות דיוקנו של אחד ממחנכי הדור העתיד ומהמוכיחים בשער, הסופר המשורר משה דור, המטייל כל בוקר עם כלבתו, והמסתגר בחדרו עם "הבקבוק", כדי לכתוב את יצירותיו הרחק מה"ציפוש" של השכונות החרדיות.

השבוע שוב נתקלתי במאמר מפרי עטו של המשורר, שפורסם ב"מעריב" (24.6) תחת הכותרת: "מגיפה בבני־ברק". משה דור נפגע עד עומק נשמתו התרבותית, מהעובדה שבני־ברק הצליחה לבער מהקיוסקים את העתונים החילוניים, ועל כך בערה בו חמתו עד להשחית. "משגיחי הכשרות של בני ברק החליטו לעקור את "מוקדי הטומאה" מהקיוסקים" כותב משה דור, והוא בוכה במר נפשו על גורלם של אי־אלו בריות נאורות שעוד נשארו בבני ברק, ובעלי הקפוטות והשטריימלים מונעים מהם את אור התרבות של העתונות החילו־נית. "חופש העתונות אינו מתבטא רק בזכות לפרסם מידע מגוון, אלא גם ביכולת להפיץ את המידע והדעות האלה ללא מורא וללא לחץ" הוא קובע, ולכן הוא פתח בקריאת הצלה לכל מי שמצפון בקרבו: "בבני ברק משתוללת מגיפה שאם לא יושם לה מחסום היא תפרוץ ממנה הלאה ותכלה את שרידי החלקות הטובות שעדיין נותרו לנו. יש מגיפות המכלות לא רק את הגוף אלא גם את הרוח. יש לפעול בעוד מועד ובתקיפות כדי לעצב חיים יפים ומאירים ומתוקנים יותר. חיים שחופש המחשבה והביטוי הוא יסוד מוסד בין יסודותיהם. למה אנו מחכים?" שואל המשורר בלב דווי.

"ואויבנו פלילים" — אתם רואים מי הוא המדבר? משה דור הוא המוכיח בשער! הוא חי "חיים יפים ומאירים", מטייל עם כלבתו ומסתגר עם "הבקבוק". ואילו בבני ברק משתוללת המגי־פה! שם מטיילים אבות ואמהות עם ילדים וילדות ולא עם כלבים וכלבות, ושם יושבים אברכים "חשוכים" באהלי תורה ליד גמרות פתוחות, ולא ליד בקבוקים בחדרים אפלים או בבארים ובדיס־קוטקים ובכל מקומות הסחי והזוהמה של "שרידי החלקות הטובות", ש"המגיפה הבני־ברקית" עדיין לא הגיעה אליהם.

בעקבות מאמרי הנ"ל הראה לי מישהו כתבה באחד העתונים המפיץ "אור" על חייו של עוד אחד מגדולי המשוררים של הדור החדש, נתן זך, שגם הוא מהמוכיחים בשער. בין שאר המעלות הגדולות של המשורר המתוקן נאמר: "זך משורר נפלא, לפעמים שותה יותר מדי, אבל זה כבר נמשך ארבעים שנה. שותה רע, לפעמים משתכר, זה לא ברשה... יושב בבאר עם חברים, וכשהשתכרו, זך היה מתגרה ברכבים הסוסים, היו מכות, החברה היו מחלצים"...

חיים יפים ומאירים! מר דור! בבני ברק מש־תוללת מגיפה: שם לא רואים אף פעם שיכור מתגולל בקיאו, או מישהו שהולך מכות עם ברמנים בבתי מרזח...

*

אשרנו ומה טוב חלקנו, שמשום הרחק מן הכיעור, ומן הדומה לו, אין אנו יודעים את עומק התהום שאליו התדרדרו כל אלה שפרקו מעל צוארם עול תורה ומצוות והלכו לעבוד את אלילי החופש והקידמה.

אבל כל אלה שהולכים לחפש "מגפות" בבני ברק, יש להם את "הזכות" לקרוא את כל הרפש והזוהמה של העתונות החפשית. ואף על פי כן הם לא שמעו מאומה על המגיפות האמיתיות המשתוללות בקרב "הצבור הנאור" אשר לא נדבק ב"יהודיקי התורתיות". הם לא משמיעים קריאות הצלה על מגיפת הגירושין ההורסת את חיי המשפחה באלפי בתים. כל זוג שני מתגרש, ואלפי ילדים נשארים אומללים ושבורים לכל ימי חייהם. סל לי מתוך מב"ס הילתי: "כשאני הייתי ילד, היה בכל בית הספר בו למדתי, רק ילד אחד, שהוריו התגרשו, וכולם ריחמו עליו. ואילו עתה הרי בכל כתה וכתה מרבית הילדים הם של הורים גרושים — ולאף אחד לא איכפת. הורים מודרניים אינם מרחמים על ילדיהם. הם סומכים על הפסי־כולוגים... מטיפי המוסר אינם יודעים על מגיפת הסמים העושה שמות ב"חלקות הטובות" של אלה המנהלים את חייהם על יסוד חופש המחשבה והביטוי, ולא שמעו על מגפת הסכינים הקפיציים בבתי הספר ובקרב בני הנוער החיים "חיים יפים ומאירים" כפי שהם רואים בסרטים ובטלויזיה. והם גם מתעלמים מהמגיפה האיומה של המחלה החדשה המשתוללת כתוצאה מחיי המתירנות וה־הפקר.

*

ולסיכום הנני לציין, שאם למרות המעמד המ־פואר של בחירת חתן ההלכה, ומעמדים דומים אחרים, ולמרות חיינו היפים המאירים המתוקנים והטהורים שאנו חיים בבני ברק ובירושלים ובשאר מרכזי היהדות החרדית בכל מקום שהם, אם למרות כל זאת מצליחים שונאינו לשוות לנו תדמית של חשוכים ומפקרים, ומדביקים לנו תו של סחטנים ואכזרים וכו' — הרי אין ספק שאנו צריכים לפשפש במעשינו, כפי שאומר התרגום שעקב חטאינו הופכים אויבנו לשופטים עלינו.

ידוע שהקב"ה משלם מדה כנגד מדה. יתכן מאד שכל הצרה הזאת באה עלינו בגלל המריבות הפנימיות שבינינו, כשאנו דנים אחד את השני ואיננו נוהגים כבוד זה בזה. ולכן שונאינו דנים אותנו ומשפילים את כבודנו.

אם נצליח להשכין בתוכנו אהבה ואחוה ושלום ורעות ונחזור אל הסיסמה של "ויעשו" כולם אחת — יקויים בנו הכתוב "וראו כל עמי הארץ את שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" ואז נראה בכל גדולתנו ותפארתנו, כפי שאנחנו באמת.

חוגים מדיניים

דוד אבן

פרס טווה באירופה את ה"פריצה" ביחסים עם סין וברית המועצות

השיג הסכמה כללית באירופה למען ועידה בינלאומית למזה"ת ★ ההזמנה הצפויה לויצמן מבריה"מ — לחץ סובייטי לכינוס הועידה ★ גם סין "אותתה" שהיא רוצה להשתתף בועידה

את הזירה המדינית כבש השבוע מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, עם שובו מביקורו באירופה, התברר שיקורי המכבי"ש שהוא טווה לכינוסה של ועידה בינלאומית — עם או בלי הסכמתו של ראש הממשלה, שמיר והליכוד — הרחיקו עד לכדי פריצת דרך ביחסים עם סין וברית המועצות.

הידיעות מלונדון, פאריס, רומא, האג ובון, מצביעות על הסכמה מלאה של ראשי המדינות המערב אירופיות לקיים ועידה בינלאומית על המזרח התיכון, בהשתתפות המעצמות החברות במועצת הבטחון. בעקבות ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, שעודדה את שמעון פרס במאמציו לכינוס הועידה, השמיע דברים דומים גם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, ובעקבותיהם הלכו עמיתיו של שמעון פרס בשוויץ, הולנד ואיטליה.

ההסכמה האירופאית אינה "על הנייר" בלבד. יש לכך השלכות לגבי גופים בינלאומיים כמו "השוק המשותף", העומד לפרסם אף הוא בימים אלה הכרזה למען כינוס ועידה בינלאומית על המזה"ת ועל מדינות נוספות מחוץ לאירופה.

• לאן נעלם פרס?

העובדה שברית המועצות משמיעה שוב ושוב את קולה בדבר כינות ועידה כזו, משמעותה, לדעת פרשנים, שהיא מגלה ענין בחוזר, לא רק למדינות המזה"ת שם יש לה השפעה מזה שנים רבות, אלא גם לישראל. ואף לירדה, מצ־רים וסעודיה.

שר החוץ, פרס, נועד בביקורו באירופה עם ראשי המדינות, אולם עתונאים סיפרו, כי היו "שעות מתות" רבות במהלך הביקור, ואיש אינו יודע לאן נעלם אז שר החוץ הישראלי. הכתבים, מלומדי הנסיון, עשו ככל יכולתם כדי לע־קוב אחריו, אך גם הזריזים בהם נאלצו להודות, שהתחכום והש־מירה הבטחונית המופקדת על פרס סייעו לו להתחמק מעיניהם יותר מפעם אחת.

עם מי יכול היה שר החוץ להיפגש? בכל הקשור לברית המועצות, ידוע, כי בימים אלו עושה באירופה פוליאקוב, אחד הבכירים במשרד החוץ הסובייטי. יתכן ששמעון פרס נפגש עמו ואולי נועד עם נציגים סובייטיים אחרים. בכל מדינות אירופה יש לבריה"מ שגרירויות והקשר יכול להיווצר בכל מקום.

אך בלי קשר למידת חשיבות הדיפלומטים הרוסים עמם נפגש, ברור, כי הידיעות שהתפרסמו בסוף השבוע, על ההזמנה הצפויה של השר ויצמן למוסקבה, קשורות לפגישות אלו.

בדברי פרשנות "ילא לייחוס" של דיפלומטים סובייטיים בבירות מערב אירופה, נאמר, כי השר ויצמן נבחר בגלל יחסו המיוחד למיגזר הערבי ונכונותו להיפגש אפילו עם אש"ף. לדעת הסוביי־טים, נטייתו של וייצמן לכינוס ועידה בינלאומית כלולה גם היא בענין והרוסים חושבים, כי אולי דוקא וייצמן יהיה האיש שיוכל למצוא בועידה כזו שפה משותפת עם המדינות הערביות שיטלו בו חלק.

במשרד ראש הממשלה לא אהבו במיוחד את הידיעות על הקירבה היתירה שנוצרה בין שר החוץ, השר וייצמן ונציגי ברית המועצות, אולם במקרה זה לא יכלו שמיר ואנשיו לעשות דבר, שכן לא רצו להראות, כמי שמפ־ריעים ליחסים ההולכים ונרקמים בין ישראל ובריה"מ.

• "אור ירוק" מפקין

פגישות אחרות ניהל שמעון פרס באירופה עם נציגים דיפ־לומטים סיניים. באופן רשמי פורסם על השיחות שקיים עם "האיש מס' 2" בשגרירות סין בצרפת, אך אין ספק, כי לא כל הפרטים בנושא זה ידועים. לא נטעה אם נעריך, שמסעו של פרס באירופה היה בבחינת המשך סי־פוח היחסים עם סין, בה נמצאת בימים אלו משלחת של חד"ש,

(המשך בעמוד ה')

וייצמן: במשפחתי תמיד דיברו אידיש ורוסית...

כאשר פורסם בסוף השבוע דבר הזמנתו הצפויה של השר עזר וייצמן למוסקבה, מיהרו חברי כנסת רבים לברר אצלו פרטים על הביקור הצפוי.

וייצמן, בחוש ההומור המיוחד לו, אמר: "אני עוד לא יודע כלום. הזמנה עדיין אין לי. אני יכול רק לספר, שסבתא שלי דיברה רק אידיש, ובעקבותיה אבי וכל דודי דיברו אף הם אידיש מושלמת, לצד רוסית שלמדו בבתי הספר בפינסק. רוסית ואידיש הן השפות השולטות במשפחתי".

— האם אתה יודע אידיש? — שאלתי, ווייצמן השיב: "אולי, לא כמוך, אבל נישט קושה"...

مكان الأصل

هكذا من الأصل

ועדת המינויים ממתינה לתוצאת "פסגות"

ועדת המינויים לדיינים שהתכנסה השבוע, לאחר הפסקה ממושכת, בחרה רק ארבעה דיינים חדשים לבתי הדין הרבניים האזוריים.

היא נמנעה מלמנות מספר גדול יותר של דיינים למקומות שנתפנו, מפני ש"המבחר" אינו מספק אותה.

דיינים אמרו, כי הסיבה לאי מינוי עוד 8 דיינים חסרים, היא שממתינים למועמדים ממושב פסגות שם משתלמים כמה רבנים צעירים שהם עונים לקריטריון של בעל השקפות דתיות לאומיות. ומסתבר שגישה זו נתקבלה על דעת רוב חברי ועדת המינויים, ביניהם שרי ממשלה, חברי כנסת, נציגי לשכת עורכי הדין.

הועדה, משום מה, נמנעה מלאשר את מינויו של אחד הדיינים שבישיבה קודמת אושר כמועמד ראשון משום שהרבנים הראשיים ממתינים לתוצאות "פסגות". תהליך שיימשך עוד זמן רב וביתיים מתמוטטים בתי הדין מחוסר דיינים ונגרם עינוי דין לציבור.

הדיינים שנתמנו הם הרבנים, יוסף גולדברג, יקותיאל כהן, שמעון מלכה ואברהם צטייה.

הועדה קבלה את הודעתו של שר הדתות, כי הדיינים יתחייבו לחתום על הצהרת נאמנות למלא אחרי פסקי הרבנות הראשית והוראות בית הדין הרבני הגדול. דיינים שלא יחתמו על הצהרה זו, לא יוכלו למלא תפקידם.

דיינים וותיקים אמרו, שהוראה חדשה זו נתקבלה בתמהון.

מ. יעקובי

קיבוץ חילוני מבקש פירות וירקות משומרי שמיטה

אנו זקוקים לפרות וירקות שאין עליהם איסור ספיחי שביעית מה אתם יכולים לעזור לנו בזה? — שיחה טלפונית מפתיעה זאת נתקבלה במזכירות של הקריה החסידית בחצור הגלילית ממזכירות קיבוץ מחניים, המקיים יחסי שכנות טובה עם הקריה.

לשאלה: מה יום מיומיים?

התשובה: יש לנו אורחים שומרי שמיטה ואנו רוצים לספק להם את רצונם.

ראש ישיבת שפתי צדיק שבקריה החסידית הגאון רבי אשר ניהוד שסיפר לנו על כך הדגיש שיחסי השכנות בין הקיבוץ החילוני לבין הקריה החסידית טובים מאוד, ובכל נושא דתי העולה על הפרק אצלם הם יודעים את הכתובת.

מ. דרורי

אין בעיות כשרות בקיבוץ רביבים...

כך פשוט, בלי ההתבססויות וחששות קובעים חברים חד־שים שנקלטו בחודשים האח־רונים בקיבוץ רביבים.

לא, אין מדובר בבעלי תשובה מן הקיבוץ שהעדיפו להישאר, הללו כפי שמסתבר מתוך מחקר שערכה תלמידה, מעדיפים לעזוב את הקיבוצים. בקיבוצים שברובם יש מקום לצעירים מתנדבים מכל קצווי תבל. אין מקום לצעירים יהודים שחזרו בתשובה. ולא משנה לע־נינו מי זה שמסבר לעזוב.

אך אלו שקבעו שאין להם בעיות כשרות בקיבוץ רביבים הם אחרים. מדובר במשפחה של צעירים יהודים שעלו ארצה לאחרונה ממלטה. משפחת אוחיון שהיא אחת מכ־10 משפחות יהודיות החיות באי מרוחק זה עלתה ארצה כתוצאה מן הקשר שיצרו בזמנו כאשר 2 צעירות ישראליות היו במטוס המצרי שנחטף למלטה ואושפזו שם בבי"ח. מתוך הקשר שנוצר שם עם משפחות ישראליות ומתוך כך החליטו לעלות לי־שראל.

ישראל אוחיון מספר כי משפחתם היתה משפחה שומרת מצוות — אם כי מתוך הדברים ברור שלא מדובר במשפחה חרדית בדוגמא ירושלמית. אך במלטה שמרו שבת וסגרו את מפעל הכזודות המשפחתי. הם התפללו. אך ללא מנין משום שזה לא היה בנמצא. כאשר הגיעו בפעם הראשונה ארצה, רצו לראות את המקומות שע־ליהן קראנו בתורה.

"מה בענין הכשרות" שאל כתב עיתון חילוני את ישראל אוחיון זה והשיב: במלטה אכלנו כמובן רק כשר. אבא היה מייבא מאנגליה בשר תרנגולות שחו־טות, הכל כשר". וגם כאן הוא מספר שראה בחדר האוכל של הקיבוץ על הכשר תעודת של בית הדין. לא ברור אם האיש שמדבר על האוכל הכשר שמגיע למטבח הקיבוץ אכן מכיר את הבעיות של בישול האוכל והשמירה על כשרותו בתהליך ההכנה. "יש דגים ויש אוכל צמחוני והמרגרינה פרווה ולא מבשלים בשר בחלב. כך שאין לנו בעיה". עוד הוא מוסיף: "במלטה לא עבדתי ולא נהגתי במכונית בשבתות וגם כאן לא".

מפריע לו לעולה החדש כמובן: העימות בין דתיים וחי־לוניים והוא מאשים את שני הצדדים, מענין מאיפה בא לו המידע לכך. לבקשת השואל נמנע האיש לקבוע פגישה נוספת בקיבוץ זה בעוד שנתיים. יתכן שנעזוב את הקיבוץ הוא אומר. בכל אופן ישראל תישאר ביתנו". אכן מענין יהיה לפגוש את האיש בעוד שנתיים.

סוף שבוע

חיים אשר ברגמן

עם פרסום הדו"ח השנתי של מבקר המדינה, נמסר מטעם הועדה הממשלתית הממונה על תיקון הליקויים, כי כל הערותיו והמלצותיו של מבקר המדינה ילקחו לתשומת לב ויטופלו כראוי, על פי הנסיון שהצטבר מן השנים 1985, 1984, 1983, 82...

★

13 אחוזים מהליקויים שחשף מבקר המדינה בביקורתו השנתית לשנת 1948... כבר תוקנו.

★

רק עו"ד ישראלי מסוגל להאזין למסכת התביעה האיומה נגד דמיאניוק ובסיומה לדרוש מבית המשפט לדחות את התביעה מבלי להשיב עליה.

★

עם חידוש משפטו של "איוון האיום", יטען סניגורו יורם שפטל כי העמדת מרשו לדין נעוצה ב..."טעות מחשב".

★

חידה: כאשר רק מדברים על הפסקת יצור ה"לביא", עלו יתרות המט"ח של ישראל ב־63 מיליון דולר בחודש יוני. כמה יעלו יתרות המט"ח אם יופסק כליל פרוייקט ה"לביא"?

★

כמליון תלמידים החלו את חופשת הקיץ.
עתה צפויים לנו חודשיים של "הנאה וסיפוק" מפירות החינוך הנאור.

★

כללי התנהגות לדיינים שלא התקבלו

השבוע פורסמו בהרחבה כללי ההתנהגות לדיינים, בהתאם להנחיות שהוצאו על ידי שר הדתות והרבנות הראשית לישראל.

הכללים אינם חדשים. רובם ידועים ונהוגים מזה שנים ארוכות, בדומה לכללים החלים על שופטים. שהרי דיינים מקבילים במעמדם לשופטי בית המשפט המחוזי.

אולם, מן הראוי לציין, כי ועד הדיינים, ששותף בהכנת הנוסח החדש של הכללים, דחה כמספר סעיפים, שעמדו להיכלל בכללים החדשים. יודעי דבר מספרים, כי נוסח הכללים עבר שני "שיפוצים" עד שיצא לאור.

בין הסעיפים שנדחו על ידי ועד הדיינים: איסור על דיין להביע דעות בעניני הלכה השנויים במחלוקת במדינה, איסור על דיין לאסוף כספים למטרות צדקה ועוד.

ועד הדיינים מונה את הרבנים הגאונים הרב בן שמעון, הרב גולדשמידט, הרב דיכובסקי, הרב דיקמן, הרב מילצקי, הרב טרב, הרב עצור והרב שלוש.

ש. אמיתי

החוק והכנסת

כאשר ניגשה השבוע הכנסת לדון ב"חוק הבטחת הכנסה", נדהמו חברי הכנסת לשמוע מפי היו"ר, שלמה הלל, כי "אנו עוברים לדון בהצעת חוק אבטחת הכנסת"...

רק כאשר חברי כנסת העמי־דוהו על טעותו, מיהר היו"ר להתנצל: "סליחה, אני מצטער. קודם דברתי על הכנסת והייתי שקוע בזה"...

א. בד

"מפגשים" מסוג חדש של משרד החינוך:

מנכלי"ם במשרדי הממשלה דנו בדו"ח חיובי על מדיטציה טרנסנדנטלית

בתשובה לשאילתה של ח"כ ע. סולודר ("עבודה") על דו"ח שפורסם בכלי התקשורת, בדבר "יתרונותיהם והישגיהם של מודטים המתרגלים מדיטציה טרנסנדנטלית", אמר שר החינוך, יצחק נבון, כי מנכ"ל משרדו כינס את המנכלי"ם של משרדי הממ־שלה הנוגעים בדבר, כדי להחליט בדבר ביצוע מסקנות הדו"ח — כל אחד בתחום משרדו. גם ועדת העבודה והרווחה של הכנסת דנה בנושא. השר הוסיף, כי דובר משרדו דאג לפרסום הדו"ח ונבחנות דרכים נוספות לפרסום מי־מצאיו.

גורמים העוקבים אחר מעשיהם של אנשי המדיטציה. בהם אנשי "פעילים — יד לאחים", אמרו אתמול, כי דברי שר החינוך המורים ביותר. כבר התגלה בעבר, שאנשי המדיטציה אינם אלא מיסיונרים, או משתייכים לכתות מיסטיות, שהשפעתן על בני נוער ומבוגרים כאחת קשה ביותר. גם הועדה הבינמשרדית, שבראשה עמדה ח"כ מ. גלזר־תעסה התייחסה לפעילותם של אנשי המדיטציה, בתוך שאר אנשי הכתות המיסטיות.

אין ספק, כי אם אכן יבוצעו מסקנות דו"ח כלשהו. שכותבו מצא חיוב בפעולות המדיטציה, יגרור הדבר תוצאות הרות אסון — הזהירו גורמים אלה. הם אמרו, כי מחר שבעקבות דו"ח אחד מתכנסים מנכלי"ם של משרדי ממשלה, מבלי לבדוק צדדים נוספים ומסוכנים של פעולות אנשי המדיטציה.

א. בד

שר החינוך: אין אמת בידיעות של "דבר"

שר החינוך, יצחק נבון, זעם השבוע על דברים שפורסמו בעתון מפלגתו, מפלגת העבו־דה, בענין הקיצוצים בשעות ההוראה בבתי הספר, ואמר, כי הדברים שנתפרסמו ב"דבר" אינם אמת.

המדובר בהשוואת הקיצוץ בחינוך העצמאי לקיצוץ ביתר זרמי החינוך, לאחר התערבות ח"כ הרב אברהם יוסף שפירא, יו"ר ועדת הכספים, שמחה על קיפוח החינוך העצמאי, ועל הקיצוץ הגדול שהוחלט לגביו, הרבה מעבר לקיצוץ ביתר זרמי החינוך.

בעתון מפלגת העבודה נתפ־רסמה הידיעה על ביטול הקיפוח כ"הסכם סודי בין שר החינוך ושר הדתות לתוספת אלפי שעות הוראה לחינוך העצמאי, בעוד שבכל מגזרי החינוך האחרים יש קיצוץ"...

ח"כ עדנה סולודר ("העבו־דה") מיהרה למחות על "קיפוח" זה, אליבא ד"דבר", ועל כך ענה שר החינוך, כי "אין אמת בידיעה ומצער מאוד שהעתון נכשל לעתים קרובות מדי באי דיוקים בתחום שעליו אני מופקד".

השר חזר על דברים אלו בשאילתה אחרת, שהפרטים בה צוטטו אף הם מעתונה של מפלגת העבודה...

ש. אמיתי

גלי צה"ל מרחיב את חילולי השבת

תחנת הרדיו הצבאית "גלי צה"ל" היתה זה מכבר למרכז של חילולי שבת גדולים. מדי פעם מורחבים חילולי שבת אלו, תוך העסקת עשרות כת־בים, שדרים וטכנאים.

לפני שנים רבות הוסכם, כי התחנה תפעל בשבת רק למקרה של שעת חירום. גם לאחר מכן היה מדובר על העסקת 2-3 חיילים בלבד.

בשנים האחרונות, מאז החלה תחרות יומני החדשות בין קול ישראל והתחנה הצבאית, החלו אנשי גלי צה"ל לשדר שידורים מיוחדים בשבת, שהצריכו גם הפעלת ניידות שידור והעסקת עובדים בהתאם. כל המחאות שהושמעו בעבר לא הועילו והתחנה מחללת שבת בדיוק כמו קול ישראל.

בשבת זו עומדת התחנה הצבאית להכפיל את מספר שעות השידור, עלידי הפעלת ערוץ נוסף של "אפ.אם." במשך כל שעות השבת.

חבר סיעת אגודת ישראל בכנסת, ח"כ הרב מנחם פרוש, פנה לשר הבטחון בדחיפות, בדרישה למנוע את הרחבת השידורים, שיחייבו אף הם העסקת עובדים נוספים וחילולי שבת גדולים.

אין ספק שהערוץ הנוסף הוא פתח לחילולי שבת גדולים בע־תיד, שכן תוך זמן קצר עשוי מישהו להחליט על שידור יומן חדשות גם בערוץ החדש ואז יגרור הדבר העסקת ניידות שי־דור, קריינים, שדרים טכנאים וכו'.

האמנם שר הבטחון אישר חילולי שבת סיטונאיים כאלה?

א. תהילה

מדי שנה יורדים רבע מבין האקדמאים

מדינת ישראל מיצאת חומר גלם אנושי שעלה לה בדמים מרובים ללא כל תמורה. זאת לאחר שהמדינה השקיעה בהשתלמותם כסף רב. — זאת גילה פרופיסור יהושע יורטנר ביום העיון שערכה ועדת החינוך. לדבריו זה תהליך מפחיד.

בשנת 1984 שהו באוניברסיטאות 1000 פרופיסורים ומרצים מי־שראל, ביניהם אנשי מקצוע מה־בולטים בעולם. למספר זה יש משמעות גדולה, ביון שמספר אנשי הסגל האקדמאי בארץ הוא ששת אלפים.

פרופיסור אחר גילה כי אחת הסיבות לירידה זו, כפי שהתברר מראיון עם אלף מהם. הוא הפחד ממלחמה וחשש לגורל המדינה. פרופיסור דוד מיטלברג מאוני־ברסיטת חיפה ציין, כי מחקר על תופעת הירידה בקרב צעירים עי־רוניים ובני קיבוצים, מראה, כי עשרה אחוז מהאוכלוסיה היש־ראלית אינם בטוחים אם ישארו בעתיד בארץ, ששים אחוז הם בגילים 18-29.

ד. ירושלמי

קצין חינוך ראשי מודה:

מערכת החינוך בישראל צבועה

מערכת החינוך בישראל מצטיירת בעיני התלמידים כצ־בועה ומטושטשת, לנוכח השחיתות המתרחשות במדינה בפועל, שום מסר חינוכי לא יע־בור לתלמידים בשל תדמית הצ־בועה של המורים — דברים אלה אמרו קצין חינוך ראשי תא"ל נחמיה דגן ביום עיון שנערך על ידי ועדת החינוך של הכנסת, בשיתוף עם משרדי החינוך והק־ליטה על הנושא: התמודדות מערכת החינוך עם הירידה מן הארץ.

לדבריו, כאשר הוא הוא פונה אל החיילים לגלות אחריות לאו־מית ולחתום על צבא קבע, הם עונים לו: תראה היאך מתנהגת המדינה, מה אתה מדבר אתנו על אחריות לאומית.

ד. ירושלמי

קופת חולים עלולה לגרום לתבוסת המערך

המערך עלול לשלם מחיר פו־ליטי בגלל הליקויים בקופת חו־לים, דברים אלה אמר ישראל קיסר המזכיר הכללי של ההס־תדרות בישיבה של סיעת המע־רך בהסתדרות.

בדבריו הזהיר את חברי הנהלת קופת חולים, אם לא יבוצעו ייעול ושיפורים בתפקידה של קופת חולים הוא יאלץ להסיק מסקנות.

הוא גילה כי הוא מנהל משא ומתן עם ההנהלה המרכזית של קופת חולים, כדי להביא לקיצור התורים לניתוחים מתוכננים. ולנצל את המיתקנים הרפואיים לניתוחים נוספים. לדבריו ניתן לחסוך בתקציבים ולהעביר את סכומי החיסכון לרשות ההסתדרות והעובדים כאחד.

מ. דרורי

"סיידר הגליל" - יותר צנוע

חברת "סיידר הגליל", המייצרת מיץ תפוחי עץ, ותר־כיז מיץ תפוחים ומשקאות סיידר, החלה במסע פרסום נרחב למוצריה. חלק ממוצ־רים אלו, בהכשר מיוחד, מש־ווקים לציבור החרדי.

בין הצרכנים החרדים היו שהבחינו, כי כמה ממודעות הפרסומת אינן צנועות והם פנו ללשכתו של ח"כ הרב אברהם יוסף שפירא, כדי להשפיע על החברה להסיר את המודעות הללו.

הפניה אכן נעשתה ובשיחה באוירה טובה ותוך הבנה מלאה, הסכימה הנהלת החברה שלא להשתמש במודעות כאלה בפרסומיה. גם המודעות הבלתי צנועות שהיו עד כה — הוסרו.

הדבר הוכיח, כי פעילות שקטה וענינית משיגה תוצאות רצויות. רעיון טוב לעסקנים המטפלים בתחום זה, לגבי חב־רות אחרות.

ש. אמיתי

היו"ר והחזן

מקרים דומים של ריקנות במליאת הכנסת חוזרים על עצמם שוב ושוב בתקופה האחרונה. לא פעם נקראים ח"כים בהגיע תורם לנאום, אולם הם אינם נמצאים, וכך "מסתיים" סדר יום ארוך של הכנסת תוך דקות ספורות.

דבר מעין זה אירע, כאשר שר החינוך, יצחק נבון, נקרא להשיב על שורה של שאילתות. השר מקריא את התשובה רק, כאשר הח"כ השואל נוכח באו־לם הכנסת. מכיוון שאף אחד מהח"כים השואלים לא נכח — הועברו כל התשובות לפרוטוקול הכנסת, ויו"ר הישיבה, ח"כ נחמיאס אמר: "אדוני שר החי־נוך, אני מבקש סליחתך שקרא־תיך ועלית להשיב"...

מכיוון ששר החינוך היה אמור לעסוק בתשובות לשאיל־תות שעה ארוכה והענין כולו הסתיים עכשיו תוך דקותיים, לא היו בעלי ההצעות הבאות בסדר היום של הכנסת באולם.

אמר נחמיאס: "ח"כ שאקי פה — לא. ח"כ שמעון בן שלמה פה — לא. ח"כ הראל ישנו, אבל אין שר שיענה. עוד מעט אפסיק את הישיבה אם מצב זה יימשך. כל אחד בורח ואין לי עם מה להתחיל את במצב, שבו היו רשומים ח"כים על הפסקה של 5 דקות, עד שכל השרים והח"כים הנוגעים בדבר הוזעקו. הכנסת המשיכה בסדר יומה...

את המצב המוזר הזה הגדיר סגן יו"ר הכנסת, ח"כ דב בן מאיר, כאשר ישב כראש בישיבת הכנסת ביום שלישי. שוב נתקל במצב, שבו היו רשומי ח"כים רבים לנאום, אולם איש מהם לא היה, מלבד שני האחרונים.

"זה כמו החזן של שחרית, שרק החזן של מוסף נשאר לשמוע אותו, מכיוון שהוא צריך להופיע אחריו"...

ישיבת הכנסת באותו יום התארכה עד 11.15 בלילה. בסופה מנה בן מאיר את הח"כים הנוכחים, עשרה במספר, ואמר: "יש לנו מנין. אם מישהו לא התפלל מעריב, יוכל לעשות זאת".

תיקן אותו ח"כ מיכאל איתן: "יש 11, וזה בדיוק לקבוצת כדורגל"...

נדמה שהוא היטיב לשייך את הנוכחים לרמה של דימוייהם...

ש. אמיתי

אירועים פוליטיים

בלשכתו של פרס מבקשים לדעת: מי אחראי לתסיסה הפנימית?

שמעון פרס אינו רווה נחת מן המתרחש לאחרונה בתוך מפלגתו. למקורביו הוא אמר השבוע במרירות: "אותי הם מא־שימים שאיני פועל במרץ להקדים את הבחירות, אך מן הצד השני, הם בעצמם גורמים שהשורות אצלנו לא יהיו מאוחדות". קצפו של שמעון פרס יוצא על גורמים בלתי־מזוהים בשם מלא בתוך המפלגה, העושים הכל כדי לחמם את האוירה וליצור מעין אוירת משבר בתוכה.

הכעס העיקרי מופנה לעבר מי שחיבר ואח"כ הדליף רשימה עדכנית של: "חברי הכנסת ה־11 מטעם מפלגת העבודה ששוב לא יופיעו ברשימה לכנסת הבאה". הרשימה, עליה אומרים במערך כי הוכנה ב"אגף הבחירות", עור־רה זעם רב. בעיקר אצל החברים שסיכוייהם עפ"י אותה רשימה קלושים ביותר להמשך כהונתם בכנסת.

עפ"י הרשימה, חברים כמו: דאק־אמיה, אהרן הראל, עדי אמוראי, שמחה דיניץ, אבא אבן, יצחק פרץ, שבח ויס ואפילו שר המשטרה חיים בר־לב — לא יכללו עוד במקומות ריאליים לכנסת הבאה. גם ח"כ דב בן־מאיר מוזכר כמי שאין לו סיכוי לשוב ולהבחר.

במקומם, מוזכרים באותה רשימה, שמותיהם של אלו שע־תידים להחליפם: אברהם שוחט, עמיר פרץ, רענן כהן — (המשמש כיו"ר אגף הבחירות במפלגה), יוסי ביילין, שמואל בהט, אפרים זינגר, יחיאל לקט, אלי דיין, לובה אליאב, פרופ' שטרית, משה כהן, מיכה גולדמן, גדעון בן־ישראל, אלברט פרץ ויחיאל גוטמן.

חברי כנסת מטעם המערך טוענים כי אגף הבחירות של המ־פלגה הכין את "רשימת ההדחות" ולהערכתם מי שהכין את הרשימה — עשה זאת על דעת הצמרת. אחד הח"כים ששמו מופיע בין "המודחים" טוען כי ברשימת "המחליפים" מצויים יותר מדי ממקורביו של פרס.

מזכ"ל המערך, ח"כ ברעם, טוען כי הרשימה הזאת הוכנה לא בידי אדם מוסמך ואף אחד לא נתבקש להכין רשימה כזו. גם יו"ר אגף הבחירות, רענן כהן, ששמו מוזכר כמי שעתיד להכלל ברשי־מה לכנסת הבאה, אומר שאין לו מושג מי ערך רשימה כזו, בודאי שלא האגף שבראשו הוא עומד.

אולם, "המועמדים להדחה" — זועמים. אחד מהם אמר לנו השבוע: "אם תועלה מטעם המערך הצעה לפזר את הכנסת — אצביע נגדה". מכך בדיוק חושש שמעון פרס. הוא גם חש אי־נחת באשמה כי כל הרשימה נוצרה כדי לאפשר "למקורביו" להחליף את "המודחים".

בלשכתו של פרס סבורים שיד־זדונית בוחשת בקדירת המפלגה ועושה הכל כדי להתסיס את הרוחות. אולם, החברים מן השורה במערך — לא מקבלים את נימת הפליאה היוצאת מלשכתו של פרס. לדעתם, רשימת "המחלי־פים" היא כל־כך גדולה, עד שאין להם ספק שיהיה צורך בהדחת חברים נוספים.

איומיו של שר הקליטה

גם משר הקליטה, יעקב צור, לא רוו השבוע נחת בלשכת שר החוץ. צור שיגר מכתב לפרס ובו הוא מאיים כי אם לא יושג עד סוף החודש הסדר לבעיית המושבים בבקעת הירדן — הוא, צור, יתפטר מן הממשלה.

בלשכתו של פרס לא מקבלים את האיום ברצינות גדולה מדי, אבל זועמים על אופן הצגת הדב־רים: "אפשר לחשוב שצור הוא היחיד הדואג את דאגת המושבים בבקעה וכאילו פרס הוא המונע את הסיוע להם. אין מי שדואג למושבים יותר מפרס ואל לו, לצור, לאיים עליו", אומרים המ־קורבים.

אך בכל זאת, אי־אפשר היום, במפלגת העבודה להתייחס בשו־ויון נפש לאיום ההתפטרות. בימים שהמפלגה, באופן רשמי, רוצה בהקדמת הבחירות, היא מתקשה למנות מחליפים לשרים שפרשו, כמו שאירע עם פרישתו של רובי־נשטיין.

האילוץ הזה, משמש סיבה נוספת מדוע הכעס כה גדול.

מילוא מחפש שינוי כיוון?

בליכוד מחפשים מוצא סביב המשבר שיצר סגן השר רוני מילוא בכל הקשור והנוגע לרישום מי שמכונים "ילדי ברזיל". מכור, תבע מילוא ביטול הרישום המיר־חד, אך מנכ"ל משרד הפנים, אריה דרעי, העמידו על מקומו בהכרזה כי הוראת מילוא פשוט לא תקיים, הן בגלל הסיבה ששוב מילוא אינו אחראי על משרד הפנים והן בגלל שהדבר אינו אפשרי טכנית.

לא מעטים בליכוד, בעיקר במחנות היריבים למחנהו של שמיר, שבעי־רצון מ"השעור" שקיבל מילוא. "כעת יכיר האיש מה מקומו ומשקלו האמיתיים", הם אומרים. אולם, מאידך, מובע חשש שמא מתכוון רוני מילוא להנהיג קו חדש בליכוד, לפיו גם מבחינת הליכוד צריכים, הן הצבור הדתי והן הנושאים המדאיגים אותו לשמש "קרבן" לרצונות השמאל.

אולם, הבעיה האמיתית שהת־עוררה, הינה שוב אותו נושא רי־שום. מנתונים של משרד הפנים, עולה כי אכן אין רישום שיכול לוודא זהותם של אותם ילדים. הקידומת 20 ניתנת לכל ילד יש־ראלי שנולד בחו"ל, ללא קשר לאיזו סיבה אחרת מלבד זו שהוא אכן נולד בחו"ל.

אין ספק, שהבעיה לגופה, דורשת פתרון, שהנה מסתבר שעד כה הוא לא ניתן. במשרד הפנים אומרים היום, אחרי שמילוא סילק ידיו מן המשרד, יתכן שתהיה אפשרות לטפל בסוגיה ללא הפרעה אלא לגופה.

י. אברהם

שגריר ארה"ב בלבנון:

מוקדם לדבר על שיפור ביחסי ארה"ב וסוריה

ביירות — שליח אמריקני מיוחד לדמשק יבדוק אם ניתן לשפר את היחסים בין ארה"ב וסוריה, אולם עדיין אין מקום לדבר על התקרבות, אמר שגריר ארה"ב בלבנון ג'ון קלי.

קלי אמר לעיתונאים "הנשיא רייגן והנשיא אסאד הסכימו שש־ליח אמריקני יבקר בדמשק, כדי לברר אם יתכן לשפר את היחסים בין שתי המדינות. אני סבור כי עדיין מוקדם לדבר על התקרבות".

קלי אמר את דבריו לאחר פגישה עם נשיא לבנון אמין ג'ומאייל.

מימשל רייגן עדיין לא הודיע מי יבקר בדמשק. נפוצו שמועות כי יהיה זה שגריר ארה"ב באו"ם ורנון וולטרס, המבקר עתה במו־סקבה, בעלת בריתה העיקרית של סוריה.

לארה"ב אין שגריר בדמשק מאז אוקטובר אשתקד, כאשר ו־ליאם איגלטון הוחזר לאחר שב־ריטניה האשימה את סוריה במ־עורבות בתוכנית לפוצץ מטוס אל על. (רויטר עתי"ם)

נברשות קריסטל
אצל הורוביץ
מכל הסוגים
אמינות ואחריות
יצור עצמי

גדולי התורה בארץ ובחו"ל אמרו:
אוצר של פנינים יקרים מצאנו בספר
משלי ע"פ רבינו בחיי וילקוט פירושים
מגדולי מפרשי התנ"ך
האם רכשתם כבר אוצר זה?
גם ספר "חינוך ילדים" — הנחיה להורים ומחנכים
שניהם ליקט וחיבר
הרב חיים שלום שוארץ
להשיג בכל בתי מסחר לספרי קודש
הפצה: 02-813071

ג'.א.ר נגרית עלית
★ ארונות מטבח.
★ מזנונים ארונות קיר.
★ חדרי ילדים וספריות
17 שנות מוניטין
צלצל אלינו ואנו נבוא אליך
ללא כל התחייבות מצידך
מחלקה מיוחדת לשיפוצים כלליים

הרבנות הראשית לתל אביב יפו
מחלקת הכשרות
מודיעה בזה כי
למלון מנדרין — תל־אביב הוחזרה הכשרות
והוא עומד תחת השגחתנו
ר' תמוז תשמ"ז 3.7.87
דרושים למלון טבחים דתיים
להתקשר 03-428161

ספרית מאור רחל ק. ישמח משה ת.ד. 557
מודיע לכל המעונינים להשתתף
בתחרות הספור הקצר לשנת השמיטה
כי פרטים נוספים אפשר לקבל בטל: 03-341123
בין השעות 10-8 בבקר, 22-20 בערב
בהצלחה למשתתפים

B'TAYAVON בתאבון
סגנון בינלאומי באוירה אלגנטית
גלאט כשר למהדרין מן המהדרין
שמירה קפדנית של חוקי השמיטה
• בשר טרי שחיטות ירושלים – רק מ"הקר"
• ללא חשש שביעית טבל וערלה
• הנהלה ועובדים שומרי שבת
• בימי שישי קחו הביתה ממיטב מעדני המסעדה
משלוח חינם בירושלים
10% הנחה לא כולל תפריט יום ומחירים מיוחדים
להביא מודעה זו
מסעדת בתאבון אצל שטרק
רח' המלך ג'ורג' 21 ירושלים 02-244922

הארבעה בע"מ ★★★★
מומחים לביצוע עבודות בנין
בניה כללית כולל היקף התוספות
טלפון מען 03-558519
★ מתקבלות עבודות בכל חלקי הארץ
שיפוצים חוץ ופנים כולל נגרות
★ ריצוף ★ טיח ★ אינסטלציה מים ★ חשמל ★ צבע ★ זיפות גגות ★
מחלקה מיוחדת לשיפוץ וסיוד חדר מדרגות
שד' ירושלים 107 יפו טל' 03-827026 שמעון

החל מ־30 ש"ח
הורוביץ
ר' עקיבא 138
ר' עקיבא 122

DIANA פיאות
דיאנה TOP-SYLE WIGS
הגיעו לישראל הפאות המעולות
דגמים בעיצוב חדיש ביותר
במחירי היכרות מיוחדים
כדאי לבוא
מבצע מכירות מיוחד לציבור הרחב:
במחירים זולים במיוחד
מכירה בבני ברק
פתוח בימים א'-ג' בין השעות 12.30-9.30
ג'-ד' 19.00-16.00
מכירה גם בירושלים טל. 02-820469 שרה
אביב רח' רבי עקיבא 126, פינת רש"י קומה א'
בני-ברק טל. 03 – 780387

הקיץ כולנו נוסעים לחופי הרחצה
עם חברת הנסיעות "דם און"
★ חוף עין פשחה ★ חוף הרצליה
שירות אדיב – פיזור בשכונות!!
סניף גאולה:
רח' הישיבה 2 (ע"י פרסום "אקספרס") ירושלים
טלפון: 02-285333, 273340
דם און

1,650,000 ויותר חסכנו לקונים ולמוכרים,
לשוכרים ולמשכירים דירות באמצעותנו !!
לרשותך מאגר אידש של אלפי דירות ומאות הצעות עבודה, ללא דמי תיווך!!
"מעון" רח' פינס 9 קומה ב'
מול מלון המרכז. 02-233266

דברי כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א במעמד המבחן העולמי לדיני שביעית

חינוך לתורה ויראת שמים - ההפגנה הגדולה ביותר

רשם: שמואל אבישי שטוקהמר

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א פתח את דברי קדשו, כדרכו־בקודש, בשקלא־וטריא הלכ־תית — ומעניני־דיומא בענין פרוזבול, בנושא המובא במסכת בבא־קמא דף ל"ז ע"א, שחז"ל אמרים כי "יתומים אינן צריכין פרוזבול", ו"היתומים" מקשה למה יצטרכו, הרי קטנים הם, ו"לאו בני מצות נינהו"!

לסיכום ההקדמה ההלכתית הסיק כ"ק מרן שליט"א כי לאור התופעה המבורכת של לי־מוד הלכות שמיטה ע"י אלפי "קטנים", הבקיאים בהלכות אלו היטב — אולי קושייתו של ה"יתומים" אינה קושייה... שכן אמנם "לאו בני מצות נינהו להלכה, אך למעשה הלא יודעים הם כראוי את המצווה".

והמשיך אדמו"ר שליט"א:

ענין גדול של חינוך הוא המחזה אשר לפנינו, כאשר אנו רואים שילדים תתכו לדעת את כל הלכות שמיטה על בוריין, "ישר הפוך", שכאשר יבוא הזמן ויגדלו, יהודייבו במצוות, כ"בני מצוות" מוחלטים, "ידעו מהי שמיטה. זהו ענף מתורת ה' — דבר השמיטה. חינוך פירושו שבני הנעורים כתחנכים בקטנותם לדעת את אשר יש לעשות בבוא הזמן, לאור תורת ה'.

האם בעניני חינוך עסקינן, הייתי רוצה — לנוכח גדולי התורה הנראה, לנוכח אלפי יהודים, בלע"ה, שהתכנסו ביחד לכינוס של תורה — להשיח את לבי קימעא בנושא החינוך.

• מצב החינוך בארץ ישראל •

מתקיים כעת בארץ המשפט הידוע על מרצח טרבלינקה. ועתה אופף את כל השומע את ההודעות הנוראות, רח"ל, שצורר היהודים וכת דיליה עשו ביהודים. עוד בטרם הרגום. עינו אותם בכל מיני עינויים עוד לפני שרצחום. ומה נאמר ומה נדבר על עצם ההריגות, השריפות, שביצעו הרשעים במיליוני יהודים, אנשים, נשים וטף, אשר הומתו בתאי הגאזים. כך גם נהרגו הרבה בני־אדם אומל־לים לכל ימי חייהם. תמונה נוראה נגלית בכל המשפט הזה.

תשאלת השאלה: כאן אינו נמצאים באושוויץ, כאן אינו נמצאים בטרבלינקה, כאן אנו נמצאים ב"ה בארץ ישראל. ועלינו לשאול: מה נעשה כאן?: ישנו מושג של "גוף קיים הנשמה מתה", קיים מן גאז כזה, שהורג את הנשמה בעוד הגוף חי. חייבים אנו להעמיק חשוב ולחקור את המתרחש — מה המצב פה בארץ ישראל כאשר נוטלים מאות אלפי ילדים יהודים ורוצחים להם את נשמתם, בעוד גופם חי. מאות אלפי ילדים יהודים אינם מקבלים הנשמה כלשהי של יהדות!

את נשמתם, בעוד גופם חי. מאות אלפי ילדים יהודים אינם מקבלים הנשמה כלשהי של יהדות!

בדידי הוה עובדא — באו אלי פעם נער מעיר בליווית אמו. האם תינתה את צרותיה, ואני פניתי אל הנער, בן השתים־עשרה, ושאלתיו: "היכן אתה לומד?" וענה לי שהוא לומד באיזשהו בית־ספר בחולון. שאלתיו: "היודע אתה מה זה 'שמע ישראל'?" והוא לא ידע מה להשיב. שאלתיו שוב: "אתה יודע מה זה 'שמע ישראל'? האם הנך אומר כל יום 'שמע ישראל'?" והנער המסכן לא ידע מה אני מדבר אליו.

הרי המצב נורא ואיום כאן בארץ ישראל אין ילד יהודי יודע מה זה "שמע ישראל"! הלא חייבים אנו לזעוק על כך יומם ולילה, ללא הפוגה. מה קרה כאן?! מדוע זה ייוצרו כאות אלפי נשמות יהודיות ע"י החינוך החילוני?!

כל התועבות המתחוללות בארצנו הן תוצאות החינוך החילוני. אם לא שומרים שבת, ואין מחנכים לדעת מה זאת שבת־קודש — ומאידך מותרות כל התועבות, כשאין מחנכים, כמה מרות והדעת התועבות הללו, הרי שהילדים הללו גדלים כהרוגים משחר נעוריהם. ולהחיותם מתים כאלו אין זה קל כלל ועיקר, אין התחייה כזאת מתבצעת במהירות. ובכל זאת, כאשר נמצאים יהודים העושים מאמצים להציל נשמות יהודיות מים־החילוניות הסוער — לא נותנים להם! אסור היום להחזיר בתשובה בארץ ישראל!

• גאווה דקדושה •

ובכן — מה יהיה?! מה עלינו לעשות לנוכח המצב הזה? שמא נארגן הפגנות? הרי אלו שא־ליהם מכוונות ההפגנות, גם הם מודעלים מהחינוך החילוני: הם הרי לא מבינים את שפתנו, ואינם שומעים לקולנו. והפגנות — כלום אפשר לארגן הפגנות כל הימים וכל הלילות, שהרי מתפקידנו לזעוק ולהתריע כל הזמן! וכי ייתכן לערוך הפגנות בלתי־פוסקות?

תשובה־פרתא לשאלות חמורות אלה אפשר למצוא במחזה הנגול לפנינו כאן. זאת היא ההפגנה הגדולה ביותר, כאשר רואים, בלע"ה, אלפי ילדים שלמדו הלכות שמיטה מתחילה ועד סוף, תוך עמל בלתי נלאה, ואין חשיבות בדבר מי יודע יותר ומי יודע פחות — העיקר הוא העמל בתורה, והרצון לדעת. זאת היא הפגנה שאין דוגמתה, וזהו חינוך הראוי לשמו, שמחנכים דורות לעבודת השי"ת. מכאן יראו וילמדו מהו חינוך!

יש אשר טוענים כי נעשה כאן פירסום גדול מדי, והדבר גובל בגאווה ובגדלות שאינה רצויה. יהודים יקרים! הכתוב אומר: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי־הימים ב', י"ז, ו'); גאווה שכזאת חיונית היא מאד לחינוך. יש להראות שאין אנו נגררים אחרי הרחוב, ואנו הולכים בדרכנו הקדושה בגבהות־הלב, ללא התפעלות כלשהי.

עלינו להוכיח כי אין אנו הולכים אחרי אופנות הרחוב. לדאבוננו קיימת פריצות נוראה היום. מהיכן היא נובעת? מכך שהולכים אחרי תגדרות הרחוב. ואילו אנו חייבים להתאזר בגאווה־דקדושה ולומר בעוז כי אנו אינו הולכים אחרי אופנות הרחוב, אין אנו שואלים לדעות הרחוב, שכן האופנה השלטת ברחוב היא "אופנת עבר התורה" — ואילו אנו בשם ה' אלוקינו נלך לעולם ועד.

זקני הקדוש, בעל "אהבת ישראל", היה מפרש את הפסוק "ואנכי עפר ואפר", (בראשית י"ח, כ"ז), שאמר אברהם אבינו עליו השלום, לענין זה של גאווה דקדושה. שכן, בעצם, די היה אילו אברהם אבינו היה אומר "ואנכי עפר"; מה מוסיף הביטוי "ואפר"? אלא הכוונה היא שמצד אחד אכן צריך יהודי להיות בענוה, בבחינת "עפר", אך מצד שני צריך הוא להיות בגאווה, בדרכי ה'. וזוהי הכוונה במלה "אפר", שעולה בגימטריא "אחד היה אברהם" (יחזקאל ל"ג, כ"ד), — כלומר "בשבילי נברא העולם!" גאווה־דקדושה!

בגאווה־דקדושה כזאת צריך יהודי להתאזר נגד יצר־הרע, הוא השטן, הוא עמלק, העולה בגימטריא "רם", שמכניסים גאווה בלב האדם, אך לעומת זה, כאשר הוא חפץ לרפות ידיים מעשיית מצוה, מכניס הוא מורך־לב ושפלות־ברך בלב האדם, כפי הנאמר בפרשת השבוע חוקת: "וישמע הכנעני מלך ערד" (במדבר כ"א, א') שרש"י הק' אומר: "זה עמלק... ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען", שלפעמים משנה עמלק את לשונו, לשון הגאווה בדרך כלל, כנ"ל, לדבר "בלשון כנען", בלשון של הכנעה, לרפות את האדם מעשיית מצוות. והתשובה לעמלק זה היא: "ויגבה לבו בדרכי ה'!"

יהודי צריך להראות בכל דרכיו כי הוא רוצה לפעול גדולות ונצורות בעולם, תוך גאווה־דקדושה, ואיננו שואל אחרי הרחוב כלל וכלל, הוא מחנך את בניו בדרך־התורה המקורית, הוא לבוש במל־בושים של קדושה, ואינו מעניינו איך נראה הרחוב ומה הרחוב אומר.

אבי הקדוש, בעל "אמרי חיים", מפרש בפרשה שלח את הפסוק "עלו זה בנגב ועליתם את ההר" (במדבר י"ג, י"ז) בדרך זאת: "נגב" רמז לתורה — "ההרוצה שיחכים ידרים" (בבא בתרא כ"ה, ע"ב); כאשר עולים בדרך התורה, יש לעתים להשתמש במידת הגאווה המרומזת במלה "ההר", "ועליתם את ההר": גאווה־דקדושה!

לעבודת הבורא צריך יהודי שיהיה לו מעמד עצמי, שיחזיק עצמו חזק ואיתן ביהדותו.

• לצאת מקליפות היצר •

אנו עומדים עתה בשלהי שנת השמיטה, וכעת מתחילה שנת־הכספים, שמיטת־החובות. כך גם הקב"ה, בורא כל העולמות, ישמט את חובותינו וישכח מכל אשר היינו חייבים כלפיו, ויהיה הדף שלנו אצלו נקי. אך גם אנו חייבים לשמור מכל משמר שדפנו אכן יישאר נקי, ולא נלכלכו חלילה.

כך אפשר לפרש את הפסוק הנאמר בשמיטת הכספים: "ישמט כל בעל משה ידו" (דברים ט"ו, ב') — "ישמוט כל", הקב"ה כיכול ישמוט את כל חובותינו כלפיו, כנזכר, אך מצידנו נדרש "בעל משה ידו" — "בעל" בגימטריא "בנים"; "משה" רמז לתורת משה, התוה"ק, ורמז לשבת־קודש, המרומזת בנוטריקון המלה "משה", שבת מ'כל 'המעשים"; "ידו" אומרת הגמרא כי היא "ירשו תו", ובכן, אנו חייבים לחנך את בנינו בד"כ כך שיהיו תמיד נמצאים ברשות הקדושה של תורת ה' ושבת־קודש!

"וזה דבר השמיטה" הוא תחילתו של אותו פסוק. "דבר" — עם הכולל — בגימטריא "אור", הרומז לאור־תורה, "תורה אור"; "השמטה" (בתורה כתיב חסר) בגימטריא "שטן" אור התורה הוא האמצעי היחיד נגד תחבולות השטן, כמאמר הגמרא "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל' ע"ב).

יהודים יקרים: אנו חייבים לצאת מקליפות היצר ולהיכנס לעולם חדש, תוך הבדלת תורה האדודה והגברת החינוך הטהור. על כל יהודי מוטלת החובה לחנך את עצמו, לחנך את הבית לצניעות, לחנך את הצאצאים לקדושה, לחנך דורות שידעו את מובנו העמוק של "שמע ישראל", ואז ישמרנו השי"ת בכל דרכינו.

• חיזוק גדול •

עלינו לחזק את עצמנו — ואכן הכינוס הנוכחי מחדיר רוח של חיזוק בכולנו, וכוח של עוצמה בתוכנו, כאשר אנו רואים כיצד נשמות קדושות מתחנכות להשי"ת ולתורתו.

מספרים על אחד מתלמידי הבעש"ט, ששאלו ילדו: "אבא, לשם מה ברא הקב"ה שתי עיניים, ואילו פה אחד בלבד?"... השיב לו אביו: "אמור נא לי — אתה לומד אלף־בית?" אמר לו הבן: "כן!" אמר לו האב "ובכן אמור נא לי לשם מה יש שי"ן ושי"ן?" השיב הילד: "כשהנקודה היא בצד ימין האות היא שי"ן, וכשהנקודה היא בצד שמאל, האות היא שי"ן... אמר לו האב־הרבי: "לפיכך ברא הקב"ה לאדם שתי עיניים, בעין הימנית עליך להסתכל על דברי תורה וקדושה, ואילו על הכלי העולם הזה עליך להסתכל בעין השמאלית".

על האסיפה שלפנינו עלינו להסתכל בעין הימ־נית! כאשר אנו רואים את ההישגים של הילדים הללו, ילדים בעלי דיוקנאות מאירים, בעלי פנים קדושות — עלינו לברך על כך. אשרי חלקם של כל אלה שנטלו חלק בלימודים של אלפי הילדים.

זכינו גם השנה שאלפי חקלאים שמרו בארץ הקודש את שנת השמיטה. זוכרני, כאשר באתי ארצה, עמלו גדולי ישראל, נשמתם בגנזי עולמים, להחדיר את תודעת השמ"טה. והיה הדבר לא כל כך פשוט. אשרי כל הנוטלים חלק בהחזקת יהודים אלה השומרים שמיטה כהלכתה.

שמירת השמיטה ע"י כל כך הרבה יהודים נותנת חיזוק גם להבא — שיש לדעת כי יש לשמור את רצון הבורא במלואו, בכל הלב.

ה' יעזורנו על דבר כבוד שמו, שאסיפה זו, המהווה בעצם קימה כבוד־התורה, תחדיר בנו עוז ותעצומות ללחום למען האחד־יחיד־ומיוחד בגאווה־דקדושה, ואז נזכה לישועת כלל ישראל, החיונית כל כך, ותחזינה עינינו בשוב ה' שבות עמו ברחמים, ובא לציון גואל במהרה בימינו. אמן.

ש.ק.

"בינו שנות דור ודור"...

הרהורים לקראת כנס הבוגרות של מכון בית יעקב למורות - ירושלים

מידי פעם נזכרת אני באותה חבילה יקרה השמורה עמי אי שם — חבויה באמתחת זכרו־נותי.

מידי פעם עולה בי הרצון ליטול את החבילה העגימה הזו, להסיר את האבק, שפערם עליה, ללטף אותה, להציץ אל נבכיה, שוב ושוב צץ אותו געגוע פנימי... אך — שוקע מחדש.

שכן — שעטת "היום יומי", דהרת הזמן, תחושת חוסר הפנאי — אינם מאפשרים להעצר רגע ארוך ולהנות מאוצרות החמדה, השמורים עימי אי שם בתאים המצהיבים, שמסכי הימים ומחיצות השנים הרחיקום מעלי.

לא פעם גמלה בי ההחלטה לפתוח שוב את הצוהר המאיר, לרענן את הזכרון, ללמוד מחדש, את כל אשר שמעתי בשיעורי התורה הנפלאים בסמינר.

פעמים אין ספור מתחזק הרצון, לעיין שוב באותה התעוררות של אז "בתרבות האדם בעולמו", לחשוב מחדש, באותו כוח הדעת המשוחרר מעול ומדאגה על פרקי "אמונה ובטחון" ולשאוב באותו און מעורים, את המוסר העמוק שנמסך אז לכוס ההבנה שלנו.

אלא, שוב באים מעצורי הזמן, מחלידים את חישוקי הרצון ומונעים את הרמת המסך, את ההתבוננות.

גם הפעם כמו אז — נטל מישהו שדאג את דאגת חינוכנו ופתח לנו גם היום שערים דרכם נוכל להציץ קמעא אל נבכי העבר ולדלות מטר מנני יקר. להזכר באותם רגעי התרוממות בשיעורי יהדות, להלך שוב בצוותא בשבילי ארצנו, לשהות מחדש רגעים קצרים על סלעי גבעת שהין, בימים שטופי אורה, להחיות שעות של עולם נפלא. שרחק, אך משאר כה קרוב ללבנו.

אך — בעצם...

כלום לספק את רגשי המגעגעים אל ימי העבר רצו מחנכינו? כלום רק לשם התרפקות נוסטלגית על ימים זוהרים חפצים אנו לפתוח אותה קופסת זהב של זכרונות, המשובצת באבני חן יקרות?

"יום ליום יביע אומר" — כל יום כשהוא לעצמו אינו אומר דיו את אשר יש לבטא ולספר, רק "יום ליום", בקישור הזמנים, בהידוק הש־נים, בהצטרפות הימים — מצרפת המחשבות, בכור היתוך הזמן, ורק אז יובע האומר הרצוי, תחווה הדעת הנכונה, יושר שיר השבח הנאה.

הן עתה — כאשר נצפה לאחור — לאורך כל הדרך, נבחין בתמרורים, בציוני אורחות החיים, בהכוונה, בלימוד, בהערות ובהארות ונדע לקשור ביניהם את חוט הזהב המתווה את דרך המלך.

ההסתכלות לאחור היא אמנם חוויה כשל־עצמה. כי הרי כה נעים להחיות מחדש ארועים, מצבים, תחושות, חיוכים, ואפילו דמעות (אף כי לרוב שוכחים אותן). ובעצם כה מענין להחיות את עצמנו או לפחות חלק ממהותנו במציאות אחרת, במקום אחר, בימי מעורים מלאי חדוות חיים. כך, הרי זה כאילו קמים לתחיה ממש, שעות שכבר עברו ובטלו מן העו־לם.

אך — בכך לא סגי. זכרון לשם זכרון בלבד אינו בעל ערך, גם לזכרון יש תכלית, לעבר יש המשך ולא יושם עליו תו חיים, אם לא יהיה שלב לקראת השלב הנוסף, — עבר ללא הווה — ללא עתיד דינו — כליון.

אבל החייאת העבר לשם תכלית יש בה ערך נפלא.

שעת הפגישה המחודשת הזו, כאשר נעמוד פנים מול פנים עם חברות, עם מורות, ואפילו עם מאורעות יהיה בה כדי לעורר בנו חשבון נפשנו.

כאן יעמדו זה מול זה: השאיפות מול ההד־גשמות, הרצונות מול המעשים, החלומות הור־רודים מול חיי חולין אפורים, המאוויים והתו־שוקות, מול חיי המעשה, כאן נעמוד ברגע של אמת, בו נציץ אל עצמנו. כשאנו בלי כחל ובלי שרק, ונחשוב: כלום הגענו אל המקום אליו התרגנו האמנם באים אנו בימים בעז"יה עם כל הימים? האם שלמים הם וטובים כפי שציפינו?

כן כה חשובה הדרך כשלעצמה, ההתקדמות התמידית, אך אחרי "ויסעו" שוב צריך להיות מצב של "ויחנו", יש צורך לחנות קימעא, להנפש — משמע — לחוש את הנפש, לשמוע את פעימות הלב, את פנימיות הנשמה. לשים לב לכל ציוני הדרך, ואז להמשיך שוב במרץ לעלות בדרך בית אל.

כאן נחשוב בשמחה על אלה, שצעדו יהודיו בדעת ובמחשבה — לאורך כל הזמן.

כאן נהרהר בעצב על אלה שסטו קמעא, או נעצרו אי שם על אם הדרך...

גם נתמלא יגון על אלה שאינם אתנו היום.

ובעצם — הרי כבר נפגשנו לעיתים עם חב־רותינו מאז, ומידי פעם גם הצלחנו לראות שוב ולשמוע מחדש את מורותינו היקרות.

ומהו אם כן ייחודה של שעת התכנסות זו?

— הפעם נוכל לראות גם את בנות המחזור מעלינו, ולמעלה מזה, אל חדרן הצצנו בהחבא מתוך תחושת קטנות.

כאן נביט גם אל אחיותינו הקטנות מעט מאתנו, שהיינו להן כמדריכות במסדרונות הצרים, כאן נרגיש בעוצמה את ההשתייכות, את ההתקשרות, את היותנו גוף אחד, שליבו פעם בקצב אחד, קצבו של "בית יעקב".

כמה נפלא הוא לבוא ולראות איך תחת קורת גג הסמינר באות ומתלכדות הסבתות עם הנכדות, איך מתקשרות תולדות הדורות בשרשרת אין סוף [illegible]

כאן לא תבוש הצעירה בזקנה, הנכדה בסב־תה, להיפך הן גאות זו בזו, מאושרות. לחוש מחדש בקשר הפנימי האיכותי הנשזר ביניהן. כאן יוכרז בלי מילים, כי אצלנו אין ניפוץ ערכים, אין התרוקנות אידיאלים, אין בעיטה במוסכמות. אצלנו — העקרונות לא שבקו חיים. העולם הסובב אותנו שעט לכאורה קדימה, בחיי רווחה בהתפתחות טכנולוגית, אך ניתק עצמו מכל כבלי העבר, ונסוג מחיי מוסר, "האדם" נשתק ונעלם, לא עוד מעסיקה אותו דמותו הרוחנית וקומתו האנושית. מול אלה, ובתוך מציאות עכורה כזאת, נראה בחוש כיצד נוצר האי הקטן והנפלא "בית יעקב", בו עדיין עומדים בראש מעיינו החינוך לשלימות, הציפיה להתרוממות, להתגבהות מעל חיי חולין — חיי שעה.

זו תהיה השעה הגדולה לחוש עד כמה בצורה חומתו של בית זה, עד כמה איתנים יסודותיו.

זו תהיה השעה לראות עין בעין כי מסתופפים אנו בצילם של הררי א־ל, נתלים באילנות גדולים, נאחזים ביתדות המוסר עליהם נשען עמנו בכל הדורות, כי אנו יונקים מן השורש, שואבים ממנו בכל הנימים — וזהו מקור חיותנו.

לא רק שאין ניתוק, להיפך — יש המשכיות, יש התקשרות פנימית עמוקה.

ההתכנסות הזו תחזק בנו את האחוה בדעה, תרווה אותנו במים חיים טהורים, הנובעים ממעין אשר מימיו לא יפסקו, תסוכך עלינו בצילו של עץ מסועף ענפים, רב פארות ועמוק שורשים.

מול עינינו תעמודנה דמויותיהן של אמהות עם ישראל, תרחף בודאי דמותה של הגב' שרה שנירר ע"ה, ואנו שוב נשפיל מבט מבויש למולך, ובלבנו פנימה, שוב תצוץ השאלה: להיות ראויות להקרא בנותיהן.

ודאי נזכור את מנהלנו היקר הרב פנחס הכהן לוין זצ"ל, שנוטט את אניתנו בדרכה, גם שעה שסערות קשות ניסו להשקיעה במצולות.

כל הצאן הזה אשר התפזר מהר לבקעה... לא שכח את גדריו וממשיך ללכת בעקבי הרועים בדבקות, בשמחה ובלי לאות.

העדר הנפלא הזה המתכנס יחדיו, חשב, כי שום רוח זרה לא תוכל לו לצאן קדשים. כאשר מתלכדים יחדיו, מציבים גדרות סביב, אזי דיבוק הרעים מצילנו מידם.

כאן נראה בברור איך אמנם נתקיים בנו בסיעתא דשמיא: ותשרש שרשיה ותמלא ארץ... תשלח קצירה עד ים ואל נהר יונקותיה".

וזאת משום: "כסו הרים צילה, וענפיה ארזי א־ל". (תהילים פ')

ואז תעלה ודאי בעומק הלב תודתנו, תודת כל אלה החשות, כי את נפשן הן חייבות לאלה אשר פתחו לפניהן את הפתח [illegible] להן והגדילו כפתחו של אולם שטוף אור אלוקים.

ובימים אלה שעה ש"ארוה כל עוברי דרך, יכרסמנה חזיר מיער"... (תהלים פ') תנשא התפילה: "הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת... תהי ידך על איש ימינך... על בן אדם אימצת לך... ולא נסוג ממך..."

כאן תרחף בחלל האולם תודתנו של האמהות מכל הדורות החפצות להיות כגפן פוריה בירכתי ביתן, משם להשפיע אור קדושה, עד כי יהיו בניהן כשתילי זיתים סביב לשולחנן. כל אלה מתפללות בתום ליבן: שלא ייבש המעין, שלא יקצץ האילן, שאמת המים תעבור תחתנו תמיד, ויהיו פרחיתנו מתוקים לעד!

*

הרבה מטות הרצבו בעולמנו, הרבה נטעים ניטעו סביבנו, אך המה — נסו תפלו.

ואנו רואים ויודעים, ועל כך מודים ומשבחים, כי רק מטה אחד (ע"פ פרשת השבוע) רק מטהו של אהרון — מטה הקדושה — הציץ ציץ וגמל שקדים.

אכן — פרי הילולים לתפארת.

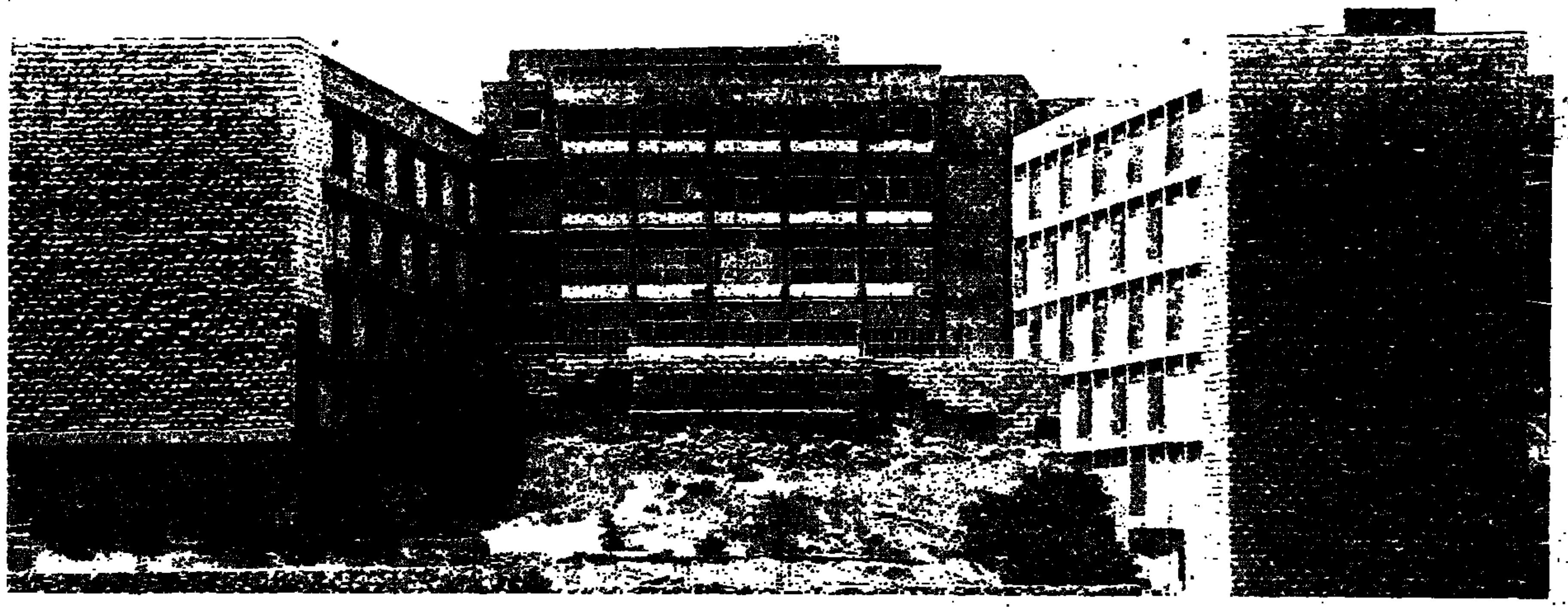

פרס טווה

(המשך מעמוד ג')

בראשות ח"כ מאיר וילנר.

וילנר סיפר בשיחות טלפוניות לישראל, כי הוא ומשלחתו זוכים ליחס של "ראשי מדינות". יחס כזה לא היה מוענק למשלחת יש־ראלית, גם אם היא קומוניסטית, אלמלא ביקשה פקין להוכיח, כי יש לה ענין במה שנעשה במזרח התיכון, ובמיוחד בישראל.

בשבועות האחרונים היו כמה התבטאויות של נציגים סיניים, שהביעו את רצונה של פקין לקחת חלק בועידה בינלאומית. לא זו בלבד, אלא שלדעת סין, העדר יחסים דיפלומטיים מלאים עם ישראל לא צריך להוות מכשול להשתתפות בועידה. "אם הק־רטריון הוא חברות במועצת הבטחון, הרי אנו חברים בה ומדוע שלא נשתתף בועידה? האם במועצת הבטחון לא דנים בבעיות, הרחוקות מאתנו עוד יותר מאשר המזרח התיכון?" — שאל דיפ־לומט סיני את עמיתו הישראלי?

אין זה סוד, כי פגישות בין נציגים ישראלים וסיניים נערכות בתקופה האחרונה בנסיבות שונות. במסדרונות האו"ם, ובאולמים דיפלומטיים בבירות שבהן קיימת לישראל שגרירות עם קונסוליה, רואים שוב ושוב נציגים מירושלים ומפקין, הרוקמים את היחסים בין שתי המדינות.

פורסם כבר מספר פעמים על משלחות מסחריות, בעיקר של חברות פרטיות, שיצאו לבדוק את השוק הסיני, והדבר נעשה על בסיס של ביקורי גומלין. אין ספק, כי יחסי מסחר לא היו מתפתחים בלי "אור ירוק" של צמרת השלטון בפקין.

לסיכום — שמעון פרס חזר מאירופה עם "נדוניה" מרשימה, של הסכמה כללית לועידה בינל־אומית, דא עקא, שהסכמה זו עדיין לא קיימת בישראל. כאן יצטרך שר החוץ לעמול הרבה, כדי להסיר את ההתנגדות ההולכת וגוברת של ראש הממשלה, הליכוד ל"מהלך מסוכן ביותר זה", כפי שהוא מתואר על ידם.

מוסדות „אור החיים"

ע"ש הקדוש רבינו חיים בן עטר זצוק"ל בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

רח' עזרא 1 ירושלים. טל. 821415. ת.ד. 5512

הילולת אור החיים הקדוש

במוצאי שבת קודש פרשת בלק, ליל ט"ו תמוז תשמ"ז, בשעה 9.00 בערב,

תתקיים אי"ה ההילולא לכבוד הצדיק הקדוש

רבינו חיים בן־עטר זצוק"ל

במלאות מאתיים ארבעים ושלש שנים לפטירתו

ההילולא תערך ברחבת ישיבת „אור החיים" רח' עזרא 1, ירושלים

גדולי תורה ויראה שליט"א ישמיעו מתורתו של הצדיק

מסיפוריו ונפלאותיו של הצדיק ישמיע מרן ראש הישיבה שליט"א

תזמורת משמחי ישראל | שירת הבקשות שיר ושבחה

הגרלות של הכנס ב"יד אליהו" יתקיימו במעמד זה

בעלי תשובה יספרו מקורות חייהם

עליה לציון הקדוש בהר הזיתים

תתקיים אי"ה למחרת ביום ראשון בשעה 6.30 בערב

אמירת סליחות, דברי התעוררות ותפילת מנחה

הסעות מכל רחבי ירושלים | נא להביא ספרי סליחות ושופרות!

הנהלת המוסדות

פארק המים

גלי־גיא

בשער הגיא

בפארק גיל גיא - הנאה עד בלי די!!!

ערבי כיף!! הפתעה!!!

"חויה שעוד לא חויתם בהו!! כולל רחצה לילית!!!

ערבי כיף לנשים בלילות ראשון

ערבי כיף לגברים בלילות חמישי

בין השעות 20.00–23.00

יום א' השבוע

5.7.87 מפגש עם רפלקסולוגית + תכנית אורקולית

הפארק כולל

★ בריכת שחיה ★ משחקי מים ★ בריכה לילדים ★ לונה פארק ★ מגלשת סלאלום ★ סוסי פוני ★ מגלשת אומגה מהירה ★ מזנון ופיצה אודי ★ טיסות בהליקופטרים לפי הזמנה מראש!!!

זמני פתיחת הפארק לחודש תמוז

נשים: בימים ב', ג', ה' בין השעות 19.00–14.00

גברים: בימים א' ד' בין השעות 19.00–14.00

פתוח: בימים א'–ה' יום ו' סגור

נסיעות מכל רחבי הארץ

מבצע: הנסיעות מירושלים חינם!!! פרט לערבי כיף

הסעות מכל רחבי ירושלים:

בני ברק יציאה 1.00 חזרה 18.00 אחה"צ וב־7 בערב

שעת יציאה לערבי כיף: 19.00 וחזרה בשעה 23.00.

כרטיסים ניתן להשיג ב:

מסלול הנסיעה:

יציאה מגן הרשא, ★ רח' אלישע פינת ר' יצ ★ רח' חזון איש פינת האדמו"ר מגור (מול המזרחי) ★ רח' חזון איש (בנק המזרחי) ★ רח' נחמיה פינת רח' עזרא, ע"י מוניות דקר ★ רח' עזרא פינת השומר של רבת אלחנן.

רם און – "סניף גאולה" רח' הישיבה 2 ע"י "ברסום "אקספרס" טלפון 02-285333, 273340

רם און

תיירות נופש, קייטנות וטיולים בע"מ רח' הלל 3, ירושלים טל. 02-222606, 232296

هكذا من الأصل

ספרים • סופרים • ספרות

בצלאל לנדא

מאור החיים - ויזניץ קובץ ח'

"תורה נקנית בארבעים ושמונה דברים" שנינו בפרק קנין תורה בסוף מסכת אבות, ובכללן "במיעוט שינה, במיעוט שיחה, במיעוט תענוג", כל אלה תכונות שתלמידי ישיבת ויזניץ מתחנכים עליהם. במס' ברכות י"ח ע"ב על הפסוק "ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבציאל מובא שם שריבה וקיבץ פעלים לתורה — והוא ירד והיכה את הארי בתוך הבור ביום השלג". ושם שתי פירושים ובכללן ששיבר את הקרח כדי לטבול לטהרתו ולעסוק בתורה, גדולי האחרונים מציינים את חשיבותו של לימוד התורה בטהרה וכן (שם כ"ב ע"ב) על דרך לימוד התורה כמו במתן תורה "באימה וביראה ברטט ובזיע" ומכאן למדו גם כן על חובת הטהרה והקדושה, וכל אלו הם עקרונות יסוד בבית מדרשה של ויזניץ, אולם כל זאת בתוספת התעמקות ועיון יסודי בש"ס ופוסקים עד לבירור ההלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, שכל תוצאותיהן של פעלה אלו נשקפות לנו מתוך הקובץ הסמלי "מאור החיים".

אודה ולא אבוש, איני יודע כיצד להתחיל בסקירת הקובץ התורני שלפנינו "מאור החיים — בית נפתלי" הכולל בירורי ההלכות, חידושי תורה שנתחדשו ועלו על שולחן מלכים תלמידי הישיבה ואברכי כוללי ויזניץ בארצנו הקדושה. הקובץ על קרוב לחמש מאות עמודיו, מלא וגדוש בתורה ובחכמה החל מתשובותיהם בהלכה של פוסקי הדור שאנו הולכים לאורם, עד חידושיהם של הצעירים הלומדים בישיבה, המגלים את כוחם בפלפולי דאורייתא, מדורים מיוחדים לבירורי הלכה; האחד, בהלכות תלמוד תורה, השני בשם "שערי ישיבה" חידו"ת במס' ב"מ וגיטין מבחורי הישיבה, הנפתח בשיחה מוסרית ורעיונית ע"י הראש ישיבה הרה"ג רבי מנחם ארנסטר שליט"א, והשלישי, בעניני שביעית, שמעתה לא יוכל תלמיד חכם הלומד הלכות שביעית על בוריין שלא להשתמש בספר שלפנינו, והמדור על עניני שביעית תופס חלק מרכזי בקובץ שלפנינו.

זכה אותו צדיק "מאור החיים" להקים בארץ הקודש מרכז לתורה וליראת שמים, קריה נאמנה שכל תושביה למודי ה' המקדשים את ה' בכל הליכותיהם. במוסדות החינוך המפוארים מתחנכים מאות תלמידים יראים ושלמים, אולם גולת הכותרת למפעלי החינוך הוא כולל האברכים להוראה שע"י ישיבת "בית ישראל ודמשק אליעזר ויזניץ בני ברק", שבראשו עומד הגה"צ רבי מרדכי שלמה שטינמץ. לא במעט בזכותו זכינו לקובץ המפואר אשר לפנינו, עדות נאמנה על מאמציהם המוצלחים של ראשי הכולל, המכוונים ומדריכים את האברכים בדרכי הלימוד וההוראה, הן בדרך העיון והן לסיכום ההלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

כמקובל מובאים בפתח הקובץ במדור "משכנות הרועים" דברי אלקים חיים, המאמר האחרון שאמר סבא קדישא בעל "אהבת ישראל" עלי אדמות. כל"ג בעומר תרצ"ו וכו הוכיח את שילוב הנגלה והנסתר המרומז בפסוק "שמע ישראל", גם בהיות אביי ורבא, שהם בבחינת תורת הנגלה, יכול מי שעיני שכל לו להשיג תורת הזוהר מעשה מרכבה, והוא מצא סמך לכך כי ביום ל"ג בעומר — הרמוז בתיבת ג"ל עיני — מתחיל להתנוצץ אור החכמה בנגלה ובנסתר יום ההילולא של הרשב"י בעל הזוהר והוא גם יום ההילולא של הרמ"א, מעמודי השולחן ערוך בנגלה.

לאחר דבריו של ממשיכי השושלת בעל דמשק אליעזר ובעל אמרי חיים זכותם תגן עלינו. כלול משאו של כ"ק האדמו"ר שליט"א שהושמע בהנחת אבן הפינה לבנין הישיבה הגדולה, המבוסס על דברי בעל "נודע ביהודה" בספרו הצל"ח על הצורך לכפות עליהם הר כגיגית, שלושת הימים מחמישי לסיון עד השביעי בו נקראים ימי מתן תורה, וכאן מצא רמז כי הר"ז סיון בגמטריה ת"י, שהתורה היא הקדימה את העולם ולא נברא העולם אלא בשביל התורה וכו'.

שלש מדורים מרכזיים לקובץ: עניני ת"ת — חידו"ת במס' גיטין וב"מ — ותורת השביעית, המדור הראשון "שערי תורה" מוקדש לעניני תלמוד תורה, ומתוך הדברים אנו למדים על אוירת ההתמדה בישיבת ויזניץ ביחוד בפרוס המבחנים והתלמידים שוקדים על לימודיהם ביתר שאת ועוז. ראש הכולל רבי מרדכי שלמה שטינמץ שליט"א — שנתמנה לאחרונה כדומ"ץ קרית ויזניץ הר־נוף — פנה בשאלה לבעל "מנחת יצחק" וגם שאלתו היא חצי תשובה — ובה הוא מספר על בחורי החמד השוקדים על למודם, כשהם נוהגים להשכיב את עצמם לישון לשעתיים בהתחלת הלילה ובסביבות "חצות" הם מתעוררים וממשיכים ללמוד עד עלות השחר, ורק או הם משלימים את שנתם בעוד שעתיים שלוש כדי לחזק את גופם לתפילה ראויה, ואין צורך לציין כי תפילה בנוסח ויזניץ מחייבת לא רק מאמץ רוחני אלא גם מאמץ גופני והשאלה היא לגבי ברכת התורה.

רבי שמואל הלוי ואזנר בעל שו"ת שבט הלוי מסר לקובץ כמה הערות בהלכות תלמוד תורה להרמב"ם. הרב משטרסבורג בעל "קנין תורה בהלכה" כלל בירור בענין עליה לתורה למי שאינו יודע לקרוא, ורבי ישראל גרוסמן דן בענין קריאת שמע בבוקר לפני ברכת התורה, ואילו רבי משה שטרנבוך מקדיש עיון מקיף בענין חיוב האב להחזיק את בנו בישיבה וכולל להחזיק תורה בזמנינו. לפנינו גם חילופי תשובות בענין חיוב ללמד תורה לבן בנו, בצורת חילופי תשובות בין אחד מבחירי הכולל רבי ברוך כ"ץ שפנה לרבי משה הלברשטאם, ותקצר היריעה לפרט את יתר העניינים הנידונים בקובץ שבו מיוצגים כל האישים המרכזיים בממלכת התורה, כגון ענין מצות תלמוד תורה ע"י גופו לרבי פנחס מנחם אלתר ראש ישיבת שפת אמת, חיוב לימוד התורה לרבי אברהם יעקב זלזניק ראש ישיבת עץ חיים ואילו רבי יוחנן סופר ראש ישיבת ערלוי דן באמירת זכר למקדש כהלל ומצוות מבטלות זו את זו. במדור "שערי הישיבה" המיוחד למצוי"נ בחורי הישיבה ניכר היטב עמלם בהוויות דאביי ורבא, והן הן עדות לעבודת החינוך שהושקעה ע"י מחנכי וראשי הישיבה.

בבחינת "מצוה עוברת" לפנינו מדור "תורת השביעית" החל מעמוד רמ"ב עד שס"ה, כולל בירורים יסודיים בהלכות שביעית, לא רק מגדולי התורה ופוסקי ההלכות המקובלים, אלא גם האברכים הצעירים הצועדים את צעדיהם הראשונים ואנו מבחינים בהם את המשמרת הצעירה של פוסקי ההלכות בדור הבא.

רבי בנימין יהושע זילבר מראשי המדברים בעניני הלכות שביעית, מסביר את עמדתו בענין עציץ נקוב ושאינו נקוב וכן זריעה במים וכתוכה עם בעלי עמדות אחרות, רבי אליהו שמרלר ראש ישיבת צאנז דן בענין קדושת שביעית בלולב ובעצים, רבי מנחם מנדיל שנעבלג אב"ד מנצסטר דן בעניני הפקר בשביעית, ואילו רבי יוסף ליברמן בעל "משנת יוסף" דן אם מותר לאכול תמכא של שביעית בליל פסח, רבי משה פרידמן ראש כולל עיון בבני ברק דן על הנאתו וביעורו שווה, ולא הזכרנו אלא חלק בלבד, עוד נעמוד בהרחבה על ההכרעות הנידונות לעניינים שבג"א עשויים להיתקל בהם בשנת השביעית. המדור העצמאי לעניני שביעית נפתח בבירור של ראש הכולל שפנה לרבי שמואל ואזנר גאב"ד זכרון־מאיר בשאלת גרם הפסד פירות שביעית הבא מבילא, ובעקבותיו נידונים למעלה מעשרה בירורים בעניני שביעית ע"י אברכי הכולל רובן ככולן תשובות בהלכה למעשה. בין העניינים הנידונים בקובץ תירוץ לקושית כ"ק האדמו"ר בעל "אהבת ישראל" בקשר לאיסור יבמה לשוק, בירורים להערתו של בעל "דמשק אליעזר" בענין נדרים דהוי דבר שיש לו מתירין, שאלת בנין בית המקדש ביו"ט שנידונה בקבצים שונים ע"י כ"ק האדמו"ר שליט"א, ומתוך התגובות המרובות המגיעות למערכת אנו למדים על ההדים המרובים שעוררה שאלה זו, והוא הדין יתר הבירורים בקבצים "מאור החיים" ומחוסר מקום הובאו לדפוס בקובץ שלפנינו רק תגובות בודדות וספורות.

בקובץ הקודם נידון ההיתר לאפיה בתנור אחד־מאכלי חלב, ואח"כ פרווע, וממרוקים, ממונטריאול אשר בקנדה, הגיעה תגובתו של הגרי"י נוימן, רבה של קהילת "מחזיקי הדת" במונטריאול, ובין היתר הוא מוכיח גם דברים שבעל פה בשם רבו רבי יוסף גרינוולד אב"ד פאפא.

במדור "בנתיבות התורה" כלול מאמר מוסרי־תורני־חסידי של הרב יוסף ירוחם פישל הגר מחשובי לומדי הכולל בירושלים המשלב בדבריו את דבריהם של גדולי החסידות מאז ועד עתה שבה הוא מעלה על הכתב דברי שירה על כח ההתחדשות המוטבע באומתנו, תורתנו וארצנו.

אין אנו יכולים לסיים את סקירתנו על הקובץ "בית נפתלי" מבלי לציין את פטרון הישיבה רבי נפתלי טסלר שזכה חיכה את הרבים בבנין המפואר של הישיבה, ונאמנה עלינו עדותם של ראשי הישיבה המפליגים בשבחו וקראו עליו את הפסוק "מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו" (משלי י"ח ט"ז) ורש"י מפרש שם בנותני צדקה הכתוב מדבר שמרחיב לו חלקו לעתיד לבא.

כאן אנו באים למדור ההיסטורי אשר בקובץ, וכותב הטורים אינו יכול להימנע מלציין נקודה הנוגעת לירושלים ובזכות אותו כרוז יקר המציאות שנשתמר בגנזי ר' שלמה זלמן מחס ז"ל, אנו למדים כי יסודה של הישיבה בירושלים, היה זה בימים שכ"ק האדמו"ר בעל "דמשק אליעזר" התגורר בתל אביב ואז נתכנסו חלוצי ויזניץ באה"ק והחליטו לנטוע על אדמת ישראל את אהלי תורת ישראל. בעל "דמשק אליעזר" הטיל את כל כחו בהגיעו לארץ ישראל למען הצלת השארית ועדיין צוללות באזנינו קריאותיו הנואשות, אולם יחד עם זאת נשא כבר את עיניו לנטוע את הישיבות שהוקמו בחו"ל ורבותינו הקדושים השקיעו בהם את רוב עמלם ויגיעם, על אדמת הקודש להנחיל לבנינו כדורשת קהילות יעקב להקים שם ושארית לעמלה של תורה. בקריאה החתומה ע"י בעל "דמשק אליעזר" הצטרף אליו גם גיסו רבי אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל מודגשת מטרת הישיבות שהתלמידים יהיו חדורי אהבת התורה אהבת ישראל וארץ ישראל.

מאמר מיוחד בסוף הקובץ מהרש"י אוביץ הרי"ש לרגל "מרוזניצה ועד בני ברק" סוקר את התפתחותה של ישיבת ויזניץ, מראשיתה עד להשתרשותה באה"ק, ע"י כ"ק האדמו"ר בעל אמרי חיים שהעתיק את משכנו לבני ברק והקים בה את קרית ויזניץ, ובמרכזם מוסדות התורה והחסידות.

כארבעים שנה ומעלה עומד בראשה בנו ממשיך השושלת יבלח"ט כ"ק האדמו"ר שליט"א המכוון את אלפי תלמידי ויזניץ בעבודת ה' וכל אחד יודע שהישיבה מילאה בהצלחה את תפקידה לחנך דורות ישרים שגם אלה שיוצאים לשוק החיים יהיו חדורים אוירה של תורה וחסידות ולקדש שם שמים בכל הליכותיהם.

מתוך הקובץ שלפנינו אנו למדים על תלמידי הישיבה שהגיעו למדרגה של פוסקי הלכה והיסודות שהם בונים עליהם את הכרעותיהם הם מבוססים ביותר, ואנו מבחינים בהם את המשמרת הצעירה של פוסקי ההלכה ומורי ההוראה בדורות הבאים הממשיכים בגאון את שורשת התורה והחסידות לתפארת אלקים ואדם.

שִׁיר לְבַר מִצְוָה / רחל לין

יָרֵךְ הָעוֹטֶפֶת
בָּתִּים וְטוֹטֶפֶת
בָּתִּים לַנְּשָׁמָה
שִׂימָה לֵב, בְּנִי,
לְשֵׁם, שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה...

יָדְךָ הַקְּשׁוּרָה
בִּרְצוּעַת עוֹר שְׁחוֹרָה
אִם תִּצָּמָא
אוֹ תֶּחְכְּמָה.
רַק לְזוֹ הַתּוֹסֶפֶת
הַגְּנוּזָה בְּטוֹטֶפֶת
פְּרוּשָׂה כַּשַּׂלְמָה
בְּרוּרָה וַחֲתוּמָה
שִׂים אֶל לִבְּךָ, בְּנִי
כִּי זוֹ הַנְּשָׁמָה
הִיא שֶׁל "לְשֵׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה..."
וּבְתוֹךְ מַעֲטֶפֶת
בְּשׁוּמְךָ הַטּוֹטֶפֶת
"שֶׁל רֹאשׁ" הַמַּקֶּפֶת
וְ"שֶׁל יָד" שֶׁבַע נִכְנֶפֶת
בְּכָל יוֹם מֵעַתָּה
וְלָעַד!!!
יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים
אֶל לִבְּךָ, אָנָּא, שִׂים
הַסֻּכָּה, בְּנִי,
וּשְׁמַע
לְקוֹל זוֹ הַנְּשָׁמָה
לְשֵׁם שְׁבוֹ, הִיא, וְאַחְלָמָה!

ממעיני הישועה על מס' בבא מציעא

ספר גדול רב היקף על אחד עשר דפים בלבד, החלק השלישי של פרק המפקיד במס' בבא מציעא, החל מדף ל"ג ע"ב עד מ"ד ע"א, סימן הוא שהחידושים הה־ביאורים הם מקיפים ויסודיים ביותר, ובצדק מוגדר הספר בשער "חידושים וביאורים ובירורים בגמרא, פירוש רש"י ותוספות, בשיטות ראשונים וגדולי האחרו־נים".

פרק "המפקיד" כמו פרק "אלו מציאות", הן מן הפרקים שנלמדים גם לתלמידי ה"חדרים" הנמוכים והגבוהים גם יחד, בתלמודי התו־רה בירושלים ובחו"ל הם מכנים "ישיבות קטנות", באותה תקופה שהתלמיד מקבל את דרך הלימוד לרדת לעומקה של הסוגיא, הגאון ר' יצחק מתנדרוביץ, שכבר זיכה אותנו בכמה ספרים חשובים, זיכה אותנו בספרו הנוכחי, ובצדק ניתן לראות שהשקיע את מיטב הגיגיו בעמל הגיעה להבין דברי חכמים, חידותם, על יסוד דברי הראשונים, וגדולי האחרונים, כדי להבין את הגמרא ביסודיות.

עוד לפני כשלשים שנה, בשנים שבהם שימש הגאון ר' יצחק מתנד־רוביץ כרב ואב"ד בכפר יונה ועול הצבור היה מוטל עליו, נודע בש־קידתו וגם כאשר הציעו לו כהונות רבנות בקהילות גדולות ונכבדות, דחה את כל ההצעות והסתפק ברבנות בעיירה הקטנה, כדי שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה.

כיום הוא מתגורר במרוקים אשר מעבר לים, עב לעצמו עוגה קטנה, ד' אמות של הלכה, ומשם מוציא את אורו בספריו, ספרו הראשון "מי מעין" על הלכות מקואות כולל עיונים הנוגעים הלכה למעשה ספר שנתקבל בהתלהבות באהלי תורה וגדולי הדור שיבחוהו ביותר, ומי לנו גדול מרבי העלולי בריסקר המציין "גודל עמלו ויגיעתו של המחבר והרבה טרח לפרש דבריהם של בעלי השו"ע והפוסקים ראשונים ואחרונים בטוב טעם ודעת וסברות ישרות", ולא רבים זכו להסכמה נלהבת כגון זו.

לאחר שניתן לו להקדיש את מלוא כחו לעיונה של תורה זכינו לספריו על המסכתות ולפנינו החלק השלישי על פרק המפקיד וכמעשהו בראשונים כן מעשהו באחרון. המחבר אינו משאיר שום קטע בלי בירור יסודי, הן בגמרא, הן ברש"י, הן בתוספות, ותוך הבירור מתבהרים גם דברי הרמ־ב"ם ונושאי כליו, השו"ע ונושאי כליו עד ה"קצות" וה"נתיבות". בדרך כלל הוא נוקט בדרך העיון היסודי בסוגיא, אך פה ושם בפל־פולים ומשתלבות גם סברות מבית מדרשה של בריסק. כאחד המ־קורבים ביותר שקיבל תורה מפי הגרי"ז מבריסק שחיבב אותו ביותר. יצויין לשבחו של המחבר, שהשכיל לשלב את דרכי הלימוד הן מבתי המדרש בפולניה, ארץ מולדתו ומקום גידולו, עם דרכי ההפרדה וההגיון של ישיבות ליטא, והדברים משתלבים יפה ומסייעים להבנה יסודית של הסו־גיות, ובצדק מציין רבי איסר זלמן מלצר בשבחו של הגר"י מתנדרו־ביץ שהוא "מרחיב ומבאר את שיטת הראשונים, מותיב ומפרק ומחדש דברים נכונים בסברא ישרה ועבודה גדולה עבד בספרו בכמות ואיכות".

עיקרו של הספר הוא בעניני הלכה הנידונים בפרק "המפקיד", וכדי שהבנין יהא שלם הוסיף בסוף הספר עניני אגדה, להסבר דברי הטור בנוסח ברכת גבורות בתפילת העמידה. אנו מבחינים בכחו הגדול לא רק בהלכה אלא גם באגדה, בעניני תפלה וכן בעניני חינוך, בנוסח תפילת חנה, וכל אלו על יסודות איתנים, והדברים מתקבלים על הלב ועל הדעת.

כולנו מקוים ומצפים לישועה — מציין המחבר — יום יום, שלוש פעמים ביום, אנו מתפללים "כי לישועתך קוינו כל היום ומצ־פים לישועה", השאלה "צפית לישועה" היא אחת השאלות שאדם נשאל בבואו לעולם האמת, "הצפיה הזאת מיישרת את הדר־כים ומקדמת את הגאולה", אולם עלינו להכשיר בראש וראשונה את הקרקע.

בהקדמתו מדגיש המחבר את "דרך ארץ קדמה לתורה" ומציין את המידות הרעות הפוגעות בנפש האדם, והוא מביא את דברי המד־רש רבה (ויקרא פ"ט מ"ג) "עשרים ושתה דורות קדמה דרך ארץ את התורה דרך ארץ קדמה לתורה", ועוד אומרים שם "לשמור את דרך" כנראה שזו מן התורה, ואף־פילו אם נאמר שזו אסמכתא, הלשון "קדמה לתורה" מוכיחה על הקידמה במעלה, וכך הוא מפרש את דברי הגמרא (נדרים פ"א ע"א) "על מה אבדה הארץ — — — על עזבם את תורתי" שלא ברכו בתורה תחילה, ומסביר כי דרך ארץ זו הכשרה הכנה לקבלת התורה, ובלי המידות הטובות אי אפשר להכנס ואפילו לא לפתוח את דלתות התורה ול־הכנס בה.

זאת ועוד, התורה הקדושה אינה מבוססת על השכל הפשוט אלא על השכל הנצחי, שהוא למעלה מכל החושים, ומן ע"י הרכבת השכל ההגיוני והנסיוני עם השכל הנצחי, ניתן להכנס לעובי דברי התורה, ודרך ארץ הן המדות הטובות מכשירות את האדם להבנת התורה, והדברים מחייבים הן את היחיד והן את הצבור.

הגיגים בפרשת השבוע - חוקת

ה. אבן־שהם

חטא "עץ הדעת", וסוד טהרת פרה אדומה

זאת חקת התורה.

גזירה היא מלפני, ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י, פסדר"כ פרה).

המפרשים תמהו, למה ניתנה מצוה זו כסוד כמוס וכגזירה שאין להרהר אחריה, כ"חוקה". וכמו שדרשו רבותינו (יומא יד.) את מה שאמר שלמה, החכם מכל אדם (קהלת ז, כג): "אמרתי אחכמה, והיא רחוקה ממני", על פרה אדומה. ועוד הוסיף הכתוב לומר עליה "זאת חוקת התורה", "חוקת התורה" ולא "חוקת הפרה"!

ואמנו, שמצוה זו נתנה כחוק וגזירה, בלי טעם, ללמדנו שעל אף שניתנו לנו טעמים ונימוקים לכמה מצוות שבתורה, ובפרט למצוות שבין אדם לחבירו, שהן שכליות ומלאות טעם ושכל, מכל מקום יש לקיים כל מצוה ומצוה, ואפילו השכלית וההגיונית ביותר, כגזירת שמים וכחק בלי טעם, שאמר ונעשה רצונו, מאהבת ה' ומיראתו.

אלא שעדיין יש להבין, למה בחר ה' במצוה זו של פרה אדומה לעשותה כסמל זה וכדוגמה זו, להיות בנין אב לכל התורה כולה לדבר זה, מה זו חק בלי טעם אף כל מצוות התורה כחק בלי טעם, ולא בחר לכך במצוה אחרת?

פרה אדומה באה לטהר את האדם מטומאת מת, טומאת מת באה כתוצאה ממיתת האדם, מפרידת נפשו מגופו, מיתה באה לעולם כתוצאה מחטא עץ־הדעת. הקב"ה הזהיר את האדם במצוה אחת, ובאזהרת עונש: "כי ביום אכלך ממנו, מות תמות" (בראשית ב, יז), ובעבור האדם ואשתו על אזהרת ה' זו, נקנסה עליהם מיתה לדורות עולם, וכל טומאת מת אינה אלא אותה זוהמה שהטיל אותו נחש מסית באם כל חי, בעת אותו עוון (שבת קמה:).

תחילת אותה עבירה ושורשה, אינה אלא על שמו של אותו אילן "עץ הדעת", וכל סיבת חטאה זו היתה האשליה של "והייתם... יודעי טוב ורע", של "ונחמד העץ להשכיל", אותו נחש מסית עורר דחף ויצר רע בקרבם אל "מדע" ואל "השכלה", וכך הביא עליהם ועל זרעם את המות ואת זוהמתו וטומאתו.

על כן בחר ה' לתת לנו את מצות פרה אדומה זו כמצוה שאין לה טעם, אלא חוק, וגזירה המתקיימת בתום ובאמונה, וכאות לכל התורה כולה, שהיא המטהרת מזוהמת המות הבאה בעטיו של המסית אל בקשת "מדע" וחשק "השכלה". העשיה והזהירות בתמימות, תכפר על החטא ותטהר מן הזוהמה של "עץ הדעת".

* * *

הפרה המטהרת מכל עוון

ואם קרא הכתוב את חוקת הפרה המטהרת מטומאת מת, מחטא "עץ הדעת", "חוקת התו־רה", הרי שיש כאן רמז שהיא באה לטהר ולכפר על כל עוון שבתורה, שהרי על כן מהוה חטא "עץ הדעת" זה כשורש ואב לכל חטאת ולכל פשע ועוון, וענשו עונש המות כאב לכל חלי ולכל מכה הבאים על כל דבר פשע.

ובכך; נתן לנו טעם השכל על כמה מפרטי עשיתה של פרה זו: נשרפת באש; תעשית לאפר; ניתנת על פני המים; ונזרקת בהזאה על האיש הבא להטהר?

כל החטאים כולם, באים מכחה של הנפש הבהמית שבאדם. וכשם שהגוף החומרי בנוי בהרכבה מארבעה יסודות, אש מים רוח עפר, כן מרכבת הנפש החמרית, הבהמית, מארבעה יסודות אלו. וכל חטא שהוא, אינו אלא תולדה מאחד מארבעה אלו: מן האש, הכעס האכזריות והקינאה; מן המים, התאוה התשוקה לזלילה וסביאה ולכל תאוות בשר; מן הרוח, ההוללות וההשתוללות בדיבור ושיר וצחוק; ומן העפר, העצלות והעצבות, וכל מחול ממעשה טוב.

ואם פרה זו באה לטהר מן הזוהמה והטומאה של אם כל חטאת, הרי יש בפרטי עשיתה משום כל אחד ממה שהביא אל החטא, אל הפשע המחול: באש, תשרף; ולאפר, עפר, תאסף; ועל המים תנתך; וברוח תזרה ותפגע אל הבא להטהר מעונו.

וכך תטהרנו הפרה בעשיתה, מכל שורש חטא, ומכל זוהמת עוון.

* * *

הכהן הגדול, בשלום החיים והטהרה

ונתתם אותה אל אלעזר הכהן.

רבותינו ז"ל למדו מפסוק זה (ספרי, יומא מב), וכמו שהביא כאן רש"י ז"ל, שמצוותה של פרה אדומה היא, שתהא שחיטתה והזית דמה ושריפתה ואיסוף אפרה נעשים בידו או בנוכחותו ובפיקוחו של סגן הכהונה, ולא על ידי הכהן הגדול עצמו.

והדבר צריך לנתינת טעם. ואם לומר שלכך לא היה אהרן במעשה הפרה, משום "אין קטיגור נעשה סניגור", שהפרה באה לכפר על העגל ואהרן היה במעשהו, אין הדבר בכדי נתינת טעם אלא על אהרן ואלעזר בלבד, שבאותו הדור, ועדיין אין אני יודע למה תעשה פרה שלדורות בידי הכהן הגדול עצמו, וכך בידי הסגן?

פרה אדומה, באה לכפר ולטהר מטומאת מת. אשר שורשה וסיבתה היא חטאת אכילת "עץ־הדעת". ובמעשיה של פרה אנו רואים, שאף שהיא עצמה באה לטהר מטומאה, מכל מקום היא מטמאה את העוסקים בה, את השורף אותה ואת האוסף את אפרה ואת הנוגע בו ובמי חטאת, ואת המזה את מי החטאת. ולומר לך שמפני שמעשיה באים לטהר מטומאת מת, הרי כל שהוא "בן תמותה" וכל שאינו נקי מחטא עץ־הדעת, ועדיין הוא בכי הוא זה עם החטא הזה ועם ענשו עונש המות, פגוע יפגע וטומאה תחול עליו בנגעו בעסק זה.

ואין זה מן השורה להטיל חוב עסק זה על הכהן הגדול, איש הטהרה, איש הכפרה והזוהר, האיש אשר על שכמו הוטל עול תפילה ושמירה שלא יהרג אדם בשוגג בידי אדם בדורו, שהרי לכן יהיה ההורג בשוגג בעיר מקלטו "עד מות הכהן הגדול" (במדבר לה), וכמו שדרשו חז"ל (מכות יא.): "שהיה לו לבקש רחמים על דורו", הוא האיש אשר אנינות ואבילות על מת אדם, הקריעה והפריעה עליו, והלויתו לבית קבורתו; לא תחול עליו כלל, אפילו על אביו ועל אמו, שהרי טהור זה חי בעולם החיים והטהרה; למעלה ומחוץ לכל מה שבא בעטיו של אותו נחש.

אין הכהן גדול נעשה מן העוסקים במעשה פרה אדומה, אלא הוא האיש המשמש דוגמא על העולם הנרצה שלא נפגע, וטהור מן החטא ומעונש.

* * *

גם המטהר צריך להטהר

ומזה מי הנדה יכבס בגדיו.

זה אחד מן החוקים ומן הפלאים שבפרה זו, שהאיש הטהור העוסק בהזית מי החטאת על הטמא, גם הוא עצמו נפגע מן הטומאה, ואף הוא צריך להטהר מכך בטבילת גוף ובטבילת בגדים.

וללמדך, עד היכן מגיע כוחה של טומאה זו, שהיא מזהמת את אף את מי שעסק בסילוקה, שהרי מכל מקום התעסק בטומאה.

וללמדך, עד היכן מגיע זוב הטהרה, שיש הטלת חוב ומצוה על כל טהור לעסוק גם בטוהרו של זולתו, ואף שדבר זה יעלה לו בטומאת עצמו.

וללמדך, עד היכן צריך העוסק בטהרת זולתו להזהר הוא עצמו שיהא נקי. שעל אף שמעשה הזית מי החטאת יטמאנו טומאת גוף וטומאת בגדים. לא יאמר "אעסוק בכך בעוד שאני טמא, ושוב אטבול, ולמה לי להטהר למעשה שאצא ממנו טמא"! אלא, אין אתה רשאי לעסוק בטיהור זולתך בעוד שהטומאה שורה עליך. טהר את עצמך, ואחר כך תטהר את זולתך.

בס"ד

מרכז החינוך העצמאי - המחלקה לרווחה

יום עיון והשתלמות למורות החינוך העצמאי של מפעלי הקיץ — תשמ"ז

למנהלות ומורות

תאריך: יום א' ח' בתמוז תשמ"ז 5.7.87
המקום: אולמי ויזניץ בני ברק
הזמן: משעה 8.00 בבקר עד 16.00 אחה"צ

הנושא המרכז:
"כל השביעים חביבים" (מדרש רבא — ויקרא כ"ט)

סדר היום

השעה	בתכנית	המרצה
8.00-8.30	התכנסות והרשמה	
8.30-8.45	דברי פתיחה	הרב ש. רוזנברג, מנהל המחלקה לרווחה
8.45-9.15	דברי ברכה	הרה"ג ר' ש. גרוסברד, מנכ"ל החהע"צ
		הרב מ. אבידן, מפקח ארצי
9.15-10.00	קוים לחשיבה בנושא המרכז: "כל השביעים חביבים"	הרבנית י. גוטליב, מפקחת
10.00-10.15	הפסקה — כבוד קל	
	חלוקה לקבוצות — סדנאות מקצועיות סביב הנושא המרכז (בביה"ס ב"י ויזניץ)	

1) סדנא למרכזות הקיטנה — חובה על כל מרכזת להשתתף בסדנא זו

השעה	בתכנית	המרצה
10.30-11.00	**ארגון מפעלי הקיץ** — דיון בין מרכזות הקיטנה למנהל המחלקה	הרב ש. רוזנברג
11.00-11.45	**רעיונות למרכזת** — ארגון ימי שיא, שעת ריכוז וכו' רב שיח בין מרכזות	הגב' מ. גרינשטיין

סדנאות למורות־מדריכות בקיטנה

השעה	בתכנית	המרצה
10.30-11.15	2) מלאכה ועבודות נוי	הגב' הדסה פרנקרייך
	3) ציור וקישוט הקיטנה	הגב' א. פריזנט
	4) ספור ושיחה בקוצה	הגב' ל. סימפולינסקי
	5) פעילות והוי בקבוצה	הגב' נ. פריד
		הגב' ת. לנדאו
	6) שירה דרמה ומחול	הגב' ש. גרובייס
	7) משחקיה — סדנא ליצירת משחקים דידקטיים עם התלמידים	הגב' צ. פלמנבוים
	8) מכינה לכתה א'	הגב' מ. רוזנטל
13.30-12.30	9) יצירת אוירה ואוירת יצירה בקיטנה (פעם אחת בלבד)	הגב' מ. גרינשטיין
11.15-12.00	החלפת סדנאות	
12.00-12.45	החלפת סדנאות	
12.45-13.30	החלפת סדנאות	
13.30-14.30	ארוחת צהריים	
14.30-15.00	חנוך ליראת שמים ומידות טובות בקיטנה	
	סיכום יום העיון	הרבנית צ. פרידמן, מפקחת

מנחה — הגב' א. קופשיץ, מרכזת פרוייקט הרווחה

השתתפות חובה! **נא לדייק!**

בס"ד

החויה היחידה מסוגה בארץ!

פארק המים שפיים

במרחק של 20 דקות בלבד מבני־ברק

לציבור הדתי — לגברים בלבד.

הפארק יהיה פתוח לציבור הדתי (לגברים בלבד) בתאריכים בלקמן:
יום שני ס' תמוז תשמ"ז (6-7-87)
יום שני ס"ז תמוז תשמ"ז (13-7-87)
יום שני כ"ג תמוז תשמ"ז (20-7-87)
יום שני ס"ו אב תשמ"ז (10-8-87)
יום שני כ"ב אב תשמ"ז (17-8-87)
יום שני כ"ס אב תשמ"ז (24-8-87)
10% הנחה

שעות הרחצה:
משעה 18.45 עד שעה 23.30

הסעות יהיו מכל חלקי הארץ
ע"י חברת "דרכי־מעש" (אחים רוסנר)
ניתן להזמין מקומות מראש בטלפון
03-786520 03-703296

תחנות מוצא מבני ברק משעה 18.15
א. גן ורשא
ב. חזו"א פינת בעש"ט
ג. בנק פא"י
ד. עזרא ליד מוניות דקר
ה. עזרא פינת השומר
ו. השומר 57

מחיר הכרטיס — 10.— ש"ח
לקבוצות הנחה.
הכרטיס כולל את השימוש בכל המתקנים.

לפרטים נוספים: מוקד אינפורמציונל
ר' עקיבא 158 ב"ב
טל. 03-706117 03-798828

מפעלי ירושלמי לחבלים
למכירה מהמלאי
פשתן לאתרוגים

לקניה והזמנות:
ב. ירושלמי בע"מ ברוך הירש 15 רמת־גן
מול הקניון טל. 700921, 03-782258

הסתדרות צעירי אגודת ישראל
הועד האגודתי בארץ ישראל — המועצה וההנהלה הארצית

ביום ראשון ח' תמוז תשמ"ז בשעה 7 בערב
במשרדנו ברח' השל"ה 2 בני ברק
תתקיים אי"ה
ישיבת הועד הפועל
סדר היום מפורט בהזמנות
החברים מוזמנים

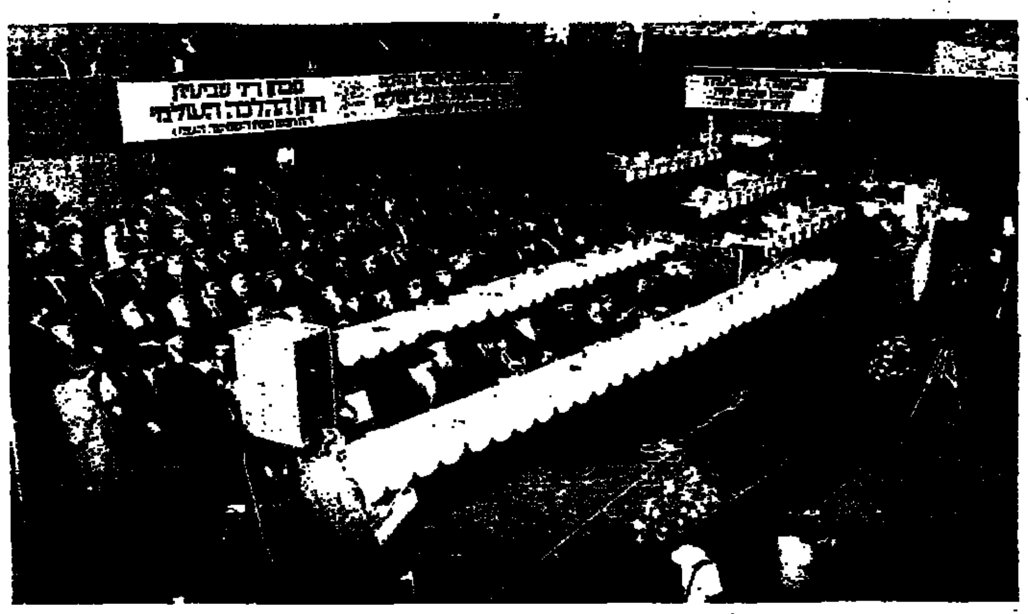

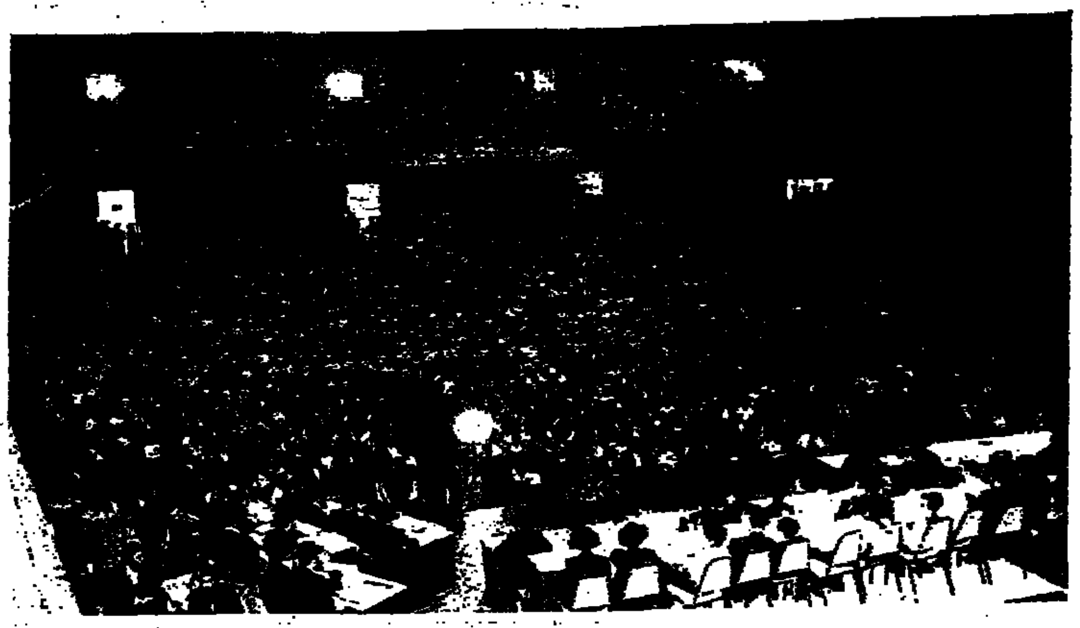

דברי מרן פוסק הדור שר התורה הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל בעת ביקור ראשי דגל-ירושלים בביתו לפני ההחלטה על עריכת המבחן

לאחר שהציגו בפניו את רעיון עריכת מבחן עולמי בדיני שביעית, התעניין בפרטי ההצעה ועל אף חולשתו הרבה — מספר שבועות לפני הסתלקותו, עודד בדברי חיזוק וברכה למבצע הגדול באומרו:

זה רעיון טוב וחשוב, ואכן ראוי להפיץ ולהאדיר ליסוד דיני שביעית בקרב בני הנוער והשי"ת יעזור שיהיה בהצלחה להגדיל תורה ולהאדירה.

(הקלטה מדבריו הושמעה בעת המעמד הגדול)

הופעתם של פוסקי הדור

רטט ורושם עז עברו בקהל העצום לעת ששני פוסקי הדור מרן רבי יוסף שלום אלישיב ורבי שלמה זלמן אויערבך האצילו מהודם והקדישו מעיתם לבוא ולהשתתף במעמד האדיר.

כניסתם של שני עמודי ההלכה, שעולם התורה מצפה לשמוע פסקיהם, לאולם השאירה אחריהם את העטרת הפלאה, השראה רוחנית, מיוחלת, שכה נדרשת לאירוע פומבי רב-רושם, שאותו כינסה אגודת ישראל וקרן התרבות דגל ירושלים.

לפיכך היו אותם רגעי הוד, שבהם הגיעו השנים, מאורי דורנו ומנהיגיו, לבמת הנשיאות בבחינת הויה רוחנית מסעירה, שעודדה רבות את מארגני המעמד ואף העניקה להם את עטרת-החכמים העליונה, שכה נעדרת היא ונדירה בימינו אלה.

שאי סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו לך בניך מרחוק יבואו:

ערב של התעלות רוחנית נדירה במעמד המפואר של בחירת "חתן ההלכה העולמי" בדיני שביעית

שלושה גורמים חברו יחדיו להצלחתו הלא-שיגרתית של המעמד התורני המרהיב ב"בנייני האומה" בירושלים, שנערך ביום ראשון השבוע: א. הגלריה התורנית-האגודאית-התורתית, שפיארה את במת הנשיאות רחבת-הידיים; ב. ההופעה המושלמת של 29 "חתני ההלכה" מהארץ ומהתפוצות, שבמשך שנה תמימה, בסריקת-שרשרת-מבחנים-פומביים, התגלו כעדית מזוככת מעל פני השמן-הטוב של מטעי התשב"ר בכרם יהדות-התורה ברחבי-תבל; ג. הארגון היעיל ורב-הכושר של "קרן התרבות — דגל ירושלים", בראשותו של ח"כ הרב מנחם פרוש, שבכח נסיונו רב-השנים ידע לנווט את כל הפעילות-התורתית המאומצת סביב מבחני-השביעית לגולת-כותרת אדירת-רושם ומרתקת-לבבות — מבחן הלכה עולמי פומבי בירושלים — שהיתה בבחינת מים קרים על נפש היהדות הנאמנה ★ "חתני ההלכה" וסגני חתן ההלכה העולמי, סחפו את המעמד הנהדר לפיסגה של קורת רוח בלתי-נשכחת ★ דגל אגודת ישראל בירושלים התנופף ברמה.

מאת צבי רחן

הסקירות התוסר-הבלנות שפיצפו באולם הגדול של "בנייני האומה" בירושלים, ביום ראשון השבוע, בלמו לעדילה, בשעה 10 בערב, משהתקרבה שעת ההכרעה הגדולה, שבה צריכה היתה להיחשף הכרזת-הפקודה הבלתי-צפויה: שמו של "חתן ההלכה העולמי".

חלק מהקהל העצום ובעיקר בני נוער עמד כבר על רגליו. חלק אחר עדיין נע בהתרגשות על הכורסה. אך כל אלפי זוגות העיניים ננעצו קדימה, לעבר הבמה המעוטרת שבמרכז האולם. "צוות השופטים" שב זה-עתה לבמה לאחר שהסתגר באחד החדרים הסמוכים להתייעצות אחרונה. המתיחות הטבעית למעמד תורני מרשים זה הגיעה עתה לשיאה המרומם. גו, בבקשת-דירה, פנו הנוכחים, אלפי בני נוער ומבוגרים, אל "צוות השופטים" ממרכז הבמה הסואנת עשה את צעדיו האיש, ח"כ הרב מנחם פרוש, שאצר בקרבו פרץ עצום של רג-שות הומים ופנה, בצעדים הדורים, לעבר "צוות השופטים" שישב בכובד ראש, בסבלנות. הוא ביקש להאזין יחד עם הקהל הנרגש המבקש-לדעת מי הוכתר בכתרה של תורה. לאחר שנה ומעלה בדרשת-פעילות אינטנסיבית, ללא תקרים, שבה חלש תיעוש, בא-מצעות בנו, על מפעל הלכתי מורכב ומסועף, בערי הארץ וד-שביה, בריכוזים החרדיים בחו"ל, בכל מקום שבו ישנה "נקודה יהודית". ביקש הוא לדעת, כמו כולם, למי תהילה, למי תיפול הזכיה. מחוגי השעון כאילו עמדו מלכת, לאחר חמש שעות של שהות מתוחה באולם הגועש, המלא מפה לפה, העוצר נשמתו כבדראמה אמיתית.

רק החיוך הקורן מפניהם של אחדים משופטי-המבחן העיד, כי כבר נפל הפור. בשלה המסקנה. ההכרעה נפלה — ומכאן ואילך, לאחר התרת הספיקות, אין אלא לגלגל את העניינים במהירות. קשה היה להסתיר עוד את השמחה — שכה ציפו לה, לאחר המאמץ הענקי, שבו ניסו חמישה עשר אלף (!) בני נוער ותשב"ר להעפיל למעלה, אל רום-ההצלחה — ורק אחד, יחיד ומיוחד, הצליח והגיע לפיסגת ההצלחה, להתעטר בכתר-ההלכה, חתן ההלכה העולמי.

המועמדים מקבלים ברכתו של מרן הגראמ"ש שך.

הרגע הדרמאטי: הכרזת החתן העולמי

"יש לנו חתן" מנסה הרב אלימלך טירנאור, שהתמחה כבר במספר מבחנים מוקדמים — להסות את ההתרגשות הגואה והולכת ברגע עוצר-נשימה זה. אלא, שכלשונו, נלך מהקל אל הכבד, נכריז קודם על רשימת הסגנים ולאחר מכן על הזוכה הראשון, המאושר, שגרף את מר-בית הנקודות, שהביא כבוד ויקר למקורביו הוריו ומחנכיו. עד לתום קריאת שמותיהם של חמישה "חתני-הלכה", שלא היה אלא לסגנים, וזכה כל שם בפרוץ למחיאות-כפיים סוערות, מעוד-דות, המעידות על התחושה הנ-להבת וסערת-הרוחות של כל אלפי הנוכחים להשתתף במבחן עולמי מרהיב זה.

אולם כל צהלות-השמחה היו כהכנה בלבד לקראת הרגע המיו-חל והנכסף: "הנער נפתלי יעקב רוזנבך" מת"ת זכרון מאיר חיפה — מכריז בקול נרגש המנחה כשגל אדיר, חזק ורועם, של מחיאות כפיים ומיצהלות-עידוד וברכה, חותך את המשך המשפט המתבקש "זוכה להתעטר בתואר "חתן ההלכה העולמי"".

ראשון ניגש אליו הרב מנחם פרוש ולחץ בחמימות ובהתרג-שות רבה את ידו העדינה לאחר שהעפיל, מעלה מעלה, זכה להת-עטר בכתרה של תורה בתואר הנכבד ורם-המעלה: "חתן ההלכה העולמי" בשנת השמיטה תשמ"ז. לאחר מכן החלה הנהירה לעבר הנער החינני, שפאותיו על לחיו ופניו מפיקים חן יהודי מקורי, והיא הופכת להיות כ"עליה לרגל", לברכו, לאמצו ולהתפאר בו — ואשרי עין אשר ראתה כל אלה. אחרים מהחברים הקרובים, מתלמידי ת"ת "זכרון מאיר", לא מסתירים את דמעותם על לחיים, את התרגשותם הפורצת ברבים, כשניגשים הם לברך את החבר המוכשר והמחונן, שהעלה בהת-מודדות עיקשת וקשה זו את קרנה של חיפה התורתית גבוה מעל גבוה, לפיסגת ההצלחה, לתואר "חתן ההלכה העולמי".

היה זה שיאו המרגש, המפעים, המלבב והנפלא, של מעמד כביר לתורה ולתעודה, שעוד זמן ממושך יזכר בו, בהערצה וב-הוקרה — מעמד המבחן הפומבי לעשרים ושש נערים "חתני ההלכה" מהארץ ומהתפוצות, שריתק סביבו התעניינות רבה וסקרנות-שיא בקרב בני הנוער. ביטא הוא את השאיפה היוקדת בקרב הנוער להיאחז בקרן ההלכה, להתייגע בה, להתמיד בלימודה, לשנן תוכנה — ולאחר מכן, בסוף הדרך, במעמד פומבי רב-רושם, אף להתמודד מתוך קנאת סופרים שתרבה חכמה על התואר הנכסף "חתן ההלכה".

שעות ארוכות שמע הקהל באולם הגדול בירושלים את הת-שובות מפי כ"ט הנבחנים, שהצ-ליחו להעפיל ולהגיע אל קו המבחן העולמי. על פני משוכות רבות, בחינות ומבחנים מדוקד-קים, עברו הנבחנים במשך החודשים האחרונים לעת שנבחנו עם חברים ורעים על הלכות שמיטה. קרה-המטרה היה לזכות בתואר הראשון, להגיע אל ראש הפאר, כתר ההלכה, בו זכה הנער המחונן המצודד-עין נפתלי יעקב רוזנבך מחיפה, שחבריו הקיפוהו בדמעות-גיל וקריאות-שמחה.

הכתרת חתן התפוצות

בקרבתו של "חתן ההלכה העולמי" נראו סגניו, שיחד עמו העפילו לגבהי-בקיאות רבה בהלכות דיני שביעית. אלה הם הנערים החינניים, עמיתו לת"ת של "חתן ההלכה", ת"ת "זכרון מאיר", הנער שלום ישראלוביץ מחיפה והנער אפרים שליט מת"ת אהבת תורה — המסורה בירוש-לים. שניהם התעטרו בתואר "סגן ראשון". אגב, צריך להזכיר, כי במבחן ההלכה המחוזי לאיזור חיפה, שהיה אחד מהמרתקים ביותר במהלך המבחנים האיזוריים המוקדמים, היה המצב הפוך: זה...

פרי הילולים היפה.

רוזנבך היה סגנו של ישראלוביץ, שהיה לחתן ההלכה לאיזור הצפון. במבחן העולמי התהפכו היוצרות. ישראלוביץ היה לסגנו של רוזנבך. התמודדות צמודה על כתרה של הלכה. אך, לדעת הכל — הכתר נשאר בחיפה.

שני הנערים שזכו לתואר "סגן שני" וצברו כמעט את כל הנקודות היה יצחק זאב הקשר מישיבת "בית התלמוד" בירושלים והנער אליהו ולדמן מישיבת "מעיין התלמוד" בירושלים. המיוחד מבין החבורה המצויינת היה הפעם הנער צבי אלבז, שנבחר להתעטר בתואר "חתן ההלכה לתפוצות", מבין כ"ט הנבחנים שעלו לירוש-לים. הנער אלבז הוא תלמיד ישי-בת "חכמי פרובינציא" בעיר מארסיי, בצרפת, שם התמודד עם עשרות נערים אחרים בני גילו בשלב האחרון של המבחנים המוקדמים.

מבטם של "חתן ההלכה" וסג-ניו היה מבוייש קמעה, כאותם רוצים מאושרים שבהם הכריז המנחה לקול הלמות מחיאות הכפיים. בשמחתיהם, אחד אחד, אך יותר עם זאת אושרם והר למ-רחוקים, ללא גבול.

מבט כללי יותר על כל יתר הנבחנים, שישבו על הבמה, לימד כי אין גדולה יותר מקנאת סופרים, אך אין גדולה יותר ממידת דיבוק חברים. כולם לחצו בחמימות רבה את ידי כולם, באהבה כנה, תוך איחולי "מזל טוב", בעברית, באידיש, או בהברה אנגלית או צרפתית. המראה בשניות מרטיטות וספוגות-אושר אלה היה משובב-נפש, מרומם, על השפתיים כאילו התנגן לו הפסוק: "שאי סביב עי-ניך וראי כלם נקבצו באו לך. בניך מרחוק יבואו"...

ישראל אשר בך אתפאר

זו היתה שעה גדולה, שעת ערב מאוחרת, שבה הורם ברמה דגל אגו"י בירושלים, כדוגמא ולנס להתנוסס, שבה כבר ידועות התוצאות מההתמודדות העולמית, בטרם קבלת הפרסים היקרים והתעודות לכל כ"ט הנבחנים, שהביטוי מכאן ואילך קדימה, באושר וההרגשות שחלפה.

התכונה גברה לקראת קבלת הפרסים, שנועדו להביע את הכבוד לתורה וללומדיה, להאדיר את חשיבות לימוד ההלכה בקרב אלפי אלפי התשב"ר והנוער בארץ ובח-ו"ל. כל כ"ט הנבחנים נקראו, בזה אחר זה, כדי לקבל את הפר-סים לידיהם, להביא מזכרת-נצח מהמעמד התורני הנפלא ההוא, שהיה גדוש-חוויות רוחניות לצד מתיחות בריאה וסקרנות-אמת.

"חתן ההלכה" וחמשת סגניו, יחד עם יתר "חתני ההלכה" — הנערים "חתני ההלכה" — קרנו מאושר וציפו להחזיק בידם את התשורות, הפרסים והתעודות-המבחן, שחולקו מידיהם של אישי-תורה ואישי-ציבור, כפי שנקבע מראש.

היתה הופעתם המרגשת והמ-אוחדת, רבת התהילה, של כ"ט נבחנים צעירים מצויינים, כולם "חתני הלכה", בארץ ובתפוצות, לסיום הנצלה הפומבי, של מבצע הלכתי עולמי, ללא אח ורע, ביהדות הנאמנה, שנמשך כשנה ומחצה — ואותו ניהל בעזרת צוות מוכשר ממרכז אגו"י בי-רושלים הרה"ג רבי נפתלי פרוש, שלא נח ולא שקט, עשה לילות כימים; עד שזכה להראות לאביו ידיד אגו"י בירושלים, הרב מנחם פרוש, בקצה נרצצת להתגדר בה — מבחני ההלכה על הספר "דיני שביעית".

ההופעה המרוממת המרתקת של 29 הנבחנים ב"בנייני האומה" בירושלים, היתה פיסגתו של מאמץ כביר, שבו התקיימה סריקת-שורשרת-מבחנים, במשך חודשים ארוכים של יגיעה וביצוע רעיונות, חודשים ממושכים של הכנות מדוקדקות ויסודיות, על פני השמן הטוב של מטעי התש-ב"ר, בארץ ובעולם, בכרם יהדות התורה, עד שנמצאו אותם "חתני ההלכה", העדית המזוככת שהוצבה בפומבי, בירושלים, כדי לבחור מתוכה את הראויים לכתר, לתואר הגבוה, להיות "חתן ההל-כה העולמי" וסגניו. הופעתם המושלמת של "חתני ההלכה" היתה לצלע אחת, מרכזית, בהצ-לחתו של הערב התורני המרהיב של המבחן העולמי בירושלים.

מכאן, מתוך אותה תמונה נהדרת של המבחן העולמי וכ"ט הנבחנים, גם התחושה המלכדת ומלפפת, שאפשר היה להבחין בה במעמד קודש זה, שגם בלטה בו תמונת שבת אחים גם יחד, בפאסאדה של תנועת אגו"י, שחורתה על דגלה מימים ימימה: "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל".

אותה גלריה תורנית, אגודאית, תורתית, שפיארה את במת הנשי-אות רחבת-הידיים, בראשות המע-מד התורני הגדול בירושלים. החל ממרנן ורבנן, האדמו"רים וראשי הישיבות, פוסקי הדור ורבנים נודעים, רבני שכונות ואישי ציבור, שליחי אגו"י ועסקניה, שבאו להשתתף באירוע הנדיר, שכולו התעלות, יחד עם המוני בני נוער, מערי הארץ וישוביה, כדי לראות מקרוב את אגו"י באחת משעותיה היפות כאשר שבת אחים גם יחד מציין את איכותה המיוחדת. ביטוי לתחושה מרגשת וחשובה זאת, שאף הגעה לצלע נוספת בהצלחתו של המעמד התורני המרומם. אף נתנו הדוברים בכנס האדיר, שרק אחדים בלבד היו הפעם, שנשאו דברי ברכה בפני הנוכחים לאל-פיהם.

רגע של התעלות

כ"ק מרן האדמו"ר מויזניץ שליט"א, שהביא את ברכת גדולי התורה והחסידות לאירוע הרוחני, ביטא בבהירות רבה תחושה קדושה זו, באומרו במפורש: "רואים פה היום אלפי ילדים שלמדו הלכות שמיטה ויגעו בדיני שביעית — ויחד רואים אנו מה זה חינוך מקורי לאהבת תורה. זאת ההפגנה הגדולה לדעת כיצד מחנכים לאור התורה ולאוחד של השי"ת ויראתו". ולאחר מכן הו-סיף וחזר ואמר: "המיפגן הגדול שרואים פה בירושלים הוא הת-שובה לחיזוק הדת והיהדות, לה-רים על נס את הנשמות הקדושות — אשרי הם ואשרי חלקם".

ניתן היה הפעם להיווכח בקורת הרוח, שנשבה מדברים אלה למראה נשיאות נכבדה ומרשימה של אדמו"רים וראשי ישיבות, מרביצי תורה ורבנים אישי ציבור, שר וחכ"ים, שבאו יחדיו עם פעילי ואנשי אגו"י, לשבת תחת קורת גג אחת, להאזין בעונג ונחת, במשך שעות, לדבר ה' זו הלכה.

מבט על הבמה והאולם ריתק לרגע את תשומת הלב לכרזות-מאירות העיניים שניתלו לכבוד האירוע. "מפעל להתחדת לימוד ההלכה, קרן התרבות דגל ירוש-לים, שע"י מרכז אגו"י בירוש-לים". "מבחן דיני שביעית, חתן ההלכה העולמי, ר"ח תמוז תשמ"ז, שנת השמיטה" "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'". מוצאי שביעית בן דוד בא" — קראה כרזה אחרת.

העיניים מופנות מיד לאחר מכן לבמת הנשיאות, שזה עתה החלה להתמלא בגדולי התורה והחסי-דות, המפארים את האירוע בנוכ-חותם ומאצילים מהודם על המעמד הקודש. באגף מיוחד, משמאל לבמת הנשיאות תופסים עשרת חברי "צוות שופטים" את מקומם, כדי לדון ולהכריע, לקבוע ולהכריז, בעוד שעות אחדות למי יוענק כתר ההלכה בפומבי, בסוף הדרך הארוכה והמייגעת, שעשו כ"ט הנבחנים עד הנה, ל"בנייני האומה" בירושלים, לאחר שהגיעו מקצוי הארץ ומתפוצות תבל.

הקדושה והזוהר שעל פני הנבחנים

משעלה לבמה הרב מנחם פרוש, כדי לקדם בברכה חמה ולבבית את פני הבאים משתרר שקט ואזני הכל דרוכות להאזין למי שזכה שוב — בפעם השלי-שית — לעמוד בראש מפעל תורני אדיר ומרשים: מבחן הלכה פומבי, בראשותם של גדולי תורה וחסי-דות, אדמו"רים וראשי ישיבות, פוסקי הדור, כאשר הבמה היא — במת אגו"י בירושלים, וסביבה אלפי אורחים, מהארץ ומחו"ל, שבאו לקחת חלק במעמד שכולו לכבודה של תורה והלכה.

"הביטו וראו את אור הקדושה והזוהר שעל פניהם של גיבורי שביעית בקדושתם, זרע ברך ה'", פותח הרב פרוש כשנימת התרג-שות נשזרת בקולו הרועם. "כולם כולם נקבצו ובאו לך, בניך מרחוק יבואו — מהולנד מדנמרק, מש-וויץ, מבלגיה, מבריטניה, מרחבי ארה"ב, מקנדה, ומדרום אפריקה". במרכז דבריו הוא מציין כי "היותה זאת יחמת קרן התרבות דגל ירושלים", לקיים הנאמר: "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירוש-לים", דבר ה' — אומרת הגמרא — זו הלכה. דגל ירושלים הירבה יחודיו הלכות שביעית הלימוד בהלכות אלה איחד אלפי אלפי תלמידים בארץ ובעולם. זכינו לקדש שם שמים, מסיים הרב פרוש, ואשרינו ואשרי חלקנו מה נעים גורלנו שזכינו שיש לנו אב זקן — אלו גדולי התורה ומאורי הדור — ויש לנו ילד זקונים — אלה הם ילדי ישראל זרע ברך ה'".

דבריו הנרגשים הללו של הרב מנחם פרוש שיקפו בתוכנם את אנחת-הרווחה, ברכת ההודיה, לאחר המסלול התורני המאומץ, רב השלבים, בישראל ובארצות אירופה, אמריקה, ודרום אפריקה, שבהם נערכו המבחנים המוקדמים לקראת המבחן העולמי בירושלים.

היתה זו, איפוא, ה"צלע הש-לישית" בהצלחתו המדהימה והיפה של האירוע התורני האדיר הארגון היעיל ורב-הכושר של תנועת "דגל ירושלים", בראשותו של ח"כ הרב מנחם פרוש, שבכח נסיונו רב-השנים ידע לנווט בכשרון ועבודת נמלים הורצה את כל הפעילות התורנית המאומצת סביב מבחני השביעית עד שהגיעו לגולת-הכותרת אדירת-הרושם ומרתקת הלבבות שלדברי רבים מהנוכחים היותה בבחינת מים קרים על נפש היהדות הנאמנה: מבחן עולמי ב"דיני שביעית", שהתעלה לערב רוחני בראשות גדולי תורה וחסידות.

תעודות הוקרה לאורחי הכבוד

במהלך המבחן הוענקה הוקרה ותודה לאורחי הכבוד הרה"ר יוסף מנגבים, הרה"ר יקותיאל שמפפל בערין והרה"ר אברהם הלפרן על עזרתם התמידית בפעולות המבורכות של מרכז אגודת ישראל וקרן התרבות דגל ירושלים ותמיכתם הרבה במוסדות התורה והחסד.

לאורחי הכבוד ניתנו תעו-דות קלף מהודרות ומרשימות שעליהם חתומים הגאון רבי יצחק פלקסר שליט"א ראב"ד בד"צ אגודת ישראל והרב מנחם פרוש יו"ר אגודת ישר-אל בירושלים.

תודה מיוחדת ניתנה להנ-הלת "תורה ויהדות לעם" על עזרתם הכספית החשובה להוצאת המבחנים על דיני שביעית.

כמו"כ הוענקו תעודות הוקרה למרת הדסה הלפרן ובני המשפחה, הרה"ר יצחק אייזיק רייכמן מקנדה והרה"ר דוד הלפרן מאנגליה, שתרמו למימון הפרסים לאלפי הנבח-נים ברחבי העולם לז"נ אביהם הרה"ח נחום יואל הלפרן ז"ל.

מתוך הברכות של גדולי ישראל שהוקראו במהלך המבחן

הם השליך באולם בעת שהושמעו ברכותיהם של מרן כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א ע"י הגאון ר' כמאל בודלמן — רבה של קוממיות ומכתבו של מרן הגאון ראש הישיבה רבי אליעזר מנחם מן שך שליט"א שהוקרא ע"י הגאון ר' שמואל דוויטש — מראשי ישיבת קול תורה.

הגה"צ רבי מאיר חדש שליט"א זקן המשגיחים בדורנו

"ילצאתי נבצר מכוי ההשתתפות במעמד קידוש ה' עם אלפי ישראל מרנן ורבנן והתלמידים.

ויהי נועם ה' עליכם וממעל כאדר בקדש זה יביא בעקבותיו עד מעלות להגדיל כבוד שמים וכבוד התורה".

הגאון רבי יהודא צדקה שליט"א ראש ישיבת פורת יוסף

"הנביא ישעיה בהפטרה קראנו אתמול אומר מי שמע כזאת מי ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחד אם יולד גוי בפעם אחת כי חלה גם ילדה ציון את בניה.

כן גם אנחנו רבותי מאמר על הכנס המקודש הזה מי שמע כזאת מי ראה כאלה ילדי ישראל ילדי קודש הבקיאים בהלכות שביעית הלכות עמוקות ומרובות בכל פרטיהם, מי שמע כזאת מי ראה כאלה בגיי.

אשרי ההורים שזכו לכך ואשרי המארגנים שזכו לראות פרי עמלם, ואשרי התורים והמחנכים".

כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים-בערגסס שליט"א

"יהי"ר שע"י מעמד זה יתקדש ש"ש, והתוקפה ידיכם להגדיל תורה ולהאדירה, ויהי נועם ד' עליכם ותזכו להמשיך שלשלת התורה ולהרבות חיילם לאורייתא מתוך שפע ברכה והצלחה".

כ"ק האדמו"ר מסדט ויז'ניץ שליט"א

"יפה מאד אותה נפשי להשתתף במעמד המרומם של המבחן העולמי בדיני שביעית בשנת השבת לה', ומאחר שדבר זה נבצר ממני — לצערי, בא אני בדרך זו בברכה נאמנה לחתני ההלכה וכל המשתתפים בכנסיה לש"ש לכבודה של תורה ולמודיה.

כה יתן וכה יוסיף השי"ת לתת לכם כח לעשות חיל וחפץ ד' בידכם יצלח להגדיל תורה ולהאדירה ובטהרה טובה ומלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים, בב"א".

כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א

"יבזכות הרבצת התורה ולמוד התורה בהלכות שביעית נזכה לגאולה אמיתית וכמו כן ישתדלו הזוכר גם להמשיך ללמוד דיני שבת וכו' שאבי זצ"ל כל ימיו מבקש זה ואף יום לא החסיר בלימוד הלכות שבת שעליהם להשגיל בלי ידיעה".

הגאון רבי אליהו שמואל שמרלר שליט"א ראש ישיבת צאנז-נתניה

"ילבי אתכם בשמחתכם שהיא שמחת כלל ישראל, אשר דורנו זכה בטיה שלא זכינו בו עד כה שאלפי אלפי ילדים תינוקות של בית רבן עוסקו בקיאים בהלכות שביעית היתורים, אשר העמיקה את תודעת שבת הארץ באהדיק ובמלה, אשריכם שזכיתם לכך!

יהי"ר כי ההתעוררות העצומה לדיני שמיטת הארץ שהתעוררה על ידכם תהיה הכנה לאו תרצה הארץ את שבתותיה בגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו בב"א".

במעונו של כ"ק מרן האדמו"ר מגור

גלריה מרהיבה של אישי-תורה ואישי-ציבור

במעמד התורני שהיה לכבודה של תורה נטלו חלק והאצילו מהודם מרנן ורבנן מאורי הדור הדרו האדמו"רים וראשי הישיבות פוסקי הדור אישי תורה ורבנים לצד ראשי הציבור נציגי אגודת ישראל חשובי העסקנים ותומכים אורחים מהארץ ומחו"ל שיחדיו היו לגלריה תורנית רבת פאר מרשימה ומעודדת שכינסה תחת קורת גג אחת לשעה יפה של קורת רוח את ראשי יהדות התורה בארץ ישראל.

להלן רשימת המשתתפים שכבדו בנוכחותם את המעמד התורני האדיר ורב הרושם:

כ"ק האדמו"רים:

האדמו"ר מסדיגורא שליט"א, האדמו"ר מבאיאן שליט"א, האדמו"ר מבוסטון שליט"א, האדמו"ר מזוועהיל שליט"א, האדמו"ר מאמשינוב שליט"א.

ראשי ישיבות הגאונים:

רבי שמחה זיסל ברודיא ראש ישיבת חברון, רבי משה שמואל שפירא ראש ישיבת באר יעקב, רבי אברהם יעקב זלזניק ראש ישיבת עץ חיים, רבי בן ציון אבא שאול ראש ישיבת פורת יוסף, רבי ישראל גוסטמן ראש ישיבת נצח ישראל, רבי דוב פוברסקי מראשי ישיבת פוניבז', רבי יהודה עדס ראש ישיבת קול יעקב, רבי חיים זייציק, רבי ברוך מרדכי אזרחי ראש ישיבת עטרת ישראל, רבי שלמה וולבה משגיח רוחני, רבי יששכר מאיר ראש ישיבת הנגב, רבי שלום מרדכי שוחדון, רבי רפאל שמואלביץ ראש ישיבת מיר, רבי חיים יעקב גולדוויכט ראש ישיבת כרם ביבנה, רבי רפאל דוד אוירבך ראש ישיבת שער השמים, רבי שמואל אוירבך ראש ישיבת מעלות התורה, רבי משה סלנט ראש כולל בתל אביב, רבי ראובן אלבז ראש ישיבת אור החיים, רבי שמעון משה דיסקין מראשי ישיבת קול תורה, רבי מיכל ברנזקר ר"מ ישיבת נצח ישראל, רבי יהודה צבי דייטש מראשי ישיבת זוועהיל, רבי אריה פינקל מראשי ישיבת מיר, רבי שמואל דויטש מראשי ישיבת קול תורה, רבי דוד צבי אליאך מראשי ישיבת נחלת דוד, רבי שלמה לוין ר"מ מבשרת ירושלים, רבי יהושע גרודצקי ראש ישיבת ויזניץ, רבי משה ברנשטיין ראש ישיבת מעון שמחה, רבי מרדכי שלמה שטיינמן ראש כולל ויזניץ בבני ברק, רבי שאול ידידיה טאגב ראש ישיבת מודזיץ, רבי אהרן ישעיה רוטר מחייש שערי אהרן, רבי מאיר היילר ראש ישיבת דגל ירושלים, רבי מנדל הייגבך ראש ישיבת אור שמח, רבי יוסף חיים קופשיץ מראשי ישיבת פורת יוסף, רבי יצחק אזרחי מראשי ישיבת מיר, רבי נחום קרנביצר מנכ"ל ור"מ ישיבת חדושי הרי"ם, אברהם שמואל בנימין סופר ראש ישיבת ערלוי, רבי צבי כץ ראש כולל מהרש"ל רבי ישראל בוק ר"מ בישיבת אור שמח, רבי גרשון קרלנשטיין ר"מ ישיבת תפארת ציון ב"ב.

רבנים:

רבי יצחק פלקסר שליט"א ראב"ד בד"צ אגודת ישראל וראש ישיבה בישיבת שפת אמת בירושלים, רבי יצחק קוליץ רבה של ירושלים, רבי אפרים פישל קליין מורשתלי, רבי יוסף חיים בלוי רבה של אשקלון, רבי מנחם מ. מנדלסון רבה של קוממיות, רבי יוסף שיינין רבה של אשדוד, רבי רפאל שמואל יעקב רוז אב"ד מינכן, רבי ברוך רקובר אב"ד חיפה, רבי משה יוסף מילצקי אב"ד בירושלים, רבי יוסף היילר דיין בחיפה, רבי יעקב ניימן משיקאגו, רבי סיני פרנקל רב דיבמיאל, רבי נתן נטע לנדמן רבה של תלון, רבי דוד ברודמן רב סביון.

רבני שכונות ואישים

הרב נח היילר רב שכונת סנהדריה המורחבת, הרב בנימין אדלר רב ומו"צ בירושלים, הרב אברהם דוהק רב שכונת תלפיות, הרב אשר טננבוים רב גבעת שאול, הרב ישראל יעקב וספיש רב שכונת עיר גנים, הרב מיכאל הלפרין רב שכונת גבעת צרפתית, הרב אליהו שלזינגר רב שכונת גילה, הרב מיכל שטרן רב בעטרת תורה, הרב מאיר אריב רב רמות ג', הרב מנחם מנדל הגר בן כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א מויז'ניץ, הרב ישראל אליעזר הגר רב חסידי סערט ויז'ניץ ר"ם, הרה"ג רבי מנדל נפנר, הרב חיים זוננפלד רב שכונת אביבים.

אישי ציבור ונציגי אגו"י

הרב י.מ. אברמוביץ יו"ר התנועה העולמי, ח"כ הרב אברהם יוסף שפירא, הרב שלמה לורנץ, הרב שמואל הלפרט, הגי"ר שרגא גרוסברד מנכ"ל החינוך העצמאי, הרב שמואל וינברג משנה למנכ"ל החינוך העצמאי, הרב הלל ליברמן מייסד רשת "בית יעקב", הרב דוד וייסבת מנכ"ל ישיבת "בית אברהם" סלונים בירושלים, הרב שלמה זלמן זוננפלד חבר העירה המרכזית, הרב אריה גולדקנופף מנהל רשת גני "בית יעקב" בירושלים, הרה"ג קלמן כהנא, ח"כ הרה"ר אברהם ורדיגר, השר הרב יצחק פרץ, ח"כ הרב שמעון בן שלמה, הרה"ר אריה דרעי מנכ"ל משרד הפנים, הרב שמחה בונים קליין חבר עיריית ירושלים, הרב יצחק רלב"ג ראש המועצה הדתית, ירושלים, הרב יהושע פולק סגן ומ"מ יו"ר המועצה הדתית, ירושלים, הרב יצחק הלברשטט סגן ראש עיריית בני ברק, הרב אברהם שוורץ סגן ראש עיריית צפת, הרב שמואל מרדכי מיקי מנכ"ל אגו"י ויו"ר "קרן השביעית", הרב אברהם ריק סגן יו"ר אגו"י, הרב פנחס הורביץ ראש מחי הארגון באגו"י, הרב חיים משה קנופף מנכ"ל ועורך "המודיע", הר' ישראל שפיגל עורך "המודיע", הרה"ג מרדכי דוד לדמיר מנכ"ל תורה ויהדות לעם, הר' חיים בריקלס מנכ"ל צא"י, הרב ישעי ליברמן מנכ"ל מרכז בית יעקב, הרב מאיר לוריא מראשי החינוך העצמאי, הרב דוד נחמן בלוי מנכ"ל חוון יחזקאל, הרב יעקב ליצמן חבר הנהלת תנו"ל, הרב אלכסנדר מילר מנכ"ל החינוך העצמאי, הרב שלמה זלמן אוירבך מנכ"ל קרית החינוך "יקירת ירושלים", הרב אברהם רביצקי מנכ"ל רשת שעורי תורה.

רשימת צוות השופטים

רבי יוסף אפרתי, ראש המחלקה ההלכתית שע"י המכון לחקר החקלאות עפ"י התורה ומעורכי הספר. רבי משה מאיר היילר, ראש ישיבת זכרון אליהו בקרית הילד מעורכי הספר. רבי יוסף חיים קופשיץ, ר"מ בישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה. רבי אברהם דרוק, רבה של שכונת מזרח תלפיות. רבי יהודה פרוש, רב"ד אור ירושלים וממחברי השאלות. רבי בצלאל רפפורט, ר"מ בישיבת אש התורה ומתרגם הספר לאנגלית. רבי פנחס פלנר, ר"מ בישיבת זכרון אליהו בקרית הילד. רבי נפתלי צבי פרוש, יו"ר ההנהלה הרוחנית של דגל ירושלים ויוזם הרעיון של המבחן העולמי. רבי שלמה גולדהבר, מתרגם השאלות לאנגלית. רבי אלימלך טירנאור, ממחברי השאלות ומנחה המבחן.

חלק מהשאלות סימל את הקשר בין המאמץ להחדרת ההלכה לבין ההלכות האקטואליות לשנת השמיטה. דוגמה בולטת ומקורית למגמה זו היתה השאלה הזהה, שבה נשאלו כל כ"ט הנבחנים, את השאלה כדלקמן: טעם תקנת חז"ל של שמיטת כספים בזמן הזה, כדי שלא תשתכח תורת שמיטה מישראל...

תשובה זו, מאלפת בתוכנה, קיבלה תוזרה ונשנתה, בפיהם של הנערים "חתני ההלכה" בחמש שפות שונות...

مكان الأصل

هكذا من الأصل

כי אמרתי עולם חסד יבנה

"חסד לאברהם" סקולען - "תורת־חיים" ואהבת־חסד"

לקראת מעמד הנחת אבן הפינה לבנין מרכז מוסדות "חסד לאברהם" ופנימיה לילדי עולים ומשפחות במצוקה — בעיר התורה והחסידות בני ברק

— מאת ק. בן ציון —

שריד השואה האיומה, הרבי הזקן מסקולען זי"ע, נטל עמו בולת להסת לכל מקום שהלך. האש היוקדת בנשמתו הטהורה, לא נתנה לו מנוח, בראותו כיצד אחים תועים ובניהם מתרחקים: "כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי".

קם הרבי ועושה מעשה רב: מקים רשת ענפה של מוסדות ושיעורי תורה בכל רחבי ארץ הקודש. "חסד לאברהם" — כדרכו של אבי האומה, אשר שילב יחדיו חסד וקירוב רחוקים.

מטפח האי צדיק וקדוש את מפעל חייו הקדוש. מכתנו ומאיר דרכו. טרם הסתלקותו, ימים ספורים קודם, הוא מצווה בדברי אש קודש על המשך ותיגבור המפעל. חסידים ראו בדבריו כצוואה קדושה. הרבי עומד וזועק מנהמת לבו, על הצורך לעשות עוד ועוד. בבחינת "איך אעלה אל אבי — שבשמים — והנער איננו אתי"...

ואכן, המפעל הגדול ממשיך ומרבה פעלים. מאז פטירתו של כ"ק האדמו"ר זצוק"ל, שעה שבנו וממלא מקומו כ"ק האדמו"ר שליט"א קיבל לידיו שרביט ההנהגה, הכפיל "חסד לאברהם" ושילב את יריעת פעלו. "חסד לאברהם" ממשיך וחותר להבות אש שחורה על גבי אש לבנה...

העולה להעפיל אל מערת קברו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי במירון, אינו יכול שלא להבחין בפנימיה של "חסד לאברהם" על אם הדרך. הוא רואה את החיצוניות, ועלינו המלאכה להתחיל ולא לגמור. לספר מעט על הפנימיות...

כאן בונים ילדים — בנים למשפחות חילוניות הרוסות.

"בר יוחאי - מושב טוב ישבת..."

הם מגיעים הנה מכל רחבי צפון, מקרית שמונה, מחצור הגלילית, מטבריה, עכו ועד לחדרה, לא לחינם הם מגיעים. שמו של המוסד יצא לתהילה והכל מדברים על ההצלחות החינוכיות הגדולות.

מי היה מאמין, שאותו ילד חינני המטייל בחצר לרוחה היום שתי פיאותיו מתבדרות והוא משנן משניות בעל פה. הוא אותו "עיר פרא" שהגיע לכאן לפני זמן קצר עם רעמת שיער בלתי סרוקה והתנהגות שחצנית...

סיפור אחד מני רבים. זכה לטורים ארוכים בעיתונות. היה זה סיפורו של תלמיד צעיר. ילד שהוגדר "מופרע" ובלתי ניתן לחינוך... הגיעו דברים לידי כך, שהוא נמסר לאימוץ בביתו של תעשיין צפוני.

האיש ניסה כוחו במקום שאחרים נכשלו וגם הוא העלה חרס בידו. הילד הפך את הבית ואת סדריו והוא החל תוהה על הראשונות... באין ברירה, שלח את הילד הסורר ל"חסד לאברהם" במירון. היתה זו החלטה של רשויות האימוץ. טרם ישלחו את הילד למוסד סגור.

לאחר תקופה קצרצרה, ביקש התעשיין לבקר במקום, לראות מה עלה בגורלו של "בנו". האיש שהופתע לראות כי הנער השתלב והתוצאות החיוביות נראות כבר לעין, היה אסיר תודה. כאות הוקרה החליט לשלוח את כל תלמידי הפנימיה לטיסה בשמי הארץ — על חשבונו...

ההצלחות לא צמחו על העצים... תרמו לכך מסירות הנפש וההשקעה החינוכית הבלתי נלאית של הצוות המסור והמעולה. הם עושים כל מאמץ, בלי להתחשב בשעות יום או לילה. כדי להשיג את המירב החינוכי־רוחני.

אין פלא איפוא, שהתפוסה מלאה ועוד. הדפיקות על השערים הביאו לכורח להקים מבנה נוסף לאלתר. מבנה טרומי שנתרם ע"י הרה"ח ר' צבי ועבער מארה"ב, היה הפתרון המיידי לקליטת תלמידים נוספים.

למעשה, אין כאן אלא פתרון זמני. כדי לאפשר קליטה נרחבת יותר, להציל עוד נשמות לתורה, מקווים העסקנים להקים בקרוב מבנה רחב ידים קשיח.

הזורעים בדמעה — ברנה יקצורו. למעלה מ־90% מהתלמידים נקלטים בישיבות הקדושות. הלחלוחית של תורה נקלטת היטב.

בית יהודי לקטני ישראל

שמו של המוסד ב"קדימה" שליד נתניה, הולך לפניו, קדימה. מוסד בעליה. גלי עולים שהגיעו מארצות המצוקה הביאו את הכרח להקים מוסד זה. בין היתומים והעסקנים הנמרצים, מנהל המקום הר"ר דוד כהן, איש מסירות נפש.

הצוות הרוחני המעולה, קוטף פירות מעולים. אברכים עם להט חסידי, הנוגעים בעדינות בקודקודו של השתיל הרך ואומרים לו: גדל!...

והילדים הרכים שתולים בבית ה', בחצרות א־לוקינו יפריחו —

לכותב השורות היתה הזדמנות בלתי אמצעית להתרשם על קנקנו של המוסד. היה זה כאשר לרגל פעילות במסגרת "מורשת שע"י מרכז ראדושיץ", היה עלינו לסדר במוסד ילד ממשפחה הרוסה בעלת רקע קשה במיוחד.

לא נוכל להכביר מלים על מצבה הירוד של אותה משפחה. נוכל רק לספר כי בפסיקה של בית המשפט העליון הוחלט על הפקעת ילדי המשפחה מן ההורים ומסירתם לאימוץ. הילד שהוכנס לפנימית "חסד לאברהם" בקדימה — ניצל מגורל זה. כותב השורות בדק את התאקלמותו של הילד ושוחח בנושא עם בני המשפחה הקרובה והנרחבת. וכן עם הילד עצמו, מחנכיו ועורך הדין המטפל בנושא. ההפתעה היא של כולם. גם העובדת הסוציאלית שבאה לבדוק במצוות בית המשפט את מצב הילד — חדלה להופיע שם... אין לה כבר מה לחפש...

ראוי לציין, כי זה מקרה אחד, בו היינו מעורבים ואנו מכירים מקרוב. בחזו שישנם "סיפורי חיים" רבים אחרים, המדברים בהצלה של ממש.

פניות לאין ספור נערמות על שלחנם של המנהלים. חבל שהמקום צר ורבים הנשארים בחוץ על המאושרים הזוכים להתקבל

חכמות נשים בנתה ביתה

אם נכנה את מוסד הבנות של "חסד לאברהם" "מוסד" או "פנימיה" — יהיה בזה חטא למציאות. אין זה אלא "בית" — בית חם ומאיר לבנות ורבות מישראל.

הם משתלבות כאן מכל גווני הפסיפס. בנות מרוסיה לצד יוצאות בוכרה וכן "צבריות" מילדות ארץ הקודש. כולן מוצאות מקומן בשכונה הבני־ברקית "זכרון מאיר". המיקום: הבנינים רחבי הידים שהעמידה לרשות המוסד משפחת הנדיבים הלפרין.

הצוות המסור עושה את הבלתי יאומן. מביא למצב שבנות המוסד משתוות ברמתן לבנות של ראשי ישיבות ורבנים! הן לומדות על אותו ספסל לימודים בבתי ספר "בית יעקב" רגילים, עם בנות מבתים חרדים מובהקים, בנות של רבנים ואברכים בני תורה. גם מי שיודע את הסוד לא יבחין בהבדל...

החינוך המעולה מסלק חיש מהר את ההבדלים. תבלין תורה מעדן את בנות ישראל אלה, עד שהן רואות למישאלת לב להידמות לשרה, רבקה, רחל ולאה.

צוות מעולה של מחנכות ומדריכות — רואה בעבודה זו את האתגר המרכזי בחייו. מחדירים יראת שמים טהורה בלב החניכות. מלמדים אותן שיעורי עזר בנושאים מגוונים. התוצאה: הן ממשיכות ב"סמינר בית יעקב" ובונות בתים נאמנים.

בעקבות התפרצצות אוכלוסין בבנין הותיק, העמידה משפחת הלפרין ובראשה אביהם המנוח הנדיב הדגול רבי נחום יואל זצ"ל, בנין נוסף לרשות המוסד. כך נתאפשרה קליטת 100 בנות נוספות.

"פורס מפה ומקדש - נקודות אור על המפה"...

מה נורא המצב האומלל, שכמליון ילדי ישראל בארץ הקודש, אינם יודעים ולא שמעו על "שמע ישראל"! בני אברהם, יצחק ויעקב התלושים מגזע קודש מחצבתם וחיים כפטריות יער באין שורשים.

מי שלב יהודי לו, כואב את העובדה. אולם מה ניתן לעשות?...

"חדר של אחר הצהריים" — יצירת הפאר של "חסד לאברהם", הפרושה מדן ועד באר שבע. הילדים טועמים מלוא הכף מצוף התורה.

עשרות ילדים, בעשרות נקודות יישוב בארץ, נמצים על התלמידים. מגיעים מדי יום לשלוש שעות לימוד תורה ו"אידישקייט". קבוצות נפרדות לבנים ולבנות.

ה"נשק הסודי" של "חסד לאברהם" — אנשי הצוותים המעולים די בכל אתר ואתר, עושים במלאכת הקודש. בכל מקום בו נתקע היתד — הוא הופך לאבן פינה לרוחניות של הישוב. "החזה של היישוב" מכונה בפי רבים הסניף של "חסד לאברהם".

לפי הכלל הנודע "מעט מן האור דוחה הרבה חושך", האירו סניפי ה"חדרי" מושבים ומקומות רבים. הילדים קולטים בנפש חפצה את דברי התורה ומשיבים לב אבות עמם.

כל יישוב בו נפתחו שערי "חסד לאברהם" — שינה פניו לבלי הכר.

למעלה מחמישים נקודות אור כאלה ברחבי הארץ. עכו. נצרת. כרמיאל. גבעת אולגה. אור עקיבא. נהריה ועוד ועוד. מקומות שאנשים מתפלאים, כיצד הצליחו לחדור שמה בפעם הראשונה...

המנגנון הענק עושה מלאכתו נאמנה. עשרות מדריכים ומפקחים, כאשר המפקח הרוחני הראשי הרב יעקב פרנקל חורש מדי חודש את כל הסניפים ומחזק את התלמידים ורבותיהם. הוא אף מביא באמתחתו פרסים למצטיינים.

היתה לנו ההזדמנות לראות במו עינינו, את הכנסים המרנינים של תלמידי חסד לאברהם שהגיעו מכל רחבי הארץ. אוטובוסים רבים הביאום, לכנס שסיכם פעילות רוחנית ענפה בהענקת פרסים לנבחרים מצטיינים.

נוצר תאנה יאכל פריה. עשרות ומאות נמשכים אל האור וקושרים המשך חייהם בתורה. "חסד לאברהם" ראוי לטפיחה על השכם, על שהוא אינו מנתק את המגע עם תלמידיו, גם לאחר שהמשיכו בדרכם. גם בשנות לימודיהם במתיבתות ובישיבות — חסד לאברהם ממשיך להתעניין בהודקדמותם ואף להעניק להם... דמי כיס...

המוסד רואה בהם כבנים רוחניים ובצדק. רבים הבוגרים שהמוסד השיאם בהגיעם לפרקם.

כנסי התעוררות מלכדים את שורות הבוגרים, שכולם אסירי תודה והוקרה למי שקרבם לתורה. כל רואיהם מתברכים בהם, לאמור: ראו גידולים שגידלנו!

גור בארץ הזאת.. ואהיה עמך...

העולים המגיעים ארצה, לעתים תוך מסירות נפש, קוראים ברון: "לגור בארץ באנו". אולם, לא תמיד נשארת השמחה על שפתיים. לעתים, נוכח קשיי קליטה — נבוכים העולים וניחומים על שלא שינו כיוון ברינה, אל ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.

ההלם הרוחני — קשה עוד כהרבה מהחומרי. יהודים שמסרו נפשם למען חינוך ילדיהם ובאו ארצה כדי להציל ילדיהם מחינוך נכרי, נתקלים בחומה בצורה של כפירה והתנכרות לתורת משה. הם אינם יודעים מה יעשו. מאוכזבים, אכולי מרירות ומתוסכלים הם מרימים ידים. רשויות הקליטה, שולחות את העולים להיכן שיש דירות. המקומות הנידחים, ברוב המקרים, אינם מקומות תורה. הסביבה הצוננת מסלקת כל סיכוי שהילדים יגדלו יהודים שומרי תורה ומצוות. מבקשים אבא ואמא לחנכם לתורה — אך אין אפשרות. רוצים לעקור למקום תורה — והפרוטה אינה מצויה.

בנוסח "והוצאתי... והצלתי..." מושיט להם "חסד לאברהם" סיוע באורח בלתי צפוי: שוכרים עבורם דירות בבני ברק.. ומסדרים הילדים במוסדות חרדיים. מסייעים גם לבעלי תשובה בצעדיהם הראשונים, בתקופתם הקשה.

תקופה של הסתגלות, עד שהמשפחה עומדת ברשות עצמה. או אז, עוברת הדירה למשפחה חדשה הזקוקה יותר ויותר הלילה...

זה לא מכבר, פורסמה ב"המודיע" כתבה על הפעילות העכשווית הנעשית ע"י "חסד לאברהם" בקרב עולי פרס. יהודים תמימים הזקוקים כל כך ליד עזר..

מותר לגלות אחן בחשאי־חשאין, על פעילות של מסירות נפש מאחורי מסך הברזל. מושיטים יד ארוכה כדי להוציא ממסגר אסיר, לשלוף יהודי סובל ולהוציאו לרווחה... רבים היהודים החבים תודתם לעסקנים האלמונים.

אלו מהדברים הנאמרים בצנעה ודי לחכימא.

מי רואה את אלה יוצאים ואינו יוצא עמהם?!...

ובכן, צדיקים יראו וישמחו, על מבצר התורה האדיר והקדוש הזה. כולם, כמטיבה אחת, קוראים לכל אשר יראת ה' בלבבו:

האחיכם יצאו למלחמה — מלחמת ה' — ואתם תשבו פה?... קומו לעזרת ה' בגבורים!!!

מחיל אל חיל

משאת נפשם של ראשי "חסד לאברהם" — להמשיך ולפרוש את רשת "תלמודי תורה" והמוסדות בכל רחבי ארץ ישראל. לא ימצא תינוק ותינוקת שלא ידעו תורה ולא יהא שם שמים שגור בפיהם.

מאות האלפים המתדפקים על דלתות המוסדות הביתיים (פנימיתיים) של "חסד לאברהם", מכריחים את העסקנים לחשוב על תכניות בינוי.

מחנכים דגולים מגדירים את המצב כ"פיקוח נפש רוחני". מוכרחים לעשות משהו — הם קוראים.

עכשיו, עומד בראשית הדרך, עובר להקמה, בנין אדירים חדש — מרכז המוסדות בבני־ברק, בו ישכון בית חם (פנימיה) לבנים — המשך לרצף המכובד של מוסדות "חסד לאברהם" בכל הארץ.

הנחת אבן הפינה לבנין, תתקיים בי"ז תמוז תשמ"ז בבני ברק, בראשותו של כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א, המגיע במיוחד לרגל המאורע מארה"ב. האדמו"ר אף יסייר ברשת המוסדות.

"הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו".

כ"ק האדמו"ר שליט"א מסקולן.

כ"ק אדמו"ר מסקולען זצ"ל.

רבי יונה שלא מוצא מנוח...

"ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה"... זה הפסוק שעסקני "חסד לאברהם" קוראים על ר' יונה צלר, המנכ"ל הנמרץ הפועל עשרות שנים ללא לאות.

ר' יונה, נציגו האישי של הרבי ואמן ביתו, עושה את המלאכה בכישרון מעשה וביראתו הקודמת לחכמתו. חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה, הרבי זצוק"ל, במכתב נלהב עוד לפני עשרות שנים לכבוד חתונתו של ר' יונה.

האיש המנווט את הספינה, אינו יודע רוגע.. כל מעייניו בפעולות הקודש. אין כאן "ניוחה ומנוחה" אלא תקיעות יתר עקביות, בלא להרפות.

מביני דבר יודעים להעריך את המנכ"ל, על שהוא מונע מהמנגנון הגדול מלהיות מסורבל... מי שעסק פעם במוסדות, יודע כי אין הדבר פשוט כלל ועיקר...

החשוב מכל — דלתו של הרב צלר פתוחה תמיד. אלא שאין יודעים מה פתוח יותר — הדלת, או שמא... הלב...

שלהבת של מסירות נפש

• לדמותו של כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל — מקים המוסדות

לפני תשעים שנה, זרחה שמשו של רבי אליעזר זוסיא פורטוגל, בבית אביו הצדיק, רבי ישראל אברהם, שכיהן ברבנות בקהילות רוסיה ומשלהי ימיו בעיירה הרומנית סקולען.

בן זקונים היה רבנו לאביו חכה לצקת מים על ידיו ולהתבסם מאור תורתו וצדקתו. אלא שלא ארכו ימי שלוותו. בהיותו בן ח"י שנים נסתלק אביו הגדול והוא נמשח ע"י טובי העיר לרבנות, חרף גילו הצעיר.

אחר, לבקשת רבני ופרנסי העיר הגדולה לא־לוקים טשרנוביץ, עקר לשם רבנו וקיבל לידיו את ניהול עניני החינוך. אהבתו לילדי ישראל לא ידעה גבולות והוא השפיע עליהם תורה וקדושה.

בימי הזעם, כאשר כבשו הנאצים ימ"ש את עירו, ניתנה פקודה: מי שיחביא בביתו חיילים רוסים — אחת דתו להמית! אולם הרבי אינו נרתע והוא מאכסן בביתו, בעליית גגו, שלושה חיילים יהודים... הוא בעצמו מביא להם אוכל, עד שהעיר נכבשת שנית ע"י הרוסים.

אותה שעה, מוצפנים בביתו 40 יתומים יהודים. הם ישנים על מיטתו של הרב, לרוחב המיטה. הרב עצמו והרבנית ישנים על הרצפה...

בתום המלחמה, הקים מיד מוסדות למען היתומים. 300 יתומים שהרבי בעצמו כלכל, קוראים לו "אבא". כמעט כולם עלו לארץ הקודש. הכל ממשיכים דרכם כפי שלמדו בביתו של הרבי, אשר דאג גם להשיאם בהגיעם לפרקם.

בשנת תשי"ב, לאחר סבל ונדודים, הגיע הרבי לארה"ב, בראשית תקע אפדנו בשכונת קראונהייטס ואחר — בוויליאמסבורג, השכונה החרדית הנודעת לתהלה.

שוב נשמע קול התורה והחסידות של סקולען ורבים מתהלכים לאורו. תל תלפיות שכל פיות פונים לשם. רבים מגיעים לשמוע את דברי תורתו ואת תפילותיו בדביקות רבה.

"המניח בן כמותו" — אומרים חכמים — "כאילו לא מת". בנו וממלא מקומו, כ"ק אדמו"ר שליט"א, ממשיך ומקדם את המוסדות הקדושים ונושא ברמה את דגל סקולען.

הרב חיים מאיר כהנא

צדיק כביר מחולל ומוליד

צבור שלומי אמוני ישראל שומעים מזמן לזמן מפי מנהליו של "חסד לאברהם" על פעולותיו בשדה החינוך ומעשי חסד ועל התרחבותו התמידית של מפעל זה. זכותם של התומכים גדולה בלי ספק בכל מה שהם תומכים ונותנים ל"חסד לאברהם". אבל, עדיין מעט יודע הציבור הרחב כמות האמונה והבטחון. הרצון האדיר והמסירות נפש שיכולים לסגל לעצמם ולקבל מ"חסד לאברהם" אם ילמדו לדעת אפילו מקצת מן המקצת דרכיו ופעולותיו המיוחדות במינן של מחולל התנועה הזאת, הרבי מסקולען זצ"ל.

זכיתי לעבוד במחיצתו שנים רבות בעניני שליחות מצוה. הוא הי' אומר: שמחלוקת חכמים בש"ס אם כהנים שלוחי דידן או שלוחי דשמיא הם (נדרים ל"ה ועוד) היא בחינת מא"ח ומא"ח. כי שלוחא דידן, כלומר של עם ישראל, אם אין בשליחותו גם "שלוחי דרחמנא" אין שליחותו שלמה; ו"שלוחא דרחמנא" שאין בו מעשה לטובת אחב"י לקריבוסר. אצל הרבי מסקולען זצ"ל ראינו עין בעין איך שתי השליחויות הללו הלכו שלובי יד מראשית דרכו ועד יומו האחרון עלי אדמות.

דלה ועניה, כמו רוב העיירות הקטנות בבסרביא, היתה קהלת סקולען מקום כהונתו כרב דמתא, ממלא מקום אביו זצ"ל. אבל על אף דלותה בגו"ר "עשירה" היתה ביסורי נפש למענו וכל ימי שבתו שם הי' עליו ללחום נגד פורצי גדר, שלא היו חסרים כבר אז. אפילו כדי להחזיק תלמוד תורה על טהרת הקודש בקהלתו זקוק הי' לכתת רגליו בערים אחרות וכשסבב בערי בוקובינה בשליחות "קרן התורה" הי' כל "שכר טירחה" שלו מוקדש לקיומה הזחוקתה של הת"ת ההיא, שבמשך הזמן הוציאה תלמידים הגונים ממשיכי דרך בתוריש.

בשנת תרצ"ז קבע מקום מגורו בצ'רנוביץ, העיר הגדולה והעשירה אבל "עשירותה" לא דבקה בו. פרנסתו היתה דחוקה ובכל זאת היה ביתו פתוח לרווחה לכל נצרך ומקור נחמה לכל דואג ומדוכא. לאט לאט יצא טבעו בחוגים רחבים והראשונים שבהם היו האברכים והבחורים לומדי תורה שביקרו בביתו בלילי שבת ובחגים ונתבשמו בשלחנו הטהור ממאמרי קודש בתורה ועבודה ומשירי זמרה שנתפרסמו במשך השנים בכל העולם כולו. כמשגיח רוחני של הת"ת הגדולה בעיר, הרים את רמתה מאד ועד עצם היום הזה נמצאו תלמידים לשעבר של הבית ההוא שמזכירים את ימי העליה בנוכחותו של הרבי זצ"ל.

לא ארכו הימים ופרצה מלחמת העולם (תרצ"ט) ואחריה שנות השואה האיומה לעמנו. שנה אחת לפני המלחמה בין גרמניה ורוסיא (ת"ש) כבשו צבאות הסובייטים את העיר שהנהיגו בה מיד "סדר קומוניסטי". האנשים התחדשו וכל מוסדות החינוך של הקהלה היהודית הגדולה נסגרו ע"י השלטונות. בימים טרופים אלו, כשכל יחיד הי' טרוד בצרותיו הוא עלה ונתעלה איש צדיק זה ביתר שאת ויתר עז ונתגלו בו כחות נעלמים שהוציאם אל הפעל. לא אשכח לעולם את היום, והיה בשתיים לפנות בוקר, כשדפק על דלתי ביתי, שהי' די רחוק ממקום מגוריו הוא, ופנה אלי מעין "מה לך נרדם" והנה עת לעשות לד' כשהפרו תורתך. לא הרפה ממני עד שתכננו להקים חוגי ת"ת במחתרת ע"י אברכים ובחורים מתנדבים במקומות שונים בעיר, כדי שלא תשתכח ח"ו תורה ויר"ש מילדי ישראל שמכריחים אותם תחת השלטון הסובייטי לבקר רק בבתי ספר שלהם.

שנה שאח"ז התנפלו הנאצים על הסובייטים ותוך ימים מעטים כבשו הראשונים את העיר וימי חרדה נוראים התחילו לאחב"י. הרציחות, השוד והשבר היו איומים במיוחד בימים הראשונים של הכיבוש. בימים הנוראים ההם היה הרבי מסקולען הראשון ואולי היחיד אשר חרף נפשו לצאת החוצה כדי לבקר בבתי היהודים כאלה שאפשר לגייסם לשם קבורות מתי מצוה ששכבו ברחובות עיר. באחד מהליכות האלה התנפלו עליו קבוצת צוררים. התעללו בו והכו בו אבל ניצל מהם בנס נגלה. שאין פה המקום לפרטו.

כמעט שככו הרציחות ההמוניות וגזירות הגירוש תלויה ועומדת וכל יום הביא אתו בשורות איוב חדשות. בעידודו ועזרתו הקמנו מטבח במרתף הבית שאני גרתי בו וחלקנו מאות מנות ארוחות חמות להמוני נזקקים, בעוד ביתו של הרבי שימש מטבח לעצמו עבור נזקקים שבשכנותו. המטבח הזה התקיים עד שהתחילו הגירושים בפועל והרבי זצ"ל הי' בין המעטים שנשארו בעיר. בין ה"סומחים" שמשק העיר צריך להם. מאותו זמן ואילך נפל נטל עול המסבה כל כולו על שכמו הוא שהועבר לחצר ביהכ"נ הגדול. באותו זמן לא חדל לשלוח סכומים הגונים וחבילות מזון בדרך לא דרך להגולים שרק ידע איה מקום מוצאם בשטח "טרנסניסטריא".

בחדשים האחרונים של המלחמה גורשו הנאצים מרוב שטחי אוקריינה ע"י הסובייטים וגם צ'רנוביץ העיר שוחררה מידי קלגסי הגרמנים ושוב נהפכה עירנו לעיר סובייטית. שארית הפליטה של גולי טרנסניסטריא וגם יהודים כאלה שהסתתרו משך ימי המלחמה בבונקרים נהרו כלם לעירנו ואתם המון המק בעיות. ניצלנו אמנם מסכנת מות אבל גזירות חדשות תכפו עלינו: גיוס גברים עד גיל חמשים לצבא, חטיפת נשים ונערות לעבודה במכרות פחם אשר בדונבאס, סכנת הטמעה של ילדי ישראל יתומים שהוכנסו למעונות ילדים ממשלתיים וכהנה וכהנה. השלטונות הסובייטים הרשו לנו להקים "רבנות" בת שבעה חברים והרבי מסקולן, היחיד שידע קצת רוסית, הי' סגן יו"ר. לפי התקנון צריכים היו הרבנים הללו לעסוק אך ורק "בצרכי דת" וענין גיוס הנשים וסמיעת הילדים לא נכלל בכלל תפקידם. גם הבעיות והדחקות ששורר בין המוני היהודים "לא ענין להם".

הרבי מסקולן זצ"ל לא שעה לאזהרות השלטונות "שלא להתערב בעניינים מחוץ לדת" ובזיחוף נפש ממש דפק על פתחי מנהיגי השלטון לבטל גזירת חטיפת הנשים שהוא דבר אכזרי ואנטי־מוסרי (כך אמר להם!) ובסופו של דבר בוטלה הגזירה. הוא גם היה היוזם להשתדל אצל השלטונות לשחרר מגיוס לצבא של משרתים בקודש של עשרים ושתיים בתי תפלה שהיו קיימים עוד בעת ההיא, הרב, החזן והשמש של כל ביהכ"נ, ובצורה זו נוצלו מגיוס עשרות משלומי אמו"י. ובעניין הצלת הילדים מאבדון ביקר בעצמו בכל בית ומשפחה, שיכול היה לפעול אצלם שיכנו לעצמם "קרוב משפחה" לאיזה ילד וילדה במעונות הילדים הממשלתיים ובדרך זו לקבל את הילד לרשותם. מובן, שמיד עם שחרורם של הילדים מבתי המעונות הוכנסו כלם כאחד לביתו הפרטי של הרבי מסקולן זצ"ל ודברי ימי הילדים הללו במעונם החדש ואח"כ, הוא סיפור ארוך בפני עצמו ולא כאן מקומו. אלה הם רק גרגרים ספורים מהמון הפעולות הנשגבות של הרבי מסקולן בימים ההם.

ובזמן הזה, בחורף שנת תש"ה, נאסרתי ע"י שלטונות המשטרה החשאית, מ.ג.ב, נשפטתי ע"י משפט צבאי בקשר עם פעולות במסגרת הרבנות ומהוצאה לה ונדזרתי העירה אחר עשר שנות כלא, מחנות עבודה כפיה וגלות. בחורף שנת תשי"ד. רק אז שמעתי שגם הוא טעם טעם מאסר קשה יחד עם בנו יחידו יבלחט"א, האדמו"ר הנוכחי, אצל הקומוניסטים הרומנים ואיך יצא בסוף לעלמא דחירותא ומיד התחיל לפעול גדולות למען פדיון שבויים במדינות שמאחורי מסך הברזל. גם בשחרורי שלי וביתי מארץ הסובייטים לארה"ק, היה לו חלק גדול. התוועדתי אליו מיד עם עלייתי לא"י בשנת תשכ"ב הזמן קצר אח"כ שם עלי להקים בארה"ק

ילדי פנימית קדימה.

פרקי תולדות מאת ר' יעקב יהושע פליישר ז"ל

האדמו"ר הרה"ק ר' מאיר מודז'יקוב - ה"אמרי נועם" זיע"א

במלאת מאה ועשר שנים להסתלקותו ח' תמוז תרל"ז-תשמ"ז

בנו הבכירי של הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב, שהיה גם המפורסם ביותר, כגאון גדול וכאדמו"ר, היה רבינו מאיר זי"ע שמילא את מקומו של אביו ברבנות דזיקוב, ואחרי פטירתו — גם באדמו"רות.

רבינו נולד בשנת תקפ"ט בעיר ראווא, וזכה עוד להתחנך על ברכי סבו גדול ר' נפתלי, שנים מספר (עד תקפ"ז) ולספוג לתוכו את תורת החסידות הרופשיצאית המקורית. מילדותו הצטיין בחריפותו ובתפיסתו המהירה הכל ניבאו לו גדולות. אביו כינהו עוד בצעירותו: "הגאון שלי".

בגיל צעיר השיאו אביו לא עם בת אדמו"ר — כפי שהיה נהוג אז בין האדמו"רים להתחתן ביניהם — כי עם בת של "בעל בית" עשיר ומכובד, ששמו היה ר' קלמן פיצליס מקראקא. על השתלשלות קשרי חיתון אלה יש שתי גירסאות ואמסור את שתיהן. גירסה אחת אומרת:

היה זה עוד בימי ר' נפתלי מרופשיץ. פעם אחת היתה שנה בצורת ולא ניתן היה להשיג אתרוגים לחג הסוכות. את האתרוגים היו מביאים אז רובם מאיטליה ומיעוטם באו גם מארץ ישראל; אולם באותה השנה לא הגיעו אתרוגים מאף מקום. דאגתם של היהודים שומרי המצוות, במיוחד של המהדרים במצוות ונוהגים להוציא כסף רב כדי לקנות אתרוג "הדר" היתה גדולה. מיותר להזכיר, שהצער והדאגה בבית הרבי ר' נפתלי היו ממש אין לשער: הימים חולפים, החג כבר עומד "מאחורי הדלת", אתרוג אין. מה יעשו בחג בלי אתרוג ח"ו? האם לא יוכלו לקיים השנה את מצות "ארבעת מינים" היקרה?

בקראקא גרו ר' קלמן פיצליס ואשתו שרה. ר' קלמן היה עשיר גדול וחסיד רופשיץ נלהב. אשתו גם היא היתה צדקנית ואשת חיל. גם הוא, ר' קלמן, היה מודאג מאד מזה, שלא יהיה לו אתרוג לחג, אבל דאגתו הגדולה ביותר על שלרבי שלו לא יהיה אתרוג: הוא הרגיש בצערו של הרבי ומוכן היה לשלם כל מחיר עבור אתרוג בשביל הרבי. אבל הימים עוברים, וכבר הגיע יום לפני ערב סוכות — ואתרוג אין.

פתאום אתפשטה שמועה בעיר שמישהו מהסוחרים הביא אתרוג למכירה. ר' קלמן לא היה באותו זמן בבית, רק אשתו. היא לא התמהמה לבוא בעלה ורצה תיכף לסוחר הזה. כשהגיעה מצאה כבר מאות אנשים, ביניהם עשירים מופלגים וחסידים מכובדים. כולם רצים לקנות את האתרוג שהיה גם "הדר", וכל אחד מרבה במחיר, כדי לזכות במצוה היקרה; אבל הסוחר לא אין למכור ולא הסכים לכל המחירים שהוצעו לו. היו שהתחילו "לשאול את עצמם", אם מותר לבזבז כ"כ הרבה כסף עבור קיום מצוה?

בעוד שהללו מתווכחים הללו מתמקחים, נדהמו כולם לשמוע קולה של אשה שהכריזה, שהיא מוכנה לשלם כל מחיר עבור האתרוג, כדי לשולחו לרבי ר' נפתלי, לרופשיץ. ואמנם היא, האשה שרה פיצליס, קנתה את האתרוג בכל מחיר פנטסטי. עכשיו כשהאתרוג היה כבר בידה, הרי עמדה בפניה בעייה קשה: איך יגיע האתרוג לרופשיץ? הזמן קצר והדרך רחוקה... אך היא לא איבדה את עשתונותיה בלי להשוב הרבה ובלי להפסיד זמן יקר, רצה מהר לבית הדואר, בידעה שעגלת הדואר צריכה לצאת מיד לרופשיץ (אז לא היו רכבות ואוירונים). חישבה ומצאה, שהדואר יספיק להגיע לרופשיץ לפני תפילת שחרית של חג. ואמנם היא מצאה את עגלת הדואר של רופשיץ, נתנה לעגלון (הגוי) המוביל את הדואר "מתנה הגונה" והבטיחה להוסיף לו עוד כהנה כשיחזור; ומסרה לו את החבילה היקרה, כדי למסור אותה מיד בהגיעו לרופשיץ לידי הרב בעצמו. דירזה אותו שלא יתמהמה בדרך, וכשיגיע לרופשיץ יתחיל לשרוק בקול חזק יותר ממה שהוא רגיל בכל פעם. (כי כך היה הסדר אז, לשרוק כשיגיע הדואר לעיר).

בחג הסוכות בבוקר, כשהרופשיצאי התכונן כבר ללכת לבית המדרש, להתפלל בלי "ארבעת המינים", שמע שריקה חזקה של מוביל הדואר, פנה ר' נפתלי לחסידיו ואמר: "הביאו לי אתרוג..." העגלון נכנס מיד ומסר את החבילה לידיו של הרבי. השמחה בבית הרב היתה גדולה, והרבי בירך על הארבעת המינים בשמחה יוצאת מהכלל. אחר הברכה אמר הרבי: בזכות המצוה הגדולה שר' קלמן זיכה אותי, מבטיח אני לו שיהיו לי נכדים משותפים עמו. כך זכה ר' קלמן פיצליס לקחת את נכדו של ר' נפתלי מרופשיץ — ה"ה רבינו — לחתן.

לפי הנוסחה השניה של הסיפור, היה הדבר לא אצל ר' נפתלי מרופשיץ, אלא אצל בנו ר' אליעזר מדזיקוב, ולא אשתו של ר' קלמן, אלא הוא, ר' קלמן בעצמו קנה את האתרוג. כשהגיע אל סוחר האתרוגים וראה את המחירים שכל אחד מהם הציע, הכריז שהוא נותן עבור האתרוג את האחוזה שלו... משקיבל את האתרוג נסע ר' קלמן תיכף לדזיקוב, הגיע לשלום בערב סוכות לפני כניסת החג. כשמסר את האתרוג לידי הרבי — מספרת האגדה — שאל אותו ר' אליעזר ר"ל: מה רצונך בשכר טרחה עבור האתרוג הזה? ענה לו ר' קלמן: הנה בחדר השני שוכב שם הילד מאירקה, ולי יש בת בגילו, רצוני שהוא יהיה החתן של בתי... הרבי לא הרהר הרבה ולא עמד על המקח, ציוה להביא יי"ש ומטבמים, ואיחל למחותן ר' קלמן פיצליס מזל טוב! כך נעשה בנו ר' מאיר מודזיקוב לחתנו של הגביר ר' קלמן פיצליס מקראקא.

כפי שכבר הזכרנו, הספיק עוד רבינו להתחנך עד גיל שמונה, על ברכי סבו רבי נפתלי צבי מרופשיץ. אחרי פטירת סבו, המשיך לקבל את חינוכו בתורה ובחסידות אצל דודו רבי אשר ישעיה מרופשיץ, חתנו של ר' נפתלי וממלא מקומו ברופשיץ. ר' אשר ישעיה היה מהאדמו"רים המפורסמים בזמנו, ובעצמו נסע עוד עם חותנו אל ה"חוזה" מלובלין, המגיד מקוזניץ ורבי מנדלי מרימנוב.

רבינו היה קשור גם להצדיק ר' צבי הירש מרימנוב, אליו נסע ללמוד את דרך החסידות ועבודת השם. אך את רוב תורתו, בנגלה ובחסידות, קיבל מאביו הגדול, שהמשיך ללא סטיה בשיטתו ובדרכו של אביו ר' נפתלי מרופשיץ.

* *
*

אחרי חתונתו נשאר בדזיקוב והוסיף בשקידה רבה בלימוד התורה ובעבודת הבורא. גדל ונתעלה בגאונות ובחריפות, חיש מהר התפרסם לגאון בתורה, וכבר אז עמד במרים הלכתי עם כל גדולי דורו. תשובות על שאלותיו אנו מוצאים בספרי השאלות והתשובות החשובים שבזמנו, כגון: שו"ת "שואל ומשיב" — מהגאון ר' יוסף שאול נאטאנזאן אבד"ק לבוב, "האלף לך שלמה" — מהגאון ר' שלמה קלוגר מברודי, "דברי חיים" — מהגאון הצדיק מצאנז, שהיה כידוע גם חותנו, והרבה פעמים כשבא לדזיקוב לר' אליעזר השתעשע הרבה בדברי תורה ופלפולי דאורייתא עם רבינו.

מהתוארים שכותבים הגאונים האלה על רבינו — כידוע לא היו כלל פזרנים בחלוקת תוארי כבוד, וכל מלה אצלם היתה מחושבת — אפשר לראות עד כמה חשוב היה ר' מאיר בעיניהם לגדול בתורה.

הנה כותב הגאון מלבוב, בספרו שו"ת "שואל ומשיב" ח"ג סי' ר"יה: "מה שנשאלתי בסוף שנת תרי"ו, וזה אשר השבתי: שוכ"ט אל כ' המופלג הרב מו"ה מאיר (וכעת הוא הגאון אב"ד דשם) בהרב החסיד מו"ה אליעזר אבד"ק דזיקוב.

"והנה מכתבו קבלתי ואם אמנם אותו לא ידעתי, שם משפחתו נודע לי שמכותלי מכתבו ניכר שהוא בין תבר להרב הקדוש מו"ה נפתלי מרופשיץ ע"כ אמרתי להשיבו תיכף".

וכששלח הצדיק ר' נפתלי חיים הורוביץ זצ"ל, בנו של רבינו אל הגאון ר' יוסף שאול נאטאנזון, מארץ ישראל, קונטרסים מפירושו "מנחה חדשה" על הגדה של פסח וביקש ממנו הסכמתו, כותב לו הגאון בתשובתו בין השאר: "ואשר ביקש ורומע"ל הסכמתי על ההדפסה, רומע"ל לא נצרך לידידי, הלא הוא אביך קנך, מר אביך הגאון נ"י, ודברי חמיך הגאון הקדוש מצאנז יהי' ראיתי..."

הגאון ר' שלמה קלוגר מברודי לא היה רגיל לפרסם בספרי שו"ת שלו "האלף לך שלמה" את שמות הרבנים השואלים, הוא רק כותב: "עיי"ש שאלתו, או: "מה שנשאלתי בענין..." פרט לכמה יחידי סגולה שהוא כותב גם את שמותיהם, ולא כותב שום תואר כבוד. בין אלה הוא מזכיר גם את רבי מאיר מדזיקוב וכותב (שם בספרו חלק אהע"ז סי' ד'), "שאלה מהרב מו"ה מאיר הורביץ אבד"ק דדזיקוב".

ור' חיים מצאנז בספרו שו"ת "דברי חיים" מביאו כמה פעמים ומכתירו בתוארי כבוד נשגבים.

בעודו בחיים הכתיר ר' אליעזר את בנו לרב העיר ומסר בידו את ניהול כל ענייני העיר, בעוד שהוא התבודד והתרחק אפילו מחסידיו, ואמנם רבינו התחיל לנהוג את נשיאותו ברמה. הוא לא סבל את התקיפים ואת העסקנים המתהדרים במעשיהם ועושים הכל למען הכבוד. דבר זה גרם לו להמשיך עליו את שנאתם של אלה שנהפכו לו לאויביהם, התפשטה מחלוקת חריפה בעיר. אך הוא לא נכנע והמשיך לנהל את ענייני העיר בדרכו ובלי משוא פנים.

אחרי פטירת אביו, הוכתר גם לאדמו"ר של דזיקוב, ואז נסע כל מתנגדיו לאחיו ר' משה'לע מרוזבדוב, שנהג גם באדמו"רות.

גם כאדמו"ר התנהג בשיטת אביו ובשיטת זקנו הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ. היינו להיות "ערום ביראה" ולהסתיר את עבודתו וצדקתו, אבל יחד עם זה לנהוג בשררה, ולהוכיח את המתחסדים המתפארים. המבליטים את חשיבותם וישותם.

כבר בדברי תורתו הראשונים, בשבת הראשונה אחרי פטירת אביו, בפרשת וירא תרכ"א, מצא "אסמכתא" לשיטתו בפסוקים של פרשת השבוע, ואמר: "הפסוק אומר: "למועד אשוב אליך", כשבא המועד הזמן כשהצדיק צריך לשוב "אליך", לבני המרומים, וזה "כעת חיה", שהשלים את ימי חייו בעולם הזה, אז "כעת חיה", מי שנשאר אחריו הוא כעת בחיים, ז.א. יורשו שהוא בנו — "ולשרה בן" — הבן הזה הממשיך כעת, צריך לנהוג ב"שורה"...

על אף ההנהגה בשיטה זו, התפשטה והתרחבה בימיו החסידות הדזיקובאית ויצאה למרחב. מאות חסידים חדשים נתוספו אליו, כי בד־בבד עם פירסום שמו כגאון בתורה, שהרבה רבנים הריצו שאלותיהם הסבוכות אליו ופסק דינו נתקבל — יצא שמו לתהילה גם כצדיק גדול ופועל ישועות. מאות ואלפי חסידים, מקרוב ומרחוק, התחילו להגיע לדזיקוב לשבתות, ובמיוחד לחגים. העיירה הקטנה מהמון החסידים שהתאספו בחגים להתבשם מתורתו של ר' מאיר, מתפילותיו הנעימות ומעריכת שלחנותיו.

הדירה הקטנה הצרה בה גר הרב, לא רחוק מבית המדרש, לא יכלה כבר להכיל את ההמון הגדול, שנוהר בלי הפסק לביתו של הרבי המשפחה גדולה, והצפיפות בבית הציקה, אז החליט להרחיב את ביתו ולצאת למרחב. הוא קנה מגרש גדול, רחוק מבית המדרש העירוני, הקים בו, בעזרת חסידיו כמובן, בית מדרש גדול ומפואר. בבית המדרש נמצאו חדרים ללימוד וגם סוכה גדולה. בחצר הוקם מקוה טהרה, שני בתי מגורים יפים מעץ, ובית אחד שהיה מיוחד "לערב פסח": שם אכלו בערב פסח את ארוחת הבוקר, וכל החמץ שנמצא הוכנס לשם, והבית נסגר לכל ימי חג הפסח. בתי המגורים עמדו בחזית הרחוב, ובית המדרש והמקוה נמצאו בחצר, החצר היתה גדולה, ובה גינה מטופחת עם עצי פרי.

מעכשיו היתה "החצר הדזיקובאית" אחת מחצרות האדמו"רים הגדולות, המפוארות והמפורסמות בגליציה, אליה נהרו אלפי חסידים, והיו מתייחסים אל רבי מאיר מדזיקוב כ"לרבי עשיר". פעם סיפר איך שזקנו ר' נפתלי מרופשיץ קיבל ביום חתונתו "מתנת דרשה" מזקנו ר' יעקב יוקל אב"ד לינק את הספר "לחם שמים" מהגאון יעב"ץ זצ"ל, בצירוף ברכה: "זה יהיה לך לחם מן השמים"; הצביע על הספר, ואמר שהספר הזה אמנם נמצא אצלו בירושה מאבותיו, "אבל — העיר באירוניה — אינני עשיר כמו שסבורים...".

נאמן לשיטת אביו ולשיטת זקנו לימד רבינו את חסידיו, לא לחפש אצל הצדיק "אותות ומופתים", אלא להתבונן בדרכיו, בהליכותיו ובעבודת השם שלו. וכמו שסבר, ר' נפתלי מרופשיץ, גם הוא היה אומר, "הצדיק צריך להתפלל על חסידיו, שכשהם באים אליו, תהיה בקשתם, שלא יצטרכו להטריח את הרבי שיתפלל עליהם על פרנסה".

★

אשכבתא דרבי מאיר

כשהגיעה הבשורה הרעה על פטירתו של ר' חיים מצאנז אל רבינו אמר: "דאס מיינט מען מיך" ("הכוונה — אליי"), ומאז הוא התכונן לדרכו האחרונה. בחורף של שנת פטירתו, כשהיה משחק בחנוכה עם בניו בסביבון ("דריידל"), כאשר היה מסובב את הסביבון, היה הסביבון נופל כל פעם עם האות ב' למעלה (במשחק היא דווקא האות הטובה ביותר). נענה רבינו ואמר: "הנה יום ב' סובב הולך". כך חזר כמה פעמים, והפסיק לשחק.

לא הבינו אז בניו וחסידיו שבכתר שם, למה הוא מתכוון. דבר זה נתברר להם רק כעבור כמה חודשים, כשהוא נפטר: היה זה ביום ב' ח' בתמוז.

רבינו היה עוד צעיר יחסית, אבל הוא חש שקיצו מתקרב. הוא נחלש מיום ליום. הרופאים יעצו לו שיסע למעיינות המרפא בקרלסבד שבצ'כיה, שגם היא היתה אז תחת שלטון אוסטריה. הוא סירב לנסוע, אך נכנע ללחץ הבנים המקורבים ויצא לקרלסבד, בתנאי שיחזירו אותו לדזיקוב, אם ח"ו יקרה אסון...

בדזיקוב סיפרו: כשיצא רבינו עם מלוויו את העיר, בדרכם לקרלסבד, באה לקראתם לויה נוצרית עם הכומר בראש, כשהצלב בידו. נזדעזע והתחנן לפני בניו ומלוויו לחזור עמו הביתה. "מקובל בידי — אמר — מהרה"ק ר' מנדל'ה מרימינוב, שכשיוצאים לדרך ובא נוצרי לקראת הנוסע עם צלב בידו, אין זה סימן טוב וצריכים לחזור הביתה". אך המלווים לא שעו לדבריו, רק כסימן לשינוי דרך הנסיעה, הסיטו את העגלה לצד אחר ונסעו לקרלסבד. הם נכחו לצערם שהצדק היה עם רבינו: זמן קצר לאחר בואם לקרלסבד, ביום ב', ח' תמוז שנת תרל"ז, בהיותו יושב על כסא וה"לילקע־ציבוך" (מקטרת מיוחדת לעישון) בידו, התחיל פתאום לומר: "הנשמה לך והגוף שלך, הנשמה לך והגוף פעלך, חוסה על עמלך", ובסיימו את הפסוק הוציא את נשמתו הטהורה.

הבנים עשו תיכף את כל ההכנות להחזירו לדזיקוב בהתאם להבטחתם. הרכבת לא הגיעה עד אז לדזיקוב, רק עד לדמביץ. משם הכינו בכל כפר שעליהם היה לעבור, עגלות ותומנות לסוסים, שלא להתעכב בדרך. הם הגיעו לדזיקוב ביום שישי לפני התקדש השבת, והספיקו עוד לקבור אותו ב"אהל", למרגלות אביו ר' אליעזר זכר צדיק לברכה.

בנו הרה"ק ר' יהושע בעמ"ח הספה"ק "עטרת ישועה" הוכתר כממלא מקומו, לאדמו"ר מדזיקוב.

הורוביץ
ראית אור
ראית טוב

מכירה
כלי מיטה אמריקאים
הולכות נערים — חפירי
במחירים נוחים

אין תחליף לעוצמת
הפרסום
ב"המודיע"

בצלאל לנדוי

התמודדות ישראל ורומי במשך הדורות

רבי יוחנן בן זכאי מתלמידיו של הלל הזקן — מעודד את שרידי החורבן ★ טיטוס הרשע ממשיך במעשי ההרס ומחריב את מקדש חוניו במצרים ★ רבי יוחנן בן זכאי במערכה עם הצדוקים והבייתוסים ★ סמכות ביה"ד ביבנה — תקנות מיוחדות משום "שמא ייבנה המקדש" ★ פעילותו שלא תשתכח תורה מישראל לתקוה ולאמונה בהחזרת עטרה ליושנה

מאז ומעולם עומד ישראל בהתמודדות עם עשו היא רומא ומלכות זו, החריבה בית המקדש אחת הכבירות שישראל עומד בה כל הזמן. מאז דברי הנבואה שני אבות לרבקה אמנו. כאשר הלכה לדרוש את ה' "שני גוים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו ולאום מלאום יאמץ". רש"י מביא בזה דברי הגמרא (מגילה ו' ע"א). "אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן — אל תאמין, ישבו שתיהן — אל תאמין, חרבה קיסרי וישבה ירושלים, חרבה ירושלים וישבה קיסרי, תאמין שנאמר "אמלאה החרבה" אם מלאה זו חרבה זו אם מלאה זו חרבה זו". לגבי קיסרי וירושלים, שלא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נפל וכך הוא אומר "אמלאה החרבה". לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים".

בפירוש אלופי עשו, בסוף פרשת וישלח, אלוף מגדיאל (ל"ו מ"ג) מובא ברש"י על יסוד המדרש (פרקי דרבי אליעזר פרק ל"ח) "מגדיאל היא רומי". הובא גם ברמב"ן במקום, אם כי בדפוס ראשון ליתא. וראה הדיון בסוף מאמרנו.

רבי יוחנן בן זכאי שקד לחזק את העם בבחינה הרוחנית ובבקשתו מהמפקד הרומאי "תן לי יבנה וחכמיה" רצה ליצור בבחינת מילוי מקום, מה שקודם כיום הלך לירושלים בחורבנה. הגמרא (גיטין נ"ו ע"א) מדגישה שלא ראה בכך אלא "הצלה פורתא". במאמרנו האחרון הזכרנו דברי של ר' עקיבא בנידון "משיב חכמים אחור" וכו' ולהלן נביא דבריו של אחד מגדולי הדורות האחרונים, שזו היתה הסיבה שבכה לפני פטירתו "איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי".

רבי יוחנן בן זכאי נמנה בין ראשי ההנהגה הרוחנית, כבר בזמן הבית בתקופת כהונתו של רבי שמעון בן גמליאל, ובמאמרנו הקודם הזכרנו את פעילותו המשותפת יחד עם רבן גמליאל בעניני ההלכות התלויות בארץ. אף זכה להקים עולה של תורה לאחר חורבן ביהמ"ק, והיו שציינו קו דמיון בינו ובין משה רבינו ועזרא הסופר על פעילותו זאת.

בגיל צעיר ביותר ישב לפני הלל הזקן, ובנעוריו שקד על התורה, אם כי ארבעים שנה עסק בפרקמטיה (בראשית רבה פ"ק א), העיד עליו כי "מימיו לא הלך ... ולא ישב ושתק אלא יושב ושונה" (סוכה כ"ח ע"א) והוא בעצמו העיד על עצמו: "מימי לא קדמני אדם בביהמ"ד, ולא ישנתי בביהמ"ד, לא שינת קבע ולא שינת ארעי — ולא שחתי שיחת חולין".

"שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלושים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, שלושים מהם ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון ועשרים בינונים. גדול שבכולם — יונתן בן עוזיאל. קטן שבכולם — רבן יוחנן בן זכאי". (סוכה כ"ח ע"א), המפרשים מסבירים: לא שרבן בן זכאי היה קטן שבכולם במעלה, אלא הצעיר בשנים. לפי המסורת חי רבן יוחנן בן זכאי כמאה ועשרים שנה כמשה רבינו וכעזרא הסופר. ובמדרש שיר השירים דרשו על הפסוק "חדשים גם ישנים" (שיר השירים ז י"ד) "חבורתו של עזרא ושל הלל ושל רבן יוחנן בן זכאי", (מדרש ויקרא רבה פ"ב).

בין הראשונים שמסופר על עיסוקו בחכמת הנסתר, ובמסכת סוכה (שם) מסופר "שלא הניח ללמוד מרבו מקרא משנה וגמרא, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלות וחמורות וגזרות שוות" ולא רק שיחות דקלים, משלות כובסים, דבר גדול — מעשה מרכבה, ודבר קטן, הויות דאביי ורבא". אם כי אביי ורבא היו תשעה דורות אחריו, אך הכוונה פה לאופני ודרכי הלימוד, שהנהיגו אביי ורבא בשעתם.

השמועה על החורבן מגיעה ליבנה

גם לאחר שרבי יוחנן בן זכאי עבר ליבנה, היו עיניו נשואות לירושלים: "והיה רבי יוחנן בן זכאי יושב ומצפה וחרד — כיון ששמע ריב"ז שהחריב את ירושלים ושרף את ביהמ"ק באש, קרע בגדיו וקרעו תלמידיו את בגדיהם, והיו בוכין וצועקין וסופדין" — (אבות דרבי נתן פרק ד) ושם מובא שם שאבות העולם אברהם יצחק ויעקב ישבו ובכו עם רבן יוחנן בן זכאי ותלמידיו על חורבן בית המקדש, ועל זה באה ראיה מזכריה י"א א' וכך השוו בני הדורות ההם את ריב"ז לירמיה הנביא, שגם הוא פנה בזמן החורבן לאבות העולם וספדו יחד על בית המקדש החרב.

הוא ראה בעיני השפלות עמו לאחר החורבן, כאשר ירדו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא: "מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על חמור והיה יוצא מירושלים, והיו תלמידיו מהלכין אחריו, ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורין מבין גללי בהמתן של ערביים. היתה זו בתו של נקדימון בן גוריון, שהזכירה לו "זכור אותה, כשחתמת על כתובתי", ואף הוא אישר דבריה באוזני תלמידיו: "זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה, חוץ משל חמיה". בכה רבי יוחנן בן זכאי ואמר "אשריכם ישראל שבזמן שעושין רצונו של מקום אין אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה. ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה (כתובות ס"ו ע"ב).

על מרתא בת ביתוס שמתה ברעב (גיטין נ"ו ע"א) הכשיל את הכתוב בתוכחה "הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה... כף רגלה" (דברים כ"ח נ"ו).

במכילתא, מסכת דבחדש, אנו מוצאים את דברי התוכחה של רבן יוחנן בן זכאי בנוסח אחר: "לא רציתם להשתעבד לשמים — הרי אתם משתעבדים לפגומי גוים ערביים, לא רציתם לשקול לשמים בקע לגולגולת — הרי אתם שוקלים חמשה עשר שקלים במלכות אויביכם, לא רציתם לתקן הדרכים והרחובות לעולי רגלים — הרי אתם מתקנין את הבורגסין ואת הבורגנין לעולי לכרכי מלכים". אולם הוא לא נתפס לייאוש ואף עודד את תלמידיו לאמונה ולתקוה.

היו כאלה שנתפסו לייאוש כמו ששנינו בברייתא (תוספתא סוטה וכן במס' ב"ב ס' ע"ב): "תנו רבנן כשחרב הבית בשניה, רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ולא לשתות יין". בתשובה לשאלות ר' יהושע בן חנניה שנטפל להן "בני, מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין?" ענו לו "נאכל בשר שממנו היו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל. נשתה יין שממנו היו מנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל".

רבי יהושע החל לטעון אותם "אמר להם אם כן לחם לא נאכל — שכבר בטלו מנחות ולחם הפנים. פירות לא נאכל — שכבר בטלו בכורים, אפשר בפירות אחרים. מים לא נשתה — שכבר בטל ניסוך המים בחג". משלא היתה בפיהם תשובה המשיך לשכנע אותם: "בני, בואו ואומר לכם. שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר, שכבר נגזרה גזירה, להתאבל יותר מדי אי אפשר, שאין גוזרין גזירה על הציבור אלא אם כן רוב ציבור יכולין לעמוד בה. כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט זכר לחורבן, עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט זכר לחורבן".

בתוספתא יוחסו הדברים לתנאים אחרים: "אמר ר' ישמעאל (בהוצאת צוקרמנדל רבן שמעון בן גמליאל) יום שחרב ביהמ"ק — בדין הוא שלא נאכל בשר ולא נשתה יין. אלא שאין בית דין גוזרין על הציבור אלא דברים שהן יכולין לעמוד בהם".

טיטוס הרשע ממשיך במעשי הדיכוי של היהודים בארץ ובתפוצות

טיטוס הרשע, שניסה לבטל כל גילוי של פעילות רוחנית בישראל. לא הסתפק במעשי הרצח בארץ אלא גם פגע בישוב היהודי במצרים, ומיד לאחר חורבן בית המקדש הורה להרוס גם את מקדש חוניו שיהודי מצרים הקימו לצרכיהם.

בהתאם לגמרא (מנחות ק"ט ע"א) הוקם המקדש במצרים בעקבות ההתמודדות בין בניו של שמעון הצדיק. לדברי רבי מאיר "בקשו אחיו הכהנים להרגו, רץ מפניהם ורצו אחריו, הלך לאלכסנדריה של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשום ע"ז וכו'" א"ל רבי יהודה "לא כך היה מעשה אלא לא קיבל עליו חוניו הכהונה, שהיה שמעי אחיו גדול ממנו בשנים, ואעפ"כ נתקנא בו חוניו, והוא למדו העבודה והלבישו באונקלין וכו', בקשו אחיו הכהנים להרוג את שמעי, סח להם כל המאורע, בקש להרוג את חוניו וברח לאלכסנדריה ובנה שם מזבח, והעלה עליו לשם שמים ועליו ניבא ישעיה כנ"ל.

מה היו המניעים, שהניעו את יהודי מצרים להקים בארצם מקדש מקביל לבית המקדש בירושלים, שנקרא "מקדש חוניו" על שם הכהן הגדול שכיהן שם. ובגמרא (מנחות ק"ט ע"ב) הובאו שתי הדעות ביחס למעמדו של מקדש חוניו, עליו דרשו את נבואת ישעיה (י"ט יח-יט) "וביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים — נשבעות לה' צבקות עיר ההרס (קרי, לפי הדרש חרס־שמש, עיר השמש הליופוליס הסמוכה ללאונטופוליס) יאמר לאחת ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים".

מקדש חוניו הוקם כמתכונת בית המקדש בירושלים, אך לא היה דומה לו בכל פרטיו. הוא היה בנוי בצורת מגדל ותחומו היה מוקף חומה. המזבח וכלי השרת שבו היו כמו בירושלים אלא שבמקום המנורה היתה נברשת תלויה בשרשרת, ויהודי מצרים הקריבו בו קרבנות.

לדברי רבי יצחק "שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה. אחר חורבן הבית, קסבר בית חוניו לאו בית ע"א הוא", ומשחרבה ירושלים הותרו הבמות (מגילה י' וראה שם רש"י). וכך שנינו במשנה את ההלכה בזמן הבית: "האומר הרי עלי עולה יקריבנה במקדש, ואם הקריב בבית חוניו לא יצא. אבל אם אמר בפירוש הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו, יכול להקריבה גם במקדש, ואם הקריבה בבית חוניו יצא". והוא הדין בנזיר אם אמר "הריני נזיר שאגלח בבית חוניו וכו'". (מנחות פי"ג מ"י).

אין כאן מקום להאריך אלא לציין את המשנה שם "הכהנים ששימשו בבית חוניו, לא ישמשו במקדש שבירושלים". מעמדו של מקדש חוניו היה לכל הדעות נחות ביותר לעוצמת המקדש בירושלים, אולם גם אותו הורה טיטוס להחריב במסגרת מאמציו לדיכוי רוחני של העם היהודי — באשר הוא שם.

במערכה של הצדוקים והבייתוסים

בימיו גברה השפעתם של הכיתות הפורשות כגון הבייתוסים והצדוקים, והוא התייצב אתם במערכה. נציין שתי דוגמאות בלבד. כאשר הללו טענו על יסוד הפסוק "וספרתם לכם ממחרת השבת" כי חג השבועות יחול ביום הראשון בלבד, זקן אחד אף היה מפטפט כנגדו ואומר "משה רבנו אוהב את ישראל היה ויודע שעצרת יום אחד הוא, לפיכך עמד ותקנה לאחר השבת, כדי שיתענגו שני ימים זה אחרי זה. קרא לו רבן יוחנן בן זכאי את המקרא הזה "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (דברים א' ב') אם משה רבנו אוהב את ישראל היה, מפני מה עכבם במדבר ארבעים שנה, אמר לו רבי ובכך אתה פוטרני, אמר לו שוטה שבעולם, ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטלה שלכם".

כן ניצח אותם בדבריהם בענין ירושת הבת במידה שוה עם הבן, וכדברי הגמרא (ב"ב קט"ו ע"ב) "אותו היום (כ"ד טבת) עשאוהו יום טוב". רק בימים האחרונים נתפרסמו כתבים שנתגלו במערות ים המלח, והכהן רמזים על מאבקו של ריב"ז עם הצדוקים, ועד חזון למועד אי"ה.

בויכוחים עמד רבן יוחנן בן זכאי עם הגמונים ושרים, וכך עם הנכרים. כאשר טענו אתו בענין טעמה של מצות פרה אדומה שיש בזה משום כשפים, הביא ראיה מרפואת אדם שנכנסה בו רוח תזזית. כדי לסתום את טענותיהם השיב להם תשובה כהלכה ואילו לתלמידיו גילה שאין אנו יודעים את טעמה של פרה אדומה, וכדבריו "חייכם, לא המת מטמא ולא המים מטהרים, אמר הקב"ה חוקה חוקקתי וגזירה גזרתי" (במדבר רבה פי"ט ח').

כאשר יצא מירושלים יחד עם תלמידו רבי יהושע בן חנניה שבכה ואמר "אוי לנו על זה שהוא חרב, מקום שמתכפרים בו עונותיהם של ישראל, אמר לו בני אל ירע בעיניכם יש לו כפרה אחרת שהיא כמותה, ואיזו? זו גמילות חסדים" (בבא בתרא י' ע"ב) וגמילות חסד הוא, כדברי שמעון הצדיק במשנת אבות (פ"א מ"א), בין שלושת העמודים שעליהם העולם עומד.

סמכות בית הדין שביבנה

במאמרנו לפני כשבועיים עמדנו על פעילותו של הריב"ז להצלתה הרוחנית של ירושלים, בהצלחתו לקבל מהרומאים את יבנה וחכמיה וכן רשות להרביץ תורה, עוד לפני החורבן היתה יבנה למקום תורה. לאחר בואו של הריב"ז נאספו חכמים רבים ליבנה שהפכה להיות מקום תורה לחכמים ולתלמידים, וכן כמקום כינוס לציבור בימי חג ומועד. שם דאגו גם לענייני הציבור הכלליים ולצרכי כל עיר ועיר בפרט, כפי שנהגו בירושלים לפני החורבן.

סמכותו של בית הדין ביבנה הוכרה בציבור, ובהתאם לירושלמי היתה סמכותו כסמכות בית הדין הגדול, בלשכת הגזית בירושלים. הרי"א הלוי מסביר כי בכל מקום שחז"ל אומרים "בית הדין שביבנה" הכוונה לכל בית דין של כל ישראל. "יבנה היתה הראשונה, וכולם נמשכו מכל ישראל לראשי הלאום, בכל הנוגע לתורה ובירורי משפטי התורה, אף שאינם בלשכת הגזית, מצוה להציע כל ספק, וחובה לשמוע להכרעתם".

בזכותו של רבי יוחנן בן זכאי הפכה להיות יבנה מרכז רוחני לארץ כולה וכך שנינו במס' ראש השנה כ"ט ע"א: "תנו רבנן פעם אחת חל ר"ה להיות בשבת, והיו כל הערים מתכנסים, ורש"י מפרש "שהיו כל הערים בסביבות יבנה מתכנסים לשם לשמוע תקיעה משלוחי בית דין, לפי שהיו רגילים כן מירושלים" (ראה להלן), וכך מצאנו בכמה מקומות שהיו עולים לשם לאחר החורבן הבית בבחינת שלוש רגלים, ולדוגמא נציין את משנה פרה (פ"ז מ"ו) "המוליך את החבל בידו לדרכו כשר ושלא לדרכו פסול, והלך ליבנה שלש מועדות, ובמועד שלישי הכשירו לו [הוראת שעה]".

יבנה הפכה איפוא בבחינת מובלעת רוחנית שבה נקלטו פליטי חרב ושקדו על התורה ומתוך הגמרא (חולין מ"ח ע"א) אנו למדים שהפכה להיות גם בבחינת מקום עליה לרגל לשלוש רגלים. בדיון על הלכות טריפות לגבי "התליע כבד" מסופר שם "זה היה מעשה ועלו עליה בני אסיה שלש רגלים ליבנה. לרגל שלישי — התירוה להם". בני אסיה אשר בסוריה באו איפוא ליבנה, שהפכה להיות מרכז רוחני ותורני. לפי גירסת אחת ברש"י החליטו בראשונה לאיסור, אולם רש"י לפנינו מוחק את המלים "ואסרו להם", ומפרש כי בשני הרגלים כל עוד לא נפלה ההכרעה לא אמרו להם כלום, ובשלישי עמדו למנין ורבו המתירים והתירוהו".

בשנים הבאות אף חזרו הסנהדרין ליבנה ולימים נתחדשה שם הנשיאות. רבי גמליאל נבחר כנשיא במקום אביו רבי שמעון בן גמליאל, ויבנה הפכה להיות מרכז הרוחני של העם הישראלי לכל תפוצותיו, ואם כי הריב"ז היה שם שנה או שנתיים בלבד התקין תקנות שהשפעתם נודעה לדורות.

על תקופת שהייתו ביבנה אנו למדים מדברי התוספות (שבת נ"ד ע"ב ד"ה הוה מעשר) "הקשה רבינו תם בקשר למעשר בהמה לאחר החורבן". ובהסתמך על הגמרא (בכורות נ"ג ע"ב) דאין מעשר בהמה נוהג אחר החורבן מפני התקלה, ואם כן בזמן הבית היה רבי אלעזר בן עזריה מעשר כל שנה ושנה, ומסתמא בן י"ג היה כשמעשר כיון שלא היה בשעת החורבן הבית לכל היותר אלא בן י"ד או ט"ו, שהרי רבי יוחנן בן זכאי משך נשיאותו אחר החורבן שנה או שנתיים, וכמה תקנות תיקן אחר החורבן כדתנן (ר"ה כ"ט ע"ב) כשחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי. ואחריו רבן גמליאל היה נשיא שנתיים או שלוש, קודם שמינו את רבי אלעזר בן עזריה כדאמר בפרק תפילת השחר (ברכות כ"ז ע"ב) "אשתקד צעריה לרבי צדוק, וקודם לכן צעריה לרבי יהושע". על תקנת המועדות, וכשהעמידוהו נשיא היה בן י"ח שנה. כדאמר התם הרי בשעת החורבן היה בן י"ד או ט"ו לכל היותר", ואכמ"ל.

תקנות משום "מהרה ייבנה המקדש"

רבי יוחנן בן זכאי אף זכה לתואר רבן. תואר שלא ניתן אלא לנשיא, ורב שרירא גאון מסביר את הדבר באגרתו על סדר הדורות, בגלל חשיבות פעולותיו של רבי יוחנן בן זכאי לדורו ולדורות.

יבנה הפכה למקום תורה וכולם הכירו בסמכותה המלאה של יבנה במקומה של ירושלים. אך כמה וכמה תקנות נתקנו ע"י רבי יוחנן בן זכאי המיקדן להגברת התקוה והאמונה "מהרה ייבנה המקדש" כמו ששנינו בברייתא (ר"ה כ"ט ע"ב): "פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע. אמרו לו נדון, אמר להם נתקע ואח"כ נדון. לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה קרן ביבנה ואין משיבין לאחר מעשה".

פרק רביעי במס' ראש השנה מוקדש לכמה מתקנותיו של רבי יוחנן בן זכאי. בראש הראשונה בקשר לתקיעת שופר בר"ה שחל להיות בשבת. רבנן גזרו על התקיעה שופר בשבת, שמא יטלנו בידו ויעבירנו בשבת ברשות הרבים ארבע אמות. במקדש לא גזרו שאין איסור שבות, שהוא מדרבנן במקדש. רבי יוחנן בן זכאי התקין "שבכל מקום שיש בו בית דין" (סנהדרי גדולה) יהיו תוקעין גם בשבת, ואם כי לדברי רבי אליעזר "לא התקין רבי יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד" אמרו לו חכמים "אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין קבוע" וכך היא גם ההלכה.

התקנה נוספת בהתייחסות לענין נטילת לולב: "בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה, על יסוד הפסוק (ויקרא כ"ג) "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" ובמדינה יום אחד. רבי יוחנן בן זכאי התקין "שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש".

בהמשך וכן במשנה סוכה (מ"א ע"ב) מיוחסת לו התקנה "שיהא יום הנף כולו אסור". בזמן שבהמ"ק היה קיים היה משקרב העומר היו אוכלים חדש בו ביום. דכתיב "עד הביאכם" (ויקרא כ"ג), וכשחרב בהמ"ק מותר מן התורה כשהאיר המזרח, אולם רבי יוחנן בן זכאי אסר את השימוש בחדש כל היום משום "מהרה ייבנה המקדש" ויאמרו אשתקד כי לא הוה אכלינן משהאיר המזרח, השתא נמי נאכל ולכן נאסר לכל היום.

בענין זה נידון במסכת מנחות (ס"ה ע"א) והדברי התנא דמתניתין "התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור", טוען רבי יהודה "והלא מן התורה הוא אסור, שנאמר עד עצם היום הזה" וכו'.

אין כאן מקום להאריך אלא לציין שהרמב"ם, הרי"ף והרא"ש.

(המשך בעמוד י"ד)

בס"ד

מה יום מיומיים? יום שכולו מים!

אפיקי מים

פארק המים

קבוץ חפץ חיים

אצלנו סגור בשבת ובתשעת הימים
השמיטה כהלכתה
וכל גדרי הצניעות נשמרים בקפידה!!!

שים לב!!!

אל תסייע למחללי שבת!!!

★ מגלשת צינור מהירה!
★ בריכת השעשועים ענקית לילדים
★ אגם אופני מים ענק!
★ בועת גלישה ענקית!

לרגל פתיחת העונה!
מבצע מיוחד חד פעמי!!!
50% הנחה
לכל המשפחה
ביום ג' י' תמוז 7/7/87
החל מהשעה 12.00—19.00

זמני גלישה ורחצה נפרדים לנשים ולגברים!

• מגלשת ענק סלאלום
• מגלשות ילדים • בריכות שחיה
• כרי דשא • רכיבה על סוסי פוני
• ביבר חיות • מגרשי משחקים • רכבת חשמלית
• סירות מתנגשות • לונה פארק ענק

מזנון כשר למהדרין גלאט

החל מר' תמוז (1.7.87) עד כ"ג תשרי (16.10.87)

יום	א	ב	ג	ד	ה	ו
גברים	16.00–12.30	12.00–9.00 19.00–16.30	16.00–12.30	12.00–9.00 19.00–16.30	16.00–12.30	16.00–12.30
נשים	12.00–9.00 19.00–16.30	16.00–12.30	12.00–9.00 19.00–16.30	16.00–12.30	12.00–9.00 19.00–16.30	12.00–9.00

רחצה לילית קבועה במחירים מוזלים
בימים הבאים: א', ג' גברים בין השעות 10.00–7.15
ב', ד' נשים בין השעות 10.00–7.15
ההסעה תצא בשעה 6.15 מבני־ברק וירושלים

הסעות מאורגנות הלוך ושוב
ירושלים: יציאה: ב־9 וב־11.30 וב־14.30
חזרה: ב־5 אחה"צ וב־7 בערב
מסלול א':
★ יציאה מרח' יוסף בן מתתיהו פינת מלכי ישראל (ליד ישיבת פורת יוסף)
★ תחנה ליד "סופר ארזה" רח' עלי הכהן 22 (אחרי אפירון)
★ תחנת האוטובוס בקצה רח' אמרי בינה
★ תחנת האוטובוס שליד "קרית בעלז"
★ רח' סורוצקין 33 מול "מכון בית יעקב למורות"
★ רח' סורוצקין 3 ליד "נווה שמחה"
★ רח' פנים מאירות 5, מול בנק לאומי
★ ותחנה נוספת ביציאה מהעיר — צומת גבעת שאול
מסלול ב':
★ יציאה מרחבת "בריכת המים" רח' הפסגה 60 בית וגן
★ תחנה נוספת ברח' הפסגה 20 מול בנק לאומי
★ הר נוף במסלול קו מס' 11
★ תחנת קו 14 ליד אנגל מול הבנק הבינלאומי
★ תחנה נוספת ביציאה מהעיר — צומת גבעת שאול
אשדוד יציאה: ב־9.15 , 11.45 חזרה: ב־17.30 אחה"צ
מסלול הנסיעה:
רובע ח' שכון חסידי גור
קרית פוניבז' ליד התחנה
קרית הרב אברמסקי ליד בית המרקחת
רח' הטייבת הנגב ברחובת חסידי גור
רחובות יציאה: ב־9.15 , 11.45 חזרה: ב־17.30 אחה"צ
מסלול הנסיעה:
בית המשפט ליד תחנת האוטובוס
רח' בנימין פינת רח' הרצל ע"י מס הכנסה
רח' מנוחה ונחלה פינת הרצוג
רח' מנוחה ונחלה פנת יעקב
שכון המזרחי
קרית דוד, קרעטשניף
רח' עזרא שיכון פא"י
פרטים נוספים על ההסעות מירושלים ואשדוד ורחובות
במשרדי אפיקי מים — חפץ חיים
בטל' — 02-386069, 02-525179, 02-526394 כרטיסים בפרק
בני ברק יציאה ב־8.45 וב־12.30
חזרה: ב־5 אחה"צ וב־7 בערב
מסלול הנסיעה:
יציאה מגן ורשא,
רח' אלישע פינת ר"ע
רח' חזון איש פינת האדמו"ר מגור (בנק המזרחי)
רח' חזון איש (בנק המזרחי)
רח' נחמיה פינת רח' עזרא, ע"י מנויות דקר
רח' עזרא פינת רח' השומר מול רמת אלחנן
פרטים נוספים על ההסעות מבני־ברק
דרכי נועם עקיבא 98 טל' 03-786520, 03-703296

בימי ו' (עש"ק) בחדש תמוז
מחיר הכרטיס 50% ממחיר הרגיל

פרטים נוספים
אפיקי מים - פארק המים קיבוץ חפץ חיים
טל: 93879, 93880, 055-93939

مكان الأصل

هكذا من الأمل

המודיע

שמשון לרנר

חינוך הילדים לאחדות ולשלום

...ורדף אותם קול עלה נדף, הדא הוא דכתיב וכשלו איש באחיו, כי פסוק זה מדבר בפירוד לבבות, המצוי בישראל יותר מבכל האומות, כמ"ש ואתכם אזרה בגויים, — כמזורה, שאין אחת דבוקה בחברתה, כך ישראל, גם בהיותם בארץ איביהם — הן מורדים איש מעל אחיו, אע"פ שמדרך הגולים לבוא זה את זה, אבל ישראל אינם כן, שאע"פ שהם מפוזרים ומפורדים, בהיותם בגולה - כל אחד דוחף את חברו בחזקת היד, ומבקש להדיחו ממצבו, להתגולל ולהתנפל עליו, כקללת אחיה השילוני שאמר: והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים. — כי כל קנה מיחה ומתנודד מפני הרוח הנושב בו, ונוסף על דחיפת הרוח — כל קנה דוחף את חברו, נמצא שכל קנה נדחה שני פעמים, אחד: מפני הרוח. שנית: מפני הקנה — חברו, עד שכולם כושלים ונופלים.

כך, כל איש מישראל נהדף מן הרוח, דהיינו מן המלכויות, כנבואת דניאל... ובנוסף לדחיפת האומות — כל אחד דוחף את חברו במהמורותיו. ולכן המשיל כאן (בפ' התוכחה) לעלה־נדף, כי העלה חלוש מאד ונדף מחמת הרוח הנושב בו, ואעפ"כ כל עלה דוחף את חברו ומכה בו.

כן כל איש ישראל בגלות — דומה לעלה נדף, מפני הרוח, כנזכר לעיל, ובנוסף לכך הוא רודף אחר חברו להכותו בשוט־לשונו... או בלשון־הרע ברחוב היהודים דהיינו קול־עלה, לכן נאמר מיד וכשלו איש באחיו, ורמז עוד ב־עלה נדף, לרוב שיחת חולין הנאמרים בלא אמת בכל רחובות קריי... כי בעלי־לשון השמיעו את כל ישראל אין נקי, כי כל אחד שמח לאיד חברו ותהי בפיו כדבש מתוק — אם ימצא מקום לדבר בגנות חברו, וכמה נעלבים עובר עליהם כוס זה, ואין אומר השב, ובדורינו, מדה זו לבדה מספקת אריכת גלותינו...

(מדברי ה"כלי יקר" פ' בחוקותי)

*

בפ' אמור, עה"פ (ויקרא כ"ג ל"ו) עצרת היא, כותב רש"י ז"ל וזה לשונו — כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן להפטר, אמר (המלך): בני: בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם!

ובספה"ק "אהבת שלום" כותב, דהכרותו זו של הקב"ה, יש בה משמעות נוספת, והיא: קשה עלי פרידתכם"! הפירוד והמח־לוקת שיש בין יהודים, היא קשה כביכול להקב"ה, גם כאשר זה "עלי — כשמתכוונים לשם שמים!...

דומה, כי כל מי שעיין אי פעם בספרים הקדושים ולו במעט, יודע כי המחלוקת והפירוד הם "חומר נפץ" הרסני לעם ישראל, כפי שכותב הרמב"ם ז"ל באחת מאג־רותיו, שבעטיי של מחלוקת, משפחות נפרדו! קהלות נחרבו! ערים נהרסו! וכדומה.

מה מרתיעים המה דברי הזוהר הק', בשילהי פ' נח, על הפסוק (בדור הפלגה): ויאמר ה', הן עם אחד ושפה אחת לכלם, וזה החלם לעשות, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות (ומהי העצה?) הבה נרדה ונבלה שם שפתם וכו'.

ושאלו החבריא הקדושה את רשב"י: מהו ועתה לא יבצר מהם, וכי עולם של הפקר הוא? וכן, לשם מה היה דרוש תחילה — שלא ידעו איש את שפת רעהו? וכי מלבעדי זה לא יכל הקב"ה להעניש אותם?

והשיב להם רבי שמעון בר יוחאי:

כל זמן שיש אחדות, אין מדת הדין יכולה לשלוט, ואפשר לע־שות כל מה שרוצים... וזה מה שנאמר בכתוב: הן עם אחד וכו' ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות... שהרי כל זמן שיש אח־דות — אין מדת־הדין יכולה לש־לוט, ובכדי שיוכלו להענישם, נאלצו משמים לשבור תחילה את האחדות שביניהם. ומסיים שם בזוה"ק: ואם באומות העולם כך (כה גדול כח האחדות) בישראל עאכו"כ...

קשה עלי פרידתכם! חוסר־האחדות מכאיב כביכול להקב"ה: הורס כל חלקה טובה: מכלה את הנשמה ואת הגוף גם יחד. כל עוד יש פירוד רח"ל, לא רק שהרוחניות של עם ישראל נפגעת, אלא גם הגשמיות (ועיין בספה"ק חובת־הלבבות, שער חשבון הנפש, חשבון כ"ב, המבאר זאת באריכות ובמשל נפלא).

לא בכדי אמרו חז"ל, שלפני ביאת המשיח יבא אליהו, ומה יהא תפקידו? לעשות שלום בעו־לם! שהרי בלעדי השלום, לא יתכן שיהיה טוב בעולם.

מי נפגע ממחלוקת? מי לא?! האנשים הגדולים נפגעים מזה, בראש וראשונה, הן ברוחניות והן בגשמיות, ועמם נפגעים גם הקט־נים (עיין ברש"י פ' קרח, שגם הקטנים נענשו רח"ל) ובעיקר — מבחינה חינוכית. כאשר הילד רואה מהמבוגרים, שמחלוקת אינה דבר כ"כ איום... הוא למד מהם.

צריך להשקיע כחות עצומים בילדים, מקטנות, למען ידעו ויע־ריכו כראוי את חומר העוון הזה. וחינוך זה צריך להיות בשני מי־שורים, האחד: על ידי סור מרע. — להמאיס את המחלוקת והפי־רוד, כשרואים שיש פירוד בין חברים בכתה, או בין אחים ואחיות, צריך להלחם נגד זה בכל האפשר־ויות. השני: ע"י הטפה מרובה לשלום ואחדות. פעולה חינוכית זו דרושה, הן מבית והן מתוך.

מבית — שההורים ישמשו לילדים דוגמא אישית של בקש שלום ור־דפהו, לחיות בשלום עם השכנים. גם אם יש איזו סיבה בלב על השכן, אסור לערב את הילדים, ואסור לשרבב אותם למחלוקת.

לצערנו יש הורים, שכאשר יש להם איזו טענה על השכנים, הם מחנכים את ילדיהם בחינוך שלילי, באמור להם: אל תשחקו עם ילדי־השכן, וכן — אל תאמרו שלום לשכן בעצמו, הורים אלו מחדירים בילדיהם את "היידק־הפירוד" והמחלוקת מקטנותם...

דוגמא שלילית נוספת.

— להורים יש חישובים פו־ליטיים מסויימים, שבעטיים הם מתרחקים מאחד מבני המשפחה (אח או גיס או דוד וכדומה). והם דואגים לערכן את הילדים, שידעו במפורש את כל מה שהוא נגע בהם, ומזהירים אותם שלא יצרו ח"ו קשר כל־שהוא עם ה"יריב" או עם ילדיו, הצד השני ג"כ עושה כן, והיריבות הולכת וגדילה...

דוד המלך ע"ה, בבואו לתאר מיהו אדם המאושר, אומר: וחרפה לא נשא על קרובו. עאכו"כ — שלא ללבות את האש יותר, עוב־רים בזה על כמה וכמה איסורים, ומחדירים איסורים אלו בילדיהם מקטנותם.

אם חז"ל הורונו: אין מחזיקים במחלוקת, הרי שהוראה זו מחיי־בת לגבי כל אדם, גם אם הוא אינו קרוב־משפחה, ועאכו"כ כשמדו־בר בקרוב־משפחה...

* *

ומדי עסקנו בענין זה, לא נוכל לעבור לסדר היום מבלי להזכיר את היידק הארור, שעשה שמות בעם ישראל, הלא הוא הפירוד ה"בין־עדתי", וכן הפירוד ה"בין־חוגי", אשר הוא בעוכרינו, מאז ועד היום הזה.

בלעם הרשע, כאשר התבונן בעם ישראל, ראהו שוכן לשבטיו, כלומר: כל אחד חי בתוך השבט שלו, במנהגיו ובמנטליות שלו, ואעפ"כ, כל ישראל חיים יחד באהבה אחוה שלום ורעות, וכא־שר ראה זאת בלעם הרשע, התח־בונן בכך — ותהי עליו רוח ה'...

לכל אחד החוג שלו, מנהגי אותו החוג, שאיפותיו ואורח־חייו, ואין בזה כל רע. ברם, כאשר זה הופך לפוליטיקה, למריבות, לחיכוכים ותככים, הרי שזה הופך למחלוקת ציבורית, ותוצאות עוון זה — מי ישורנו?

אם לא די במחלוקת ובפירוד שבין הגדולים, אף מחדירים זאת בקטנים, עושים להם שטיפת־מח, עם הסברה מקיפה ומפורטת, ואותה יכול לשמוע ילדים קטנים, היכולים למנות על כף־היד כל מיני מגרעות שעושה חוג פלוני או אלמוני, והורסים את נפש הילדים מקטנותם. ומובן מאליו ש"אידי־אולוגיה" זו כרוכה בלשון־הרע, רכילות, ליצנות, שנאת חנם וכ־דומה, ובסופו של דבר באים לזל־זול בגדולי ישראל, השטן שש ושמח, בידעו שיש מי שעוזר לו...

והכל במסוה של "לשם שמים".

מי שהתבונן מעט בנאמר בספרים על המושג של מחלוקת לשם־שמים, יודע שכמעט ואין אנשים, אשר יוכלו להכניס עצמם בקריטריון זה, זולת גדולי הדור. ועיין בספה"ק "נועם אלימלך" (בליקוטי שושנה, הקטע האחרון שם) ולפי דבריו הקדושים, כמעט ואין למצוא מחלוקת, אשר תוכל להכנס בקריטריון של מחלוקת לשם־שמים...

אי לכך, ולאור האמור לעיל, צריך להשקיע בילדים כחות רבים, א) להמאיס בעיניהם את המחלוקת, מכל סוג שהיא. הן בתוך המשפחה, והן בין חברים ללמוד, ועאכו"כ כשמדובר בהשתייכות לחוג מסויים, והיריב שייך לחוג אחר... וצריך להרבות בשיחות חינוכיות, למען יקלטו זאת הילדים מקטנותם, וידעו כי המחלוקות הללו — הגורמות שנאת חנם וכו' — הן הנה המעכבות את ביאת המשיח. ב) לשוחח הרבה בגודל מעלות השלום והאחדות, עוד ועוד, בלי להרבות.

פעולות חינוכיות אלו הן ע"י חינוך ישיר, אך כאמור, יש גם חינוך עקיף, ע"י דוגמא אישית של ההורים והמחנכים למיניהם, שאל"כ — לא יועיל כל חינוך.

משל למה הדבר דומה.

— ילדים הרואים שהוריהם רבים זה עם זה, ומדי פעם פורצת ביניהם מריבה, גדולה או קטנה, ופוגעים זה בזה ומעליבים זה את זה, — מדוע שילדיהם לא ידיבו זה עם זה? שהרי הוריהם משמשים להם דוגמא חינוכית שלילית ביד־תר... וכל מי שהוא קרוב לעסקי "שלום־בית", יודע ורואה בעליל עד כמה נהרסת נפש הילדים ונ־שמתם, כתוצאה ממריבות אלה. ולפעמים נגרם נזק כה כבד, עד שכמעט ואינו ניתן לתיקון...

כאשר אנו מתבוננים בסאת־הצרות של עם ישראל, בעבר וב־הווה, צרות הכלל והפרט, אי אפשר שלא להזדעזע, ויתכן מאד שבשמים ישאלו מאתנו לאמר: מה עשית בכדי לסיים את הגלות המחרידה? כמה כחות השקעת בכדי לעקור מן השורש את התופעה הארורה ששמה מחלוקת — הגורמת לשנאת חנם וכדומה? ומה נוכל להשיב?...

התמונה באדיבות גנזך קידוש ה'.

ח.ש. שווארץ

האותיות המחכימות כיצד לחנך בנינו

שמעתי פעם הערה דקדוקית מעניינת מאד — בשם אחד מגדולי המפרשים הראשונים ז"ל: ישנן מלים כאשר שתי האותיות הרא־שונות מהשורש זהות, כי אז אם נוסיף אליהן אות אחת נוכל לחבר ולמצוא מלים אחרות שיש להם קשר עם הראשונות. זאת ועוד אם נוסיף עליהן את האותיות המת־חלפות ביניהם נקבל עוד שורשים נוספים, ואם הם לא יהיו זהים במובנם יהיו הפכיים.

לדוגמא: פֶּרֶד — הפריד דבר מחבורו. מלה זו קרובה אל פֶּרֶז — מלשון פרזות תשב ירושלם — מאין חומה סביב — (זכריה ב, ח) ובשינוי האותיות — פָּנֵר. פָּרֹךְ — מלשון עפיפה ואי־השא־רות במקום אחד. פֶּרֶט — ענבים הנפרדים והבודדים. פָּרָךְ — מלשון שחיקה וכתיתה. פֶּרֶם — קרע דבר שהיה מאוחה. פָּרַס — חילק דבר לשנים. פֶּרַע — בלבל סידורו של דבר ועריכתו. פָּרַץ — גדר או דבר חסום, פָּרַק — הפריד דבר שלם לפרקים. פָּרַר — מלשון פירורים. וכן גם פַּר — נקרא על שם שמפורר הקרקע בשעת חרישה. פָּרַשׁ — ביאר דבר ע"י הבדלתו לפרטיו (כמו ופָרָשַׁת גדולת מרדכי — היינו סיפור הדבר בפרוטרוט). פָּרַשׂ — מלשון עפיפה ופריחה, או לשון שטוח.

* * *

לא בכדי הבאנו מלים אלה, כי אם נתבונן בהם היטב נוכל אנחנו ההורים והמחנכים גם יחד ללמוד, לרמוז ו"לדרוש כמין חומר" (קשר שיש בו מיני בשמים מעורבים) לגבי ה"פרחים הקטנים" — יל־דינו היקרים שיחיו.

אם אנו נתקלים בילד שהוא מפוזר ואינו מרוכז, אסור לנו להי־תיאש ממנו ולתת לו לעוף ולפרוח במחשבותיו, אלא עלינו לפרוש את כפינו אליו להכניסו חזרה למסגרת, איך ובמה? — בזה שנְפָרֵשׁ ונבאר לו את כל הענין בפרוטרוט, אם ע"י סיפור משל המחשה — אשר ימשוך את לבו. כי אפילו אם האדמה קשה לחרי־שה לא יתייאש בעל השדה, אלא ינסה בכל מיני אמצעים לחרוש אותה כראוי, אחריה תבוא הזריעה והתקוה להשי"ת שירוה (מלשון יורה ומלקוש — ראה רד"ק ישעי' כח, כו) כן עלינו לפעמים "ילח־רוש" אצל ילד ולהשתדל להסביר לו בכל מיני אמצעים — היינו ה"זריעה", ולהתפלל אל השי"ת שיורנו — ילמדהו ויחכמהו בחכמה בינה ודעת.

ואם הילד וכ"ש הנער פרק עולו ח"ו והתפרע, פרץ את גדר מדותיו הטובות והנעלות ע"י שהתחבר עם חברים לא טובים יש לעשות הכל כדי להפרידו מהם, בתבונה ולא בכח, ואפילו שתהיה זו עבודה קשה ומפרכת, חייבים להרבות בשיחות שקטות ועניניות בכדי לקרבו, חלילה וחלילה להרחיקו, ועל הכל עלינו לפרוש כפינו אל השמים בתפילה להשי"ת שיעזרנו על דבר כבוד שמו.

* * *

בדרך זו ניתן לראות כי השר־שים זָכַר — מלשון זכרון. זָכָה — מלשון זכיה.

זָכָה — מלשון זך ונקי, גם להם יש קשר הדוק, כי זה אשר זכה בֵּיש לו מחשבה זכה ומאושרת הזכרון פועל אצלו כיאות, ומי לנו כילדינו הרכים שזכותם גדול עד למאד, ומוחם זך ונקי מכל רבב, והם קולטים כל דבר במוחם ע"י ראייתם ושמיעתם והוא נשאר חקוק אצלם לעולם, כדברי אלישע בן אבויה (אבות פ"ד, כ) "הלומד ילד וכו' כדיו כתובה על ניר חדש — שהנייר ההוא לא קיבל עדיין תמונה אחרת והכתיבה בו מבוארת ומפורשת, וכן הילד לא הספיק עדיין לחשוב מחשבות בעסקי העולם והרי לבו פנוי ודעתו ומחשבתו פנויה לקבל וע"כ יצ־טייר יפה בדעתו מה שיקבלהו" (מדרש שמואל בשם הרי"א ז"ל).

ואם נוסיף את הכלל, כי ישנן אותיות המתחלפות ביניהן לפי מוצאות הפה (ובניינו שלנו גיכ"ק, זסרש"ץ) אפשר להוסיף את המ־לים המתקבלות במובנם ההפוך. והן: סָכַל סָכַר — מלשון סתימה, או סָגַר, (ואולי אפילו מלשון סָיַג וגדר), כלומר אם נשאיר את הילד לשקוע במחשבותיו המפוזרות או ניתן לו להמשיך בדרכיו העקשות, אז שישאר ח"ו סָכָל, או סגור וסתום ומסוגר מהחברה.

הדברים ראויים להתבונן בהם היטב!

* * *

ומאחר שכבר עודנו את הנ־קודה, כי ילדים קולטים דברים במוחם ע"י ראיה ושמיעה חשוב מאד שנזכור, כי ילדים יכולים לשבת ולהיות עסוקים במשחקיהם ואפילו להיות שקועים בהם, ואז־ניהם כרויות להקשיב לשיחה של אבא ואמא, או שיחות מחנכים בשעת ההפסקה, והם קולטים כל מלה שנאמרה ובאיזו צורה או טון היא נאמרה, והיא נחקקת במוחם היטב הן לחיוב והן לשלילה, (ואולי כל שכן לשלילה...) ובמצב כזה הייתי אומר להורים ולמחנכים גם יחד, "חכמים הזהרו בדבור כם"... כי ישנם ילדים שהם ממש תמימים, הם רגילים מביתם שאב־א לא יפנה אל האמא לבקש או להעיר דבר־מה רק בצורה עדינה ויפה, וכן גם האמא אליו, ושניהם גם יחד ידברו בלשון נקיה ומש־כבעת אל הילדים. והנה בא הילד אל מחנכו ושמע ממנו אפילו בעי־דנא דריתחא פליטת פה מלה שאינה מצלצלת יפה כל כך, וכ"ש אם היתה חריפה היא חודרת עמוק עמוק לתוך מכמני לבו ומחשבתו, כי אכן אפשר להשתמש בבטויים שאינם הוגנים, ילד זה יזכור מלה זו לעולמים.

לעומת זאת יש לפעמים מחנך המשקיע את כחו ונפשו בתלמידים שלא יוציאו מפיהם מלה או הגד־רה שאינה רצויה והוגנת, וכשהילד בא לביתו הוא שומע מפי הוריו בטויים שאינם יפים כל כך, הרי בין כך ובין כך האם קיים נזק נפשי לילד יותר מזה?!

אף־לפי שהזכרנו לעיל, ילד תוך כדי משחקו קולט שיחות חולין ממש של מחנכים הדנים ב"בעיות השעה" של המחלוקת הידועה, והוא שמע מלים שאינן הגונות, או העלבות והטחת דברי אשמים על רבנים וגדולי ישראל בצירוף לשון הרע ורכילות הדיוות, באיזה פנים וטעם יוכל לבוא מחנך אל תלמידיו להטיף להם מוסר שאסור לדבר לשון הרע ורכילות?! (שמעתי עובדות שילדים "העיזו פניהם" כלפי רבם ושאלוהו שאלה מכאיבה ביותר! רח"ל).

על אחת כמה וכמה אם השומעים היו נערים בגיל הבגרות אשר קליטת מלים כגון אלה יותר מסוכן להם, כי אח"כ נכנסים לכתה ומשחזרים את הדברים ביתר שאת וביתר עז, הרי יוצא מכל זה שכל העמל והיגיעה שהשקיעו ההורים או המחנכים, או שניהם גם יחד הלך לטמיון בשעה קלה.

ואמנם לאחרונה בא אלי מב"ש להתייעץ בנדון זה. וכה סיפר: אני משקיע כחות עצומים בנערי כתתי, אין לך יום כמעט שלא נלמד קטע בספר "אורחות צדי־קים", ואנו מרחיבים את הדיבור על כל פרט ופרט, איך ובאיזו צורה יש לדבר ולהתייחס אל הור־לת, ובפרט לתלמיד חכם, ועד כמה חייבים לכבדו וכו' וכו'. כדי למשוך את לבם אני מוסיף על כל אלה אימרא חסידית או עובדא קלה מגדולי המוסר והחסידות גם יחד, וממש ראיתי תוצאות חיוביות לשביעות רצוני הגמור.

יום אחד טרם הכנסי לכתה למסור את השיעור הרגיל באוזני ויכוח סוער שבקע מכתלי הכתה ונדהמתי לשמוע שהיו אלה חי־רופים וגידופים על גדולי התורה והחסידות, לא ידעתי את נפשי מה לעשות, משמע שכל עמלי היה לשוא.

אמרתי לו, אבאר הקורא היטב איך התחיל הויכוח. ואמנם התברר כי נער אחד בא וסיפר לחבריו בכתה שפלוני סיפר לפלוני כך וכך... אם כך אמרתי הרי זה ממש כדאמרי אינשי: כאשר הגדולים לועסים — הקטנים יורקים ומפ־איסים...

* * *

וכיון שנושאנו הוא על האותי־ות המחכימות אותנו כיצד לחנך את בנינו, מצאתי ענין לקשר כאן את דברי הרד"ק ז"ל (תהלים קיט, ט) וז"ל: במה יְזַכֶּה נער — באר בזה כי לא יזכה דרך האדם זך בלימוד לבד אלא במעשה שישמור כמו שלומד, וזו: לשמור כדבריך, כי אם ילמוד ולא יעשה כלימודו אין זך ארחו אלא מכוער, וחבר "נער" — להודיע: כי כמו שחייב אדם לחנך הנער בלימוד כן צריך לחנכו מקטנותו במעשה — שישמור לעשות מה שלומד וכו', אם יתגדל זה במעשים יתגדל עמהם בזה באמצע יזכה ארחו בזה ולעולם יהיה זך, וכו', ואם נאמר זה בנער שצריך לזכות ארחו כל שכן בגדול ויהיו תלמודו ומעשיו שוים. בכל לבי — כי אני כן עשיתי, כי מה שלמדתי שמרתי, וזו בכל לבי דרשתיך ולא בלב ולב כי התעסקתי בלימוד התורה בעבור המעשה, (ע"ש באריכות) והשי"ת יזכנו שנבנה לזכות את ארחנו בכל לבנו.

מאת משה מיכאל צורן

חולון - ולא של חולין

400 תלמידי "בית דוד" בחולון יזכו לבנין מפואר

על זה בוודאי שלא חלמו מקימי ומייסדיה של העיר חולון. טקס הנחת אבן הפינה לבית הספר של החינוך העצמאי בעיר, שלב מתקדם לשינוי פני העיר שעד לפני זמן מה היתה אפופה במעטה חולין, וכעת יש בה לא פחות מ־100 בתי כנסיות שוקקים, כשהמוביל והמושך בחוטים הוא כולל "בית דוד" בראשות הגאון רבי יצחק זילברשטיין שבכח אהבת ישראל שבו הצליח לגרוף אחריו בעבותות אהבה את כל תושבי העיר לשכבותיהם. ביתהספר בו לומדים כיום 400 תלמידים היה נתון עד היום במצוקת אכלוס חמורה, מתכוננים לפתוח בחולון גם ישיבת קטנה שתאוכלס בעיקר מבוגרי ביה"ס. חולון כבר לא רק חילונית

הסיפור אירע לפני קרוב לח־מישים שנה. הגאון רבי דוד וייז זצ"ל, רבה של חולון, נסע באו־טובוס כשהוא חובק בזרועותיו ספר תורה. היה זה ספר התורה הראשון שהובא לעיר חולון, עיר הפועלים שהוקמה על יסודות חילוניים מובהקים.

תושבים חילוניים שנסעו עמו פערו פיהם בצחוק. מה לספר תורה ולעיר חולון? הרב וייז, שכיהן ברבנות בעיר למעלה מ־30 שנה מתוך מסירות נפש רבה, לא השגיח בצחקוקים. הוא הכניס את ספר התורה לבית הכנסת הגדול בעירו.

מספר התורה אחד ויחיד זה, צמחו ופרחו אלפי ורבבאי־רבבאות אותיות התורה הנלמדות כיום ב־100 בתי הכנסיות הפזורים בכל רחובי העיר כשהמוביל המושך בחוטים הוא הכולל המפואר, אחד מהידועים בארץ ובעולמה של תורה, כולל "בית דוד" שנוסד לזכרו של הגרי"ד וייז זצ"ל.

הרב וייז הגיע לחולון עם יי־סודה של העיר. דמותו ואישיותו היו אהודים בציבור בעיר, אם כי בקרב "החלוצות הגבוהים" לא נודעה לו חיבה יתירה, עקב הק־פדתו "היתירה" (לדעתם) על ענ־יני היהדות בחולון, למי שלא יודע, בעיר זו כמעט ולא היו יהו־דים דתיים. ואם בדרום תל אביב ניתן היה לחוש באלמנטים יהודי־ים, הרי שבשכונה הסמוכה, חולון פשטה החילוניות לגמרי. הרב וייז פעל במקום זה מתוך מסירות נפש עצומה עד פטירתו בכ"ג אייר תשכ"ז.

★ לא בהקמת מצבות ולא בחריטת שייש מזהב — כי אם בהקמת מוסד חי ותוסס

בתום ה"שבעה" לפטירה, נערך בעיר הספד רב־משתתפים ובו הציעו ראשי הציבור הדתי לחרוט את שמו על השיש בבית הכנסת באותיות של זהב, למען ידעו הדורות הבאים את פעלו.

מוקירי זכרו של הגרי"ד וייז ובני המשפחה שנכחו בהספד, שמעו בקורת רוח את הספדו של הרב טוביה וייז שדרש לא להסת־פק בחריטת־שיש. "את זכרו לא נכבד במצבות ובהכרזות כגון אלה", טענו. ובו במקום קמו עסקנים נמרצים והחליטו על הקמת הכולל "בית דוד", שיהווה מרכז תורני לעיר כולה וינסה להחדיר בה את האור, אור התורה, ויעשה כמיטב יכולתו למכור "סחורה" יותר טובה, זו שטוב סחרה מכל סחורה.

בואו של הגאון רבי יצחק זי־לברשטיין, חתנו של מרן הגרי"ש אלישיב, לכהן בראשות הכולל לפי המלצתו החמה של הגאון רבי בצלאל ז'ולטי (שהיה קרוב לכולל מימיו הראשונים) — רק חיזקה והפיחה רוח חיים חדשה. הגאון הרב זילברשטיין, ששמו יצא היום לתהילה בכל קצווי ארץ כאחד מרבניה המפורסמים של בני ברק ופעילותו חורגת מקנה מידה עירוני, גרף בעבותות של אהבה את תושבי העיר. ב"בר בי רב" שמקיים הכולל מזה שנים, משתתפים מאות מתושבי העיר, אברכי הכולל מוסרים שעורים בבתי הכנסיות לאחר שעות הלי־מוד הקשרים שיצרו תלמידי החכמים הללו עם כל רבדי החברה בחולון, הם סיפור של הצלחה, חלק בלתי מבוטל להצלחה זו יש לזקוף להוצאת העלון "בית דוד" מזה 20 שנה ברציפות, ובו קטעים על פרשת השבוע ופסקי הלכות של הגר"י זילברשטיין, בענינים אקטואליים וכיו"ב.

חלק ממקהלת ביה"ס.

הבנין הנוכחי של הת"ת.

★ כבר בשנה השלישית לקיום ביה"ס נרשמו 2 כיתות א' עם 25 תלמידים כל אחת

הכולל התפתח מיום ליום, ושמו נודע בכל מרכזי התורה בארץ ובעולם. הנהלת הכולל החליטה לפני עשור שנים להקים בנין מתאים למוסד שיענה על צרכיו כשהיעד העיקרי אליו שואפת ההנהלה בהקמת המבנה היא ישיבה קטנה.

ההפתעה היתה מושלמת. תושבי העיר, לכל חוגיהם ושכ־בותיהם, נרתמו לסייע במימון הבניה, והנהלת הכולל יכולה לומר בפה מלא שהבנין הוקם בסיועם של כל תושבי חולון. כשהבנין בן 5 הקומות עמד על תילו, יעצו מרנן גדולי התורה להקצות את הבנין המרווח לבית ספר של "החינוך העצמאי" אותו יקימו בזיעת אפיהם. "מטרתכם צריכה להיות הקמת תשתית לחינוך תורני בחולון. רק בצורה זו ניתן יהיה להתבסס ואז גם תהיה לכולל את האפקטיביות המושלמת", הודו גדולי התורה.

האברכים הבינו את הרמז הב־רור. כל חברי הכולל נרתמו למ־שימה ופתחו לאחר שעות הלימוד בעבודת רישום מקיפה בכל רחבי העיר, כשהם משתדלים בכל אמצעי השכנוע שבידיהם להסביר להורים את כדאיות הלימודים בבית ספר זה. "באותה תקופה, עוד לא ידעו כלל מהו חינוך חרדי ומערכת ההסברה נתקלה בקשיים כל יתוארו", אומרים לנו בהנהלת הכולל.

בשנה הראשונה, נפתחו 2 כי־תות גן, בסיועו הפעיל של הרב בוגיוף מרבני העיר, ההצלחה לא איחרה להגיע. כשנתיים בלבד לאחר הפתיחה, נרשמו 2 כיתות א', ובכל אחת 25 תלמידים... בית הספר התפתח בצעדי ענק מרשי־מים, כשהנהלת החינוך העצמאי, משימה את ביה"ס הזה בראש מעייניה, מהסיבה הפשוטה: מהרגע הראשון שעלה על מפת החינוך בחולון, הוא נמצא בתנופה אדירה: הרב אלכסנדר מילר, כמו שאר הנהלת החינוך העצמאי, הקדישו למוסד את מלוא תשומת הלב. מי שמעודד את הנהלת המוסדות הוא מרן הגרא"מ שך שבמילים ובמעשים מקדם את פניו של ביה"ס. הנהלת "בית דוד" מציינת גם את תרומותיו הכספיות הגדולות של מרן ראש הישיבה שהצילו מספר פעמים את המוסד בעיתות משבר.

★ צוות חינוכי מעולה ומסור

יצויין במיוחד צוות ביה"ס המורכב כולו מאנשי חינוך והור־אה מיוחדים במינם־המוסרים גם הם את נפשם על קידומו של כל תלמיד ותלמידה. המנהל, הרב שמחה טלובטיצקי, הצליח במ־שימות שנטל על עצמו והעמיד את בית ספרו ברמה מצויינת. ההורים נקשרו בעבותות של אהבה לבית הספר, שהוא עבורם יותר מאשר מוסד חינוכי לילדיהם. משפחות רבות שינו את כל אורח חייהן עקב הקשר ההדוק עם בית הספר.

כיום, כש־400 תלמיד מציפים בס"ד את בית הספר, יכולים כבר אברכי הכולל "בית דוד" לנשום מעט לרווחה. פעולת הרישום כיום קלה בהרבה, עקב התרצות הבר־כות בשטח. הקשר עם ביה"ס לא נותק כמובן, והאברכים, ובראשם הגאון רבי יצחק זילברשטיין, מגיעים מדי שבוע לאחר שעות הלימוד לבחון את הישגי התלמי־דים בכיתות השונות, ועיניהם דומעות למראה ההצלחה.

מה שמפריע מאוד להתפתחות של בית הספר הוא הבנין שיועד בתחילה לכולל, ואינו מתאים כלל לצרכיו של בית ספר, ובמיוחד לא למוסד המצוי בתנופת פיתוח. חדרי הכיתות צפופים ביותר, אין מקום לחדרי ספח, על מגרש למשחקים אין מה לדבר, באולם שיועד להי־כל הכולל לומדות 2 כיתות כשבי־ניהן מפרידה מחיצה דקה, בתקו־פה מסוימת גם לא היה חיבור לחשמל לביה"ס, 5 הקומות מלי־אות עד אפס מקום בלא אפשרות להכניס סיכה נוספת. בבנין המרכזי לומדות כיתות הבנות, והכיתות הנמוכות של הבנים, ואילו הכיתות הגבוהות לומדים בחדרים שהוע־מדו לרשות "בית דוד" חינם אין כסף אחד מיהודיה החשובים של העיר, אברהם מוגרבי. יהודי זה הוא בעל תשובה, והיה פעם זמר שקרא עצמו בשם פילפל אל־מצרי. מוגרבי הקים מכספו בית כנסת, ואת החדרים במקומות העליונות הקצה לבית הספר.

★ הצפיפות האיומה והתנאים הבלתי־כשירים עיכבו את ההתפתחות במידה רבה

3 הגנים של ביה"ס ממוקמים בנפרד. אחד מהם בבנין המרכזי והשניים האחרים במקומות נוס־פים. למרות כל זאת עדיין לא הספיק המקום והנהלת ביה"ס קיבלה תרומה 2 קראוונים. הבעיות לא תמו בכך, כיון שכעת נוצרה הבעיה היכן להעמיד את הקראו־נים.

בעיות טכניות אלו הפריעו להתפתחותו של המוסד, ואף גרמו לעזיבתם של תלמידים שהוריהם לא ראו לנכון לחנך את ילדיהם בתנאים כאלה. בית הספר החינוך העצמאי בחולון היה יכול כיום להיות מוסד מפואר פי כמה וכמה, הן בכמות והן באיכות, התנאים המתאימים היו עומדים לרשותו.

עקרונית, קיבלה ההנהלה את מלוא העזרה והסיוע גם מהעירייה וגם מן המועצה הדתית. מסיבות הסידור נערכות מדי שנה באולם המפואר ביותר בעיר, "יד לבנים". ראש העירייה, פנחס איילון, מתר־גש תמיד כשהוא מגיע לביה"ס להווכח בהישגי התלמידים.

בעיה אחת הציקה לראשי מוסדות "בית דוד". העירייה לא הקצתה מעולם מבנה מתאים לביה"ס. בעוד שבתי"ס חילוניים בהם לומדים מספר תלמידים קטן בהרבה, קיבלו מבנים מפוארים, נאלצה ההנהלה להתנק במבנה הצר והבלתי־כשיר של הכולל.

★ ישועה מכיון בלתי צפוי

לפני מספר שנים ניאותה העי־ריה להקצות מגרש מבוכד בעיר בתנאי שהנהלת בית הספר תתחייב להתחיל בבניה. כשהבניה התעכ־בה, החלו האיומים מצד העיריה שהמגרש יילקח שנית. רק לאחר הפעלת השתדלויות נותר המגרש בידי בית הספר. המגרש ממוקם באיזור המתפתח של העיר, במרכז חינוכי גדול כשמסביב מצויים עוד בתי"ס רבים. באיזור המתפתח בדרום העיר, תולים פרנסי חולון את עתידה של עירם.

הישועה הגיעה דווקא מכיון בלתי צפוי. לפני זמן־מה הגיעה תרומה נכבדה להתחלת הבניה באמצעות החינוך העצמאי בי־רושלים שכאמור מעמיד את ביה"ס בחולון בראש מעייניו. תרומה ראשונה זו איפשרה את תחילת הבניה וקיומו של הטקס להנחת אבן הפינה שייערך ביום ראשון, ט"ז תמוז, במעמד גדולי התורה.

בבנין החדש יהיו כחות וגם זה כמובן לא יספיק לאכלס את כל התלמידים הלומדים כבר היום ב־16 כיתות. כיון שהבנין ממוקם בפינה של 2 רחובות, יוקמו 2 כניסות לביה"ס, אחת לבנים ואחת לבנות. בשלב מאוחר יותר מקווה הנהלת ביה"ס להקצות את הבנין כולו לבנות, ולבנים ייאלצו לחפש מקום לימודים נוסף.

★ מעמד הנחת אבן הפינה בראשות גדולי תורה מפורסמים

מעמד הנחת אבן הפינה יהיה כינוס תורני מרשים עבור כל תושבי העיר. גדולי תורה רבים כבר הבטיחו את השתתפותם. ובהם מרן הגרא"מ שך שליט"א, הגאון רבי עובדיה יוסף, הגאון רבי ניסים קרליץ ועוד.

ובינתיים סיים אשתקד המחזור הראשון של בית הספר ועבר לי־שיבות הקדושות ולסמינרים של "בית יעקב". המציאות הזאת, שבעיר חולון מתגודדים בחורי ישיבה הלומדים במוסדות על טהרת הקודש ובנות חרדיות, משפיעה על מהלך החיים בעיר כולה. בשנת השמיטה הנכחית קיימת בעיר חנות מהדרת שמיטה, ותושבים רבים נתנו לבנותיהן שנולדו את השם בת־שבע... האלו הן רק טיפות של הים. הגדול והרוב־הידיים של ההתפתחות התורנית בעיר שהיתה אמורה להיות חילונית מובהקת...

עם העברת ביה"ס לבנין החדש, כשיקום בעזה"י על תילו, יעבור הכולל לבנין שהיה מיועד לו, כשהתכנון הוא להקים במקום ישיבה קטנה שתאוכלס בעיקר מבוגרי בית הספר החינוך העצמ־אי.

כולל "בית דוד".

הגר"י זילברשטיין נואם באחד מהכינוסים התורניים בחולון.

ספר חדש

כִּי מִלֵּתִי מִלִּים

"אף אם רבות בנות השיר והמליצה עשו חיל בכל הלשונות, אחת היא לשון־הקודש לאומה, ברה כחמה, תשלח חציה ברק ניצוציה קרנים מידה להשפיע אור חדש על המכתב המחובר בה. לה עשר ידות בחמודות המליצה, הון ההלצה, ועושר רב בכל מיני אופני תחבולות והמצאות וערמומיות ועימעמיה וציצי צחורות המתראות על פני ערוגות מטעיה. כארץ תו־ציא צמחה, וכגנה זרועיה, לא דמו אליה שאר הלשונות כולן במכתבם ושרטוטם, אלא כצפצוף העופות ופטפוטם, לפניה תכרע ותפול כל פרח המליצה. תשבע כל לשון, כי אין נצחה... וכל אלה הקישוטים המרוטים אשר לה ית־אצלו ביחוד אל עבר פני המכתב שלה. בו יתעדנו הנפשות מהתענג ומרוך, התוכל יד־המבטא לעצר כח, להתדמות אליו ולערכך".

מלים אלה של רבי יעקב עמדין פותחות את הספר "כי מלתי מלים", שהוציא לאור בימים אלו סמינר "בית יעקב" בתל־אביב. אחת המורות ללשון בסמינר, רחל וולנר, בקשה לחפש אחר ה"עושר הרב בכל מיני תחבולות והמצאות וערמומיות ועימעמיות וציצי צחור־ות המתראות על פני ערוגות מט־עיה" כדי להעניקו לתלמידות. עינה אפוא בספרי־למוד רבים בנושא הלשון, קראה כתובים של סופרים, של משוררים ושל עתונ־אים חרדיים כדי לעמוד על דרכי־נוסח מיוחדות בהבעתם.

אגב עבודה זו מצאה המחברת, כי סוגי יחסים שונים מגלות המ־לים זו לזו: מהן רודפות זו את זו ללא הרף, ומהן נפרדות לעתים אגב רדיפה. ביניהם יחסניות אח־דות, שכל אחת מהן משמשת בש־נים, בשלשה, בארבעה משמעים, ואחרות ששעבדו את משמען האחד היחיד לטובת צרוף שלם, שאליו נקלעו. יש שזכו לדור בהיכלי השירה והספרות, יש שהדרדרו אל המדורים התחתיים של לשון הסלנג. ועוד כהנה וכהנה יעלה להם בגורלם של מלים.

הערות והעיונות, קטעי־ספרות ופרקי עתונות נאספו במשך הש־נים, ואת תהליך "לידתו" של ספר זה מתאר הרב ב' שצ'רנסקי הי"ו במבוא: "ויהי כי ראינו עשרות דפים משוכפלים נולדים על ערש מכונת־הכתיבה של הסמינר לפני כל שעור לשון, והם פרים ורבים ככל שירבו שעורי הלשון, עד כי תלאה יד המורה לשאתם אל הכ־תות, גמרנו אומר לכנסם אל ספר אחד.

תכנו של הספר כתכנם של שי־עורי לשון: עיון ברובד החיצוני של מילים (קרי: המבנה) ודיוק ברבדים הפנימיים שלהם (קרי: המשמע), גישה זו אל מילים עוצבה ע"י המורה על יסוד ספרי־לשון רבים, אשר בהשפעתם נכתב ספר זה. ואמנם דומה הספר לספרים אחרים, העוסקים במ־שמעי מלים, אלא ששונה הוא מהם. הגדרת הנושאים דומה, אבל הדגמתם שונה. המנתחים זהים, אבל הקוים המנחים שונים. כי על כן נבחן כל ענין במקורותינו הק־דושים (מפרשי התורה וספרי לשון של חכמי־ישראל), והרחב והסבר על יסוד דוגמאות מהעיתונות החרדית, ובסופו העשר ע"י תר־גילים מגוונים".

ביזמתו הברוכה של המנהל, הרב בנימין שצ'רנסקי הי"ו, יצא אפוא לאור הספר בימים אלו. מתוך גישה חינוכית בריאה וחדי־נית השקיע הרב שצ'רנסקי מחש־בה רבה וממון רב גם בצורתו החיצונית המהודרת של הספר. בדרך זו ביקש מנהל הסמינר לעודד יוזמות אישיות של מורות בתחומי־הוראתן, לדרבן אותן למחקר עצמי, לתכניות למדיות מקוריות, להעניק להן הרגשה חשובה כל כך לכל מורה, כי יש שכר לפעולתה. הלואי ישמש הרב שצ'רנסקי דוגמא למנהלים רבים במוסדות החנוך החרדיים, המע־סיקים אלפי מורים בזכי־כשרון ודכי־מעוף, אלא שאין לממונים עליהם כשרון ומעוף להבחין בהם או לעודדם להפיק מעצמם את המיטב שבכוחותיהם.

אם ממנהל הסמינר בתל־אביב יראו, וכמוהו יעשו עוד מנהלים רבים, כי אז נמצא על המדפים של כפרי־הלימוד שלנו ספרות מקצועית־מקורית, העונה על צר־כים של מורים חרדיים בכל המק־צועות.

מ. קורא

הרב אלחנן סורוצקין

"פרה אדומה" - ככפרת חטא העגל

זאת חוקת התורה. לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה — רש"י. הנה אם אין מהרהרים אחרי עצם המצוה הזאת, ש"אין רשות להרהר אחריה", אולם מותר לנו להתעסק ולהבין את החידוש ב"פרה אדומה", "שאין האומות מרגישים התבהים עליו והוא: שבכל הקרבנות ואפילו הכי קדשים חמורים, כמו חטאות ועולות, אנו כוהנים עליהם, שלא יהיה בהם מומים, אבל אין בהם שום חסרון ועיכוב בהקרבתם, ואפילו לכתחילה, אם "עלה עליהם עול" או נעשה בהם מלאכה לפני הק-דשתם (ואפילו אחרי הקדשתם אין בהם פסול אם נעשה בהם מלאכה — אם כי הדבר אסור) ובפרה אדומה; שהיא בהיתה קדשי בדק הבית, הרי עליית "עול" עליה או עשיית מלאכה בה, פוסלים אותה מכל וכל. וזה לשון הרמב"ם בהלכות פרה אדומה פ"א ה"ז: כל המומין הפסולים בקדשים פוסלין בפרה אדומה, שנאמר אשר אין בה מום... ואעפ"כ שהיא כקדשי בדק הבית, הואיל וקראה הכתוב חטאת... יתרה פרה על הקדשים שהעבודה פסולה בה, שנאמר אשר לא עלה עליה עול וכו' ומה טעם בדבר?

ועיין ברש"י, בשם רבי משה הדרשן, שהרחיב את הדיבור ודרש את הפסוק של "ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וכו' כמין חומר והוא ע"פ מדרש תנחומא פ' חוקת (ח') "וכפני מה כל הקרבנות זכרים ובפרה זו נקבה? אמר רבי איבו משל למה הדבר דומה לבן שפחה שטנף פלטורין של מלך אמר המלך תבוא אמו ותקנח את הצואה כך אמר הקב"ה תבא פרה ותכפר על מעשה העגל".

והנה באמת אנו עומדים ותמהים, איך נעשה הדבר הזה, שבני ישראל — דור המדבר — שראו את כל הניסים והנפלאות ואת היד הגדולה, אשר עשה ה' במצרים ובאלהיהם ועמדו רגליהם בתחתית הר סיני, כאשר נגלה עליהם מלך המלכים בענן כבודו ושמעו מפי הגבורה "אנכי ולא יהיה לך"... יעשו עגל ויאמרו אלה אלהיך ישראל, מפני שבושש משה לבוא השבו שהוא מת, ולמה דרשו מאהרן, "קום עשה לנו אלהים וכו', כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו. הלא הם בעצמם קוראים ומגידים את משה ל"איש" ולא ל"אלהים" ואם כן הלא הם זקוקים ל"איש" אחר במקומו, כמנהיג אשר יעלה אותם מהמדבר לארץ ישראל ולמה דרשו מכבר ש"יעשה להם אלהים" במקומו, ואילצו אותו לעשות להם, "אלהים", בצורת עגל...

והנה אנו צריכים להתחקות אחרי הסיבות, שגרמו למעשה מחפיד זה, כי ה"עגל" הוא רק תולדה מחטא קודם אחר, מגישה אחרת, ואנו צריכים לחפש את ה"אב" של ה"עגל" הזה, והיא: פריקת ה"עול", שמעמד הר סיני שם עליהם, עול תורה ומצוות, ההכרה האמתה, כי התורה המצוה היא מהשמים, הזאת התורה לא תהא מוחלפת ואין לשנותה. והם... רצו ב"אל-הים", שהם עשו אותו (ולא כבורא עולם ויוצר האדם), וממילא אין הוא מושל עליהם, ומצוה אותם לעשות, ולשמור את רצונו, ואין עליהם "עול" כלכהו, אלא הם דנים את דיניהם כרצונם, ומשנים אותם חדשים לבקרים. לפי רוחם ורוח הזמן וזה "אם כל חטאת", אבו של ה"עגל" ה"אלהים", שבני אדם עושים אותו, ולא השי"ת, בורא האדם, הנותן בו רוח ונשמה והוא מחיה את כולם.

ולכן באה ה"כפרה" על מעשה העגל, בש-חיטת הפרה (כפרה תיכונית) "אשר לא עלה עליה עול" — כלומר בהכרתנו, כי החטא בא, מפאת הרצון לפריקת עול מלכות שמים, וזה מקור כל החטאים — המות הרוחני של האדם (ע"ז אתקיש למת-לטמא באהל-שבת פ"ג ע"ב), והיא, הפרה מטהרת אותו, משיטה גלוה זאת, "תבוא אמו ותקנח את הצואה — תבוא הפרה (שלא עלה עליה עול) ותכפר על מעשה העגל.

ובספר חן טוב פ' חוקת (הובא ב"מלאכת שלמה", מהקדוש ר' שלמה העדני ז"ל במס' פרה פ"ד, מ"ז), דף ר"ב כתוב: ...גם בענין שהיא (הפרה) מטהרת את הטמאים, ומטמאת את הטהורים, שהן ב' הפכים בנושא אחד, אין תימה מזה, שיש להשיב תשובה נצחת, שתמיד היא מרחקת טומאת מת, שהיא טומאת ז', ולא טומאת ערב כטומאת שרץ ונבלה, וכל העוסק בה (בפרה) מטמא טומאת ערב, שאין הטהרה תלויה בה, כי אם בהכנעת היצה"ר, שהביא מיתה לעולם — העגל הגורם מיתה, שהיא טומאת ז', אבל טומאת שרץ ונבלה, גם אם לא עשו את העגל, היה בעולם, אם כן לא יטהר טומאת ערב, כיון שאינו ניצול בכוונתו, כי אם מעון העגל, הגורם מיתה, טומאת מת הבאה על רגל העגל, תדחה באפר פרה, אבל טומאת ערב במקומה עומדת, לכן בין הטמא מת עצמו, שמזין עליו, בין העוסקים בה, כולם טמאים טומאת ערב, שאין בה (בהוצאת אפר הפרה), כח לבטל, כי אם טומאת ז', כמחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה, להכניע היצה"ר, כאבי אבות הטומאה, המסית ומדיח לאדם לחטוא, אבל עדיין יצה"ר בעולם ורישומו ניכר, אפילו עשוי נשאר ממנו צורך מה, מפני תיקון העולם, לכן נשאר דבר מהטומאה קלה עד יבוא מורה צדק, לקבוע תורתו בלבנו ואת רוח הטומאה יעביר את הארץ ולא ישאר ממנו מאומה" עכ"ל.

ובפי' יי"ח אהלות הובא משמו ב"מלאכת שלמה", עוד דברים בענין זה וז"ל: ...אכן ע"פ דרכנו, קברי עכו"ם אינם מטמאים באוהל, כדין טומאת מת, יען לא בא מיתת העכו"ם? על רגל העגל, שגם אם לא עשו ישראל את העגל, היו מתים, כי אם בלע המות הוא מישראל, שקבלו את התורה, חרות על הלוחות חרות ממלאך המות אם כן טומאת מת נמשכה מעון העגל... כי לא המת מטמא ולא המים מטהרים.. אלא דבר הגורם למיתה, זה העגל הוא המטמא והעון הוא המטמא, לא המת, גם אין המים מטהרין, כי אם הכוונה הרצויה לשרוף את הפרה אמו של העגל, זה היצה"ר שהוליד את העגל, ובהפשותו אפר, מטהר את עון העגל ...ואם העגל היא הפרה, הוא יצה"ר, פרה אדומה, פרה סורחת, שילדה את העגל ופיתה את ישראל לעשותו, וצוה הקב"ה לשרוף את הפרה, הוא יצה"ר ולבערו מן העולם וכו'. עכ"ל.

צדיק כביר

(המשך מעמוד ח')

מוסדות "חסד לאברהם", שבצ-דרתו גדלו וחונכו לתורה ויר"ש אלפים מילדי בנ"י. המפעל הק-דוש הזה הולך וגדל ובימים הללו מונח אבן היסוד לבנין מרכזי גדול לחינוך התורה בעיר התורה בני ברק.

לאלה ולאלה וכאלה הפעולות הנשגבות שיש בהם תורה שלמה של אמונה ובטחון התבוננתי בתחלת מאמרי, שזכותם של תומכי "חסד לאברהם" לקבל יותר ממה שנותנים. לא פעם עמדו רבים ושלמים משתוממים למראה הג-דול הזה איך הצטבר בגוף צנום וחלש ענק רוח כזה אשר על כיוצא בו נאמר "יהודה יבקשו מפיו כי מלאך ה' צבאות הוא" (ובזוה"ק (בראשית קמ"ד): "שליחי דקב"ה כד אינון נחתין להאי עלמא אתל-בשו ומתלבשין בגופא"...

בנו יחידו שגדל על ברכי אביו וליווה אותו בכל דרכיו, רבי ישראל אברהם שליט"א, המהו גם הוא אוצר בלום של יר"ש, חסידות ופרישות בעצות צדק ואהבת ישראל עם דאגתו בלבו וצהלתו בפניו, ממשיך דרכו וממלא מקו-

שאול ברמן

"זאת חוקת התורה - דא גזירת אורייתא"...

מקורות, עיונים, ודברי אגדה במהות תענית היחידים ביום השישי, עש"ק פ' חוקת

תענית זו, תענית היחידים בערב ש"ק פרשת חקת לסדר "זאת חוקת התורה" מוכרת בספרי פוסקים רבים (תניא רבתי — ענין ארבעה צומות בסופו. שבלי הלקט סימן רס"ג, וגם בסדר הדורות ה' אלפים ד'. ובמשנה ברורה או"ח סי' תק"פ בסופו, ובפוסקים נוספים) כתענית על שנשרפו בצרפת כ' קרונות (והגירסא הנכונה כ"ד) מלאים בתלמוד. ספרי הלכה וספרי הג-דות.

מן הספרים העוסקים והמדב-רים בדברי ימי ישראל בשנים ההן עולה, כי חיי היהודים בשנים ההן במדינת אשכנז, צרפת ואיטליה לא שפרו עליהם. צרות וגזירות רבות עברו יהודי המדינות הללו על גופם ונשמתם. הפורעים הרגו ושחטו רבים. היו מהם אשר המירו את דתם היהודית רח"ל, גם המעשה הנורא אשר קרה לרבי אמנון ממגנצא (בעל הפיוט "ונת-נה תוקף" לימים נוראים) שנקצצו בהונות ידיו ורגליו, ונסתלק מזה — קרה בשנים הללו במדינת אשכנז. ראויים איפוא לציין דבריו של הגאון רבי יחיאל זצ"ל היי-לפרין ממינסק אשר כתבם בספרו הנודע "סדר הדורות" על הצרות הללו וז"ל שם (בכמה מקומות מפוזרים): "ובהיות וקרוז מלך חדש בעיר לונדרש שבאינגלטירה (היא לונדון שבאנגליה הסע.) נהרג בקידוש השם ורבינו יעקב מאורליינש ויהודים רבים עמו נהרגו. וכשמוע המלך עשה נקמה גדולה ברוצחים. ובעיר בראשה בצרפת נשרפו פ' יהודים בקידוש השם חכמים גדולים ועשירים. ובשבת הגדול נשרפו על קידוש השם בגלילות אשכנז מאתיים נפשות ורבים נשרפו מאליהם, ובביזה שלחו ידם". ועוד שם: "וביום כ"ח לחודש מנ"א היה שמד גדול במלכות ליאון, ואז, הוציאו משם הכ"ד ספרי קודש שכתב אותם ר' הלל ומשם היו מגיהין כל הספרים. (הסיבה להוצאת הספרים, עפ"י הגמ' תע-נית טו. מוציאין התיבה לרחובה של עיר ונותנין אפר מקלה בראש התיבה), ואני ראיתי חלק מהם שנמכרו באפריקי והיה תשע מאות שנה שנכתבו, ובזה הזמן היה ר' שלמה ממונטפלייר אשר היה סיבה לשריפת המורה (ורי"ג התורה) והיה רבו של רבינו יונה" (בשם ספר יוחסין — דורות האחרונים). ועוד שם בשם ספ' שלשלת הקב-לה: "ובעיר גושא באשכנז כל היהודים נשרפו בקידוש השם". ועוד שם: "והיה רעש גדול ונורא במדינת בורגונדא ודגמה הארץ ממקומה והתמוטטו מוסדות תבל וגם הרים גדולים ורחבים נפלו לעמק וימותו דגים וכו' וגם בעיר טוכטוניאה בארץ אשכנז העלילו על היהודים שהרגו בת יורשת, והמלך חקר היטב וימצא הכל שקר, בימים ההם טענו על היהודים שהכו הקרבן ויצא ממנו דם רב ויקומו בני העיר ויהרגו כל היהודים ומיעוטם המירו וכו'. וגם רעב של כליה בכל שטח אשכנז ואכלו שקצים ורמשים ומתו עם רב. ובערפורט מתו אלף מאה ושישים נפשות ברעב והרבה נרצחו ונהרגו על קידוש השם" וכו'.

גם הרב ר' דוד גאנז בספרו הנודע "צמח דוד" מביא סיפורים רבים על הצרות והיסורין אשר סבלו בני ישראל בשנים ההן במ-דינות אשכנז: צרפת והגלילות ואביא מעט מדבריו וז"ל: "אנשי הצבא אשר הלכו נגד תוגרמים לירושלים גלגלו צרות רבות נגד היהודים בצרפת וגם באשכנז ואינגלטירה, גם היה רעש גדול בארץ מזרח לא נהיה כמוהו ועדים גדולות נפלו ואחר זה רעב וֶדֶבֶר כבד וכו'. וגם נראו אותות השמים נפלאים. ועלה הים הצפוני ממדינת וירויזא והציף עדים ורבות ויותר ממאה אלף איש ובהמות וקנינין אין מספר. גם בשנה זו היה רעש גדול בפיהם שנפלו כל הבנינים. בזמן הזה היה אפיפיור שמו גרי-גוריו צורר את היהודים". הרי כי, גזירות שמד ואף רציחות והריגות בכוונה תחילה היו מנת חלקם של היהודים. והם — היהודים — לא ידעו האיך ליפטר מן הפורעים הצוררים אשר הרגו, חמסו, ורצחו ללא רחם כלל.

* * *

ברם, הצרות לא פסקו, הן תכפו בזו אחר זו וליהודים לא היתה כל אפשרות להתגונן מפני הפורעים, ומה נוראים הדברים אשר כתב מ' גדליה בהג"מ יוסף ן' יחייא בספרו שלשלת הקבלה על הצרות הללו: "והיה אז בלונדרש כמו ב' אלפים בעלי בתים יהודים וטענו עליהם שזייפו המטבעות ונהרגו על זה יהודים רבים ולא יכול המלך להשיגם אחור (מן הפרעות) ול-טובת היהודים גירשם מכל מל-כותו. ובמותו ציוה לבנו להיטיב ליהודים בכל יכולתו והמלך החדש קרא ליהודים כולם וסיפר להם מצות אביו והוא אינו יודע במה להטיב להם זולת בהוליך לגן-העדן נפשותם ולכן רוצה שימירו... תיכף ומיד, ועל זה רבו הפלפולים עד שיהודים בחרו לקחת זמן ג' ימים לחשוב על הדבר וכו'. ויעש המלך שני אהלים על חוף הים ועל אחד צייר צורת משיח ע"ה ויאמר אליהם כי מרשה להם — להאנוסים שבהם — להתייהד וכדי להכיר מי יהודי שיכנסו לאוהל משי"ח ע"ה ורבים נכנסו באוהל משרע"ה. ואחרי הכנסם היו שם מרצחים וישליכום בים וספו תמו כולם...".

* * *

ועדיין לא פסקו הצרות עד שהגיעו בצרפת לידי אותו מעשה נוראה אשר התרחש ביום השישי ערב ש"ק לסדר "זאת חוקת התו-רה" שנת ה"א ארבע, שנשרפו קרונות מלאים בספרים, על עצם המעשה כותב המגן אברהם או"ח סי' תק"פ בסופו בשם ספר התניא בזה"ל: ""כתב התניא (הוא ספר תניא רבתי, אשר נתחבר ע"י אחד מגדולי הראשונים — בן דודו של הגאון בעל שבלי הלקט, ומהר"ם מרוטנבורג ז"ל — ולא נודע מיהו. אמנם בתוך הספ' כותב "ואני הסופר יחיאל", אשר ע"כ הכריע בעל אליהו זוטא — או"ח סי' רצ"ו — וגם בשם הגדולים להחיד"א כתב כן, כי הוא רבינו יחיאל בן הרא"ש ז"ל, אחיו של רבי יעקב בעל הטורים. וגם בסדר הדורות כ' כן, אלא שבסה"ד הביא בשם צמח דוד כי את ספר התניא הזה חיבר רבי יהודה בר' בנימין בשנת ה"א ע"ד): ביום השישי פ' חוקת נהגו יחידים להתענות, שבאותו היום נשרפו כ' קרונות מלאים ספרים בצרפת, ולא קבעו אותם בימי החודש מפני שמתוך שאלת חלום נודע להם שיום הפרשה גורם גזירת התורה, זאת חוקת התורה מתרגמים דא גזירת אורייתא: ואף הוסיף בעל המג"א על עוד צרה נוראה שקרתה ביום זה וכה הוא כותב: "וגם בשנת ת"ח נחרבו שני קהילות גדולות באותו היום כמו שכתוב בסליחות שחיבר בעל השפתי כהן", עכ"ל.

אלא שבמג"א ובמשנה ברורה ועוד כתבו בקיצור את הפרטים, ואף כתבו כי נשרפו כ' קרונות ואולם, בספ' תניא רבתי, ובספ' שבלי הלקט — שזאת השריפה היתה בימיו — כותבים באריכות יותר על המעשה וגם לדבריהם (וכ"כ בסדה"ד) נשרפו כ"ד קרו-נות. וכה הם כותבים: "ועל שאנו עסוקין בהלכות תענית ובענין שריפת התורה כתבנו זה לזכור על מה שאירע בימינו על רוב עוונו-תינו אשר גרמו לנו ונשרפה תורת אלוקינו בשנת חמשת אלפים וד' שנים לבריאת העולם. ביום שישי פרשת זאת חוקת התורה כעשרים וארבעה קרונות מלאים ספרי תלמוד, הלכות, ואגדות, בצרפת. ...באשר שמענו לשמע אוזן וגם מן הרבנים שהיו שם שמענו שעשו שאילת חלום לדעת אם גזירה היא מאת הבורא. השיבו להם "ודא גזירת אורייתא", ופירשו, ביום שישי זאת חוקת התורה היא גזירה. ומאותו היום ואילך קבעוהו עליהם להתענות בו בכל שנה ושנה ביום שישי של פרשת זאת חוקת התורה ולא קבעוהו לימי החודש" וכו'.

* * *

שנים לאחר מכן, וכמו שכתב בזה מרן המג"א הנ"ל בסוף סימן תק"פ, פרצו מאורעות הדמים בשנים ת"ח-ת"ט ע"י הבוגדן זה-צורר חמלניצקי ימ"ש. קהילות רבות ועתיקות הייחוס נחרבו ונ-שרפו בשנים אלו. ביניהם העיר הגדולה לאלוקים נעמירוב וב-ראשם רב העיר הגאון רבי יחיאל מיכל הי"ד. אמנם הש"ך בקינותיו (בספר "מגילת עפה". בהקדמתו לקינותיו וסליחותיו) מפרט אלו קהילות נחרבו בשנת ת"ח בעש"ק פרשת חוקת, אלא שאין קינותיו כעת תח"י. ברם, ידועות עיירות וקהילות רבות אשר נחרבו בשנים ת"ח-ת"ט ביום כ' בסיון ועליהם הוסיפו קינות וסליחות ליום כ' בסיון (בנוסף על הקינות שחוברו לזכר קהילת בלויש הרוגיה ביום כ' בסיון ד"א תתקל"א), אלא שישנן עיירות וקהילות אשר נחרבו בשנים אלו ואין ידוע באם נחרבו ביום כ' בסיון דוקא או אולי בעש"ק פ' חוקת, בין הקהילות שנחרבו בשנים ת"ח-ת"ט בתקופת ימים אלו נמנות: קהילת ברודי שבהונגריה, קהילות שונות באו-קראינה, והאלץ ופדוליה. — בהן נהרגו ונרצחו יהודים רבים. קה-לות בליטא, קהילת נאורל, — אשר גם עליה בא כוס התרעלה ובשנת ת"ח נהרגו בה שניים אלף נפשות מבני ישראל. קהילות שו-נות במדינת פרנקן, באוואריה, ואוסטריה — בהן נהרגו ונרצחו יותר ממאה אלף יהודים בעת גזי-רות המושל ריינדפליש. קהילת וורמיזא, מגנצא, ואשפירא, קה-לות איטליה השונות, קהילת יורק שבאנגליה. ועוד.

מיתת היהודים ושריפת התורה הוזכרה גם בקינה "אלה אזכרה", שחוברה ע"י הגאון רבי גרשון שאול יו"ט ליפמן העליר זצ"ל בעל תוס' יו"ט וכה הוא כותב: "סמלים לרגלים מיריעות הספרים עשה ובכרצועות תפילין אותם הכ-ריך. סדי מאוס תנ"ך גמרא ופוס-קים ברגלים עליהם רמס והד-ריך"... זאת בנוסף לכל השריפות, החורבנות וההריגות השונות בי-שראל.

גם בקינות ובסליחות אשר נתחברו לזכר הקדושים ההרוגים ושריפת התורה והגמרא מוצאים שורות נוראות עד למאד ומן הנכון לציין כמה מן השורות הללו: ..." "ועל חורבנות מעט מקדשי ומדרשי התורה, בחודש השלישי נוסף לדאבון ומארה, החודש אשר נהפך ליגון וצרה, ביום מתן דת שברותי להתאשרה, וביום נתינתה כמו כן אז חזרה, עלתה לה למרום למקום מדורה. על תיקה ותרתיקה הה' דודשה חוקרה, לומדיה ושוניה באישון כמו באורה, שימו נא על לבבכם מספד מר לקשורה, כי שקולה הריגתם להתאבל ולהת-עפרה, כשריפת בית אלוקינו האולם והבירה, וכי אין להוסיף מועד שבר ותבערה, על כי נשרפה התורה, ואנחתי כבדה מבוקר ועד ערב, על בית ישראל. גאונים צדיקים ושלמים בעבודה ועל עם ה' כי נפלו בחרב..."

* * *

בנוסף לאותו רמז נורא על השריפה ביום עש"ק פ' חוקת: זאת חוקת התורה — דא גזירת אורייתא. היו מן הדרשנים ומן המגידים אשר דרשו וחקרו בדברי ימי ישראל, שמצאו רמזים נוספים לשריפה נוראה זו הדוקא בפרשת חוקת עצמה והם: על התיבות "זאת חוקת התורה" כותב רש"י: לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, "גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה" — שכן אסור להרהר אחר זאת הגזירה הנוראה. זאת ועוד, בפרשה נאמר (כ"א ו') "וישלח ה' בהם את הנחשים השרפים... וימת עם רב מישראל", כי גם זה לרמז על השריפה ועל ההריגות השונות בתקופה זו בקרב בני ישראל. ואף על הגזירה בהיחרב שתי הקהילות בשנת ת"ח אמרו דורשי רשומות, כי כה"י זאת חוקת התורה, "זאת" כמנין ת"ח, לרמז על הגזירות הנוראות בשנת ת"ח בעש"ק פ' חוקת.

ומן המקום והנכון לסיים בדברי הספ' תניא והספ' שבלי הלקט אשר כתבו בזה אחר סיפור המע-שה כדברים הללו: "והא עפרה (של התורה) עלינו לכפרה, כעולה על מוקדה, וערבה לבני יהודה כמנחה הקריבה כהלכתה, כן תעלה אזכרתה, ויקיים עלינו הקל קרא דכתי' וערבה לה' מנחת יהו-דה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות. וכל הטובות והנחמות הכתובות על ידי נביאיו לקבץ גלויותינו כאמור, ובא לציון גואל... נאם ה'. ולהורישנו שער אויבי ה' כאמור (עובדיה א') וג-לות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת וגלות ירושלים אשר בספרד יירשו את ערי הנגב, וכן יהי רצון.

האמת

בימים של אין מעש וחדלון
בְּעיתות בְּעתה וּכְחלון
וברגעֵי אפסות בלי תוחלת
חתרתי לאמת החוֹתלת

מְבִינוּת לסלעים מתחרשים של כזב
מבעד לשברי גליהם של "עכשיו"
אל מול אפנה נמוגה מתחלפת
יצוקה במקשה האמת ולופתת

ומתחיל הכזב לבצבץ לו בלאט
וטפטוף הארס מבעבע אט אט
וּמִבּוּל של קשיים סטיות וחידות
ללא מענה מתפרץ בקריאות

והבטתי ימין אין איש לי מקשיב
ומשמאל אל מולי לא ראיתי מֵשיב
ומכל חֲבֵרָתִי בת השפע שבעתי
אך לרוח העוֹלָה דייה לא נתתי

ואתם בני אנוש הפוסעים בשביל לֶבֶת
אליכם מְדַדים בין עצי השלֶכֶת
אל אותם מקפצים ורצים שאופים
בין קַרְנֵי החמה להטים שדופים

לבבם מדֻפקו יפסיק להלום
והדם לא ירתח עוד הלום
ואל מול אשליה לא פקוחה כל צרכה
יתנפץ לו לפתע חלום

דקלה במור

המודיע הצעיר

פרשת חקת

גליון 72

בינים

עַכְשָׁיו, כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בְּשַׁעֲרֵי הַחֻפְשָׁה הַגְּדוֹלָה, וּכְבָר גָּמַרְנוּ כֻּלָּנוּ אֶת מְסִבּוֹת וַחֲגִיגוֹת הַסִּיּוּם, הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנַּעֲצֹר לְרֶגַע, וְנַחְשֹׁב.

לְמִי הַקְּרִיאָה הַזּוֹ מֻפְנֵית? לְכֻלָּנוּ, מַמָּשׁ לְכֻלָּנוּ. לַיְלָדִים הַצְּעִירִים מְאֹד, (אֲפִילוּ בַּגַּנִּים — אִלּוּ יָדְעוּ לִקְרֹא). לַבָּנוֹת הַגְּדוֹלוֹת, לִמְסַיְּמוֹת כִּתּוֹת ח', לַגַּנָּנוֹת וְלַמּוֹרוֹת, לָאִמָּהוֹת וְלָאָבוֹת.

עַל מָה וְלָמָּה כָּל הָרַאֲוָה הַזּוֹ? עַל מָה בִּזְבַּזְנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מֶרֶץ וְכֹחַ, זְמַן וְסַבְלָנוּת, (וְחֹסֶר סַבְלָנוּת...) קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַאֲוָה? חָשַׁבְתִּי לְרֶגַע, בְּדִמְיוֹנִי הַפָּרוּעַ: אִלּוּ הָיוּ מְצָרְפִים אֶת הַכֶּסֶף שֶׁבֻּזְבַּז בְּכָל הַמְּסִבּוֹת הַלָּלוּ יַחַד, הָיוּ יְכוֹלִים לִבְנוֹת יְשִׁיבָה. וְלוּ הָיִינוּ מְלַכְּדִים אֶת כָּל הַזְּמַן, הַכֹּחוֹת וְהַמּוֹרוֹת — מִי יוֹדֵעַ לְאֵילוּ תּוֹצָאוֹת הָיִינוּ מַגִּיעִים.

וּמָה בַּמְּצִיאוּת? בַּמְּצִיאוּת עָשׂוּ חֲזָרוֹת.

יֵשׁ יְלָדִים/וֹת שֶׁבַּתְּקוּפָה הַזּוֹ מְסָרְבִים לָלֶכֶת לַגַּן אוֹ לְבֵית סֵפֶר, כִּי נָפַל פַּחַד הַחֲזָרוֹת עֲלֵיהֶם.

וְכַמָּה מְרִיבוֹת, וְאֵילוּ תַּחֲרֻיּוֹת, וְכָל זֶה — לְשֵׁם מָה? יֵשׁ לְמִשֶּׁהוּ תְּשׁוּבָה לַחִידָה הַזּוֹ? מִי נֶהֱנֶה מִכָּל זֶה? בִּשְׁבִיל מָה, בִּשְׁבִיל מָה עוֹשִׂים אֶת זֶה?

עַכְשָׁיו יֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה זְמַן לַחְשֹׁב — אָז אוּלַי כְּדַאי לְהַרְהֵר עַל מַהְפָּךְ בַּנּוֹשֵׂא הַזֶּה. וְלַבָּנִים, שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל נִצָּלִים מִדִּינָן שֶׁל חֲזָרוֹת, כֹּה לֶחָי!

עַד כָּאן בֵּינְתַיִם,

-חני-

שלום, אינני מבינה בכלל את הבעיה שלכם. יש בכיתה ילד גדול למרות שהוא תלמיד

לחני, שלום.

בכיתה שלנו לומד ילד שגדול מאיתנו והיה צריך להיות בכיתה גבוהה יותר. הוא חדש בתלמוד-תורה, רק השנה הגיע. הוא תלמיד מצוין, כמעט הטוב ביותר בכיתה, ולכן איננו מבינים למה עליו ללמוד עם קטנים. אבל כמה שאנחנו מנסים ומנסים לשאול אותו — הוא מתחמק ולא עונה. איך לדעתך, נוכל לברר את זה?

בסקרנות,

שלום מבני ברק.

כדי לברר את הבעיה החמורה יש דרך יעילה, אם כי קצת יקרה: דפדפו ב"דפי זהב", תמצאו שם חברות חקירה פרטיות. הן תשלחנה את רשתי הבלשים שלהן, ובוודאי תצלחנה תמורת תשלום לברר את סוד החידה הקשה... ואולי תפנו פשוט למשטרה? ושמא לשב"כ?

מצוין. נכון שזה מקרה מוזר. שאלתם את חברכם — והוא מסרב לענות. למה בכלל ניסיתם לשאול בשנית? אם הוא אינו רוצה שתדעו — זו זכותו, כל עוד שהוא אינו מפריע לכם. אתם סקרנים? התגברו קצת על עצמכם. האם אתם דייגים שחייבים בכל מחיר לצוד את הדג? אם כך, במדור הזה לא מספקים חכמת-דייגים. זו איננה הכתובת.

ספור

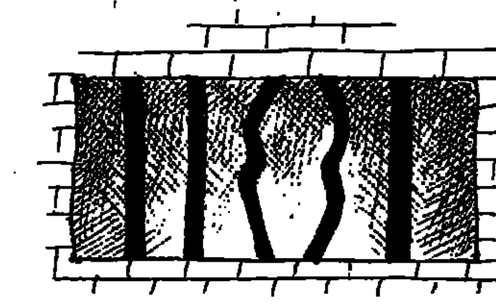

מֵאֲחוֹרֵי סוֹרְגִים

"אַבָּא, עַכְשָׁיו עוֹשִׂים אֵצֶל בַּרְזִילַי" — נִכְנַס בָּרוּךְ הַבַּיְתָה בְּהוֹדָעָה חֲגִיגִית. אַבָּא לֹא הֵגִיב עַל הַבְּשׂוֹרָה. "נוּ?" — שָׁאַל הַבֵּן. "שׁוּם נוּ", אָמַר אַבָּא. "כָּל אֶחָד עוֹשֶׂה מַה שֶּׁהוּא מֵבִין". "אֲבָל אֲנַחְנוּ כִּמְעַט הַיְחִידִים שֶׁעוֹד לֹא עָשִׂינוּ", טָעַן בָּרוּךְ בַּפַּעַם הָעֲשִׂירִית לְפָחוֹת.

אַתֶּם לֹא מַעֲלִים בְּדַעְתְּכֶם עַל מָה הִתְנַהֵל הַוִּכּוּחַ הַזֶּה. אָז שֶׁתֵּדְעוּ: עַל סוֹרְגִים לַחַלּוֹנוֹת וּלְדַלְתוֹת הַמִּרְפֶּסֶת. מִשְׁפַּחַת צִינְגֶרְט גָּרָה בִּשְׁכוּנָה חֲדָשָׁה, דֵּי מְרֻחֶקֶת וּמְבֻדֶּדֶת. לָאַחֲרוֹנָה אֵרְעוּ כַּמָּה מִקְרֵי גְּנֵבָה בָּאֵזוֹר, וּבָרוּךְ בֶּן הַשְּׁתֵּים־עֶשְׂרֵה נִתְקַף בְּפַחַד. מַה עוֹשִׂים? סוֹרְגִים, חָשַׁב. זֶה הַפִּתְרוֹן הַיָּעִיל וְהַפָּשׁוּט. רִשְׁתוֹת הַבַּרְזֶל הָעֲבוֹת הֵחֵלּוּ לְקַשֵּׁט חַלּוֹנוֹת רַבִּים בַּשְּׁכוּנָה. דֻּגְמוֹת עֲגֻלּוֹת, מְפֻתָּלוֹת, כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת. סוֹרְגִים רְחָבִים שֶׁאֶפְשָׁר גַּם לָשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם וְלִצְפּוֹת, סוֹרְגִים צְמוּדִים וּצְפוּפִים. סוּגִים מְסוּגִים שׁוֹנִים, הָעִקָּר: סוֹרְגִים.

אַבָּא שֶׁל בָּרוּךְ לֹא הִתְלַהֵב מֵרַעְיוֹן הַסּוֹרְגִים: "שָׁמַעְנוּ כְּבָר גַּם עַל סוֹרְגִים שֶׁלֹּא הוֹעִילוּ. אִם ד' לֹא יִשְׁמֹר בַּיִת — שָׁוְא עָמְלוּ מְסָרְגָיו בּוֹ", טָעַן. "אֲבָל יֵשׁ מֻשָּׂג שֶׁל חוֹבַת הִשְׁתַּדְּלוּת", אָמַר בָּרוּךְ בְּיַדְעָנוּת. "צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כַּמָּה שֶׁיְּכוֹלִים". אַבָּא הִסְבִּיר לְבָרוּךְ: "בָּזֶה אַתָּה צוֹדֵק, אֲבָל אִם בָּרוּר לְךָ שֶׁזּוֹ רַק הִשְׁתַּדְּלוּת — אַתָּה חַיָּב לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ שׁוֹמֵר לַבַּיִת. סוֹרְגִים אֵינָם בָּאִים בִּמְקוֹם בִּטָּחוֹן בַּד'".

אֲבָל בָּרוּךְ פָּחַד. בַּלֵּילוֹת הָיָה נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ לַחֲשׁוּשִׁים שׁוֹנִים, מְנוֹרוֹת שֶׁנִּפְתָּחוֹת וְנִסְגָּרוֹת, אֲנָשִׁים שֶׁהוֹלְכִים עַל בְּהוֹנוֹת וּמִסְתּוֹדְדִים. קָרָה שֶׁנִּרְדַּם וְהִתְעוֹרֵר בְּצַעֲקוֹת אֵימִים. אַבָּא רָאָה שֶׁהַפַּחַד שֶׁל בָּרוּךְ נִהְיָה בִּלְתִּי בִּלְתִּי טִבְעִי, וְהַהֶסְבֵּרִים לֹא יוֹעִילוּ. "טוֹב, נַעֲשֶׂה סוֹרְגִים, אִם הִגַּעְתָּ לְמֵמַדִּים כָּאֵלֶּה שֶׁל אֵימָה" — הִסְכִּים אַבָּא.

אֲבָל מִן הַהַחְלָטָה וְעַד לַבִּצּוּעַ הָיָה עוֹד לַעֲבֹר כִּבְרַת דֶּרֶךְ טוֹבָה. אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁזֶּה פָּשׁוּט לְהַשִּׂיג אֶת עוֹשֵׂה הַסּוֹרְגִים? אֵינְכֶם אֶלָּא טוֹעִים. עִנְיָן שָׁלֵם עַד שֶׁהוּא בָּא. אַחַר כָּךְ מוֹדֵד, וּבְעוֹד יוֹם־יוֹמַיִם יוֹדִיעַ כַּמָּה אָמוּר הַדָּבָר לַעֲלוֹת. "בִּשְׁבִילְכֶם מְחִיר מְיֻחָד", כַּמּוּבָן. הַיּוֹם־יוֹמַיִם מִתְאָרְכִים לְאַרְבָּעָה־חֲמִשָּׁה, מִקָּח קָטָן וּפְשָׁרָה — וּ"מָחָר אָבֹא". אַךְ יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן. לֹא פָּחוֹת מִשָּׁבוּעַ עָבַר עַד שֶׁדָּנִי וְחַיִּים, שְׁנֵי הַבַּחוּרִים, עָמְדוּ בְּבֵיתֵנוּ וְהֵתִיזוּ נִיצוֹצוֹת אֵשׁ. הַלְחָמַת הַסּוֹרְגִים הַחֵלָּה.

בָּרוּךְ הָיָה מְרֻצֶּה: הוּא הִרְגִּישׁ הֲקָלָה גְּדוֹלָה. הַסּוֹרְגִים

לְהִשְׁתַּחֵל בֵּינֵיהֶם וְלֹא לַעֲקֹר אוֹתָם", הִרְהֵר בָּרוּךְ בִּרְגִיעָה. אַבָּא הִגִּיעַ הַבַּיְתָה בְּשָׁעָה מֻקְדֶּמֶת מִן הָרָגִיל, לַמְרוֹת זֹאת הָיְתָה כְּבָר הָעֲבוֹדָה מֻשְׁלֶמֶת. "מַה קָּרָה? מַדּוּעַ הִקְדַּמְתָּ?" הִתְפַּלְּאָה אִמָּא. "זֶה בִּגְלַל הַסּוֹרְגִים" חִיֵּךְ. לֹא הֵבַנּוּ. "פָּשׁוּט", אָמַר אַבָּא כְּשֶׁהוּא מוֹצִיא מַעֲטָפָה מִכִּיס חֲלִיפָתוֹ, "נִמְצָאִים אֶצְלִי כַּסְפֵּי הַגְּמַ"ח שֶׁאָנוּ מְנַהֲלִים בַּכּוֹלֵל. בְּכָל עֶרֶב אֲנִי הוֹלֵךְ לִידִיד שֶׁלִּי שֶׁבְּבֵיתוֹ כַּסֶּפֶת, וּמַכְנִיס שָׁם אֶת הַכְּסָפִים. הַיּוֹם הֶחְלַטְתִּי שֶׁאֶפְשָׁר לְוַתֵּר עַל זֶה — הֲרֵי

הָיוּ חֲזָקִים וּצְפוּפִים וְנִרְאוּ יְעִילִים לְמַדַּי. "לֹא שַׁיָּךְ יֵשׁ לָנוּ סוֹרְגִים". בָּרוּךְ הִרְגִּישׁ מַשֶּׁהוּ מִן הַגַּאֲוָה. בִּזְכוּתוֹ, לֹא כָּךְ?! "אֲבָל אָמַרְתָּ שֶׁסּוֹרְגִים לֹא מְשַׁנִּים אֶת מַצַּב הַבִּטְחוֹנוּת", שָׁאַל. — "מִלְּכַתְּחִלָּה זֶה נָכוֹן, אַךְ אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָשִׂינוּ — מֻתָּר לְקַוּוֹת שֶׁה' יַעֲזֹר וְאָכֵן לֹא תִּהְיֶינָה גְּנֵבוֹת".

לְקַוּוֹת מֻתָּר. אֵין סָפֵק.

בָּרוּךְ עָלָה עַל מִטָּתוֹ בַּהֲקָלָה מְרֻבָּה, וְנִרְדַּם מִיָּד לְלֹא כָּל פְּחָדִים וּבְעוּתִים אַךְ אַחֲרֵי כַּמָּה שָׁעוֹת (כַּמָּה? הוּא לֹא יָדַע לְהַעֲרִיךְ) שֶׁל שֵׁנָה עֲמֻקָּה הִתְעוֹרֵר לְקוֹל רַחַשׁ שָׁקֵט אַךְ מַתְמִיד. מַה זֶּה? שָׁאַל אֶת עַצְמוֹ. מַה עַכְשָׁיו? הוּא נִסָּה לְהַקְשִׁיב הֵיטֵב. הָיָה זֶה כְּאִלּוּ מַשֶּׁהוּ מְנַסֵּר עֵץ, נִסָּה לְהַסְבִּיר לְעַצְמוֹ. כֵּן? לֹא? הוּא נִרְדַּם בַּשֵּׁנִית, כְּשֶׁהָרַחַשׁ הַמְּשֻׁנֶּה מְלַוֶּה אוֹתוֹ בַּחֲלוֹם.

אֲבָל הַבֹּקֶר... בַּבֹּקֶר הִתְעוֹרֵר כְּבָר לְקוֹל סַעַר גָּדוֹל. זֶה הָלַךְ בִּמְהִירוּת: אִמָּא קָמָה, נִכְנְסָה לַסָּלוֹן, רָאֲתָה מִיָּד אֶת הַבַּלָּגָן — וְהִתְחִילָה לִצְעֹק "גַּנָּבִים!" אַבָּא קָם, הִזְמִין מִיָּד מִשְׁטָרָה, וּכְשֶׁבָּרוּךְ נִכְנַס אָחַז כְּבָר בִּמְרִיחַת אַבְקָה אֲפוֹרָה. הָאַבְקָה תָּקֵל עַל מְצִיאַת טְבִיעַת אֶצְבָּעוֹת. "מַה גָּנְבוּ?" שָׁאַל בָּרוּךְ, כְּשֶׁרָאָה אֶת כְּלֵי הַכֶּסֶף בִּמְקוֹמָם. "הַמַּעֲטָפָה, הַמַּעֲטָפָה עִם הַכֶּסֶף שֶׁל הַגְּמַ"ח", עָנָה אַבָּא בְּקוֹל רוֹעֵד. אֲבָל אֵיךְ יָדְעוּ? וּשְׁאֵלַת הַשְּׁאֵלוֹת: אֵיךְ נִכְנְסוּ? "דַּוְקָא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן עִם הַסּוֹרְגִים?", שָׁאַל בָּרוּךְ. "הַסּוֹרְגִים נֻסְּרוּ לְאַט וּבִיסוֹדִיּוּת. — זוֹ דַּוְקָא תּוֹפָעָה מְצוּיָה", הִסְבִּיר הַשּׁוֹטֵר. "הַגַּנָּבִים חוֹשְׁבִים שֶׁאוּלַי הַסּוֹרְגִים נוֹעֲדוּ לִבְטֹחַ כֶּסֶף רַב אוֹ תַּכְשִׁיטִים יְקָרִים. הֵם גַּם סוֹמְכִים עַל כָּךְ שֶׁסּוֹרְגִים וְדַלְתוֹת פְּלָדָה מַרְפּוֹת אֶת הָעֵרָנוּת שֶׁל בְּנֵי הַבַּיִת".

אַבָּא רָאָה שֶׁבָּרוּךְ מַרְגִּישׁ לֹא נֹחַ. הוּא עַצְמוֹ הָיָה בְּדַרְכּוֹ לָרַב, כְּדֵי לְבָרֵר כַּמָּה וְאֵיךְ וּמָתַי עָלָיו לְהָשִׁיב אֶת כַּסְפֵּי הַצְּדָקָה שֶׁל הַצִּבּוּר: "בָּרוּךְ, זֶה לֹא בְּאַשְׁמָתְךָ. גַּם אִם הַסּוֹרְגִים לֹא הוֹעִילוּ, הֵם לֹא הִזִּיקוּ. צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ מַנְהִיג לַבִּירָה. זֶה הַכֹּל".

הַשּׁוֹטְרִים סִיְּמוּ אֶת מְלַאכְתָּם. "אָנוּ מְקַוִּים שֶׁמַּהֵר מְאֹד יָשׁוּבוּ הַגַּנָּבִים שֶׁלָּכֶם מֵאֲחוֹרֵי סוֹרְגִים, וְהַכֶּסֶף יוּשַׁב" אָמְרוּ.

סוֹרְגִים כָּאֵלֶּה? — מִלְמַלְתִּי.

"שלי שלך ושלך שלך — חסיד,
שלך שלי ושלי שלי — רשע" (משנה י"ד.)
חסיד מה הוא אומר?
מוטב לי לוותר משלי,
ובלבד שאדע כי שלך נשאר שלך,
שלא נגעתי במה שאינו שלי.
ואילו הרשע מתנהג להפך.
וכך הוא אומר:
נוח לו אפילו להכנס בספק,
שמא קצת מ"שלך" נבלע ב"שלי",
ובלבד שאהיה בטוח —
כי "שלי" "שלי".
שלא נהנה זולתי מחלקי.
נא לבדוק — לאן אתה/את שייכים?

טביל בפרשת השבוע חקת

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (י"ט, י"ד)

— "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה". (ברכות ס"ג)

לכאורה, הרי נאמר וחי בהם, ולא שימות בהם? אלא, פעמים רבות אנו משתמטים מעשיית מצוות ומעשים טובים, משום שאנו טרודים ואין לנו פנאי. מתחמקים מכיבוד הורים, בגלל עומס של שיעורי בית. נמנעים מגמילות חסדים, כי אין זמן, אין זמן. אבל כשמגיע הזמן להיפטר מן העולם — אין כל תרוצים! אז לא שואלים אם יש או אין זמן, בעל כורחו מניח אדם הכל ומתפנה לרגע הגדול... זהו מה שאמרו: דברי תורה מתקיימין (לא רק נלמדים, אלא מתקיימים!) במי שממעלה בדעתו כאילו הוא כבר נפרד מן העולם — ואז יש כבר זמן לרוב... (חפץ חיים)

כדוגמה לכך: ר' אפרים זלמן מרגליות עשיר גדול היה ובעל עסקים רבים, אך כשעסק בתורה היה מסתגר בחדרו ולא נפנה לשום עסק. פעם, בשעת לימודו באה אשתו והודיעה לו שסוחרים גדולים באו אליו, ואם לא יתפנה מיד, יפסיד סכום כסף גדול. השיב ר' אפרים זלמן: "אדם כי ימות באהל", כשעוסקים בתורה צריך להיות כמו מת לגבי כל עניני העולם. אחר כך, כשנודע לו על הסכום הגדול שהפסיד, אמר בשמחה: ברוך השם! שילמתי כמה אלפי כתרים בעד דף גמרא!

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

המודיע השבוע לפני שלושים שנה

לוח זמני השבוע - חקת-בלק; ז'-י"ד תמוז תשמ"ז

יום החודש	יום השבוע	תמוז	עלות השחר	עטיפת הטלית	ק' החמה	סוז"ש קר"ש להמג"א	סוז"ש קר"ש להתניא והגר"א	סוז"ת תפילה להמג"א	סוז"ת להתניא והגר"א	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת החמה
א	א	ב' דר"ח	2.39	3.40	4.32	7.10	8.03	8.40	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
ב	ב		2.40	3.40	4.32	7.11	8.03	8.41	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
ג	ג		2.40	3.40	4.33	7.11	8.04	8.42	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ד	ד		2.41	3.41	4.33	7.11	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ה	ה		2.41	3.41	4.33	7.12	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ו	ו		2.41	3.41	4.34	7.12	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ז	ז	חקת	2.42	3.42	4.34	7.12	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51

לפי אופק ירושלים — כל הזמנים לפי שעון החורף — מתוך לוח דבר יום ביומו

מבקר המדינה מגן על עמדתו לא לחשוף הבקורת על הש.ב.

ירושלים, יום ב' (מאת סופרנו בכנסת) — מבקר המדינה הד"ר ב. מחוס הגן בפני ועדת הכספים של הכנסת על סירובו אי-הגשת כל דו"ח על ידו על הש.ב. למרות שהוא עומד בבקרתו מאז 1952/53 בנימוק שהחוק אינו מחייב אותו לכך ואילו י. בדר מסיעת חרות, יצא — לראשונה בתולדות הארץ בכך בפני הכתבים הפרלמנטריים — בהאשמה חמורה נגד המבקר אשר מסר, לדעתו, דו"חות לקויים וממצים, בניגוד לחוק, על מערכת הבטחון לועדת הכספים.

הויכוח הציבורי על הש.ב. שסחף כבר היום את מבקר המדינה, והעלה זו הפעם הראשונה, נימה של אי אימון מצד חלק בציבור במוסד הביקורת שזכה עד כה לאימון ולהערכה של כל חלקי הציבור. החל, כזכור, עם הודעתו הרשמית של ראש הממשלה בכנסת על קיומו של הש.ב. ומטרותיו, ולמעשה אף לפני כן עם פתיחת חקירת רצח קסטנר, בתגובה על הודעתו של ראש הממשלה פנה הד"ר י. בדר ליו"ר ועדת הכספים וביקש ממנו לכנס את הועדה ולדון בדברי מר ב.ג. כאילו הש.ב. עומד תחת בקורת מבקר המדינה בעוד שכל דו"ח על ביקורת כזו לא הגיעה לועדה בהתאם לחוק.

לפי הזמנת הועדה הופיע היום מבקר המדינה הד"ר ז. מחוס בפני חברי הועדה ומסר פרטים על אופי הביקורת על הש.ב. ד"ר מחוס ציין כי הש.ב. עומד תחת ביקורת משרדו מאז 1952-53 אך הביקורת אינה מקיפה את החלק הענייני-האופרטיבי של הש.ב. באשר חלק זה עומד לביקורת המדינה רק במדה זה נוגע לשטח הכספים של המדינה ולדוגמה ציין המבקר את אגף השכון במשרד העבודה וכד'.

המבקר הוסיף כי לפי קנה המדה של הביקורת מהווה הש.ב. יחידה מבוקרת ובמקרה זה נסבה הביקורת על חשבונות והסדרים מינהליים כלליים ובמסגרת זו נערכה ביקורת לגבי מבנה השרות מבחינה מנהלית השמירה על מסגרות התקציב, שיטת מערכת הנהלת החשבונות מסמכים על הנהלת החשבונות, האחריות והאישורים לפעולות כספיות, הרכב ותיקונו וכד'.

הביקורת מבוצעת ע"י עובדים הנמצאים תחת פיקוח המנהל הכללי של משרד המבקר. תוצאות הביקורת נמסרות לראש הש.ב. ובמקרה הצורך גם לראש המשרד הממונה כלפי הממשלה של הש.ב. "הביקורת העלתה כי פעולת הש.ב. תקינה גם בנוגע לחשבונות וגם בנוגע למינהל ובמדה שעל סמך הביקורת נדרשו תיקונים מינהליים, בוצעו התיקונים הדרושים ע"י השרות" — טען המבקר.

טיהור בצמרת השלטון בבריה"מ:
מלנקוב, כגנוביץ ומולוטוב הודחו מכל תפקידיהם

מוסקבה יום ד', — (עי"ר) — הטפה הגדולה ביותר בברית המועצות מאז מיתתו של סטאלין חל היום עם הדחתם של שלושה מחברי הנשיאות של המפלגה הקומוניסטית בברית המועצות ג. מאלנקוב, ל. כגנוביץ, וו. מולוטוב מתפקידם והורדתו של שפילוב מתפקידו כמזכיר הועד המרכזי של המפלגה.

במשך היום פשטו שמועות על הדחתם, אולם בשעות הערב הודיע רדיו מוסקבה כי הועד המרכזי של המפלגה פיטר היום מנשיאות המפלגה את מר גיאורגי מלנקוב, לאזר קגנוביץ' ואת היאצ'סלב מולוטוב.

הודעתו של הועד המרכזי כוללת היסטוריה קצרה על "מדיניותם האנטי מפלגתית" של קבוצה זו, ובין היתר נאשם מולוטוב בהכשלת מדיניותה של ברית המועצות.

האות לטיהור ניתן היום ע"י "פראבדה" שפרסם היום מאמר בלתי חתום בו הוא מוקיע את אותם החברים המתנגדים להחלטות קונגרס ה-20 של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שנערך בפברואר 1956.

דון דאלס, לשעבר כתב ודיטר במוסקבה, מציין את הודעת מוסקבה כמיפנה הגדול ביותר במדיניות הסובייטית מאז מותו של סטאלין.

מבין ארבעת המנהיגים המודחים ששמותיהם הוזכרו בידיעות ממוסקבה היו שלושה קשורים בקשרים חזקים הדוקים עם סטאלין.

הדבר הראשון הבולט לעין הוא כי מספר החברים בנשיאות הוגדל מ-11 ל-15.

שר ההגנה הסובייטי. מארשל גיאורגי ז'וקוב העלה לדרגת חבר מלא מדרגת חבר מועמד.

מ.ב. פרבוקין. סגן ראשון לראש הממשלה הוריד מדרגת חבר מלא לדרגת חבר מועמד.

הרב לורנץ מעלה בכנסת פרשת ההתנכלויות לבנין ישיבת חדרה

ירושלים, יום ב' (מאת סופרנו בכנסת) — פרשת ההתנכלויות לבנין הישיבה בחדרה ע"י תושבי שכונת שמשון בעיר, שימשה היום נושא לשאילתה שהופנתה ע"י חה"כ הרב ש. לורנץ בכנסת.

בשאילתה שהופנתה לשר המשטרה טוען הרב לורנץ כי כפי שמוסרות העתונות הרסו מספר בריונים מהנהלת שכונת שמשון בחדרה את היסודות שהונחו להקמת בנין הישיבה. תכנית הבנין אושרה כחוק על ידי המוסדות המתאימים. המשטרה לא נקטה בשום צעדים כלפי המחבלים למרות שידועים לה שמותיהם.

השואל ביקש לדעת מה הם האמצעים שנקטה המשטרה כלפי המחבלים או במקרה שלא נקטה עדיין בצעדים, האם יש בדעתו להורות למשטרה לפעול בהתאם לחוק.

הרב לורנץ מציין את הרושם המזעזע העלול להתקבל בעולם כולו למשמע הידיעה כי מתנגדים בכוח בנין מרכזי לתורה במדינת ישראל. דבר שאין לו אח בשום מדינה תקינה בעולם, ושאל "היש בדעתו להגיב בצורה יותר חמורה מאשר לגבי פגיעה בסתם רשות היחיד?".

שר המשטרה מר ב. שיטרית דחה את טענותיו של הרב לורנץ, בטענו כי "עירית חדרה הקצתה לישיבה השוכנת עתה בחדרה בבנין ישן, מגרש הנמצא בשכונת שמשון. הובא למקום חצץ ונקבעו גם כמה סימנים להפירת היסודות. עמודי סימון אלה נעקרו ממקומם והושארו בכמקום כבראה על ידי תושבי שכונת שמשון. מועצת העיריה הודיעה לשני הצדדים כי לטובת התנגדותם של אנשי השכונה להקמת הישיבה היא תדון מחדש בענין זה" — טען השר.

החל משפטם של הנאשמים ברצח ד"ר קסטנר. החשודים מכחישים

תל-אביב, יום ג' — משפטם של הנאשמים ברצח ד"ר י. קסטנר, היה יוסף מנקס, זאב אקשטיין ודן שמר, החל היה תבורר היום בפני בית המשפט המחוזי בת"א. שלושת הנאשמים השיבו בשלילה לשאלה אם הם מודים ברצח ד"ר ישראל קסטנר אור ליום ה-4 במארס 1957, ושני הראשונים לא הודו גם באשמה של חברות בארגון טירוריסטי.

בית המשפט ישמע בשלב זה 3 עדי תביעה, ולאחר מכן יידחה המשפט עד לאחר פגרת בית המשפט, המתחילה ב-1 באוגוסט. אמנם בית המשפט הקציב שבוע ימים לשמיעת עדויות אלה, אולם נראה, שלא יהיה צורך בזמן רב כל כך.

עד התביעה הראשון סיים היום את עדותו ואת חקירת הנגד של עו"ד קריצ'מן, ואם שמיעת יתר 2 העדים תימשך בקצב זה, יש להניח, כי שלב זה של המשפט יסתיים עוד השבוע.

בית המשפט עומד לצאת באחד הימים אל שכונת אבו כביר, לראות את הבאר, שם מצאה המשטרה 2 מחבואי נשק, שלפי התביעה השתמשו היורים בנשק שנמצא שם.

לאחר הקראת גליון האישום, החלה גב' ב פורת בנאום הפתיחה שלה, בו גוללה את הרקע למעשה, את מניעיו, ואת פרשת הביצוע. בראשית דבריה ביקשה גב' בן פורת להבדיל בין אקשטיין לבין שמר. אקשטיין היה קשור עם מנקס זמן רב למדי, ואילו שמר השתתף רק בהתנקשות. במשך שנים התנהלה הסתה נגד ד"ר קסטנר בחוג שאליהם השתייכו הנאשמים. באמרו דברים שכרכו את ד"ר קסטנר עם השלטון כיחידה על ערכים זה לזה, וכולם כתנו על ידיהם כפורשי מלחמה. זה היה לפני משפט קסטנר, בעת מהלכו ולאחר סיומו. כששקטו הרוחות והמנוח קסטנר הרגיש בטוח יותר, הוריד ממנו המשמר תקופה ארוכה לפני שנרצח. החוג אליו השתייכו שני הנאשמים הראשונים הוא חוג הדגל "במלכות ישראל", כדוגמת לח"י וכהמשך למחתרת לח"י.

התביעה תטען — אמרה גב' בן פורת — כי החוג ביצע את הרצח, וכי פעולה זו היתה מתוכננת. המבצעים חשבו שלא יגלו אותם, אולם השלטונות הצליחו לגלותם במהירות.

ד"ר קסטנר נלקח לבית החולים ונותח, אולם קודם לכן מסר תיאור המתנקש. לאחר הניתוח הוצא מגופו קליע שעבר את קנה האקדח, שנמצא בתוך הג'יפ. טביעת אצבעות, שנמצאה על הגה הג'יפ התאימו לטביעת אצבעות דן שמר.

המשטרה עשתה חישוב, כי ההתנקשות יכולה להיות על רקע פרטי-אישי, שרצה לנקום בקסטנר על שגרם למות קרובו, או בידי אנשי החוג המחתרתי בראשותו של מנקס. בהתאם לדברי המודיע שלה החלה המשטרה לחקור בשני הכיוונים ופנתה אל הש.ב. וביקשה רשימת חשודים. ברשימה נכללו שני הנאשמים הראשונים, שנעצרו אותו לילה. ואילו דן שמר נעצר למחרת היום. שמר נעצר, כיון שמצאו אצל אלישוילי ידיעה על התענינותו של מנקס בדן שמר, שלא הכירו.

ננעלה ועידת אגו"י בארה"ב

ניו יורק יום ד' — (מאת סופרנו י. פרידנזון) — בתביעה לממשלה האמריקאית לתמוך במדינת ישראל מפני הסכנות הצפויות לה מצד מדינות ערב ובקריאה לראשי מדינת ישראל להבין שקיום המדינה תלוי בקיום התורה — ננעלה הועידה הארצית ה-35 של הסתדרות אגודת ישראל בארצות הברית.

כמו"כ נתקבלו החלטות מעשיות לעזור לישוב החרדי בארץ ישראל במאבקו להשלטת התורה ואושרו החלטות חשובות לחיזוק האגודה בארה"ב ובארץ ישראל.

הועידה נמשכה שלושה ימים בהשתתפות מאות צירים ואלפי אורחים מרחבי ארה"ב וקנדה, ובראשותם של הרבנים האדמו"רים וראשי הישיבות הכי מפורסמים בארה"ב.

הרב ד"ר יצחק לוין יו"ר הועה"פ העולמי של אגו"י באה"ב הרצה סקירה מקיפה על פעולות הועה"פ העולמי ועל פעולותיו במוסדות בינלאומיים.

בין הנואמים היו הגר"א קוטלר, הגר"מ פיינשטיין הגר"ר"מ כץ מטלז הגר"א זקס, האדמו"ר מנובומינסק, האדמו"ר מפשמישל, הרב ד"ר יצחק לוין, הרבנים: הרב חודודוב הרב טייץ, הרב זילברברג מפיטסבורג, הרב עלברג, הרב אלטוסקי, הרב מורדוכוביץ, הרב כהנה, הרב מאיר שוורצמן, הרב שורד, הרב בנימין זאב הנדלס ה ר"א טרס, הר"א הירש, הר"י בסר, הר"י פרידנזון וד"ר ביברפלד מסתטוראל.

ישיבת "נזר התורה" - חידוש מרנין בעולמה של תורה

סגולותיו המיוחדת של עולם התורה — שכל אשר ניטע בו וחידש משהו שלא היה לפניו. ההבדל דורנו בהיכלי תורה, יראה וחסידות. לא תמיד ראוי זה כראוי זה, אך לעולם הצד השווה שבהן כי התוססים בצילם מבקשים את הדרך ואת המשעל דרכו יעלו בית השם.

בין מוסדות התורה שקמו בעת האחרונה, תופסת לה מקום של כבוד בכותל המזרח ישיבת "נזר התורה" בירושלים עיה"ק, (מוסדות של מוסדות "קול ברמה") — שבמרוצת השנה בה היא קיימת ופועלת זכתה לכתר שם טוב, העולה על גביהן. בחודש אלול הקרוב — תכלה שנה מאז נוסדה ישיבת "נזר התורה", שהיא ישיבה תורנית ברוח החסידות שבין כתליה מתעלים ועולים במדרגות תורה ועבודת השם צעירים מצויינים המבקשים לדרוש את השם.

בזכות של צוות רוחני משובח ומסור, הצליחה ישיבת "נזר התורה" לקצור הצלחה כה כבירה ולהגדיר בבקעה שהגיעו לה, בה פילסה נתיב בעולם התורה וקנתה לה מקום של כבוד בכותל המזרח.

ישיבה חסידית - במובן הרחב של המושג

מגמתה הראשונית של ישיבת "נזר התורה", לשים את הדגש העיקרי על התעלותו של התלמיד בלמוד התורה הקדי ברמה גבוהה ביותר, באיכות העיון ובעומק הפשט. מטרתה להכשיר את העלם הצעיר הדורך על סף מפתנה שיגדל ברתורה ותלמיד חכם.

את הקנין הזה, של "לגדול בתורה", רוכש התלמיד בקנה אחד עם קנין נוסף שהוא תנאי לראשון: בחינוכו ליראת שמים ולעבודה השי"ת, ברוח החסידות, אולם ללא זיקה מיוחדת או קשר מיוחד לחצר חסידית מיוחדת או מסויימת. אם ניתנים הדברים להגדרה, ניתן לומר: "ברוח החסידות הכללית".

ישיבה מעין-זו היתה זמן רב מבוקשם של הורים רבים. הורים שרקעם חסידי, שמסורת החסידות אותה ינקו בבית אביהם יקרה להם והם חפצים להנחילה גם לבניהם אחריהם, אך לא מצאו את המקום בו יממשו שאיפה זו.

לכך ניתנת תשובה מקורית על-ידי ישיבת "נזר התורה". היא העמידה לרשות ההורים ישיבה שרקעה חסידי, רוחה חסידית, אך בהחלט בלתי-מוגדרת ובלתי מסויימת. מאידך, הדגש מושם על איכות הלימוד והדרכת התלמיד ללימוד בעיון ובעומק הפשט, בצד חינוך למדות טובות, יראת שמים וחסידות, החוברים יחד ללא כל סתירה.

הצוות החינוכי - ופעולתו

על משימה מיוחדת זו הופקד כאמור צוות רוחני מן העידית שבעידית. הוא כולל אישי תורה וחינוך ותיקים ומובהקים אשר רכשו הערצת תלמידיהם.

ראש הישיבה, הוא הגאון רבי נחום רוטשטיין שליט"א, בעמח"ס "אבן שתיה", שעינו פקוחה על סדריה וגיבוש תכניה — ולשעוריו בה מוניטין רבים.

המשגיח הרה"ג ר' משה שמואל-כהן שליט"א, שכיהן בעבר כחמש עשרה שנים כמשגיח בישיבת איתרי לצעירים, בנוסף על היותו מגיד שיעור מעולה, וזכה למוניטין עקב הצלחותיו בחינוך צעירים לתורה ויר"ש.

הרה"ג ר' יעקב ווייל שליט"א בעמח"ס זבחי תרועה, ותלמיד מובהק להגאון המפורסם מפוסקי הדור הרש"ז אויערבאך שליט"א, שהתמחה עשרות שנים בקידום תלמידים וחינוכם לגדלות בתורה, מכהן בישיבה כר"מ וכשו"ם האחראי לעיצוב וקידום כל תלמיד ותלמיד כפי כשרונותיו, בטיפול אישי ואינדיבידואלי, ומקדיש לכך משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הערב המאוחרות.

כר"מ בשיעור א' מכהן הרה"ג ר' זכריה שפרונג שליט"א, תלמיד חכם מופלג בהיקף נרחב, עתיר נסיון בהרבצת תורה בישיבות קדושות במשך שנים רבות. ובעל הסברה נפלאה ופה מפיק מרגליות.

להחדרת הבנת השיעור והקיפו בהתאם לכשרונותיו של כל תלמיד ותלמיד — חידשה הישיבה דבר שכמעט ואינו קיים בישיבות אחרות — מספר אברכים מופלגים בתורה העמידו כצוות עזר וסיוע אינדיבידואלי לכל אחד ואחד.

כר"מ בשיעור הלכה מכהן הרה"ג ר' אשר זלצמן שליט"א, מראשי מכון מוריה שנודע לתהלה בשערי ציון המצוינים בהלכה בכוחו המופלג לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ובדרך זו מלמד ומכוון את התלמידים בישיבה ללמוד ההלכה מתוך המקורות עד שידעו את המעשה אשר יעשון.

כר"מ בשיעור בקיאות מכהן הרה"ג ר' ישעי' בראנד שליט"א שזה כחמש עשרה שנים מכהן כר"מ בישיבות קטנות, הידוע במומחיותו לחדור לכשרונותיו החבויים של התלמיד.

תלמידים צעירים, בראשית דרכם, הלומדים ב"נזר התורה", מוכיחים היום כי ההדגשים עלו יפה. זה עתה יצאו מן הבתיים וכבר כוחם עמם ללמוד סוגיה לעומקה, להבינה, לדלות מכמניה ופירושיה מפרושי הראשונים והאחרונים, תוך שימת לב להעמקת העיון והפשט ולהעמיד דבר דבור על מכונו. הצלחה מיוחדת לנערים אלו בתחום החינוך למדות טובות, ליראת שמים, לחסידות ולעין טובה. ההשפעה ההדדית מרשימה, הכוחות שמושקעים נותנים פרי — ולא פלא ששמה הטוב של הישיבה הולך לפניה.

הכל על הצד היותר טוב

בישיבה שראשיה ומייסדיה ואנשיה גמרו אומר להעניק לתלמידיהם את העידית והמובחר, לא נעצרת המגמה הזו באף תחום מתחומי פעילותה. הצד הרוחני הוא עיקרה, אך גם אותו חלק הנקרא "גשמי", כמאכלם ובית אכסניותם של התלמידים, לא נגרע והנהלת הישיבה שוקדת להעניק לתלמידים את תחושת הנוחיות ומילוי צרכיהם המגוונים על הצד היותר טוב.

לקראת השנה הבעל"ט מתכוננת ישיבת "נזר התורה" להרחיב גבוליה ולהוסיף ספסלים בבית המדרש עד כמה שיד ההנהלה תהא משגת, אם כי כבר עתה ברור שלא יהא בכך כדי לענות על הדרישות להיכנס לישיבה — כולן. בחודש אלול הקרוב יפתח שעור א' חדש, ומתכונתו כמתכונת השעור הראשון, שזה עתה מסיים בישיבה את שנתו הראשונה, לשביעות רצון התלמידים, הוריהם ולתפארת מחנכיהם ומכוניהם.

המודיע הצעיר

מגלה: שולמית

הספור שמאחורי מטוס ה"ססנה"

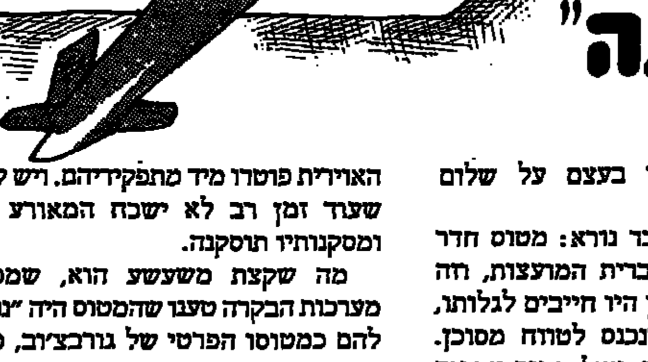

מהו המקום הבטוח והשמור ביותר בעולם? קצת קשה לענות על השאלה הזו. אבל אילו היינו שואלים אותה לפני כמה שבועות, היתה אחת התשובות האפשריות: כיכר הקרמלין במוסקבה אשר בברית המועצות.

בככר הזו, שנקראת גם "הכיכר האדומה" שוכנים כל ה"מי ומי" שבצמרת המפלגה הקומוניסטית (במקביל לבית הלבן שבוושינגטון) והנה. בלב הככר הזו נחת לו ביום מעונן מטוס "ססנה" שהוא מטוס קל וקטן, ומן המטוס יצא לו בלי להתבלבל

בחור בן תשע עשרה ששמו מאתיאס רוסט. הבחור גר בגרמניה המערבית, והוא עשה את הבלתי יאומן.

תשאלו: למה זה כל כך חמור? מה יש אם הוא נחת שם? הרי בנחיתתו לא גרם שום נזק, לא בנפש ולא ברכוש. נכון, אתם לכאורה צודקים. אבל רק לכאורה. הסיפור הזה גרם נזק עצום לברית המועצות והחליש אותה בהרבה.

כל כך למה? לשתי המעצמות החזקות בעולם, ארצות הברית וברית המועצות, יש עוצמה גרעינית. כלומר: היכולת להשליך פצצות אטום שעלולות להרוס להלוטין את המקום בו תוטלנה, חלילה. שתי המעצמות עמלות בלי הרף כדי לשפר את היכולת שלהן, וגם כדי לפתח אמצעי ומכשירי זיהוי שיוכלו לגלות כל איום גרעיני בשלב מוקדם. התסריט המשוער הוא בערך כזה: אם תעיז ארצות הברית לשגר לעבר ברית המועצות מטוס נושא פצצת אטום, יבחינו בו מיד מכשירי הרדאר הרגישים במיוחד של ברית המועצות, ויעשו מיד את הפעולה שכנגד: יורו לאחד המטוסים לשגר לעבר ארצות הברית פצצה כזו. כלומר, אי אפשר לפגוע בלי להפגע! מגוחך לומר, אך האיום האטומי הזה, שומר בעצם על שלום העולם...

והנה כאן קרה דבר נורא: מטוס חדר למרחב האוירי של ברית המועצות, וזה עצמו כבר חמור. כאן היו חייבים לגלותו, להפילו עוד לפני שנכנס לטווח מסוכן. לאיים עליו ולהרחיקו. אבל מטוס הססנה הקל הנמיך טוס והגיע עד לא פחות ולא יותר מלב הכיכר האדומה. ומה היה קורה אילו היתה במטוס הזה פצצת אטום?... נורא לחשוב.

הסובייטים היו המומים. הדבר מצביע על חולשה נוראה במערכת ההגנה והבקרה שלהם. בפרט שמדובר בטיס צעיר ולא מנוסה, ובמטוס פשוט ולא קרבי. החולשה הזו מחלישה אותם בויכוחים בינלאומיים, כי החלש חייב להכנע... אם אינכם מסוגלים להגן על עצמכם — אתם בעמדה נחותה. וברית המועצות אינה רגילה להמצא בעמדות נחותות.

הדבר גרר פיטורים מידיים וקשים: שר ההגנה הסובייטי והממונה על ההגנה האוירית פוטרו מיד מתפקידיהם. ויש להניח שעוד זמן רב לא ישכח המאורע הזה, ומסקנותיו תוסקנה.

מה שקצת משעשע הוא, שמפעילי מערכות הבקרה טענו שהמטוס היה "נראה" להם כמטוס הפרטי של גורבצ'וב, מנהיג ברית המועצות. והטייס הפוחח טען, שהוא רק רצה לשוחח עם גורבצ'וב. שיחה אחת וטעות אחת...

רגע, חושבים!

(1) איפה?

עינו בפרשת השבוע. מצאו ארבעה שמות מקומות שאנו נותנים להם רמזים מחורים:

ש', ציפור סתורית, עליהן מציגים, מקצוע מסובך.

(2) כיצד לשבץ?

כיצד תוכל לשבץ כאן את האותיות הבאות? (ולקבל, כמובן, שמות עצם עבריים)

ב ה ו ח ל מ ע צ ק

(3) שלי — שלך

במשנה שנאמו השבת מדובר על "שלי — שלך". מצאו את המילים הבאות, שהמילה "שלי" חבויה בהן:

א. שורשרת
ב. תפקיד
ג. מצוה בפודים
ד. הכינה אוכל
ה. אינה מסודרת
ו. תפילה בראש השנה
ז. גמור

שמות הזוכים של רגע חושבים 68

פרס ראשון: מלכי ברגנר אולפנה 1 תל אביב — הספר: מאור הגולה, מאת י.ל. לוין

פרס שני: שלמה פלדמן שמעון רוקח 21 ירושלים — הספר: האש המתלקחת מאת דוד זריצקי

פרס שלישי: ברכה פלזנר, האורים 10 פתח תקוה — הספר ר' אייזל חריף מאת י.ל. לוין

בשכונה שלנו

סיפרה: שולמית

— "טוב, אז תחליטי של מי את חברה, וזהו! או שלי או של ציפי". היה זה משפט הסיום של חדוה למריבה שפרצה אמש, ודווקא על רקע שמח. ביום שני, יום החוג המפורסם, עלינו — ציפי ואני — אל גב' לדרסקי וביקשנו לטייל עם רותי הקטנה. במדרגות לחשה לי ציפי: "היא לא תסכים, את תראי שהיא לא תסכים".

ואני בשלי: "ציפי, למה לא? אנחנו לא מספיק גדולות?" אנחנו דופקות בעדינות וציפי לוחשת שוב: "שולי, את זוכרת את הפעם הראשונה שבה דפקנו על הדלת הזו, אז בחנוכה"... ציפי לא הספיקה לסיים את המשפט, וכבר נפתחה הדלת לרווחה: "סודות ברבים?!" ציטטה גב' לדרסקי את אחד המשפטים השגורים על פינו. "אנחנו רוצות לטייל עם רותי שלך, אפשר?" שאלתי.

גב' לדרסקי הידקה את המטפחת. במשך הזמן למדנו לדעת שזו תנועה אופיינית לה כאשר היא חושבת.

לבסוף חייכה והשיבה בנועם אופייני: "אה... כן, אין סיבה שלא. אתן כבר גדולות".

גב' לדרסקי הלבישה את רותי, חבשה לראשה כובע קטן וחמוד ושמה אותה בזרועותיה של ציפי. וכך, גאות ומאושרות, יצאנו לטיול הראשון שלנו עם רותי, כשאנחנו מתחלפות לסרוגין: פעם ציפי מובילה את העגלה, ופעם אני. בהזדמנות חגיגית זו זכה גם איציק, האח הקטן של רותי, לטיול בחוצות השכונה. אם כבר מטיילים — לפחות ששנים יהנו.

אתמול, ביום רביעי, שוב ביקשנו רשות לטייל עם רותי. הפעם לא היינו יחידות בשכונה. שכן, כידוע, ביום שני רק ציפי ואני פנויות, (חוג לצייר!) ויום רביעי הוא יום חול ככל הימים...

זה התחיל מלא כלום. ממש כך! ציפי העבירה אלי את העגלה. רותי הקטנה חייכה במתיקות אל המשחק שבזרועותיה. הציתי את הכביש ולמולי עמדה חדוה: "שולי, תני לי אותה קצת, רק קצת! בבקשה!" "אבל הבטחתי לציפי," ניסיתי להתחמק. — "רק סיבוב קטן, מה אכפת לך? לא רק את אוהבת את רותי, גם אני אוהבת אותה". ואז בא משפט הסיום המדאי: — "טוב, אז תחליטי לבד של מי את חברה, או שלי או של ציפי".

למען האמת לא ידעתי להחליט. ציפי היא טובה ומבוגרת, יש לה מידות טובות, ובכלל... וגם חדוה, חדוה היא חכמה והיא פחות או יותר החברה הקבועה שלי. ובדרך כלל כל העינים מסתדרים גם בלי "להחליט של מי אני חברה". אז תגידו אתם, מה הייתם עושים לו נתבקשתם להחליט מי מבין שתי חברות נחמדות, נחמדה יותר?

— "חדוה, למה את כל כך כועסת?" ניסיתי לרכך אותה. אולם ללא הועיל, חדוה הסתובבה והלכה לה.

עד היכן דברים מגיעים?

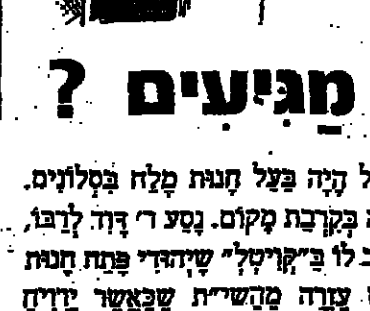

ר' דוד זלצר זצ"ל היה בעל חנות מלח בסלונים. לימים קם לו מתחרה בקרבת מקום. נסע ר' דוד לרבו, הס"ק מלכובין, וכתב לו ב"קויטל" שיהודי פתח חנות למלח, והוא מבקש עזרה מהשי"ת שכאשר יזיק המתחרה — לא ירע לבבו. כשחזר למסחרו ראה שדי עזר ונתמלאה משאלתו. אז נסע שוב לס"ק והגיש לו "קויטל" שני, ובו כתב שאמנם אינו מקנא במתחרה, אך עדיין אינו מרגיש שמחה; ואילו היה זה יהודי שעוסק במסחר אחר, בודאי היה שמח בהצלחתו. אם כך, והזו חסרון באמונה! והרי אין אדם נוגע במוכן לחברו. לכן הוא מבקש שהשי"ת יעזור לו לשמוח בהצלחת מתחרהו...

פתרונות לרגע חושבים 68

1) 6 עולות צבי, 12 בקר
2) C — 1, D — 6, B — 8.
3) שמה, למה, כמה, תמה, נמה, רמה, המה, תמימה.

בס"ד
בריכת שחיה שריגים
★ רחצה נפרדת לגברים ולנשים
מציל לגברים, מצילה לנשים
★ ניתן לשכור את הבריכה לרחצה נפרדת בתאום טלפוני מראש ★ מחירים זולים מאד
★ לרכזי הקיטנות
עקב הפניות הרבות נבקשכם לתועלתכם לתאם בהקדם עם הנהלת הבריכה מועדים מובטחים
שעות נוחות במיוחד בשעות הבוקר ובשעות אחר הצהרים
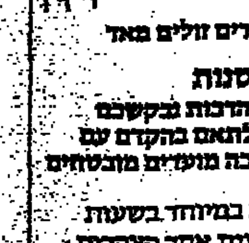
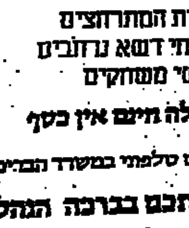
לשרות המתרחצים
משטחי דשא נרחבים
מגרשי משחקים
מתקני נופש
כסאות נוח
רהוט גן וזריש בשפע
כל אלה חינם אין כסף
לתאום טלפוני במשרד הבריכה 912176 בבית בערב 934277
לשרותכם בברכה הנהלת בריכת שריגים

השם שלי

ספורים על שמות ואנשים

כחדר ההמתנה של רופא השי־נים נוקבות הזקנה, ההפכה לשי־עזר. ושיחה מתגלגלת. ואם עצבי־נית קוראת לקטנה השובבה המקפצה על יגל אביה "מהאה כך "שירלי" די. שבי עד קצת, ודיי!"

הבנתי: שובבה ומתחבלת, ובכפרה:

ידעתי שאם תיוולד לנו בת תקרא הקטנה על־שם סבתה. "שינדל". ידעתי — בלב שקט, כי ודאי נוהגין שם במשפחה, או כשם נשנה. כמו כולם ההפתעה היתה כשאכן נולדה הבת, והשם ניתן לה ללא שינוי שם או הוספת. — וטפחתי לבעלי שטפן: "אם ליתנות אז בלי הקטן למקד — כתם כרמלה או גבירה או צופיה. הבקשה וההתרגשות היו כבובים. שם של אבה. כבוד אם — חסד של אמת.

התגלגלתי על יצועי שפתה על גבי שפתה ארך? איך אפילו כואת לקטנטנת הבינת המבט? ומי מה אומר לה בבגרותה כשתשאל על שם שכזה:

כולן — בכתתי היו דור ראשון של עולים לארץ. הכולם היו שינדל - ליפה. דייזל - לשושנה או הדה. בלומה - לפרחה או גיטה הינדל - לפהוקה. כל־כך היה נוכן ומקובל על כולם. וילדי הארץ הלכו צעד אחד קדימה: שרה — לשרית. יהודית - ליהודית ודיה - לדינה.

ואני — פתאום שינדל? שינדל? איך? איך?

בבקר — נרגעתי. שינבתי שוב רטוב שינדל־שינדי. לפתע הה־תיכה הקטנה, ופתחה זוג עינים גדולות ויפות, והחלטתי היתה נחושה — שינדי? ואפילו כזבבה — ולואי ותהיה כסבתה, אותה לא זכיתי להכיר.

ההפתעה המוחצת היתה הודעתי אחר כך. בקרתי במקום עבודתי — משרד ממשלתי חוי־לוני. המנהלת, אשה מבוגרת ובת קבוץ לשעבר, פנתה אלי בשאלה — שהכנתי עצמי טוב לכך — "וכה שם קוראים לזו הגבורה?"

— ואני בטון כתגנון, תקיף — שינדי! היא פתחה זוג עיניים תמהות, בעצמת הפטירה: "עליך לא האמנתי! וכי אין שמות יהודיים באוטותנו שהלכת לרעות בשדות זרים — רק שם אמריקני נאה לך?!"

היא לא ציפתה לתגובתי — פרצתי בצחוק רענן, מתגלגל ובשחרר. השתחררותי מטיפת התסבך שאולי עוד נותרה כפינה צדדית.

*

היא סיימה לספר, ואני מחייכת ונזכרת בידידה של אשה אחרת, כזו שלא חשבתי שגם לה צרור צרדי והכביד, כואב, ברגע של אבת פתחה את הצרור, ושפכה לבה:

"אלוקים הנני בכל. בעל יראת שמים וירא חטא. אוהב ומסור. נאמן לביתו וילדיו. הפרנסה ב"ה כצויה בשפע. לא טרדות של היום, ולא דאגות של מנין למחר.

ילדים מפלאים מפז, הקטנים כוכבים והגדולים בחלקם נשואים וחולקים כבוד כיאות.

גם הבריאות שוכנת כמעט דרך קבע בביתנו, מלבד שפעת — אנגינה וכדו'. — אני מתחילה להרגיש שלא בנוח — מה בכל זאת לא משתבץ בתמונה? —

"אכן — הוסיפה האשה לספר — הכל ב"ה במנות טובות, ולכ־אורה מאושרת אני וחסרת טרדות. ומדוע אומרת אני "לכאורה" — כי מעיקה אותי לי. אחת קטנה — ומציקה מדא. יתוש קטן שמכבר ללא הרף ואינו נותן מנוח.

ואני מייסרת עצמי על היותי כפוית טובה ופונה לקטנות שכאלו

— ובכל זאת —

"אין לי שם! פשוט וברור — אין לי שם!

בן חמד לי שמואליק נשוי לאשה חביבה וחליאת חן. אך איך לקרוא לי לא תדע; אמא — מה פתאום? הורי אם טבעית לו. אם אחת!

חמות (שוויגער) — היתכן? בטוי גלותי וצורם שכזה?

אמא של שמואליק? — שמו של הבן? — לא זעוכי, לא מת־אים... אז מה? לא כלום!!!

כשמצלצל הטלפון, ואני מרי־מה האפרכסת וקוראת "הלו" — אם עונה השתיקה, ואחר־כך גמ־גום ומלים חצויות — אני יודעת זו שושנה, כלתי החביבה. וכי איך תפתח השיחה, אם לשמי היא לא תדע?

ובשלחן שבת כולם מסביב, מספרים ואומרים, והיא רוצה להפנות תשומת לבי, להעיר לי, וגבי מסובב — צריכה המסכנה לחכות עד אשר אסתובב אליה, כי למשוך בשרוול לא מנומס. ואיך תקרא לי ותאמר — ואת שמי לא תדע?!

ימים רודפים לילות, אני חוש־בת ודואגת, מצלצלת לפרקים לדעת מה שלום כאב הראש של אתמול. ואיך הצליחו הדגים, ואם לשבת הם מתארחים.

ובערב, על יצועי — אני מטכסת מחשבה איך להפתיע אותם עם מערכת־כלים חדשה לחג. ומה לקנות בתמימות מעשה כי עיני צדה את החסר בביתם של צעירים — ולא להוראות מעודבת יתר על המידה. ומה על התשלום הבא שלהם, היסתדרו? ועוד ועוד.

אמרי לי ידידתי — ולכל זה לא קוראים פשוט **אמא**? כמוה אני ומייחלת לצליל כה קצר ופ־שוט וכה ערב לאוזן, מקרב **אמא**! — זו הבקשה שלי".

ואולי של עוד הבות מאתנו, משני עברי המתרס?

פייגי

הטור שנו ושלכן

כל כך הרבה יחד!

לעורכת המדור "המטבח שלנו".

אל לכם להציע מרשמים של עוגות עם ערבוב. כל־כך הרבה במוצרת של חלבון (גבינה, שמנים ביצים. (וגבינה ביחד עם ביצה בדרך כלל לא רצוי להשתמש).

מרשמים כאלו גורמים, לא רק למבוגרים ולקשישים סבל רב לבריאות גם לצעירים מאתנו, לכן שוב העבירו בקורת לרשימות של המתכונים, כי לא הטעם הטוב במתכון העוגה והעוגיות ברגע של האכילה צריך לקבוע, אלא אך ורק התוצאות שלאחר מכן.

צפורה גורפינקל ב"ב

הבית שלנו

על הסקרנות השלילית

מכתב לחברה

"חברתי היקרה — על חברותנו מאד ארצה לשמור ולכן אבקשך להתגבר על הסקרנות השלילית כמו לכשל — לפני מה לך לדעת מהו גדול הכנסתנו? האם את חושבת שאפשר להסתיר את התרחבות המשפחה, אז מדוע את שואלת על כך? ואולי תרשי לי ליחום בעצמי מה לספר לך על עצמי/משפחתי ומה לא? אפילו באוטובוס או ליד המכלת לא תמיד נוח לי לענות לאן פני מועדות!

טעות לחשוב שאנו צריכות לשתף זו את זו בכל הסודות (הכוונה לא על ביה"ס היסודי) שמירת מרחק מסוים שומרת גם על חברות טובה לאורך ימים.

כמו כן אודה לך על מידע בקשר להחלות כראיות שגיליה אבל אתקשה לשמוע חברה שתמיד מתלוננת על חסרון־כיס ואריכ־לה לרכוש מה שנחוץ לה. (— סותר את "שעשה לי כל צרכי" מהפילה שחרית, לא?)".

ידידתך

המטבח שלנו

חלות ריחניות ופריכות

החופש הגדול כאן. העובדות מחוץ למשק ביתן שבינינו חש־מחנה להכין דברים אותם הסיטור הצידה מרוב טרדות. ואילו עקרות הבית מקבלות עזר מצד הבנות שבחופשה.

אפית החלות הביתית חוזרת להיות מקובלת בהרבה בתים. המתכון שלפניכן מתאים להפרשת חלה בברכה. תוכלי לאפות ממנו 6-8 חלות גדולות, או כמה גדולות וכמה לחמניות (בֶּלְקֶס) ללחם משנה, סעודה שלישית וכדו'. אם את מכינה שמחה בבית תוכלי להכין רק לחמניות קטנות — הכמות גדולה מאד.

החלות מצוינות בהקפאה. את יכולה להפשיר אותן באויר החדר. או לשים אותן על דוד המים ואח"כ לשולחן. מכל מקום, החלות הקלילות והריחניות ביותר הן אלו שנאפות ביום שישי — מהתנור למגש שעל שלחן השבת.

אם תקפידי להכין את הבצק כנ"ל תקבלי חלות קלילות ואוו־ריות שנמסות בפה — אלו שיכולות להעזר בלישה במיקסר — תקבלנה מירקם משובח עוד יותר.

הכמויות

2¼ ק"ג קמח מנופה
100 גר' שמרים
1¼ כוסות סוכר
2 כפות מלח
4 ביצים
1½ כוסות שמן
50 גר' מרגרינה עם מלח
5½ כוסות מים פושרים
(בדיוק!)

אופן ההכנה

המסי את השמרים בכוס מים הפושרים. שימי בקערת הלישה את הקמח. צרי ביד גומה — לתוכה תשימי את הביצים, מלח, סוכר, שמן ומרגרינה מפוררת ביד ולבסוף את תמיסת מי השמרים.

אני מאושר להוכח כי בסיוע הממשל האמריקאי הוקם מפעל כה יפה ומועיל — אמר השגריר האמריקאי תומס פיקרינג בעת שערך עם רעייתו ביקור בבית ההחלמה ליולדות שבהרי ירושלים. בתמונה: השגריר מלווה על ידי ר' ישעיה בלסג ומנהל המוסד.

עבדי היטב היטב לבצק עד אשר תקבלי ביצות אויר בבצק. אם את לשה במיקסר לוקח 10 דקות תמימות!

העבירי את הבצק לקערת התפחה גדולה מאד — ייפיחי כשעה. כשהבצק מקומח קלות ומכוסה במגבת מטבח. טפחי בידיך על הבצק והשהי אותו להתפחה שניה עד אשר יכפיל את נפחו.

וכעת למלאכת הקליעה.

הצורה הקלה הפשוטה ביותר הוא קליעה כמו צמה רגילה. הצורה היותר יפה וקצת מסובכת היא קליעה משש פסי בצק ישנה קליעה של ארבע, חלות עגולות לחמניות כמו קשר ולחמניות כמו זר.

חלקי את הבצק לכמות החלות הגדולות שברצונך לקבל. לפניך 8 כדורים — ל־8 חלות.

קמחי קלות משטח עבודה גדול, רצוי מעץ פשוט. הכיני תחילה את תבניות האפיה — גדולות ככל האפשר רצוי לרפד אותן בניר אפיה משומן והקומח קלות. כך תקבלי תבניות כמעט נקיות אחרי האפיה.

חלקי את הכדור הראשון למספר הרצועות לפי סגנון הקליעה שבחרת. הקליעה שלפניך היא של שש.

גלגלי בעזרת אצבעותיך גלילים יפים כשהם יותר דקים בקצותיהם. כל גליל לאורך כ־20 ס"מ רצועות יפות ואחידות תתרומנה לחלות יפות. התפיחה של אמצע הרצועה תביא להלה שקצותיה מחודדים ואמצעיתה תפוחה וג־בוהה יפה. חלקי את שש הרצועות לשתי קבוצות: שלש ימינה ושלש שמאלה. מלאכת הקליעה מתבצעת תמיד לאמצע. קחי את הרצועה הימנית ואת הרצועה השמאלית והצליבי ביניהן — השמאלית עולה למעלה, הימנית יורדת למטה לאמצע. אח"כ קחי שוב רצועה ימנית ושמאלית ושוב הצליבי — אחת למעלה ואחת למטה. כך עד שהרצועות מתקב־נות הדיקי את הקצוות באצבעותיך. תפחי קלות על צידי החלה לתת לה יציבות ומשנה יופי. העבירי בזהירות לתבנית האפיה.

בתבנית אחת רצוי לא לאפות יותר משתי חלות כדי שהן לא תדבקנה זו לזו. ותגענה למלוא גודלן.

הברישי את החלות בביצה טרופה. פזרי גרגרי שומשום או פרג שלם.

הכניסי את התבנית למסילה האמצעית לתנור מחומם. אפי כ־¾ שעה בחום בינוני־גבוה עד שהחלה מקבלת גוון שחום עמוק. הוציאי וקררי.

עקרון הקליעה משש פסים "עובד" בכל מספר זוגי — ארבע כאמור, שמונה, עשר וכו'. לכבוד סעודת בר מצוה קלעתי "קוליג" משלוש עשר פסי בצק — יוצא יפה מאד.

לחמניות (1)

הצורה הקלה ביותר היא קשי־רה כמו קשר. את מדידה בידך כחופן מהבצק או יותר (תלוי בגודל הלחמניה שאת רוצה) — גלגלי על המשטח לגליל יפה וקשרי לקשר. העבירי את הלחמ־ניות לתבנית גדולה. הברישי

(המשך בעמוד י"ז)

רשות לרופא

שלשול בילדים ודרכי הטיפול בהם

מאת ד"ר אסתר גרנות, גסטרולוגיה
מחלקת ילדים הדסה, עין כרם

בסקירה זו נדון בגורמים העיקריים לשלשול חריף בילדים. לא יכללו כל אותם מצבים המל־ווים בשלשול ממושך, הפרעה בספיגה הזוכר עליה במשקל.

התמונה של שלשול חריף המלווה בד"כ בהקאות וחום נגרמת בשל סיבות זיהומיות.

קבוצת הגיל שנפגעת ביותר הינה בין גיל מספר חודשים ל־3 שנים. תינוקות הניזונים על יניקה מוגנים במידה ניכרת בפני הזהומים במערכת העיכול.

מרבית המקרים של שלשול חריף בילדים נגרמים ע"י זהום בוירוס. ורק במיעוט המקרים הגו־רם הינו חיידקי או אף טפילי (פרוטו). עובדה זו מסבירה מדוע רק באחוז קטן מהמקרים מצליחים לבודד בבדיקת צואה את הגורם לשלשול — בבדיקות הצואה המקובלות לא ניתן לבודד וירו־סים. שלשולים הנגרמים ע"י וי־רוסים אינם בהכרח "קלים" יותר משלשול הנגרם ע"י חיידקים. בהתבסס על התמונה הקלינית בלבד לא ניתן להבחין בין זהום ע"י וירוס לבין זהום חיידקי. אך יש לציין שבאותם מקרים בהם הילד סובל משלשול דמי קיים חשד סביר שהמדובר בזהום חיידקי.

בשלשול הנגרם ע"י וירוס תקופת הדגירה קצרה; 2-3 ימים, והיציאות המימיות מלוות לעתים בהקאות וחום. בחלק מהילדים יש גם תלונות הקשורות בדרכי הנשימה העליונות כמו נזלת ושי־עול. לעתים קרובות, יהיו באותה תקופה מקרים נוספים של שלשול גם אצל בני משפחה מבוגרים, אך אצלם המחלה בד"כ תהיה קלה ביותר.

הנזק הנגרם לרירית המעי ע"י וירוס יכול להיות נרחב וחמור ביותר. רירית המעי שנהרסת אינה יכולה לתפקד באופן תקין והדבר יתבטא בשלב ההחלמה בקשי־ספיגה, בעיקר של מוצרי חלב.

החיידקים השכיחים כגורמי שלשול בילדים הם שיגלה, סל־מונלה, אי קולי וקמפילובקטר.

שלשול הנגרם ע"י שיגלה סלמונלה וחלק מחיידקי האי קולי מלווה ע"י דם וריר בצואה — תמונה המכונה דיזנטריה. זהום ע"י שיגלה יכול להיות מלווה ע"י התכווצויות והפרעה במצב ההכ־רה בשל טוקסין (חומר רעיל) המופרש ע"י החיידק נספג ממ־ערכת העכול ומשפיע על מערכת העצבים המרכזית.

בשלשול הנגרם ע"י קמפילו־בקטר שכיחות תלונות של כאבי בטן חזקים ללא הקאות. בתחילת המחלה היציאות מימיות ורק לאחר מספר ימים היציאות דמיות.

(המשך בעמוד י"ד)

מבין טפילי המעיים הגורמים לשלשול חריף בילדות הנפוץ ביותר הוא הג'יארדיה למבליה. הסתמנות המחלה אינה שונה מכל שלשול זהומי אחר. בחלק מהיל־דים השלשול יכול להתמיד ולע־בור למצב של שלשול כרוני. זיהוי ע"י ג'יארדיה ניתן לאבחן רק ע"י בדיקות צואה חוזרות (צואה טריה). במקרים של שלשול כרוני כשקיים חשד סביר שמדובר בז־הום ע"י טפיל זה אך לא מצליחים למוצאו בצואה, ניתן להעזר בשיטות נוספות כמו בדיקת מיץ תריסריון.

בכל המקרים של שלשול זהומי במשפחה יש לזכור שיתר בני המשפחה חשופים להדבקה אף הם. הדרך היחידה שבה ניתן למ־נוע הדבקות במחלה היא ע"י שמירה על כללי הגיינה קפדניים.

חשוב ביותר לדעת להעריך את דרגת אבדן הנוזלים אצל הילד המשלשל — היינו, האם קיים חשש למצב של התייבשות.

בכל מקרה שבו הילד מסרב לשתות, מקיא הקאות חוזרות, ישנוני, או ממעט במתן שתן יש לפנות מיד לטפול רפואי.

טפול: מאחר וכפי שכבר ציינו במרבית המקרים (הגורם לשלשול הוא וירוס הרי שאין מקום לטפול

(המשך בעמוד י"ד)

ארונות במחירי מבצע!
בבני ברק "מקור הרהיטים" רח' ר' עקיבא 7 ק"א
בירושלים "מחסן הרהיטים" רח' מאה שערים 11 ק"ק
* * *
פינות אוכל סלונים, ספריות בהזדמנות
פתוח משעה 6 עד 8.30 אחה"צ

בית מסחר לנברשות מכל הסוגים
הורוביץ
ר' עקיבא 138
ר' עקיבא 122

תמרוקיה "יפית"
בני ברק, רח' ר' עקיבא 91
גם לך מגיע שעוני היוקרה
"שבליה", "מרווין" ו"לפיטי" בהנחות וב־4 תשלומים
+ שי מתנה
מערכת איפור נאה

מבחר מפיות קשוט במחיר הזדמנות
"יסכה" — רח' ירושלים
פינת ר' עקיבא 80 בני ברק

מכירת בגדי נשים מיוחדים מחו"ל
ברח' בית־וגן 63 02-423848
ימים ב', ג', ד', 7-10 בערב

שמלות חופה
סוף סוף
גם בבני ברק...
★ שמלות הופה מקסימות
★ חדשות מאירופה
★ כתרים והינומות בעיצוב מיוחד
★ יחס אישי ומסור ומחירים נוחים
לתאום פגישה
טל: 03-785363

פונקו עילית
בר אילן 22 בבנין התעשיה
פתוח 12.00 עד 3.00
חצאיות
ברגמי תריל
במידות 38-50
במבחר צבעים
(גם לתלבושות)
וקסים קייצים לנשים
מחירי בית חרושת

המודיע
העתון של
היהדות
החרדית

נעלי גילית
ר' עקיבא 98
(מאחורי גן ורשא) בני ברק
המבצע הגדול
25% הנחה
נמשך
סנדלי נשים סוג א' 38 ש"ח

נברשות בסגנון מודרני ואקסקלוסיבי
הורוביץ
ר' עקיבא 138 ר' עקיבא 122

לטוחרים!
מבחר חדש
מערכות אוכל סכו"ם ומתנות
במחיר מיוחד
"שי־לי"
ר' עקיבא 36 בני ברק
טל' 03/701175

4 תשלומים!
מעתה תוכלו גם אתם לקנות את מערכות האוכל הנפלאים שאין לראותם במקום אחר
סכו"ם ומתנות ב־4 תשלומים
אצל
היבואן והמשווק הבלעדי
"שי־לי"
רח' ר' עקיבא 36 ב"ב
(בנק דיסקונט מעליגו)

בס"ד
חדש בירושלים!!!
מעתה ניתן להשיג את דגמי אופנת
"האחיות־לב" ועוד
אופנה עילית לנשים ולנערות
בכל ערב בין השעות 7.00-9.30
ב"הר־נוף" רח' חי טייב 13 קומה ב'
(רח' האדמו"ר מרוזין 21 קומת כניסה)
אצל משפחת כהן טל. 529138
★ מבחר בגדי הריון!
להתראות

מפעלי השתלמות ורווחה של נשי אגודת ישראל
מפעל הקיטנות
לנופשות ברווכות הילדים
מבני ברק
תחבורה מאורגנת מב"ב "למבללה"
תצא בס"ד ביום ראשון ז' בתמוז בשעה 9.00 בבוקר
מרח' חזון איש פינת אדמו"ר מגור
ע"י בנק המזרחי המאוחד
בברכת צאתכם לשלום
ההנהלה

מפעלי השתלמות ורווחה של נשי אגודת ישראל
בני ברק — רמת אלחנן
הרצאה
אם נכבדה, הנך מוזמנת בזה להרצאה בנושא
כיצד לשמור על אוצר־ילדנו
(חשיבות החיסונים למניעת מחלות)
ההרצאה תתקיים ע"י הרופאה ד"ר בודנר — רופאה בטיפת חלב ביום שני ט' בתמוז בשעה 8.30 בערב בדיוק
בבית הספר בית יעקב ברמת אלחנן
בתום ההרצאה תענה הרופאה על שאלות
דמי כניסה 1 ש"ח לכיסוי ההוצאות
להתראות המארגנות

אולפן נוה רמות
הודעה משמחת לעולים
תושבי רמות
אנו שמחים להודיע לציבור התושבים — העולים החדשים המתגוררים ברמות שנפתח בנוה־רמות/רמות ג' 345/21
אולפן ללימוד השפה העברית
ע"י צוות הוראה מקצועי
לפי תכנית משרד החינוך
האולפן מסווג ל־3 רמות לימוד:
מתחילים, מתקדמים ודוברים
כיתות נפרדות לגברים ולנשים
הרישום לאולפן במקום
בימים ראשון ושני בין השעות 9-11 לפנה"צ
בכבוד רב ההנהלה

מלון רות
(גלי רות לשעבר)
נתניה רח' דוד המלך 11 טל' 053/22647
שמחים להודיע לציבור הדתי
כי המלון נפתח בהנהלה חרדית חדשה ומקצועית
★ חדרים ממוזגים ★ שרותים צמודים ★ מסעדה גלאט כשר עם הקפדה על השמיטה
במקום אולם לשמחות
עם אפשרות לשבת שבע ברכות וכו'
אפשרות לקבלת אוכל מוכן הביתה
המלון ממוקם במרכז העיר
וקרוב ביותר לשפת הים

אשת חיל
תוכניות העשרה לאמהות
לקראת החפש הגדול
חויה משותפת לאם, לבת, למורה, לגננת ולסמינריסטית
מופע אומנותי ומרהיב
המתבסס על הקלטות האהובות לילדים
הכל בגלל כדור אחד — למי מחכים הילדים
המופעים יתקיימו בעז"ה באולם וינגרטן רח' העילוי 5 ירושלים
ביום ראשון ט"ז תמוז (12.7.87) בשעה 4.00 אחה"צ ובשעה 7.00 בערב
בתכנית: 1. המחזת הסיפורים ע"י בנות בהשתתפות מפיקות הקלטות
לאה פריד ושרה קיסנר
2. דברי קשור — ע"י המפיקות
ארגון והנחיה — ע"י הגב' טובה פנצר
מכירת כרטיסים מוקדמת: גלפז מלכי ישראל 15, צרכנית בעמת שאול רח' כתב סופר 16, חנות ברקוביץ רח' בית שערים 8 קרית משה, קרית מטרסדורף פנים מאירות 6 במכולת, גלנטריה פרידר סורוצקין 39, רח' עזרת תורה 18 במכולת, סנדלריה מרחובת מינץ זול רח' ים סוף 101
המופע החויתי המשותף לאם ולבת

הורים יקרים!
בטרם תביאו את בניכם בברית האירוסין
פנו לאגודת דור ישרים
בבדיקת דם ניתן למנוע מחלות גנטיות ח"ו
הבדיקה מבוצעת חינם וללא הזדהות
האגודה פועלת ע"פ ברכתם של גדולי התורה בא"י ובארץ
ביניהם: הגרש"ז אויערבך שליט"א, הגרי"ש אלישיב שליט"א
הגר"ש ואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א
טל. 03-792352, 02-520369, 02-864274

אל תחמיצו את מה שכבר נפתח!
נשות חופשה!
במרומי הר כנען בצפת
מלון נוף הגליל
שרות של 5 כוכבים
★ שיעורים ★ טיולים ★ מטפלות לילדים ★ תכניות ★
מטבח מעולה בהשגחת הרב ביסטריצקי
פרטים והרשמה:
03-798828, 03-706117
תיווך אינטרנשיונל 03-784204
בערב: יהודה שטראוס
יהלום

מאפרת מקצועית חרדית מזמינה אותך
לפגישת יעוץ אישית בנושאי איפור וטיפוח!
תלמדי שיטות לשמירה וטיפוח העור (כולל יעוץ אישי)
האיפור הנכון — איך, כמה, מתי, ולמה (כולל יעוץ אישי)
כמו כן מאפרת כלות ובנות משפחתן לכל ארוע
ניתן, אצלי, להשיג מוצרי קוסמטיקה ואיפור טבעוניים והיפואלרגיים וטבליות הרזיה טבעוניות
לפרטים: 02-382553, בין 14.00—16.00 אחה"צ

לציבור החרדי
נופש קיץ תשמ"ז — בהנהלה חרדית במבחר גדול של מקומות נופש בכל הארץ
גלאט, בלי חשש שמיטה
המוצרים בהכשר בד"ץ העדה החרדית — ירושלים
ובהכשר הרב לנדאו ב"ב
תוכניות עשירות:
בריכות שחיה — נפרד
הסעות לים — חופים נפרדים
חדרים נאים, שרותים צמודים
5 ארוחות ביום
השגחה ותוכניות לילדים
מחירים נוחים — הנחות ליל.
אפשרויות תשלומים
פרטים והרשמה: נחת בעי"מ — שרותי נופש
תל־אביב — רח' לסקוב (המאפסים) 11
ביום 03-256137 בערב 03-771718
ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 30, ביום 02-256137
ר' צבי אריה זייבלד סורוצקין 49 ביום ובערב 02-813926
בכבוד רב
381408 — ערכים

בס"ד
מחנה הקיץ החרדי
רב המוניטין
"חברותא־קמפ"
מפעלי נופש לנוער החרדי

תוכניות קיץ תשמ"ז שיתקיימו אי"ה
בכפר הנוער המשוכלל והמפואר "כפר סיטריק"
מחנה בני ישיבות צעירים — י"ד־כ"ב מנ"א
מחנה כללי תלמידי הת"ת — י"ד־כ"ב מנ"א
מחנה בנות גילאי 11-16 — כ"ה מנ"א־ב' אלול
פרטים והרשמה: ירושלים — 03-787308, 863254, 534935
בני ברק — 03-705576
"חברותא־קמפ" שאל את מי שכבר היה...

GeorGie
פאות ג'ורג'י בנתניה
ללקוחותנו באזור נתניה
פאות ג'ורג'י הגיעו גם אליכן
סניף ג'ורג'י, בהנהלתה של ורדית
פאנית בעלת נסיון רב
בסלון "ציפי" בבני ברק
ייפתח בע"ה ביום ראשון
ט"ז תמוז תשמ"ז (12.7.87)
בואו להרים כוסית
בין השעות 5-8 בערב
נתניה רח' שטמפר 15
(בפסג') מול הסופרמרקט
להתראות, ציפי וורדית

هكذا من الأصل

התמודדות ישראל

(המשך מעמוד ט')

כולם פסקו דיום הנף אסור מדאורייתא, כדברי ר' יהודה במשנתנו. ואין זה תקנה מדרבנן כי אם דין גמור. אלא שהריב"ז הודיע ברבים, שכתה אשר המקדש נחרב ואין לנו עומר להתיר, אסור כל היום מדאורייתא. והיה זה בשנה הראשונה אחר החורבן, וכבר אז לא הניח להם להכשל. והודיעם מזה לאפרושי מאיסורא.

התקנה נוספת היתה בקשר לקבלת עדות על קידוש החודש. וכך שנינו במשנה (ר"ה פ"ד מ"ד) "בראשונה היו מקבלים עדות החדש כל היום. פעם אחת נשהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהיו מקבלים אלא עד המנחה — משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהיו מקבלים עדות החודש כל היום". אף כאן, והדבר מבואר בגמרא, שאין כאן תקנה במובן המקובל של תקנות. שהרי כל מה שעשה רבן יוחנן בן זכאי לא היה רק זאת שהחזיר לעיקר הדין, שכל התקנה שלא היו מקבלין אלא עד המנחה לא היה כי אם מפני שנתקלקלו הלוים בשיר. משחרב בית המקדש שאין מקום לזה, שבו לעיקר הדין והלשון "התקין" הוא רק בדברי הגמ' מאי "התקין" דרש והתקין, הודיע לרבים.

"ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית הדין בכל מקום שלא יהיו העדים הולכים אלא למקום הועד" וכך מסביר הרי"א הלוי שרבן יוחנן בן זכאי קבע מקומו במקום אחר, ומגודל כבודו בעיני כל העם ובהיותו אב בית דין, התחילו העדים ללכת למקומו, על כן פירסם שלא לעשות כך. ושיהיה הדבר נוהג גם להבא, כמו שהיה כאז ומעולם, שהעדים הלכו למקום הועד.

שתי תקנות המיוחסות לו הן בתחום ההלכות במקדש. האחת היא בענין פדיון כרם רבעי. במשנה (מעשר שני פ"ה מ"ב) מובא הנוהג בזמן הבית "כרם רבעי עולה לירושלים". והנימוק הוא כדי לעטר את שוקי ירושלים בפירות, ולאחר החורבן לא היה מקום לעטר שוקי ירושלים, ואף גם היה סכנה בדבר היות שרק חיל הרו־מיים התגורר שם, וכבר אמרו במס' ביצה ד־ה דכל מה שנמנו כזה רבי יוחנן בן זכאי וחבריו היה רק משום ד"כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו" אף שבטל הטעם, וענין מיוחד בדברי רבי יוסי ב"סדר עולם" "כאשר יבנה ביהמ"ק במהרה בימינו יחזור הדבר כמו שהיה".

"אין הגר נכנס לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם", כלומר קרבן (ספרי, שלח). משחרב ביהמ"ק ואין בידינו אפשרות להקריב קרבן כהלכה, מה צריך הגר לעשות, אם כי אין מצות הקרבן מעכבת את הגירות לחלוטין, הלכך התקין רבי יוחנן בן זכאי "גר שנתגייר בזמן הזה צריך שיפריש רובע השקל לקינו" וכ' הסבר רש"י "שמא ייבנה ביהמ"ק במינו ויקריבנה". רבי שמעון בן אלעזר מעיד שם "כבר נמנה עליה רבי יוחנן בן זכאי וביטלה מפני התקלה" [שמא יבוא ליהנות מקדשות הקדש] ואף בירושלמי מובאים דברי רבי שמעון "ביטלו רבי יוחנן בן זכאי מפני התקלה".

בין התקנות המיוחסות לו בקשר לקידוש החודש "בראשית היו מחללין את השבת אף על כולן. משחרב בית המקדש אמר להן רבן יוחנן בן זכאי, וכי יש קרבן? התקינו שלא יהיו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד" (ראש השנה כ"א ע"א).

אין כהנים רשאים לעלות בסנדליהם לדוכן, זו אחת מתשע תקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי (ראש השנה ל"א ע"ב).

כך מובא בתוספתא סוטה (י"א ה"א) "רבן יוחנן בן זכאי אומר משרבו הרצחנין בטלה עגלה ערופה לפי שאין עגלה ערופה באה אלא על הספק. ועכשיו בגלוי הן רוצחין". (באחד ממאמרינו עמדנו על גלות סנהדרין בגלל סיבה זו), "משרבו המנאפים פסקו מים שאין משקין אלא על הספק".

שלא תשכח תורה מישראל

ממשנת סוטה פ"ה מ"ב אנו למדים עד כמה חשש רבי יוחנן בן זכאי שמא תשתכח תורה, ושם הדגשת חלקו בהרבצת תורה. כאשר רבי עקיבא דרש בעניני טומאה ומתוך הפסוק הסיק על כבר שני שמטמא את השלישי. אמר רבי יהושע "מי יגלה עפר מעיניך, רבי יוחנן בן זכאי, שהיית אומר עתיד דור אחר לטהר כיכר שלישי, שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא, והלא עקיבא תלמידך, מביא לו מקרא מן התורה" וכו'.

גם בהמשך הפרק, כאשר רבי יהושע בן הורקנוס דרש "לא עבד איוב את הקב"ה אלא מאהבה שנאמר הן יקטלני לו איחל (איוב י"ג), ועדיין הדבר שקול (לו בו"ו או באל"ף, לו אני מצפה או איני מצפה), תלמוד לומר "עד אגוע לא אסיר תומתי ממני" מלמד שמאהבה עשה. וגם כאן אמר רבי יהושע "מי יגלה עפר מעיניך. רבן יוחנן בן זכאי, שהיית דורש כל ימיך, שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה, שנאמר "איש תם וישר, ירא אלקים וסר מרע" והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה".

"אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת" קבע רבי יוחנן בן זכאי, מתלמידיו (אבות פ"ב מ"ח), ואף הוא עסק הרבה בהרבצת תורה. ומאותה ברייתא (סנהדרין ל"ב ע"ב) אנו למדים על הישיבות שהוקמו לאחר החורבן בישובים שונים בארץ מחוץ לירושלים.

נוסף על המרכז ביבנה אנו מוצאים ישיבתו של רבי יוחנן בן זכאי בברור חיל, "צדק צדק תרדוף, הלך אחר ב"ד יפה. אחר רבי אליעזר — ללוד, אחר רבי יוחנן בן זכאי — לברור חיל, אחר רבן גמליאל — ליבנה, אחר רבי עקיבא לבני־ברק".

כפי שמסתבר פינה רבי יוחנן בן זכאי ברצון את מקומו בראש הסנהדרין לרבי גמליאל מגזע בית דוד והלך לנהל ישיבה משלו בברור חיל.

הוא ראה בתורה תרופה להצלת נפשות: "משפחה אחת היה בירושלים שהיו מתיה מתין בני י"ח שנה. באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם "שמא ממשפחת עלי אתם, דכתיב ביה "וכל מרבית ביתך ימותו אנשים" (שמואל א' ב' ל"ג). לכו ועסקו בתורה וחיו, הלכו ועסקו בתורה וחיו, והיו קורין אותה משפחת רבן יוחנן על שמו" (ראש השנה י"ח ע"א).

רבי יוחנן בן זכאי אף זכה להעמיד תלמידים שהמשיכו את שרשרת ההנהגה ובמשנה אבות (פ"ב מ"ט) מפורשים שמותיהם של חמשת תלמידיו הגדולים: רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניה, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך.

הלה היה מקובל עליו ביותר ולכאשר נפטר בנו של רבן יוחנן בן זכאי על פניו לא קיבל תנחומים אלא מרבי אלעזר בן ערך שהזכיר לו את המשל בפקדונו של המלך: "משל למה הדבר דומה? לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר "אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום". אף אתה, רבי, היה לך בן, קרא תורה וקרא נביאים וכתובים, משנה הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא, ויש לך לקבל עליו תנחומין, כשהחזרת פקדונך שלם" אמר ליה: רבי אלעזר בני, נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין" (אבות דר"נ י"ד ו').

הזכרנו לעיל שהריב"ז הוא בין הראשונים שמסופר על עיסוקו בחכמת הנסתר, ותלמידו זה אף קיבל הימנו בחכמה זו, כמובא במס' חגיגה י"ד ע"א: "פתח רבי אלעזר בן ערך במעשה מרכבה ודרש, וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבשדה, פתחו כולן ואמרו שירה. עמד רבי יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר "ברוך ה' אלקי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה".

תלמידיו שנכנסו לבקרו כאשר חלה, נתנו ביטוי להערכתם בפני־יותיהם אליו "נר ישראל, עמוד הימני, פטיש החזק", ואילו הוא בכה בהתבוננו למעבר לעולם שכולו טוב "יש לפני שני דרכים, ואיני יודע באיזו מוליכים אותי, ולא אבכה".

לדברי הגמרא שרבי יוחנן בן זכאי בכה "איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי", מעיר רבי יאשע בער סולוביצ'יק מבריסק, כי רבי יוחנן בן זאי חשש שמא לא נהג כהלכה, כאשר הציג לאספסינוס את שלושת בקשותיו: "יבנה וחכמיה, רפואה ורופאים לרבי צדוק ושושלת רבן גמליאל. לפי הגמרא במס' גיטין נ"ו ע"א היה צריך לנסות להשפיע עליו לוותר על המלחמה ולמצוא דרך של שלום, ומדברי הגמרא נראה שהיתה אפשרות כזאת, ובראשית מאמרנו הזכרנו את דברי רבי עקיבא משיב חכמים אחור וכו'.

לתקוה ולאמונה בהחזרת עטרה ליושנה

"כאשר נתבונן בכל הדברים האלה — ממשיך הרי"א הלוי בספרו דורות הראשונים — נראה תשתומם על עם ה' ועל חכמי ישראל אשר עמדו בראשם, כי התנשאו על כל התלאות הנוראות, ובתוך כל הבהלות והגזרות רקמו אחדותם וירימו דגלם, ובכל דבר הנוגע לתורה ומצוה עמדו גם אז ברום עולמם, וכאשר נסב עינינו מכל מראה בלהות ומעוף צוקה של הרומיים, נראה לפנינו את כל העם שוכן במרומים בימי הרגל כיבנה, וחכמי ישראל משתולים להחיות חיי הקהלות — עודדים הם בתורה בראש הומיות לתלמידים אשר ישבו סביבם בכרם ביבנה, ויחד כולם יסדו כל קבלותיהם על יסודי המשנה למען לא ישכח דבר: ולבלי תאבד אות מתורת ה' תמימה — והיא שעמדה לאבותינו ולנו לתחיותנו כהיום הזה".

במס' ברכות כ"ח ע"ב הובאו דבריו האחרונים של רבן יוחנן בן זכאי לפני פטירתו "פנו כלים מפני הטומאה והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה", ובכך נתן ביטוי לתקוה ולאמונה בהחזרת העטרה ליושנה.

אנו חוזרים לרמזים על רומי שהובאו בראש מאמרנו. לפי המדרש בפרקי דרבי אליעזר: "בשכר שפינה [עשו] את כליו מפני יעקב אבינו נתן לו מאה מדינות, משעיר ועד מגדיאל, ומגדיאל זו רומי שנאמר אלוף מגדיאל אלוף עירם". על יסוד מדרש זה מפרש שם רש"י "מגדיאל זו רומי" אולם הרמב"ן טוען "ולא הבינותי זה, כי אם נאמר שיהיה נבואה לימים רבים ולעתים רחוקות, הנה מלכים רבים מלכו לרומי על מלכות רומי, ואין רומי אלוף, אבל היא מלכות גדולה ואימתנית ותקיפא יתירה, לא היה כמה בממלכות, אלה האלופים האחרונים עשרה עם מגדיאל, רמז שיהיו מלכי אדום בממשלתם במלכות רביעית, עשרה ימלכו על ארץ אדום והעשירי מהם ימלוך על רומי".

רבינו בחיי מוסיף רמז "אלוף עירם שאותיותיו מע"יר כלומר אלוף מגדיאל זה חזיר מיער (תהילים פ' י"ד) ואותיותיו מעיר על שם הכתוב "והאביד שריד מעיר" (במדבר כ"ד י"ט) שהיא עיר רומי, והרמב"ן מצא רמז להתפשטות רומי "ומשם תתפשט אחרי כן מלכותם על כל העולם, ולזה ידמה שם מגדיאל שיתגדל על כל א־ל, כמו שאמר בו ועשה כרצונו המלך, ויתרומם ויתגדל על כל א־ל וזה שנאמר וקרניא עשר מינא מלכותא עשרה מלכין יקומון ואחרון יקום אחריהון והוא ישניה מן קדמיא", ואמרו (בבראשית רבה) כולם ביוצאי ידכו של עשו הכתוב מדבר, ודרשו אלוף עירם שהוא עתיד לערום תיסודיות (להכין אוצרות) למלך המשיח במהרה יגלה".

ונסיים בדבריו של המהר"ל בפירושו "גור אריה" המוסיף לדברי רש"י אלה, דברי נחמה ותקוה: "והנה יש להם עיר ומגדל", אולם זהו רק לפי שעה "עד כי ידך ה' לראות את עיר ומגדל אשר בנו בני אדם, וימלא החורבה לבנות עיר מקדשו ומגדל דוד עד עולם". כן יהי רצון במהרה בימינו.

חלות ריחניות

(המשך מעמוד י"ג).

בביצה טרופה ופזרי גרגרי שומשום או פרג שלם.

האפיה כמו בחלות. משך האפיה וההשחמה קצר יותר.

לחמניות (2)

אלו לחמניות מסגננות ונראות כמו זר — ביצוען קל ומהנה. הורידי מהבצק חופן גדול של בצק. חלקי לשלשה חלקים שוים. רדדי שלושה גלילים ארוכים וכעוגלים באותו העובי. הצמידי את קצה השלושה וקלעי לצמה רגילה. הדקי את הקצוות. כעת קחי את הקצה שלידך וסגרי לשבלול כשאת מגלגלת כלפי מעלה וסובבת לשבלול. הפכי את השבלול והעמידי אותו — את מקבלת זר קלוע.

אופן האפיה כמו הנ"ל.

תקצירי מהמאות מהבשת לחמניות מעשה־ידיך, בקלות ובהנאה ובטעם ביתי משובח.

בכלל, גם בימי הלימודים נהנים הילדים לקחת לבית־הספר מידי פעם לחמניות ביתיות, בפרט כשזה מעשה ידיהם.

האפיה גם נותנת יום של כף לאם ולבת בחופשה.

שלשול בילדים

(המשך מעמוד י"ג)

אנטיביוטי. יותר מכך גם במקרים של שלשול חיידקי הזהום בדר"כ מגביל את עצמו. ואין הכרח לטפל באנטיביוטיקה. מקובל לטפל בתרופות אנטיביוטיות בתינוקות (עד גיל 6 חודשים או שנה) וכן במקרים קשים במיוחד (שלשול ממושך, חום גבוה מאד, הפרעות נוירולוגיות וכדומה).

עיקר הטפול במצבי שלשול חריף מבוסס על החזרת אבדן הנוזלים, מים ומלחים, לגוף ומניעת "התייבשות".

בשנים האחרונות הוכנסו לשמוש נרחב תמיסות המכילות סוכר ומלחים, למתן דרך הפה. תמיסות אלה הנמכרות כיום בכל בית מרקחת מיועדות לענות על הצורך להחזיר לילד המשלשל נוזלים באמצעות תמיסה המספקת קלוריות ומלחים. מתן שתיה כמו מים, תה, קוקה קולה, אינה עונה על דרישות הגוף היות שאינם מכילים מלחים כלל או שמכילים כמות קטנה שאבדה בצואה. אי לכך שמוש בלעדי בשתיה כזו אינו יכול לתקן את מאזן הנוזלים והמלחים בגוף. לעומת זאת מרק עוף עשיר מאד במלחים, ודכוז המלחים בו גבוה מרכוז המלחים שאבדו בצואה וגם החזרת יתר מלחים לגוף אינה רצויה. התמיסה המשווקת בארץ נקראת הידרן והיא קיימת בשני רכוזים של מלח הנתרן — הידרן 90 והידרן 60. התמיסה שבה רכוז המלח הנמוך יותר, הידרן 60, מומלצת לשמוש בתינוקות עד גיל שנתיים.

להחזרת אבדן הנוזלים מומלץ לתת כ־100-50 תמיסה/ק"ג משקל גוף במשך כ־4 שעות ובהמשך כדי לשמור על מאזן נוזלים תקין 110 ק"ג משקל ליום, כל עוד השלשול נמשך, כמובן יש להדגיש שבכל אותם מצבים שבהם הילד מקיא פעמים חוזרות, מסרב לשתות או ישנוני, יש לפנות בהקדם לבית חולים.

כשהשלשול פחות מומלץ לחזור בהדרגה לכלכלה רגילה. אין צורך לחכות להפסקת השלשול היות וכיום ברור שכדי לאפשר החלמה מלאה של רירית המעי ומניעת ירידה במשקל יש צורך לחדש מתן כמות מספקת של קלוריות וחלבון מוקדם ככל האפשר. בימים הראשונים יש לתת לילד כלכלה שאינה מכילה מוצרי חלב היות ורירית המעי שניזוקה אינה מסוגלת לספוג את סוכר החלב. בתינוקות מצב זה של אי סבילות למוצרי חלב עלול להמשך אף מספר שבועות ובמקרים אלה יש לבסס את הכלכלה של התינוק על תחליפי חלב כמו נוטרמיגן, פרגסטמיל, פריסויבי וכדומה. בכל מקרה שבו כאשר מנסים להחזיר בהדרגה את מוצרי החלב לכלכלה מתחדשים השלשולים כדאי להתיעץ עם רופא הילדים ולקבל ממנו הנחיות לגבי תזונתו של הילד.

מוגש ע"י ארגון רפא"ה ארצית ת.ד. 3 ירושלים 3518

תשבץ/ מס' 65

פרשת חקת

מאת אבינועם שולב

בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים. על הפתרונות להגיע למערכת תוך שבוע. את הפתרונות יש לשלוח על גבי התרשים המודפס בעתון. המען למשלוח פתרונות: "המודיע" — תשבץ מס' 65, ת.ד. 1306, ירושלים 91012.

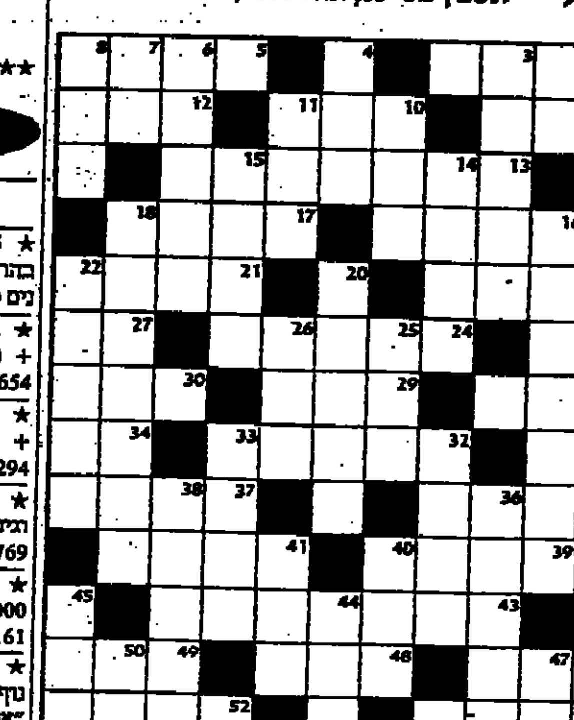

מימין לשמאל:
1. שפע התבואה; 5. אלוהי מואב; 9. כתם; 10. צרור, חבילה; 12. שליח; 13. עיר בארץ; 16. מאבני החושן; 17. יתרומם; 19. הביאו לידי; 21. מנכדי לוי; 23. אבא; 24. מהדברים שנלקחו יחד עם אפר פרה אדומה לטהרת טמא מת; 27. מקוה מים גדול; 28. ערוך; 29. התהפך; 30. סוג של צמחים הגדלים לרוב בגדות נחלים או בבצות; 31. יָשָׁן; 32. קליפה, שחידה; 34. מלת זרה; 35. כסוי, עטוף; 37. מהמקומות אליהם נדדה הבאר יחד עם ישאל; 39. התרשמות רבה מדבר מה; 41. מַשְׁקֶה; 43. נבזה, שכלי, המבוסס על התבונה; 46. דבר ספק; 48. פָּנָה, סר; 49. התכסה, התעטף; 51 סוג של דגים טורפים; 52. שופט מתקופת השופטים.

מלמעלה למטה:
1. התקוממות; 2. מרכז; 3. מאנשי המחלוקת בעדת קרח; 4. הבעה נפשית; 6. קריצה בעיניים; 7. אות הנצחון; 8. כנוי לנחש ארסי; 10. מופת; 11. משנים עשר המזלות; 14. דרדר, שטתן; 15. ישפוך דם; 16. כנוי לברית חזקה ותמידית; 18. נאמנות, אמתיות; 19. ממוצרי החלב; 20. סכין לשחיטה; 22. אונאה, תרמית; 25. שורף, להט; 26. יצרנית מכתניות צרפתית; 32. שניתן לגהוץ; 33. התקנת מאכל בתבלין; 36. חיל פשוט; 38. אורח, נתיב (כתיב מלא); 40. מדת לח קדומה; 41. חלק; 42. השקטה; 44. סמכות הנתונה ליחיד לבטל החלטה נגד דעת הרוב; 45. זרם מהיר של מי נהר; 47. אדון; 50. בתוכו.

בהגרלה שנערכה בין פותרי תשבץ מס' 63, זכו:
1. דריימן מלכה — בני ברק.
2. הורוביץ פ. — בני ברק.
3. וסרצוג הניה — ירושלים.
4. מרינגר שרה — בני ברק.
5. שלמוביץ משה — בני ברק.

הפרסים: ספרים — מתנת תפוצה, הוצאה לאור ומרכז שיווק ארצי לספרי קודש — ירושלים: מלכי ישראל 6, בני ברק: חזון איש 15. הודעות ישלחו לזוכים.

פתרון תשבץ מס' 63.

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ 5 בגאולה ק"ב 130,000, 4 בהר נוף ומעלית 75,000, 3½ בפנים מאירות 78,000 (02)382838.

★ ברמות א' מול ומת־פולין, 4 + פ"א ק"ג מסודרת 862819, 287111/654.

★ 2½ חדרים בהר הזית 16 ק"א + אפשרות בניה $65,000 525302, 865513, 668294.

★ בהר־נוף, 4 חדרים, מחסן, חוד וגינה, מיידית. (02)538654, (02)247444, (02)224769.

★ בהר נוף 5, עם גינה, דנומי. "אנגלו סכסון" $108,000 (02)221161.

★ בהר־נוף 6, מרפסת גדולה, נוף, $140,000, כניסה מיידית "אנגלו סכסון" (02)221161.

★ בהר נוף 4, מרווחת, קומה נוחה, $85.000 (02)221161 "אנגלו סכסון".

בדמ"פ י־ם

★ בשכון הרבנים רוממה בק"ק, 2 חדרים גדולים, הול ומרפסת, 3 קיפניס (02)382515 בשעות 13-9.

עבודה

★ למשרד פרסום בבני ברק דרוש/ה גרפיקאי/ת מנוסה ותנאים (03)784820.

★ לזוג מבוגר (רב ורבנית) דרושה אשה אמינה, לסיוע בניהול הבית, למספר שעות ביום, (03)340169 בערב.

★ לחברת נקיון דרושים רציניים ל־5 ימים בשבוע בבקר. אפשרויות לקודים. (02)341213.

חנויות

★ בירושלים חנות בגאולה (כבר השכה) בשכירות חודשית לרציניים בלבד. טלפון: (02)244290.

★ בהר נוף, במרכז המסחרי, סוכנים בלעדיים "אנגלו סכסון" (02)221161.

מכוניות

★ סובורו סטיישן 82, נדירה 1600/5, מזגן + טסט, מימ א' בערב (02)361933.

בני ברק

למכירה

★ 4 ופינת־אוכל ק"א ע"ע מטבח אמריקאי מפוארת $90,000 (03)795204 מ־7-4.

★ 3 חדרים מרווחת 96 מטר במרכז ב"ב ק"ג 70,000 (03)790933.

ערי הארץ

אשדוד

★ למכירה 3½ בקרית בעלזא ק"ג + אפשרות להוספת מרפסת לסוכה (02)380455.

צפת

★ בצפת להשכרה דירה מקסימה 3 חדרים מרוהטת, מטבח כשר (02)527606.

קיט

★ להשכרה בהר־נוף 4 חדרים מרוהטת קומפלט + מרפסת לנוף מ־20.7 עד 26.8 (02)538053.

★ לקייטנים בצאנז נתניה 2½ מאוורדת אחרי תשעה באב (053)613681.

★ דירת 2 חדרים, מרוהטת לחודשי הקיץ, במרכז בית וגן ק"א (02)422893.

מכירות

★ אמנה 25, מדיח כלים "מילי", תנור בניקוי אוטומטי "קלוריק" (02)521252.

★ בגדי קיץ נפלאים, תוצרת ארצות־הברית בהזדמנות בלתי חוזרת. אליעזרוב, סנהדריה המורחבת 115/9 ק"א בערב.

שיעורים

★ אברך מנוסה נותן שיעורי עזר בתלמוד ובמשניות בעברית ובאנגלית. (02)537690.

שיפוצים

★ שיפוצים! צבע! סיד! גימור מעולה, ביצוע מהיר, אחריות מלאה (02)822421.

צילום

★ השכרת ציוד וידאו + מסך לצפיה ביתית, הסרטת אירועים בוידאו + צילום "אלי ביתן הצילום" (03)700105.

במוצש"ק
יוקרן הסרט המיוחד
"איה בני"
לנשים
באולם קונסיננטל
הממוזג
בשעה 9.30
(הסרט מבוקר)

המסורה בע"מ סדר צלם
שד"ל 9 בני ברק טל: 03־700290
לרגל הרחבת המסדרה
מקבלים עבודות חדשות
סדר, הדפסה והוצאה לאור
העברה ממחשב אישי לסדר
ברשותנו מבחר עשיר של אותיות
עברית ולועזית
ביצוע מהיר ואמין - איכות גבוהה

הגיעו
מארצות הברית
כובעי נשים אלגנטיים
במבחר עשיר
ובן מפות שולחן
יפהפיות ודברי תינוקות
המכירה תתקיים בימים ...

דרושה בירושלים
דירה בת 4 חדרים + נוף
בסורוצקין / קרית אונסדורף / ארזי הבירה / עזרת תורה
לפנות טלפונית למס' 02־245491, 02־231215
בשעות 14.00 - 08.30, 19.00 - 16.00

KOLEL GIBRALTAR
כולל גיברלטר
לקהילה מבוססת בחו"ל
דרושים אברכים האצנים מתמידים
דוברי אנגלית או ספרדית
נא להתקשר בשעות הערב ל־02־420882

רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

זהב ותכשיטים
במבחר העשיר והגדול בארץ
רפאלי
רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

שיפוצים כלליים
★ ביצוע עבודות
★ שיפוצים כלליים
★ תוספות בניה והרחבה
★ מטבחים וצבע כללי
★ צוות מקצועי
כל עבודות הבניה באחריות
ספול ברטיבות בחומרים מיוחדים ואיטום גגות
טלפון 24 שעות ביממה 02־234454

"בת־חן"
בני ברק רח' ירושלים 21
מבצע
שמלות קיץ!!!
במחירים:
★ שמלות כותנה 69, 89, 99 ש"ח
★ שמלות משי מ־45 ש"ח
★ שמלות הריון כותנה 69, 99 ש"ח
★ שמלות הריון אלגנטיות משי 135 ש"ח
להתראות!

דרושים במכסיקו
אברכי כולל
(אזרחי חוץ)
תנאים טובים
להתקשר 052־921011
ביום ו' אחה"צ
ובמוצש"ק וכל ערב
מ־10.30-9

מכירה חד פעמית של
בגדי תינוקות וילדים
ממיטב תוצרת חוץ

כלי מיטה
סטים אמריקאים
במבחר
המכירה במוצש"ק ויום ראשון משעה 6 בערב ב"ב
רח' קוטלר 18

מכירת מגים
שמלות קיציות ספורטיביות
ביום ראשון 7-4
וביום שלישי 9.30-7.30
בשאולזון 28/4 הר־נוף

נוסעים ללונדון?
לקנות בברנט קרוס?
ואין לך מקום להתאכסן
חדרים יפהפיים עם ארוחות בוקר וארוחות שבת בבית חרדי
באמצע גולדרס גרין
לפרטים 02־813842

קיץ יותר נעים
עם "פיצה הוליווד"!
(למהדרין) בהנהלה חרדית
פיצות נהדרות! מלווח משובח!
מבצע!!!
★ הגבינות בהכשר אגודת ישראל (טהרה)
★ המלוואח בהכשר הרב לנדא אב"ד ב"ב
★ הירקות מועדות השמיטה ב"ב
★ דושב פיצה פרי תנובה – כשר למהדרין
על כל הזמנת פיצה משפחתית*
בקבוק משקה משפחתי חינם!
משלוח הביתה!
רחוב נגבה 53 רמת־גן טלפון: 03־767920
★ 8 מנות, ניתן להקפאה

נברשות בתשלומים
אצל הורוביץ
ר' עקיבא 122
ר' עקיבא 136

שמלות תגיגות
ושמלות הריון מאנגליה
מ"ב מעלה בזיל הזול
בית וגן 96 קומה ב'
ימים א' רב, ח' רדי תמה
משעה 8.00 עד 10.30 בערב

לידיעתכן
באיזור דתי בצפון ת"א
נוכל להציע לכם מבחר נכסי דלא ניידי:
מקרקעין, דירות מפוארות, פנטהאוזים, חנויות וכו'.
שרות מקצועי מהימן ואדיב
יוסף שבן ושות'
03־454554

מבצע חיסול עודפים! רק השבוע!
★ שמלות, חצאיות וחולצות עד — 59 ש"ח
★ חליפות אלגנט עד 79
★ חלוקים לנשים — 50
★ חולצות טריקו ריקמה לילדות — 15
רח' ירושלים 52 בני ברק
אצל "בתיה"

למכירה
שני מגרשים
מאחורי הולילנד
המסומן בפורצלציה התושה 30195 במספר 50 בגוש
לפנות בהצעת מחיר
ת.ד. 10132 ירושלים

ליקויים
בדירה
הובלת הבנייה
חינם
מכון ישראלי לביקורת בניה
02־224388/9 - 233056

נברשות???
הורוביץ!!!

מלון מוטל צפת 4 כוכבים
המלון היחידי בצפון גלאט כושר
בהשגחת הרב לוי ביסטריצקי שליט"א
כל החדרים עם אמבטיה, שרותים, שטיחים, מזוג אוויר וטלפון חדיר
בשר בהכשר הרב לנדא
מבצע לשבת חוקת מיום חמישי 2.7 עד יום א' בבקר 5.7
130 ש"ח לאדם
ע"י המלון דירת 3 חדרים מיוחדת לאדמורים כולל כל שירותי המלון
להזמנות טלפון 06־972579 06־930914 03־798070

השמלה
רח' מלכי ישראל 5 בחצר
פתוח 8-4 אחה"צ
האם רצית?!
שמלה לכלה — ב"השמלה"
שמלה בטעם — ב"השמלה"
שמלה לשמחה — ב"השמלה"
ל"שמלה" נכנסת כסף חסכת!!
עם שרות יעוץ ויחס אישי מסור
להתראות

סוף סוף פתחנו בס"ד
משקפיים? מה פתאום כשיש אישוניות?!
אישונית – עדשות מגע - 100%
בבני־ברק
רשת המכונים היחידה בישראל העוסקת אך ורק בעדשות מגע. מה הפלא שאצלנו מצליחים יותר – כי אנו מקדישים את כל הזמן להתאמת אישוניות ולא גם למשקפיים
חדש! אישוניות צבעוניות לשינוי טבעי של צבע עיניך
נענינו לדרישת הציבור המבצע ימשך שבוע נוסף
3 תשלומים ללא ריבית והצמדה על מחירי המבצע לכל סוגי האישוניות
הסדרים מיוחדים לבני ישיבות ותלמידות הסמינרים
אספקה מיידית
נא לתאם פגישה מראש
בני ברק: ר' עקיבא 89, קומה א' (מול גן ורשה) טל' 788711
ירושלים: הסורג 2 (פינת יפו 29) קומה 2, טל' 223028
תל אביב: בן יהודה 94 (פינת גורדון), טל' 222589
יפו: שד' ירושלים 46, טל' 831705
נתניה: סמילנסקי 7, טל' 053-25123
אישונית בניסיון שלנו אי אפשר להתחרות

הכונו לפתיחת
מרכז המחשבים
הבני־ברקי
רח' ר' עקיבא 85 ב"ב (מול גן ורשא)

הסעות לים המלח
הסעות לים
הסעות לכל סוגי ארועים
במיניבוס ממוזג
נפתח קורס שחיה
בוקר לילדות
סטיל ויספיש
סורוצקין 22 02־520451

למעון הורים בירושלים
דרוש מרפא בעיסוק
לפנות לטל: 02־813080

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

ברכות, שיכוני החוכ״ה (ביטין) 3 חדרים – מרפסת, גג 2 הכסנים 02-421105

קיוב למא״ים 2 דירה 3 בנין בחה, גינה, גג לבניה, בהלקים 02-630368

בסנהדריה מורחבת 4 במרפסת ויד ק״ב דרום צפון במרפסת קית 90.000 דולר 02-513854 נוף לנוכחן

ברכות ג׳ החרדית 3 ק״ב + זכן לטבח משופץ נוף וכיוונים 02-529065

בהזדמנות!!! בסנהדריה 4 ... בכשמואל־הנביא 4; בזכוכה בקקור־ברוך 2: ״זהבי״ 02-827...

ברכות ג׳ 3 חדרים, 3 מרפסות בהכן ק״ב כיוונים טובים ״ברכי הזכויך 3 02-224778

3 + פ״א בסוף בלוך מטבח בריקאי + דודי״ש + טלפון 3 02-527860

בגבעת־שאול 4=5 ק״ד מפה סוכה נוף 02-532867 גישות בכל

בשמואל־הנביא 34, 5 חדרים 4 מרפסות, ק״ד + מעלית + חנ׳ 02-828874

מבצע מיוחד
שעונים לגברים ונשים
רפאלי
רח׳ ר׳ עקיבא 115 בני ברק

רפאלי רח׳ ר׳ עקיבא 115 בני ברק

★ 5 בגאולה, ק״ב 130,000 בהר נוף ומעלית 3½ 85,000 בפגים מאירות 78,000 (02)382838

★ ברכות, 3 חדרים + פ״א סלון גדול 48.000 דולר ״כב־גרי״ 02-816833

★ בחומה השלישית ליד מאה שערים 4, יפהפיה. ק״א 62.000 דירונית 4-02-2323

★ ברוממה, זכרון יעקב, 3, מסודרת + סוכה בהזדמנות ״דירונית״ 02-232333-4

★ בגבעת מרדכי החדשה 3 + פ״א, ק״א ללא מדרגות, מרפסת סוכה 02-788415

★ ברוממה בהזדמנות, המ״צ 4 ענקית, ק״א + מרפסת לסוכה, 60,000 ״דירונית״ 02-232333-4

★ ברכות דירת לוקסוס 5 חדרים, גינה, כניסה פרטית + ריהוט 02-866643

★ במעלות דפנה קוטג׳ נהדר (כהי לפסיק) 5, מרוהות, משופצת + מרפסת סוכה ״מוטי קוצר ושות׳״ 02-247937 02-225588

★ כהאתנגת קבוצה לבניה בצמית של דירות 5 חדרים בתל־אריה ״עידית״ 287924, 286761

★ ברמות ג׳, 3 + פ״א – ק״א ״עידית״ יואל 3, 287924 286761

★ במקור־ברוך 2 ק״א, + שתי מרפסות ארונות בותי שמש הנאמן ״תני 232581

★ ברמה, 3½ מסודרת + 3½, ברמות ג׳, 51.000!!! מחסן 59.000 02-249247

★ 3 עי׳ נוה־צבי, כחדשה ק״א 80,000 (גמיש) ״המתווך״ 02-286951 02-273355

★ 3 במקור־ברוך ק״ב דרומית 02-286355 ״מק״ $25,000

★ במקור־ברוך 3 + גג לבניה בחד קוטג׳ 6 הדרים ״מק״ 02-382102 02-286355

בדמ״פ

★ בנוה־צבי 3, מיוחדת מטבח גדול ק״ב סול אור־הצפון 02-822250

★ בהזדמנות להר״ם, בדמ״פ במרכז העיר, ק״ב, 4 גדולים, מיידי 02-225867

להשכרה

★ דירת 4 חדרים, גדולה, מרוהטת קומפלט + טלפון + מכונת כביסה בבנין חדש בשכונת הנביא (לא בבלוקים) עדיפות לתקופה ארוכה – אפשר לקצרה – מיום ראשון 02-381138

★ דרושה דירה להשכרה לזמן ממושך 4-5 חדרים באזור אונסדורף 02-822489

★ בהר־נוף 3 או 3½ חדרים ריקה, מיידית 02-232004 02-667171 – מנחם

★ להשכרה חדר בהר׳ הפסגה בבית־וגן בירושלים, ההשכרה מיידית לעד ט׳ באב, ובה״ח אלול הלאה. המחיר: $10 למיטה ליום לפנות טל. 02-434520 (02)529472

★ בבית־וגן, 3 מרוהטת + טלפון, מכ״ד בתמוז – כ״ה באב תשמ״ז; 02-423543

★ בבית וגן 2 ריהוט חלקי + טלפון מתפנה, אוגוסט מתאימה לזוג צעיר / לקליניקה לרופא 02-523227

ביקוש דירות

★ דרושה דירה קטנה (2 – 2½) להשכרה ריקה / מרוהטת בגבעת־שאול או סביבה קרובה 02-535041

★ מעוניינים בדירת 3 בסכ״ה לתקופה ממושכת עדיפות בסביבה גאולה 02-288765

★ דרושה דירה גדולה מרוהטת באזור עז״ת – מטרסדורף מט״ו באב – ט״ו באלול להתקשר 02-811165

★ דרושה דירה יפה ומאווררת (רצוי מזגן) בקרית־צאנז ירושלים / סביבתה, מכ״ח תמוז להודש לא׳ נכוכה, 02-814559 02-2827778

קניתי בזול אצל
רפאלי
זה שווה לי!
רח׳ ר׳ עקיבא 115 בני ברק

★ מעוניינים בחדר במשרד או משרד + טלפון בסביבות גאולה 02-819190 02-814717

חנויות

★ חנות משופצת כחדשה ברח׳ יחזקאל ליד התחנה, 33 מ״ר + שירותים בכוונים מתאים לאוכל מוכן או לכל מטרה בדמ״פ 02-284457 אחרי 9.00 בערב

בני ברק

למכירה

★ 2½ חדרים, וחול + דו״ש בכנודה ומאוורת הית ק.ג. מרכזי ושקט 03-709025

★ 6 מפוארת בבן זכאי דרום מקרב נפק ק״ב $120.000 ״אינטרנשיונל״ 03-798828

★ 3 ענקית ברבב״ם חזית ק״א מפוארת + ריהוט אקסלוסיבי ״אינטרנשיונל״ 03-706117

★ פנטהאוז 3 + 1½ על הגג + תוספות + מעלית בנין חדש 574061!

★ דירת גג מפוארת 4 + 1, פ״א – מעלית 03-791592

★ ״רציניים בהזדמנות! 5 חדרים מפוארים ומרווחים + פ״א + מעלית + תוספות 03-791529

★ למכירה בב״ב קוטג׳ים מפוארים 7 חדרים + מרתף עליון בהר־שלום, ברח׳ האדרים פרטים במקום 052-545031 052-558151

★ 3 מרווחת + מרפסות, ק״ג בב״ב גבול רמת־גן בבקר 03-780908 אחה״צ 03-7513599

★ לרציניים! 3 + חצי, מסודרת, ק״ב 100 מ״ר בהרב קוק 72,000- 03-784134

★ חד״ש במרכז בעלי המלאכה 3, 3½, 3 + גג בבניה תיווך ״מזל וברכה״ 03-780060

להשכרה

★ דירה מרוהטת + מזגן וטלפון להשכרה במרכז בני־ברק להודש ימים 765097

★ להשכרה לזוג או למכירה 2½ חדרים מרוהטים במרכז זכרון־מאיר 03-786579

ביקוש דירות

★ דרושה לקניה דירה 2½ או 3 ק.ק. פ.א. + מעליה 03-704604

★ דרושה לקניה 2½ + אפשרות בניה מאזור בעלי מלאכה – חזון איש 03-772449

... למשפחה בלי ילדים 03-799164 – 02-863796

מסוכנויות ההרשמה
לקורס הנהח״ש והתכנות
מחשבת

אין תחליף לעוצמת הפרסום ב״המודיע״

★ דרושה בשכר־חודשי דירה קטנה או מחסן בבק״ק 03-708435

ערי הארץ

רחובות

★ דרושה בדחיפות דירה להשכרה 3 חדרים באיזור החרדי ברחובות / אשדוד – הרב אברמסקי טלפון: 052-540159

עמנואל

★ למכירה דירה 5 חדרים בעמנואל טלפון 03-771096

תפרח

★ למכירה בגבעה בתפרח 5 גדולה מאוד + מרפסת ענקית 60,000 דולר 02-813854

צפת

★ בצפת, דירה להשכרה לקיץ, 4 חדרים 8 מיטות, חדר פרטי + טלפון עם כל הנוחיות. (06)971851

קייט

★ בסנהדריה, דירת חדר, ק״ק + חצר ונוף + כלים, לכל תקופה. 02-827572

★ דירת חדר מאוורת בנחלה 3-4 מיטות $25 ליום 02-825352

★ בחופש הגדול!! דירת 3 מרוהטת ומאוורת באזורי הבירה (גמישות בתאריך) 02-826-438

★ בגאולה, 3 חדרים + חצר מ־י״א אב לשבועיים וחצי לטל: 02-271284

★ במרכז גאולה!! דירת 3 חדרים מיידי, לשלושה שבועות – לזוג 02-271591

★ לתיירים!! מיידי, בגאולה, נהדרת, לתקופות קצרות בכל ימות השנה 02-825891

★ בסנהדריה־המורחבת, 3, ומאווררת מרוהטת קומפלט מיידי עד י״ אב 02-821269

★ בסנהדריה־המורחבת ק״א 3, חדשה מרוהטת מאוורת לשלושה שבועות מיידית עדיפות לזוג 02-812098

★ בצפת דירה נאה ומסודרת לחודש אב טל. 06-974562

★ להשכרה / החלפה 3½ במרכז בני־ברק אפשרי לכל חודש אב 03-790912

★ בעוד ברח׳ חן, 4 מרוהטת קומפלט + כלי בית ומיטה 03-615292

★ במקור־ברוך דירה קומפלט מרווחת ומאווררת, לתקופות קצרות מכ״ט תמוז 02-816519

★ ... מיידית!!! 4 בעזרת תורה, ק״ג, קומפלט + כיורים, עד 23/7/87 02-815055

למשרד נסיעות בבני ברק
דרושה
מרכזנית - מזכירה
למשרה מלאה שעות מפוצלות
חובת עברית אנגלית אידיש הכרח
נא לפנות טל. 709141-2-3-4

★ דירת 3½ ברמות ג׳ עם כל הנוחיות עד י׳ אב טלפון 02-538895 02-867060

★ לשלושה שבועות דירת 3 ברמת אהרן, מאווררת (רצוי בלי ילדים) 03-791113

★ דירה גדולה ומרוהטת + מזגן + טלפון בקרית־צאנז נתניה מט״ו תמוז טלפון 053-28788

עבודה

★ נקדנית מנוסה מקבלת עבודות ניקוד והגהה 03-707571

★ לצרכניית ״יד דוד״ דרושות קופאיות עם נסיון, טל. 826263, 825233/4 עדיפות לשעות אחה״צ

★ דרושים מפיצים למוצר יהודי, הכנסה גבוהה, שעות גמישות 03-201908 08-237072

★ דרוש אדם לעבודה במפעל מזון בגוש־דן להתקשר בערב מ־8-10 03-782786

★ לאולם שמחות בבני־ברק דרוש טבח ראשי + קונדיטור 782556 782766

★ לאינטרנשיונל דרושים סוכנים לעבודה רווחית ומעניינת לפרטים 03-798828, 03-706117

★ אברך רציני מוכשר / מוסמך מעוניין בהצעת עבודה למשרה מלאה פרטים 03-703908 מ־7 בערב

★ פקידה למפעל + ניסיון בהנה״ח, דוברת / מדפיסה; + אנגלית שעות עבודה 8.30-14.30 03-787511 לישראל

★ מוכר/ת, נסיון של שנה במכירת מוצרי טבע, אפשרי גם לחצי משרה 526633, 02-634047

★ מנהל חשבונות + נסיון רב, מעוניין במשרה מלאה / חלקית טל. 02-824076

★ דרושה עוזרת מבוגרת דתית בבני ברק עדיף דוברת אידיש / הונגרית פרטים להתקשר 03-783894 משעה 10 בבוקר

★ דרוש נהג חרדי לעבודה במתנית בבני־ברק 03-701276 עבור אלי

מטפלות

★ מטפלת מנוסה מעונינת לקבל בביתה ילד/ה + אש״ל מלא 02-829717 בתי־אונגרין

★ מטפלת מוסמכת + המלצות מעוניינת לטפל בילדים בביתה לפרטים 02-813245 מ־1.30

★ דרושה מטפלת לשלושה ילדים, בשעות 7-2 בערב, תנאים טובים 02-823988

קורסים

★ מנה״ח מדופלמת מעבירה קורסים מזורזים בטיפול אישי. ובמחיר מוזל, לפנות בשעות הערב 03-798216

מכירות

★ שדיונית 3,0000 סטיישן; דלת הפלדה הנעלה בהשגחת מכון התקנים בעלת יתרונות וחידושים בלעדיים! עד 12 תשלומים 03-700185 03-799208

ישא ברכה

★ בירושלים מכירה מיוחדת של בגדי נשים מפריז, הנחה עד 30%. יום א,ג,ד. מ־10.00 עד 13.00 יום ב,ה, מ־10.00 עד 18.00 רח׳ המלך ג׳ורג׳ 32 קומה 6 משפחת פאבי טל: 246312

★ לרגל נסיעה תכולת בית, מוצרי חשמל מאמריקה במעט חדש 03-728732

★ למכירה חדר שינה חדש קומפלט כולל מיטות שידה + ארון 03-783887

★ חד־פעמי למכירה שמלות נשים תוצרת חוץ, מהיבים ביופיים גם מידות גדולות, ביכים ג׳-ד׳ מ־8.00-10.00 בערב ברחוב שאולזון 6/11 הר נוף בואו ותווכחו

★ המכירה להנויות ב״קלאסיק ביבי״ אופנה עלית לתינוק ולילד. הרצל 31 בני ברק, בשעות 8-12 לפנה״צ או לתאם בטלפון 03-786735 03-784795

★ למפיצים וליצואנים, למכירה תמונות, משחקים וספרים בנושאי יהדות (אפשרות לבלעדיות) 052-921485

★ בהזדמנות למכירה מקרר אמקור חדש טלפון 03-708739 03-5461652

נקיון

★ שרותי נקיון ב״ב אחזקה נקיון כללית למוסדות, ופרו״ש לבתים 790260

״מידע״ 02-829741
מידע דרך הטלפון

מכוניות

★ למכירה פורד אסקורט 1971, 1100 סמ״ק, במצב כעין; 7 חודשים טסט. בהזדמנות 02-826240

★ פיג׳ו 104 1124 שנת 1983 + טסט, מכני וחיצוני כחדש 03-798-76

★ טרנספורטר 1979 תלונות וספסלים חדשים ל־11 נוסעים, צמיג״ב 15,000 03-766243

שיעורים

★ סטודנטית מוכשרת מלמדת ... טל. 786690

שידוכים

★ בס״ד ״בנה קנך״, שידוכים לדתיים, שטראוס 20, טלפון 02-242428

שונות

★ מתקנים כל סוגי הכתובה הפידה ״ליבוביץ״ ירושלים 36 טל. 785569

● הצור הגלילית – השלב הראשון בהקמת מרכז מסחר בחצור הגלילית הסתיים. ומבר״ב שותף חודשים אחרים יסתיימו כל עבודות הקמת השלב.

ספרד מנעה הסכם להוזלת תעריפי הטיסה באירופה

לוכסמבורג — נסיונות להתיכת הסכם תעופה אירופי השוב עלו בתהו, לאחר שספרד סירבה לחזור בה מהתנגדותה להחלת ההסכם על המושבה הבריטית גיברלטר, אשר ספרד תובעת לריבונות עליה.

ההסכם מורכב משורת החלטות, שנועדו להנהיג ליברליזציה בתחבורה האווירית בגבולות

שר התחבורה הבריטי, פול שנון, אמר בהקשר זה: ״זוהי מהלומה כבדה לליברליזציה של התעופה באירופה. המפסידים העיקריים יהיו נוסעי המטוסים ברחבי אירופה, שלא יוכלו עתה להנות בעתיד הקרוב מדמי טיסה הלים יותר וכהתחרות חריפה יותר בין חברות התעופה האירופיות הסתנות״. (ע״ר)

טרר...טרר...
...שלום, מה שלומך,
...אולי תתקשר מאוחר יותר
מה קרה?
החנות מלאה,
פרסמתי מודעה ב״המודיע״
אין תחליף
לעוצמת הפרסום
״המודיע״

בצפון ת״א, ירושלים, נתניה, חולון והרצליה
יוסף שבן נכסים מציע לכם נכסים ועסקים מובחרים
יוסף שבן נכסים
03-454554

״גני ילדים ומעונות יום - בית יעקב״
המשרד הראשי דה־נאס 4 טל: 226505 ירושלים
המחלקה להשתלמויות / מרכזיה פדגוגית ״שתילים״
הודעות אחרונות
לקראת הנסיעה לימי העיון ביום א׳, ח׳ בתמוז במלון גלי צאנז־נתניה.
1. היציאה ביום א׳ בשעה 9.00 בבוקר ליד משרדי הופמן
2. להצטייד: בארוחת בוקר, מימיה, בגדים (חלוק), מכשירי כתיבה, אביזרי תפירה וקישוט
״ויהי נעם ה׳ עלינו״
ובאיחולי חופשה נעימה
ההנהלה

דחוף
דרוש עובד עם מכונית
ליום שלם, לעסק בתחום האלקטרוניקה
03-798471, 03-782204

יוצאים לחופשה
RATZY
רצי מודיעה על
שבועיים מכירה
★ שמלות ערב חגיגיות ומיוחדות
★ חליפות לארועים
★ קישוטי אופנה
הגיעו שמלות ב־99 ש״ח בלבד
הרצל 24 ק״א
פתוח: בוקר 10.30 — 12.30
ערב כולל יום שלישי: 6.00 — 9.30

נשים יקרות!
כיצד תכפלנה אושרכן?
כשתחלקנה אותו!
★ תינוקות מיחלים לטיפולכן המסור והחם
★ ילדים מחכים למשחקים ולשעשועים
★ מבריאים מבקשים יד סועדת
★ נשים קשישות מצפות לבת שיח
★ מאושפזים מעוניינים בקידום החלמתם
הקדשנה מזומנכן ומנדבת רוחכן הטובה
למען הזקוקין להם
התקשרנה לאגודת ״עזר מציון״
מרכז עזרה לחולה ולנזקק רח׳ אשל אברהם (מצדה) 16 בני ברק טלפון 762265, 03-762236

דשימת תורמים
מחו״ל
להשיג במחיר זול
טל. 03-798786

לקראת החופש הגדול
בגדי ילדים
בהוזלות
״יסכה״
ב״ב ר׳ עקיבא 80 פינת ירושלים

ישיבה בירושלים
(של 60 בחורים) מחפשת
מנהל משק ומחלק אוכל
באופן דחוף
אפשרות לעבודה חלקית
02-813725

למוסד תורני
בתל אביב
דרושים
עובדים
לשנת תשמ״ח
1. זוג נשוי לאחראית מטבח בשבת.
2. עובדת נקיון למשרה חלקית
3. טבחית חרדי הנושא באחריות מטבח
טל. 03-302261-3

אבדו תפילין
בבני־ברק
ע״ש אברהם עקיבא דב וייס
נא לפנות לטל 03-785397
ויבוא על שכרו

השבוע!!!
יפתח קורס
גרפיקה
אביגד
רוזוהים 19 רמת אהרן
בני ברק טל. 708334

דרוש מלוה
לילד נבה אינטליגנטי
תעסוקה עם סיפוק
02-424161

הזומן ובניו
02-272222-74, 03-791464
היום לים הרצליה
12.30 לגברים
לנשים א,ג, בשעה 2.00
לים ונפלא כל יום
א,ג,ד,ה. בשעה 4.00 אחה״צ
שישי בשעה 6.00 בבקר לגברים,
א,ב,ג,ד,ה. בשעה 6.00 בבקר
בשעה 4.00 אחה״צ לנשים
מב״ב בשעה 3 לנשים יום ב׳
מב״ב בשעה 3 לגברים יום ג׳
פרטים והרשמה במשרדים

מלון ״רמת תמיר״
בהכשר בד״ץ העדה החרדית ירושלים
נופש על רמה מול רמות ירושלים
למתארחים בין 14.7.87 — 4.8.87
★ סוויטות וחדרים מפוארים וממוזגים
★ תפריט עשיר ומגוון ★ רמת שרות גבוהה
אולמות מפוארים וממוזגים לעריכת שמחות עד 800 מקומות
כביש רמות ת.ד. 23081 טלפון 02-824411-7

הבורא העניק לך
אנרגיה
אדירה מן הטבע

ויזל ג׳ינסנג
ויזל ג׳ינסנג שכינויו שורש המלכים, מביא לך נסיון מוצלח של 4,000 שנות שמוש במזרח הרחוק ולאחרונה בעולם כולו. מעניק לך מרץ. ערנות ורעננות, אותם הוא סופג מן הקרקע במשך 6 שנות גידולו. במשך שעות היום או הלימודים, בנסיעות ובהופעות ולאיכות חיים טובה יותר – יש לך מלווה נאמן: ויזל ג׳ינסנג.
השימוש בויזל ג׳ינסנג פשוט וקל: כוס משקה ראשונה (משקיות או אבקה) לפני ארוחת הבוקר, כוס משקה שניה אחרי ארוחת הערב. ניתן להוסיף ויזל ג׳ינסנג למשקאות קלים, קרים וחמים. להשיג בחנויות הטבע, בתי המרקחת ובחנויות המזון המובחרות.
השם ויזל על האריזה מבטיח את איכות הג׳ינסנג.
לפרטים והזמנות: טל׳ 02-248550/228558
הבריאות של הטבע

המתווך
הצעות השבוע!!

ספריות ומכתביות
33% הנחה למזומן

למוסדות
וארגונים
ניתן להשיג
לוח קיר
לשנת תשמ״ח
הכולל זמני זריחה, שקיעה, סזק״ש, עה״ש, ועוד
בעיצוב
חדיש ומיוחד
אפשרי להוסיף ללוח דפי תזכורת ותאריכים
לפי דרישת המוסד
ניתן להדפיס
תאריכים מיוחדים ותזכורות
קרטון גב הלוח
יודפס לכל מוסד לפי הזמנתו
בכל צורה ועיצוב
כולל תמונות
לפרטים והזמנות:
טלפון 03-700290

אופנת נשים
חגיגת אשראי
צק דחוי ל־1/9/87
דגמים חדישים ויפהפיים
שמלות ערב ובגדי קיץ
חולצות יבוא מפריז, חצאיות
מבצע 20% הנחה
לחולצות וחצאיות
נמשך עד י״ז בתמוז
אפשרי תאום זמן אחר - טלפונית
להתראות
שרי
תפארת רמות 81/4 טל. 866799 8-10 בערב

שערים יציגים במטבע חוץ

יחידות המטבע	השער בשקלים
סל	1.6784
דולר ארה״ב	1.6063
לי״ש״ט	2.6006
מרק גרמני	0.8785
פרנק צרפתי	0.2633
ין יפני (100)	1.0925

לוח היום

בס״ד יום רעש״ק פ׳ חוקת
ו׳ תמוז מ״ז
הדף היומי בבלי: בבא בתרא מ״ח
ירושלמי: נזיר ל׳
משנה יומית: ידים ד׳, א־ב
הלכה יומית: או״ח שכד, ב־ד
שבת: פרקי אבות פרק ה׳

סוף זמן
קריאת שמע 8.12
תפילת השחר 9.41
7.51
3.42
5.34

המודיע
עתון יומי — ירושלים
המו״ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית — הועד הפועל
העורך הראשון: ר׳ י׳ ל׳ לוין ז״ל
•
איזור התעשיה מקור ברוך
רח׳ יהודה המכבי 5
טל׳ 539255-8 • ת.ד. 1306
•
דפוס ״הד״, בע״מ
•
הדפסה: ג׳רוזלם פוסט
•
סניף ת״א: אלנבי 132, ת״ד 1869
טלפון 624353
בשעות הערב: טלפון 614950
•
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן
•
סוכנות בארצות־הברית:
R. LICHTENSHTEIN
324 Ave. I
Brooklyn, N.Y. 11230
U.S.A.

مكان الأصل

هكذا من الأصل

בג"צ דחה עתירתו של נקש והורה להסגירו

★ היועה"מ יבקש מבי"ד רבני לבטל צו עיכוב שהוצא נגד נקש ★

בג"צ דחה על הסף את עתירתו של וויליאם נקש וקבע, כי ההחלטה של שר המשפטים להביא לצרפת התקבלה כדין ואין דבר באמות המידה שהציב בג"צ בפסק דינו הקודם בעניין.

נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר קבע, כי לפי החומר שהוצג בפני השופטים, אימץ שר המשפטים את דרך הפעולה שקבע בג"צ ומתוך עיון בחומר זה ניתן להסיק שנערכה בדיקה עניינית שלמה והוגנת של מכלול ההיבטים הקשורים להסגרה. ולא נימצא כל פסול בדרך המינוי של צוות הבדיקה במשרד המשפטים ודרך עבודתו של צוות זה. מן החומר שבפנינו עולה, כי שר המשפטים נתן דעתו לכל הנתונים שהובאו בפניו. עו"ד רולנד רוט אמר כי פנה במכתב לנשיא צרפת פרנסוא מיטראן בבקשה, כי בשל טעמים הומניטריים ימיר את בקשת ההסגרה לצרפת, בבקשה להעמיד את נקש לדין בישראל.

היועץ המשפטי לממשלה יפנה בתוך ימים אחדים לבית הדין הרבני ויבקש לבטל את צו עיכוב היציאה מהארץ התלוי ועומד נגד וויליאם נקש.

כזכור, הוצא צו עיכוב היציאה מהארץ בבית הדין הרבני בירושלים ע"י הרבנים: בצרי שילה רפאל ושרים. לבקשת אשתו של נקש מחשש שתשאר עגונה. אם יוסגר בעלה לצרפת. כעת, לאחר שבג"צ אישר את החלטת שר המשפטים לגרשו, יש צורך בביטול הצו. מקורות בכירים במשרד המשפטים אמרו לכתב עתי"ם דוד פרידמן, כי אם בית הדין הרבני יסרב לבטל את צו עיכוב היציאה, תפנה המדינה בעתירה לבג"צ נגד בית הדין הרבני. לעת עתה לא יגורש נקש לצרפת, עד שלא יבוטל הצו של בית הדין הרבני. (עתי"ם)

5 חיילים נפצעו מפגיעת משאית בצומת צמח

חמישה חיילי צה"ל נפצעו ביום ד' בלילה. שניים מהם באורח קשה, מפגיעת משאית ליד צומת צמח.

שלושה חיילים שנפצעו קל עד בינוני אושפזו בבית החולים "פוריה" בטבריה ושני החיילים האחרים שנפצעו קשה, אושפזו בבית החולים רמב"ם. (עתי"ם)

מנהלי מוסדות - הזהרו מגנבים!

— מאת כתבי "המודיע" —

שני מקרים של גניבות מתוחכמות כשהוזכרה התרמיה אירעו אתמול, האחד בירושלים והשני בבני ברק.

בירושלים הודיע מנהל ישיבה לסופרנו, כי אדם שחבש כיפה נכנס לישיבה ובידו המחאה ע"ס מאה ושישים שקל. הלה ביקש "לתרום" לישיבה סך 50 שקל ואת היתר הוא מבקש עודף כדי לתרום למוסדות תורה אחרים.

הנזכר נתן לו המחאה על יתרת הסכום וקיבל את ההמחאה מ"התורם", שהלך מיד לבנק ופדה את ההמחאה של הישיבה, וכמובן שההמחאה שלו היתה גנובה...

בבני ברק ארע מקרה חמור. כאשר מנהל ישיבה נכנס לבנק בעיר וגבה במזומנים סך 8,000 שקל. המנהל סיפר לסופרנו, כי לא הרגיש שעוקבים אחריו, נכנס למכוניתו והלך לעשות סידורים נוספים בעיר. לאחר קרוב לשעה שהתעכב ברחוב, ניגש "לרגע" לחנות וכשיצא ממנה ראה אדם שהוציא את חליפתו מהמכונית עם צרור הכסף והחל לברוח.

הוא הלך אחריו עם מכוניתו. אך באותו רגע הופיעה מכונית אחרת שאספה את הגנב וברחה מהמקום. מהמשטרה נודע כי המכונית היתה גנובה...

שני מנהלי המוסדות שסיפרו אתמול לכתבנו על שני המקרים הנפרדים, ביקשו להזהיר את מנהלי המוסדות וללמוד לקח מהגנבים המתוחכמים, המנצלים את חוסר הערנות ובלי ההזהרות.

3 נהרגו ו־8 נפצעו בתאונת דרכים בעזה

שלושה אנשים נהרגו ועוד שמונה נפצעו, מרביתם באורח קשה, בתאונת דרכים שארעה ביום ד' בערב ברצועת עזה.

מכונית פרטית שסטתה ממסלולה לצורך עקיפה התנגשה חזיתית עם מונית בעוצמה רבה.

מעוצמת ההתנגשות, נהרגו שלושה אנשים. זהות ההרוגים טרם ידועה. עוד שמונה מנוסעי שני כלי הרכב נפצעו, מרביתם פצועים קשה והם הועברו לטיפול בבתי חולים באיזור.

בוחני התנועה של משטרת נפת עזה חקרו את נסיבות התאונה ומצאו, שזו התרחשה בשל עקיפה, שביצע נהג המכונית הפרטית, כשחשדה הראיה שלו היה מוגבל. המשטרה ממשיכה לחקור את נסיבות התאונה ומנסה לזהות את ההרוגים. (עתי"ם)

צי שוודיה מחפש צוללת זרה

שטוקהולם, — הצי הצבאי של שוודיה ניסה, ללא הצלחה, לאתר צוללת זרה שחדרה לפיום הארכיפלגו של שוודיה במפרץ הבוטני בצפון המדינה.

בנק לאומי מנהיג ריבית יומית על חשבונות עו"ש

בנק לאומי החליט על מתן ריבית יומית על היתרה שבחשבונות העו"ש בגובה 7% לשנה. החשבון העו"ש החדש של כל"ל נקרא חשבון יזמי והוא יופעל בימים הקרובים.

הריבית תשולם על כל יתרה באורח אוטומטי מ־150 ש"ח ועד 1,000 ש"ח. החשבון היזמי יהיה פטור מכל עמלה כגון: דמי ניהול והלקוח ישלם רק עמלה קבועה בגובה של 3 שקלים בחודש

גדולי הפוסקים

(המשך מעמוד ראשון)

בבציר הענבים במשקים.

בי"ד בראשות הגר"נ קרליץ שליט"א, בלוויית הרב אברהם ישעיהו יונבסקי, רב אגודת הכרמים, סייר לאחרונה ביקבי כרמל [illegible] שליט"א [illegible] והתרשם, כי נעשים ביקבי כרמל כל הסידורים על מנת לייצר יין כשר בקדושת שביעית למהדרין. יקבי כרמל מזרחי נמצאים בשלבים סופיים של ההכנות בכרמים וביקב, כדי לקלוט ולייצר מענבים הקדושים בקדושת שביעית יין למהדרין מן המהדרין.

גדולי הפוסקים מפרסמים בג־ליון זה קריאה מיוחדת לחיזוק של שומרי השביעית על ידי נטילת יין ומיץ מאוצר בי"ד דכרמי יין בראשות הגר"נ קרליץ שליט"א.

אחד הרבנים הקרוב לנושא התבטא, כי בהמשך להתקדמות הגדולה של שמירת שביעית השתא, אנו זוכים להתגלמות חזון של גדולי הדורות, אשר גלחמו למען השלטת שמיטה בארץ הקודש ולמען חלוקת יין קודש לציבור הרחב במסגרת אוצר בי"ד. כלשונו של החזו"א זצ"ל, שלא זכינו לזה מיום חורבן בית המקדש.

בג"צ הוציא צ.ע.ת. לבטל הקידומת לילדי ברזיל

מנכ"ל משרד הפנים - לא ישונה קוד הרישום

בג"צ הוציא אתמול צו על תנאי המורה לשר הפנים לנמק בתוך 30 יום מדוע לא יבטל את הקידומת המיוחדת של מספרי תעודות הזיהוי שניתנו לילדי ברזיל.

הצו הוצא לעתירת תושב ירושלים שאימץ שני ילדים שנולדו בברזיל.

העותר טוען, כי הקידומת למספר תעודת הזיהוי נוגדת את חוק האימוץ הקובע, כי שמות מאומצים ישמרו בסוד גמור. מגי־לים בראש חוצות את דבר היות העותרים הקטינים מאומצים.

ומלבד שהדבר מהווה אולי עבירה פוליטית וסטיה מעקרון סודיות האימוץ, מהווה הדבר פגיעה בפרטיות העותרים.

מנכ"ל משרד הפנים אינו מתכוין להענות לבקשתה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה יהודית קרפ לשנות את הקידומת 20 ברישום ילדי ברזיל.

הוא הוסיף, כי כל הורה שיפנה ויבקש שינוי במספר הזיהוי, תפתר לו הבעייה. "יש 15 אלף ילדי חוץ הרשומים עם אותה קידומת, 160 מהם בסך הכל ילדי ברזיל. (עתי"ם)

משטרת פאריס הטילה מצור על שגרירות אירן

בחוריין, — שגרירות צרפת בטהראן שרויה מזה יומיים במצור, בתגובה על צעדים שנקטה משטרת צרפת ליד בניין השגרירות האירנית בפאריס. כשלושים אנשים בהם 10 דיפלומטים אירנאים, כנורים בבניין השגרירות כאן יום ב' בערב.

עשרות שוטרים צרפתיים, העורכים חיפושים אחר מתורגמן בשגרירות האירנית, החשוד בקיום קשרים עם מחבלים מזרחתיכונים, חסמו את דרכי היציאה משגרירות אירן לפאריס.

בבניין השגרירות בטהראן נמצאים גם כמה עובדים בעלי אזרחות כפולה — אירנית וצרפתית.

יצויין, כי מומחי־מודיעין צרפתיים סבורים, כי המתורגמן של השגרירות האירנית ואליד גרדי, שסלטונות צרפת מבקשים לחקור אותו, הוא האחראי למרדיעין האיראני בצרפת.

האטה בהיקף הפעילות הכלכלית במשק

התמתנות ברכישת מוצרי צריכה בהיקף היבוא

— מאת סופרנו הכלכלי —

מיתון מסויים נרשם בחודש שעבר ברכישת מוצרי צריכה, רמת היבוא וכן בהיקף הפעילות הכלכלית במשק. כך עולה מנתונים שפורסמו אתמול ע"י משרד האוצר על ההכנסות ממסים בחודש יוני.

בחודש שעבר נרשמה ירידה ביבוא מוצרים בני־קיימא. יבוא מכוניות נוסעים ירד ב־4.8 אחוזים והגיע ל־6,026 כלי רכב. לעומת 6300 במאי. יבוא מכונות כביסה פחת ב־24.2 אחוזים והגיע ל־5,690, יבוא מדיחי כלים קטן ב־9.8 אחוזים והגיע ל־3,256. נרשמה עליה של 9.3 ביבוא מקררים ושל 21.3 אחוזים ביבוא וידאו־טייפ.

הכנסות המדינה ממס ערך מוסף הסתכמו בחודש שעבר ב־325 מיליון ש"ח. זוהי רמה נמוכה יחסית לחודשים הקודמים עקב שני גורמים: ירידה מסויימת בהיקף הצריכה בחודש מאי וכן ריבוז דו־חודשי במע"מ שהביא לכך שביוני היתה הגביה נמוכה יחסית.

סך הכנסות המדינה בחודש שעבר היו גדולות ב־6.9 אחוזים לעומת החודש המקביל אשתקד. באפריל־יוני 1987 הגיעו הכנסות המדינה ל־4.8 מילארד ש"ח. זוהי עליה ריאלית של 1.5 אחוז לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

אידליס דן וליאורה	בן	לוי יצחק ומינה	בת
אייזנבך אשר ורבקה	בת	מגל ליליך מאיר	בן
אונגר יונה ובנימין	בת	מושקוביץ יצחק ורחל	בן
ביסון שמעון ושרה	בן	מלול יורם ותמר	בן
בן משה דן ואורנה	בת	מרק יוסף ויוכה	בת
בנדיקט משה ופוליא	בת	מסרתי חיים ושרה	בן
ביסון גבריאל ומרים	בת	מועלם דוד ויוכבד	בת
בן הרוש יחיאל ושולמית	בן	מלכה דוד וציונה	בן
גוח עמי ואסתר	בן	מימון בראגד וברידס	בן
גליל ישראל וענת	תאומים	נגר יואב ויוכבד	בת
גרוס מרדכי ותמה	בן	סיידן דן ולאורה	בן
גיגי יוסף ושולה	בן	סימון טוב אריה ועליזה	בן
גרשון שבח וקלרה	בת	סויסה יצחק ואביבה	בן
דאהן פנחס ואורה	בת	ספרא אליעזר ורחל	בת
דיאסבס ישראל ועדנה	בן	עובדיה יהונתן ותנה	בת
דודן חיים ושרה	בת	עודה בנימין ורות	בן
הורוביץ יוסף ותניה	בן	עוזרי עזריאל ופנינה	בן
הלוי חיים ורבקה	בת	פרידמן דוד ועמידה	בת
המבורגר אליעזר ויהודית	בן	פרידלנדר יונתן ואילנה	בן
הורביץ חיים ויהודה	בת	ציונירס שרה ושמעון	בן
הולצמן דליה	בת	קורן אריה ורחל	בת
ויברגר מרדכי ומלכה	בת	קליין יצחק ומרים	בת
וקשטיין אברהם ושרה	בן	קליערס מרדכי וחיה	בן
חזן משה ושושנה	בן	קופיץ דוד ותמר	בת
חן יעקב וזיוואן	תאומים	רוס משה ומנוחה	בן
כהן אורלי ואלי	בת	ריכמן חנה	בת
כהן אליעזר ולאה	בן	שרגא משה ואילנה	בת
לוי חיים וצפורה	בן	שרהבי ראובן ואסתר	בת
לב זאב ותנה	בת	שרף מרדכי ורבקה	בת
לינסוף יעקב וברכה	בת	שורץ יעקב ויוכבד	בת

יזכו ההורים לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

מלון אורלי

באשדוד

שעשועי מים במגלשות גולן

כולנו באים ליום של כייף במגלשות גולן

★ בריכת שחי' גדולה וקטנה

★ מגלשות מים חדישות

★ מזנון קל

השחיה נפרדת

לגברים: כל יום ו' מ־13.30 עד 17.00

לנשים: כל יום ב' מ־15.30 עד 18.30

לקייטנות וקבוצות:

אפשר גם בימים אחרים

בתיאום מוקדם עם מנהל המלון — ישכר

טל 055־21587

נופש והבראה באשדוד

החל ההרשמה לנופש והבראה במקום האידיאלי ביותר בקמפוס המפואר של [illegible]

★ 5 ארוחות ביום ★ אויר צח ונקי

★ שתי' חמה כל היום ★ שמטרף חנם

★ רחצה בים ★ עד גיל שנתיים חנם

★ שירותים ומקלחות צמודים ★ תוכניות כל ערב

★ כרי דשא נרחבים ★ המוצרים בהכשר הבד"ץ והרב לנדא

הנופש יתקיים אי"ה החל מיום א' ל"ד באב

למזדרזים תנאים מועדפים

פרטים בטלפון 055־21738 055־24204

בברכה

ישראל/פריזר

דרוש-מזכיר עם נסיון למוסד בבני ברק

הכישורים הדרושים:

1. ידע בהדפסה במכונת כתיבה
2. כשר בניסוח מכתבים
3. כשר ארגון משרד
4. מסירות, דביקות למטרות שבתפקיד

מתעמדים העונים על הדרישות הנ"ל יתקשרו לטל. 03־784103, 03־657308

דרוש מבנה להשכרה בדחיפות

מוסד תורני בבני ברק מחפש מבנה מתאים עבור תלמוד תורה (13 כתות לפחות)

לפרטים טל. 03־784103, 798618

רק רגע

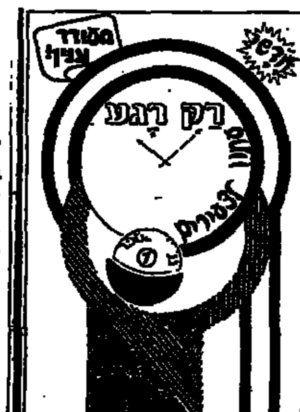

יצא לאור גליון מ' 7 של

המעניין והמומלץ לצעירים

להשיג בחנויות המכלת ובדוכני העיתונים ברחבי הארץ

להזמנות טל. 02־520618

ת.ד. 5364 ירושלים

מבצע מנויים פרסים בחוברות

ברוך הבא בשם ה'

ברגשי קודש ובשמחה רבה הננו להודיע ש־

כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א

ישבות אי"ה השבת פרשת חקת בעירנו רחובות

קבלת שבת בבית הכנסת פאג"י ברח' עזרא ושאר התפילות ועריכת השולחן בליל שבת וסעודה שלישית בבית הכנסת לומדי תורה ברח' יעקובזון 3

סעודת מלוה דמלכא בבית הכנסת הנ"ל בשעה 11

אכסניה אצל הרב ר' ישראל גרינבים כ"י רחינרדאו 8

חסידי ומעריצי סקולען — רחובות

הופיע גליון מס' 56

גליון חודש תמוז

המחיר 2 ש"ח

חטף פתגם

חוברת תשבצים ושעשועים מרתקים לכל המשפחה

פרסים לפותרים

פרס ראשון — 80 ש"ח

ועוד 4 פרסים ספרים

5 פרסי קסטות

מבצע מנויים — פרטים בחוברת

להזמנות טל. 02־520618, ת.ד. 5364 ירושלים

— להשיג בחנויות למכשירי כתיבה —

מאיר

מקררים אצל ↑ כמובן

אפשרות ל־7 עד 12 תשלומים הנחה על מזומן

רבי עקיבא 41 בני־ברק טל. 782584

בס"ד

ישיבת "מדרש משה"

מקור ברוך ירושלים

הננו מתכבדים להודיע בזה לציבור שוחרי התורה כי לקראת חודש אלול הבעל"ט תפתח בס"ד

ישיבה קטנה למצוינים שיעור א'

ברוח חסידית

בהנהלה צוות רמי"ם תלמידי חכמים ובעלי נסיון בשדה החינוך והתורה.

לפרטים והרשמה טלפון 02־821981 02־381329

בין השעות 4 — 2 אחה"צ

למעונינים קיימת אפשרות להתקבל בתנאי פנימיה מלאים.

בברכת התורה

ההנהלה

לתלמוד תורה חסידי בירושלים

דרוש מלמד מומחה

לגיל הרך

ללימוד סידור וכו'

המעונינים יתקשרו בשעות לפהנ"צ

לטל. 02־245917

אור מתוקן להדפיס ספר הקודש

"טהור רעיונים"

מאת הרה"ק ר' חיים נטטל בראשפויגל זצוק"ל

מתלמידי הרה"ק מרן החוזה מלובלין זצוקללה"ה

הק' יהושע זאב לפרנבך

1641-59 st B'KLYN N.Y. 11204 U.S.A.

Tel 718-232-3190

שרות לאומי פאלאס למתנות פרצוביץ לוריא

ביום שני בשעות

10.30, 10.00, 9.30, 8.00, 8.30, 8.00, 7.30, 7.00, 6.30

מחיר ירושלים

אסתי"את

ההרשאה!!!

לקוח הנעלה התאבונה ומתנות, שימחו את השבות.

מחשבת

4.30 — 6.30 אחה"צ

דפנה 04־846876

ר' עקיבא 56 ב"ב 03־702864

ירושלים צפניה 41 02־826251

האינסטלטור לא הגיע!

גם היום וגם אתמול!!!

צלצל ומיד נגיע

★ גלוי נזילות במכשיר אלקטרוני חדיש

★ ניקוי שורשי־ביוב ע"י מכשיר חשמלי חדיש

★ הרכבת כיורים וברזים

שור טל: 03־799996 ★ נסיון 14 שנה

שרות 24 שעות ביממה ★ מחירים נוחים

דרושה

דירה מרווחת 5־6 חדרים

עם גישה לעגלת נכים (אפשרי מעלית)

בשכירות או בקניה

טל. 02־424161

בית-חולים ביקור-חולים ירושלים

במה רפואית

ביום שלישי י' בתמוז תשמ"ז (7.7), בשעה 8.30 בערב

במרכז קהילתי של קרית הילד סורוצקין 40

הנושא:

רפואת נשים לאור ההלכה

ירצו: הגאון ר' יצחק קוליץ שליט"א

הרב הראשי לירושלים

פרופסור יורם דיאמנט

מנהל המחלקה לנשים ויולדות בבית חולים בקור חולים

פתיחה: מר יוסף כהן

מנהל אדמיניסטרטיבי בבית חולים בקור חולים

המנחה:

רב בית החולים בקור חולים

— הנשים מוזמנות —

חופשה שהיא חויה!!!

במרומי הר כנען בצפת

שרות של 5 כוכבים

★ שיעורים ★ טיולים ★ מטפלות לילדים ★ תכניות ★

כשר למהדרין מן המהדרין — גלאט כשר

בהשגחת הרב מטשרנקי שליט"א

להרשמה: [illegible]

03־784204 [illegible]

הגיעו חליפות דבל בגיר הדישות!

"בגיר" מבחר החליפות לקיץ הגיעו!!!

דומן ההדיש

מחלקת היקונים משוכללת במקום - ללא תשלום!!!

20% הנחה על כל המלאי הקיים!!!

ביאליק 24 רמת־גן קניון אילון

ROMAN

בית העסק הנבחר 1987

פסגון

תפוס שלוה ומרגוע עם הפסנתרן החסידי

ר' מנחם בריסטובסקי

בקלטות החדשות "בזמירות נריע לו"

מס' 1 ר"ב

מאיר

מזגני אויר תדיראן אצל ↑ כמובן

אפשרות ל־7 עד 12 תשלומים הנחה על מזומן

רבי עקיבא 41 בני־ברק טל. 782584

מבצע

תכשיטים מלאכותיים

אצל ג'ודי אקסלוסיב

ר' עקיבא 79 ב"ב

פוטו קולורון

רח' טרפון 8 בני־ברק

783619

יוצא במבצע מדהים!!!

צילומי ילדים בסטודיו בנופים חדשים

15 ש"ח בלבד!!!

סמינר בית יעקב בני ברק

706138 7883211

רח' הרב הירש 27

ת.ד. 1105

הזמנה

הנך נקראת להשתתף

באסיפת אמהות

שתתקיים בס"ד באודיטוריום "אור החיים", בני ברק רח' עזרא 51

ביום שני ט' בתמוז תשמ"ז בשעה 8.30 בערב

על הפרק:

תופעות המעיקות על ציבור האמהות והמחנכות כאחת

ישאו דברים:

★ הרב זאב א. וולף שליט"א

★ ת"ח מרבני העיר ★ בשם המורות

מורות הסמינר נקראות להשתתף בערב זה

השתתפותך חשובה מאד

בברכה ובתפילה הנהלת הסמינר

בהדרי צפת אפופי הסוד והטוהר פוסעת החבורה הקדושה של

האר"י הקדוש וגוריו

המקבלת פני שבת המלכה

מי היה האר"י הקדוש?

כיצד לימד את רזי הקבלה?

על כך תוכלו לקרוא בספר ההיסטורי המרתק

האר"י הקדוש

ספור חייו ומורשתו לדורות

להשיג בחנויות הספרים

הפצה בלעדית "מעיין חיים"

רח' יואל 27 (בוכרי) ירושלים

טלפון 02־824489 אחה"צ מ־2 עד 8

למנהלי מוסדות ובעלי עסקים

חברה חרדית המתמחה בשיווק מוצרי שי ופרסום כולל תעודות הוקרה, לסיניהם אפשרויות מגוונות, תצוגה מתמדת

ברחוב הסורים 32 פינת הזית 2

בפרסום מרכז

טל. 381405

שמחה בירושלים?

באולמי

ארועים ושרותי קייטרינג

למלון דתי בירושלים

דרושים

☆ קונדיטור

☆ מלצר

בעלי נסיון בלבד

פקידת קבלה עברית + אנגלית לעבודה במשמרות

02־812774

מוצרי חיטה שמיטה

הננו להודיע בזה כי משווקים כבר בשוק

חיטים ומוצרי חיטה

כגון בורגול וכדי

מקציר החיטים של שנת השמיטה האסורים

ועל הקהל להזהר!

ועד השמיטה

שע"י העדה החרדית ירושלים

ה' תמוז תשמ"ז

מאיר

מקררים

עד 12 תשלומים

ר' עקיבא 41 בני־ברק